

**ZPRÁVA O PLNĚNÍ OPATŘENÍ
STRATEGIE SOCIÁLNÍHO
ZAČLEŇOVÁNÍ 2014–2020
ZA ROK 2019**

Obsah

Manažerské shrnutí.....	3
Úvod	4
1 Podrobný popis plnění opatření v roce 2019	8
1.1 Plnění opatření v oblasti sociální práce.....	10
1.2 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu k zaměstnání a jeho udržení.....	22
1.3 Plnění opatření v oblasti sociálních služeb.....	39
1.4 Plnění opatření v oblasti podpory rodiny.....	42
1.5 Plnění opatření v oblasti podpory rovného přístupu ke vzdělání	79
1.6 Plnění opatření v oblasti přístupu k bydlení.....	108
1.7 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu ke zdravotní péči	122
1.8 Plnění opatření v oblasti zajištění slušných životních podmínek	132
1.9 Plnění opatření v oblasti podpory dalším začleňujícím veřejným službám	145
1.10 Plnění opatření v oblasti rovných příležitostí.....	161
1.11 Plnění opatření v oblasti podpory sociálního začleňování na místní úrovni.....	165
1.12 Plnění opatření v oblasti posilování sociální soudržnosti.....	178
1.13 Plnění opatření v oblasti mainstreamingu sociálního začleňování	182
Příloha č. 1: Seznam plnění cílů a opatření	194
Příloha č. 2: Seznam zkratk.....	203

Manažerské shrnutí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) vypracovalo v souladu s plněním usnesení vlády ČR č. 24 ze dne 8. ledna 2014 „Zprávu o plnění opatření Strategie sociálního začleňování 2014–2020 za rok 2019“ (dále jen „Zpráva“). Na základě usnesení vlády ČR č. 476 ze dne 19. května 2003 byla zřízena Komise pro sociální začleňování (dále jen „Komise“), která provádí pravidelné sledování plnění a vyhodnocování účinnosti opatření uvedených ve Strategii sociálního začleňování 2014–2020 (dále jen „Strategie“). Komise je stálým poradním, iniciativním a koordinačním orgánem ministryně práce a sociálních věcí a zaručuje aktivní zapojení všech relevantních aktérů v oblasti sociální politiky se zaměřením na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

Předložená Zpráva je šestým vyhodnocením uvedené Strategie. **Komise monitorovala plnění 95 opatření.**

77 opatření Strategie je plněno pomocí preventivních sociálních služeb pracujících přímo se skupinou osob sociálně vyloučených; **podporou dávek na bydlení, prací s rodinou, což bylo podpořeno v roce 2019 například:**

- okolo 500 službami **odborného sociálního poradenství** v celkové výši 516 mil. Kč,
- **financováním výkonu sociální práce ve veřejné správě navíc dotací 400 mil.,**
- **1 500 službami sociální prevence** s celkovou dotací cca **2,5 mld. Kč,**
- **v oblasti protidrogové politiky financováním sociálních služeb ve výši 59 mil. Kč,**
- **v oblasti sociálně-právní ochrany dětí částkou 1,5 mld.,**
- **na rozvoj dětských skupin 921,3 mil. Kč z ESF,**
- **6 000 příjemci dávek na bydlení, přičemž výdaje i počet příjemců dávek hmotné nouze se snížil.**

13 opatření je plněno částečně a 5 opatření plněno není, což úzce souvisí s oblastí přístupu k bydlení, oblastí sociálních služeb či přístupem ke zdravotní péči. A to zejména z důvodu posunu termínu schválení souvisejících norem, které jsou pro další plnění Strategie stěžejní, neboť je na ně navázáno plnění některých opatření. Jedná se o opatření, která jsou vázána na přijetí zákonné úpravy dostupného či sociálního bydlení, novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, předložení věcného záměru zákona o sociálních pracovnících, dalších zákonných norem, či návazných opatření.

Úvod

Problematika sociálního začleňování zahrnuje množství rozličných oblastí – zaměstnanost, sociální služby, sociální práci, dávkové systémy, školství, zdravotní péči, bezpečnost, zajištění a vymahatelnost práva, vězeňství, bytovou politiku, zadlužení. Tyto oblasti se velmi závažně dotýkají života jednotlivců, ale i rodin a celých komunit. Žádný nástroj sám o sobě nemůže vyřešit problémy osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, nejsou-li řešeny komplexně. Stejně tak je nezbytné, aby se do řešení problematiky sociálního začleňování zapojily všechny kompetentní subjekty, které mají vliv na formování a realizaci případných pozitivních změn.

Dle údajů ze Zprávy o České republice 2020,¹ byl v České republice (dále jen „ČR“) z hospodářského hlediska zaznamenán opět meziroční **hospodářský růst, nicméně podle prognóz se rychlost tohoto růstu postupně zpomaluje**. Podle zmíněné Zprávy je v ČR v rámci Evropské unie (dále jen „EU“) vůbec **nejnižší míra nezaměstnanosti**, která byla ve třetím čtvrtletí roku 2019 na rekordně nízké úrovni 2 %.²

Podíl lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (AROE) je nízký, avšak rozdíly mezi skupinami obyvatelstva a regiony se zvýšily.³ Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví, vysoká zadluženost a nezaměstnanost postihují nejzranitelnější skupiny, na jejichž opětovné začlenění je třeba vynaložit komplexní úsilí.

Významnou překážkou sociálního začleňování a zároveň rizikem pro soudržnost společnosti je **zadluženost**. V roce 2018 byly v ČR vydány exekuční příkazy vůči 821 000 osobám.⁴ Zejména vícečetné zadlužení ohrožuje nejen stabilitu rodin – nedostatečné příjmy, vliv na základní potřeby dětí, negativní dopady na zdravotní stav, ale je i jednou z příčin ztráty bydlení, práce mimo legální pracovní trh a vysoké recidivy. Zároveň má zadlužení i ekonomické důsledky v podobě pokřivení trhu práce, klesajících příjmů státu z daní a sociálního pojištění, rostoucí výdaje na sociální podporu, zdravotnictví, prevenci a řešení následků kriminality. Přestože ČR patří z hlediska ohrožení chudobou, sociálním vyloučením a mírou příjmové nerovnosti mezi nejméně zasažené země v rámci EU, je **alarmující, že téměř desetina osob nad 15 let čelí exekuci**.

Zásadním problémem, se kterým se ČR potýká, je **dostupnost bydlení** a vysoké zatížení některých domácností výdaji na bydlení. Podle průzkumu společnosti Deloitte⁵ vzrostly v meziročním srovnání průměrně prodejní ceny v Praze a všech krajských městech o 11 %. Vzhledem k tradičně vysokému podílu vlastnického bydlení v ČR (78,7 %) jeho ceny vzrostly za posledních 12 let o 60 %. Ceny nájmu za stejné období se zvýšily o 79 % a podíl nákladů, které na bydlení domácnosti v ČR vydávají, se neustále zvyšuje.⁶

Výdaje na bydlení nejvíce zatěžují domácnosti s nízkými příjmy (rodiny sólo rodičů, rodiny s jedním příjmem, domácnosti seniorů a seniorek). Dostupnost bydlení je dále ztížena lidem se znevýhodněním, ať již jde o národnostní, etnickou či náboženskou příslušnost; osobám se zdravotním postižením,

¹ Pracovní dokument útvarů Komise - Zpráva o České republice 2020; Průvodní dokument k sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Evropské radě, Evropské centrální bance a Euroskupině (dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/Zprava-o-CR-2020.pdf>), dále jen „Zpráva o České republice 2020“.

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Mapa exekucí, více na adrese: <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

⁵ Data jsou uváděna k 3. čtvrtletí za rok 2019.

⁶ Eurostat, 2018–2019

mladistvým, kteří opouští ústavní výchovu nebo pěstounskou péči, obětmi trestných činů nebo osobám odcházejícím z vězení. Zvláště kritická je situace romských rodin s více dětmi, které jsou takřka bez šancí získat nájemní smlouvy ve standardních bytech. Rodiny jsou odkázány na bydlení na ubytovnách, případně jsou jim „obchodníky s chudobou“ pronajímány zchátralé nemovitosti na venkově, kde jsou nevyhovující podmínky pro děti a nedostatečná infrastruktura a dostupnost potřebných služeb. Efektivitu snah sociální inkluze negativně ovlivňuje i **absence legislativního řešení dostupného bydlení, které by zahrnovalo i ukotvení sociálního bydlení.**

Dostupnost bydlení souvisí i s problematikou vyhlašování **opatření obecné povahy** (tzv. „bezdotkatelných zón“). Cílem novely zákona o pomoci v hmotné nouzi byla minimalizace zneužíváním sociálních dávek, které by plynuly do kapes majitelům ubytoven poskytujících ubytování sociálně slabým osobám za předražené nájemné. V případě, že obec na svém území identifikuje oblast se zvýšenou mírou sociálně nežádoucích jevů (kriminalita, alkoholismus, drogová závislost, násilí, vandalismus, záškoláctví atd.), může dle zákona o pomoci v hmotné nouzi obec sama podat návrh na vydání opatření obecné povahy. V praxi to znamená, že případní noví obyvatelé těchto lokalit, kteří by jinak měli nárok na doplatek na bydlení, tuto dávku pomoci v hmotné nouzi od Úřadu práce ČR nedostanou. Dopad dané novely na sociálně vyloučené osoby je však problematický, a to zejména z důvodu neexistence jiného dostupného bydlení pro sociálně a ekonomicky slabší obyvatele.

Z výše uvedeného vyplývá, že se **dostupnost jak vlastnického, tak nájemního bydlení stává problematickou pro čím dál tím větší počet obyvatel ČR.** Ve snaze řešit danou situaci byl v roce 2019 spuštěn **dotlačně-úvěrový program Výstavba.** Tento program vychází z 15 opatření pro boj proti obchodníkům s chudobou, která vznikla v rámci kulatého stolu 10. září 2018 na téma „Problematika sociálně vyloučených lokalit, dávek a bydlení“. Vzniklé podněty měly za cíl podnítit užší spolupráci jednotlivých resortů na konkrétních tématech. Je však třeba dodat, že program Výstavba nenahrazuje v plné míře legislativní ukotvení dostupného či sociálního bydlení. Zároveň je podle plánu legislativních prací vlády úkolem Ministerstva pro místní rozvoj ČR (dále jen „MMR“) předložit na konci roku 2020 Zákon o dostupnosti bydlení, který by měl otázku dostupného/sociálního bydlení řešit komplexněji. Meziresortní skupina scházející se k řešení výše uvedených 15 opatření pro boj proti obchodníkům s chudobou se taktéž v roce 2019 zabývala otázkou změn dávkového systému (dávek na bydlení), hygienickými standardy bytů a problematikou absencí dětí ve školách (v návaznosti na povinnou školní docházku).

Z hlediska přístupu ke vzdělání je jedním z hlavních témat současnosti **segregace** (zejména romských dětí) a předčasné odchody ze vzdělání. Zmíněná problematika je nejen problémem sociálním, ale také ekonomickým, neboť nedostatečná kvalifikace často brání v zaměstnatelnosti a finančnímu zajištění jednotlivců a jejich rodin, což má velmi negativní dopad na státní rozpočet.

Klíčovým faktorem jak v oblasti podpory rodiny, tak i politiky zaměstnanosti je **podpora předškolní péče** o děti. V posledních letech bylo zavedeno několik opatření směřující k podpoře rodiny a zvýšení péče o děti (povinné předškolní vzdělávání pro děti od 5 let; nárok na místo v mateřské škole pro děti od 3 let nebo například poskytování služby péče o dítě v dětské skupině.) Současně se ukazuje nezbytnost další podpory ve formě sociální práce s rodiči a dětmi ze sociálně ekonomicky znevýhodněného prostředí. Další z forem pomoci je i bezplatné stravování dětí v předškolních a školních zařízeních.

Celková subjektivně neuspokojená potřeba zdravotní péče patří sice mezi nejnižší v EU, avšak **neuspokojené potřeby v důsledku vzdálenosti zdravotní péče** jsou vyšší než evropský průměr. Přestože je přístup ke zdravotní péči zaručen všem občanům zákonem, je problematika **omezeného přístupu ke zdravotní péči u osob sociálně vyloučených a vyloučením ohrožených**⁷ vyšší než v běžné populaci.

Neméně důležitým nástrojem pro řešení sociálního vyloučení jsou sociální služby. Primárně se jedná o preventivní sociální služby nebo odborné sociální poradenství, které pracují přímo se skupinou osob sociálně vyloučených. V roce 2019 bylo financováno okolo 500 služeb odborného sociálního poradenství, a to v celkové výši 516 mil. Kč. Nicméně sociální vyloučení se může týkat např. i osob pečujících o svého blízkého nebo osob zdravotně postižených, které jsou umístěny v pobytových sociálních službách a mají ztížený přístup k „běžnému“ životu v komunitě. MPSV si uvědomuje důležitost těchto služeb, proto za poslední roky dochází ke zvyšování dotací na podporu sociálních služeb. Tento fakt lze vidět v porovnání let 2010 a 2019, kdy v roce 2010 byla výše dotace 6,83 mld. Kč a mnoho sociálních služeb muselo skončit nebo bojovalo o přežití. Oproti tomu v roce 2019 došlo k historicky nejvyšší dotaci přesahující 16,8 mld. Kč, podpořeno bylo okolo 1500 služeb sociální prevence, které se primárně zaměřují na pomoc sociálně vyloučeným, a to s celkovou dotací téměř 2,5 mld. Kč.

Problematika sociálního vyloučení se projevuje i ve **zvyšujícím se počtu sociálně vyloučených lokalit** (dále jen „SVL“). Podle Analýzy sociálně vyloučených lokalit se mezi lety 2006 a 2014 jejich počet téměř zdvojnásobil – z 310 na 606. Počet sociálně vyloučených lokalit vzrostl ve všech krajích, v Karlovarském a Moravskoslezském kraji však více než trojnásobně. Podle odhadů romských koordinátorů se na území ČR vyskytovalo v roce 2018 přes 830 sociálně vyloučených lokalit, ve kterých žilo více než 127.000 obyvatel.⁸ Zároveň má sociální vyloučení tendenci k replikaci v regionech, kde se nadprůměrně vyskytovalo již v minulosti. Typicky se sociálně vyloučené lokality rozpadají v menší a přetvářejí se tak v množství samostatných celků. Sociální vyloučení v ČR navíc přestává mít svůj dominantně městský charakter. V odlehlých oblastech či vnitřních periferiích mohou dnes vznikat místa sociálně vyloučených lokalit sice s nižší hustotou, za to však s větší celkovou rozlohou než v městských lokalitách.⁹

Tabulka č. 1 ukazuje současný stav (a možnosti zlepšení) v konkrétních oblastech v souvislosti s monitorováním plnění zásad evropského pilířem sociálních práv.

⁷ Omezený přístup ke zdravotní péči (ať již z důvodu místní, časové nebo kapacitní nedostupnosti či přímé nebo nepřímé diskriminace) je prokázán zejména u osob bez domova a Romů.

⁸ Zpráva o stavu romské menšiny za rok 2018, s.25. Pozn. Jde však o hrubé odhady krajských romských koordinátorů.

⁹ Viz ČADA, Karel. Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR [online]. GAC, 2015. [cit. 10. 5. 2020]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/analyza_socialne_vyloucenych_lokalit_gac.pdf.

Tab. č. 1 Srovnávací přehled sociálních ukazatelů pro ČR¹⁰:

Srovnávací přehled sociálních ukazatelů pro ČESKOU REPUBLIKU						
SROVNÁVACÍ PŘEHLED SOCIÁLNÍCH UKAZATELŮ					Cíle udržitelného rozvoje	
Rovné příležitosti a přístup na trh práce	Předčasné odchody ze vzdělávání a odborné přípravy (% populace ve věku 18–24 let)				4 QUALITY EDUCATION	
	Míra NEET mladých (% populace ve věku 15–24 let)					
	Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů				5 GENDER EQUALITY	
	Koefficient příjmové nerovnosti (S80/S20)					
	Riziko chudoby nebo sociálního vyloučení (v %)				10 REDUCED INEQUALITIES	
Dynamický trh práce a spravedlivé pracovní podmínky	Míra zaměstnanosti (% populace ve věku 20–64 let)				8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH	
	Míra nezaměstnanosti (% aktivní populace ve věku 15–74 let)					
	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (% aktivní populace ve věku 15–74 let)					
	Růst HDDD na obyvatele					
	Čisté příjmy svobodného pracovníka na plný úvazek, který pobírá průměrnou mzdu					
Sociální ochrana a začleňování	Vliv sociálních transferů (kromě důchodů) na snižování chudoby				1 NO POVERTY	
	Děti do tří let věku ve formální péči					
	Subjektivně neuspokojená potřeba zdravotní péče				3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING	
	Úroveň digitálních dovedností jednotlivců					
Kritická situace	Je nutné sledovat	Slabý, avšak zlepšující se	Dobrý, ale je třeba sledovat	Průměrný	Lepší než průměr	Nejlepší

¹⁰Legenda k tab. č. 1 Členské státy jsou hodnoceny podle statistické metodiky dohodnuté s Výborem pro zaměstnanost a s Výborem pro sociální ochranu. Posuzují se jak úrovně, tak změny hodnot ukazatelů ve srovnání s průměry EU a státy jsou zařazeny do jedné ze sedmi kategorií. Podrobnější informace o metodice viz návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2020, COM (2019) 653 final. NEET: osoby, které nejsou zaměstnané, ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy; HDDD: hrubý disponibilní důchod domácností. Aktualizováno v lednu 2020. Zdroj: Zpráva o České republice 2020

1 Podrobný popis plnění opatření v roce 2019

Cílem předkládaného materiálu je zmapování způsobu plnění opatření obsažených ve „Strategii sociálního začleňování 2014–2020“ (dále jen „Strategie“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2019.

Účelem Strategie je přispět k **plnění národního cíle redukce chudoby a sociálního vyloučení**, ke kterému se ČR zavázala v rámci evropského cíle strategie Evropa 2020 (desetiletá strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění) pro tuto oblast: „Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 na úrovni roku 2008.“

Strategie zastřešuje hlavní oblasti významné pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených stanovuje prioritní témata ČR v oblastech důležitých pro sociální začleňování a financování ze zdrojů ČR i EU a obsahuje přehled opatření majících vliv na sociální začleňování a boj s chudobou. Dále ukazuje směr, kterým se řešení sociálního vyloučení mají ubírat, prosazuje společensky odpovědné hodnoty vztahující se k sociálnímu vyloučení, upozorňuje na nedostatky při hledání řešení sociálního vyloučení a zasazuje se o šíření principu mainstreamingu¹¹ sociálního začleňování na všech správních úrovních.

Základním nástrojem pro řešení sociálního začleňování osob je z pohledu této Strategie sociální práce. Vedle opatření zaměřených na rozvoj sociální práce se Strategie zaměřuje na následující **oblasti**, a to při uplatňování **průřezových principů** rovných příležitostí, podpory sociálního začleňování na místní úrovni, posilování sociální soudržnosti a mainstreamingu sociálního začleňování:

- podpora přístupu k zaměstnání a jeho udržení;
- sociální služby;
- podpora rodiny;
- podpora rovného přístupu ke vzdělání;
- přístup k bydlení;
- podpora přístupu ke zdravotní péči;
- zajištění slušných životních podmínek;
- podpora dalším začleňujícím službám.

Na zpracování i vyhodnocování plnění opatření Strategie se podílí **Komise pro sociální začleňování** (dále jen „KSZ“), která je stálým poradním, iniciativním a koordinačním orgánem ministrů práce a sociálních věcí v oblasti sociální politiky se zaměřením na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.¹² KSZ se skládá ze zástupců subjektů, které jsou zapojeny do řešení problematiky chudoby a sociálního vyloučení, tj. ze zástupců státní správy a samosprávy, akademické obce, zastřešujících nevládních organizací zabývajících se touto problematikou a dalších sociálních partnerů.

¹¹ Mainstreaming sociálního začleňování znamená zahrnutí této agendy nejen do sociální politiky, ale i do politik ovlivňujících další stránky lidského života a života společnosti.

¹² KSZ je zřízena na základě usnesení vlády ČR ze dne 19. května 2003 č. 476 ke zřízení meziresortní Komise pro přípravu Společného memoranda o sociálním začleňování a Národního akčního plánu sociálního začleňování.

Na základě podkladů od jednotlivých gestorů byla zpracována tato souhrnná „**Zpráva o plnění opatření Strategie sociálního začleňování za rok 2019**“ (dále jen „Zpráva“). Zpráva je členěna podle jednotlivých oblastí Strategie. Na začátku každé podkapitoly je uveden cíl, kterého má být realizací opatření dosaženo. U každého jednotlivého opatření (číslovaných dle Strategie) je uveden souhrn plnění od odpovědných resortů a institucí. V případě, že se na realizaci opatření podílí více resortů, odpovídají za jejich plnění společně. U každého opatření je následně uvedeno stanovisko KSZ.

Naplňování Strategie přispívá ke snížení počtu osob sociálně vyloučených nebo osob sociálním vyloučením ohrožených. Zároveň napomáhá i k řešení stávajících genderových nerovností ve vztahu k sociálnímu začleňování. Obecně platí, že ženy čelí více rizikům ve vztahu k sociálnímu vyloučení než muži (např. vyšší míra ohrožení chudobou, nižší míra zaměstnanosti, nižší příjmy). Z toho důvodu Zpráva zohledňuje i možné dopady jednotlivých opatření na rovnost žen a mužů.

Tato Zpráva je šestým vyhodnocením Strategie sociálního začleňování 2014–2020. Monitorováno bylo celkem 95 opatření, u kterých bylo uloženo průběžné plnění nebo plnění s pozdějším termínem. Lze konstatovat, že 77 opatření Strategie je plněno, 13 opatření je plněno částečně a 5 opatření plněno není. Každé opatření obsahuje stanovisko Komise pro sociální začleňování (dále jen „KSZ“).

1.1 Plnění opatření v oblasti sociální práce

Sociální práce je profesionální aktivita zaměřená na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám s cílem zlepšit nebo obnovit schopnost jejich sociálního fungování v prostředí jim přirozeném. Sociální práce se dále zaměřuje na tvorbu příznivých společenských podmínek, a to tak, aby bylo dosaženo stanoveného cíle. Výkon činností sociální práce podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení, respektive osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha. Zasahuje tam, kde se lidé dostávají do konfliktu se svým sociálním prostředím. Pro sociální práci jsou klíčové principy lidských práv, společenské spravedlnosti a solidarity.

Cíl: Nastavení a rozvoj sociální práce

Opatření: 2.a Zajistit a podporovat vzájemnou spolupráci aktérů veřejné správy a ostatních subjektů při výkonu sociální práce

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, kraji a obcemi

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Vzájemná spolupráce aktérů veřejné správy a ostatních subjektů při výkonu sociální práce je nastavena v rámci platných právních předpisů a pokračuje průběžně. MPSV i v roce 2019 spolupráci aktérů veřejné správy podporovalo, a to především výkon sociální práce sociálními pracovníky zařazenými do obecních úřadů obcí s pověřeným obecním úřadem, do úřadů obcí s rozšířenou působností a metodiků sociální práce a prevence, zařazených do krajských úřadů. MPSV činnost sociálních pracovníků zařazených v těchto uvedených úřadech podporuje metodicky a prostřednictvím účelové dotace určené krajským a obecním úřadům (mimo činností sociálně právní ochrany dětí). Cílem dotace je zajištění garance dostupnosti a kvality výkonu sociální práce v přenesené působnosti.

Sociální práce na obcích byla ze strany MPSV metodicky vedena v rámci pravidelných konzultačních dnů pro krajské metodiky sociální práce a prevence, zasíláním aktuálních informací v průběhu celého roku, vydáváním stanovisek MPSV a prostřednictvím individuální komunikace s jednotlivými krajskými metodiky. Na základě dalších setkání s kraji a obcemi, a to i s využitím systémových projektů, byla pozornost věnována i spolupráci jednotlivých subjektů veřejné správy – konkrétně například úřady práce, spolupráce s resortem zdravotnictví v oblasti transformace psychiatrické péče a v neposlední řadě byla realizována i jednání s resortem vnitra, spravedlnosti či zástupci samosprávných celků.

V roce 2019 probíhala intenzivní práce a konzultace s aktéry veřejné správy v rámci přípravy novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Právě v oblasti sociální práce byla diskutována úprava souvisejících ustanovení s výkonem sociální práce ve veřejné správě, finančnímu zabezpečení, předávání informací atd. Návrh novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách byl zaslán do mezirezortního připomínkového řízení dne 20. prosince 2019.

Projekt Systémová podpora sociální práce v obcích v roce 2019 realizoval dva workshopy na téma dlouhodobého poradenství, které se uskutečnily v Brně (dne 14. 6. 2019) s počtem 70 účastníků a v Ústí nad Labem (dne 19. 9. 2019) s počtem 62 účastníků. Dále projekt realizoval dne 3. 10. 2019 workshop ve Valašském Meziříčí s názvem Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním, kterého se zúčastnilo

50 osob. V projektu také proběhly následující kazuistické semináře: seminář s volným tématem (Praha, 11. 6. 2019) v počtu 12 účastníků, seminář s volným tématem (Hradec Králové, 20. 6. 2019; 8 účastníků, 26. 11. 2019; 6 účastníků), seminář s volným tématem (Olomouc, 25. 6. 2019; 10 účastníků, 24. 9. 2019; 8 účastníků, 21. 11. 2019; 7 účastníků, 26. 11. 2019; 6 účastníků), zvláště těžké postižení a senioři (Praha, 12. 9. 2019) v počtu 9 účastníků, péče o duševně nemocné (Praha, 27. 9. 2019) v počtu 9 účastníků, osamělý senior v sociální práci (Praha, 5. 12. 2019) v počtu 15 účastníků. V neposlední řadě je potřeba také zmínit konání metodických školení, které proběhly v Plzni (10. 10. 2019) v počtu 46 účastníků, v Praze (10. 10. 2019) v počtu 100 účastníků, v Olomouci (30. 10. 2019) v počtu 77 účastníků a v Hradci Králové (17. 11. 2019) v počtu 31 účastníků.¹³

Spolupráce se sociálními pracovníky obecních úřadů (dále též „OÚ“) je ukotvena nejen v § 65, ale i v § 33, 33c a 35 a zákona č. č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Spolupráce se sociálními pracovníky v rámci uvedených zákonných ustanovení je ještě metodicky zakotvena ve vydané Instrukci MPSV č. 7/2017 „Sjednocení postupu při aplikování zákona č. 98/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů“.

Sociální pracovníci OÚ jsou prostřednictvím krajských úřadů měsíčně informováni pracovníky Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“), která ubytovací zařízení mají schválený provozní řád dle § 33 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi krajskou hygienickou stanicí (Generální ředitelství Úřadu práce ČR zasílá MPSV; MPSV sděluje krajským úřadům). Spolupráce mezi sociálními pracovníky ÚP ČR a obcí standardně probíhá mimo osobně sdílených kontaktů prioritně prostřednictvím sdíleného dokumentu Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka.

Orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje, zda osoba užívá přiměřenou formu bydlení. Pokud usoudí, že osoba žije v nepřiměřeném bydlení, nasměruje uvedenou osobu na obec, ve které se skutečně zdržuje, nebo ve které má trvalý pobyt, aby požádala o pomoc při získání přiměřeného bydlení. O tomto úkonu obec vyhotoví záznam, případně doporučení dalšího postupu.

V souladu s § 35a odst. 2 a § 61 odst. 1 písm. h) zákona o pomoci v hmotné nouzi, je ÚP ČR na základě žádosti pověřeného obecního úřadu nebo újezdního úřadu, povinen poskytnout informaci, zda osobě užívající jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení v rámci posouzení případu hodného zvláštního zřetele byl nebo nebyl přiznán doplatek na bydlení.

Podpora vzájemného fungování je zajišťována i v rámci metodických dnů, workshopů či celorepublikových porad, které jsou realizovány ÚP ČR. Na uvedených poradách je na pracovníky apelováno, aby na nezbytnou vzájemnou spolupráci se sociálními pracovníky obecního úřadu pro efektivní řešení sociální situace klienta.

¹³ Více informací o projektu jsou dostupné na: <https://www.mpsv.cz/cs/25939>

Generální ředitelství Úřadu práce ČR (dále jen „GŘ ÚP ČR“) se pravidelně účastní Konzultačního dne metodiků sociální práce a sociální prevence krajských úřadů pořádaného MPSV, na kterém je vždy prezentována nezbytná spolupráce se sociálními pracovníky OÚ. Cílem je fungující vzájemná spolupráce, která přispívá k řešení komplexní situace klienta, který se ať už na obec, či na ÚP ČR v této věci obrátil a očekává efektivní pomoc z obou stran.

GŘ ÚP ČR byl vydán vnitřní řídicí akt – Sdělení č. 3/2019 „Implementace poradenského nástroje „Frýdlantské dny“ do praxe Úřadu práce České republiky“ s účinností od 18. 3. 2019, jehož cílem je propojení nástrojů základního sociálního poradenství k zajištění základních potřeb uchazečů o zaměstnání, současně pobírajících dávky hmotné nouze a poradenských činností směřujících k návratu uchazeče o zaměstnání na trh práce a vymanění se ze závislosti na dávkách pomoci v hmotné nouzi, a to i ve spolupráci se sociálními pracovníky OÚ.

Odbor pro sociální věci GŘ ÚP ČR se pravidelně účastní jednání, metodických dnů, workshopů, které realizuje MPSV, dále je účasten pracovních skupin, které jsou zaměřeny na sociální práci a jsou v gesci MPSV.

Další podpora probíhá ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (dále jen „ASZ“), která v České republice působí od roku 2008 jako vládní nástroj na podporu obcím řešící problematiku sociálního vyloučení.

Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) v roce 2019 zajišťovalo prostřednictvím odboru prevence kriminality (OPK) metodickou podporu obcím při realizaci projektů prevence kriminality, a to zejména prostřednictvím dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni (Program PK), který je určený pro obce, kraje a od roku 2017 i pro dobrovolné svazky měst a obcí. Součástí metodické podpory (prostřednictvím konzultantů MV) je i podpora činnosti pracovních skupin na krajské a obecní úrovni, které se zabývají místními bezpečnostními problémy a možnostmi realizace preventivních projektů. Činnost pracovních skupin je současně institucionální podmínkou pro možnou podporu z dotačního Programu PK. V těchto pracovních skupinách jsou nejčastěji zastoupeni zástupci obce, Policie ČR, obecní policie, nevládních neziskových organizací (dále jen „NNO“) působících ve městě či kraji, Probační a mediační služby (dále jen „PMS“) či významných poskytovatelů sociálních služeb (zejména sociální prevence).

MV pravidelně organizuje pracovní setkání a semináře pro manažery prevence kriminality krajů a obcí, které se týkají jak aktuálních výzev (vždy samostatně pro každý kraj), tak výměny dobré praxe a upozornění na časté či opakující se chyby v žádostech (v těchto případech se jedná jak o celostátní setkání, tak o setkání v jednotlivých krajích). V roce 2019 tak proběhlo 2x (v květnu a listopadu) třídní výjezdní celostátní setkání s manažery PK v Kašperských Horách, úspěšní žadatelé o dotace z Programu PK byli v květnu 2019 pozváni na MV na seminář pro realizaci investičních projektů.

V rámci každoroční podpory projektů z dotačního Programu PK MV jsou financovány informační, vzdělávací i resocializační projekty, které se zaměřují na podporu integrace osob po výkonu trestu, prevence zadlužení či finanční gramotnost (dále též „FG“), což jsou významné atributy v oblasti sociálního začleňování.

Zástupci MV jsou členy Komise pro sociální začleňování MPSV i jejích pracovních skupin (pro řešení problematiky zaměstnávání vězňů a propuštěných z výkonu trestu, pro řešení problematiky bezdomovectví či řešení problematiky zadlužení).

Zástupce odboru prevence kriminality spolupracuje se Sekcí sociálních kurátorů Společnosti sociálních pracovníků ČR, účastní se celostátních seminářů a metodických setkání sociálních kurátorů (kurátorů pro dospělé), kteří v rámci přenesené působnosti problematiku sociálního začleňování a prevenci sociálního vyloučení řeší.

V roce 2019 pokračovalo MV prostřednictvím odboru prevence kriminality, který je věcným gestorem pro oblast policejní činnosti ve vztahu k menšinám, v metodické a koncepční činnosti, ve shromažďování a analýze relevantních informací a podrobném monitoringu naplňování stanovených cílů a priorit z této oblasti. Základním koncepčním materiálem je Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám.

Cílem aktivit resortu MV v policejní práci s menšinami, v rámci které je řešena i problematika sociálního začleňování, je otevřená komunikace policie s menšinovými skupinami založená na vzájemné důvěře a respektu. K dosažení tohoto cíle MV soustavně pracuje na posilování vazeb Policie ČR s menšinovými skupinami, prohlubování spolupráce s dalšími zainteresovanými subjekty, (např. krajskými koordinátory pro romské záležitosti, lokálními poradci ASZ, manažery prevence kriminality, neziskovými organizacemi atd.), na implementaci moderních přístupů a postupů do policejní praxe a cíleně se zaměřuje na systematické vzdělávání policistů v oblasti sociálních, komunikačních a interetnických.

MV v roce 2019 iniciovalo pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny a krajských koordinátorů pro romské záležitosti. Dvoudenní pracovní setkání se uskutečnilo za účasti zástupců Kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „RVZRM“), ASZ, zástupců měst a krajů a zástupců Policie ČR. Cílem bylo prohloubení stávající spolupráce, výměna dobré praxe a aktuálních informací z krajů.

Sociálnímu začleňování se věnují v různém rozsahu moduly kurzu základní odborné přípravy (kurz pro nově přijaté policisty – časová dotace cca 30 hodin). Cílem vzdělávání je mj. naučit policisty ovládnout své jednání, přiměřeně komunikovat a jednat s lidmi v rozmanitých situacích vyplývajících z výkonu služby (vhodná komunikace a taktické zásady s oznamovatelem, poškozeným, svědkem, podezřelým, s osobou se zdravotním postižením, komunikace se seniorem či příslušníkem národnostních menšin, včetně komunikace s bezdomovcem) a usilovat o vytvoření žádoucích postojů u policisty: zachovávat čest, důstojnost, vážnost, respektovat práva a osobnost druhých lidí, aktivně vystupovat proti rasismu, nesnášenlivost, xenofobii a diskriminaci.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.b Zabezpečit odpovídající metodickou a finanční podporu sociální práce**Gestor:** MPSV**Termín:** Od roku 2014**Stanovisko KSZ:** Plněno částečně

Metodická spolupráce s krajskými úřady je nastavena standardně a i v roce 2019 pokračovala v rámci pravidelných setkání – konzultačních dnů, které jsou pořádané 4x ročně. Současně byla uskutečněna i další setkání se zástupci krajů v rámci prací na novelizaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Výkon činností sociální práce je realizován sociálními pracovníky OÚ obcí s rozšířenou působností, sociálními pracovníky pověřených obecních úřadů a sociálními pracovníky krajských úřadů (dále též „KÚ“) podle § 92 a § 93 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v přenesené působnosti. Činnosti sociálních pracovníků pak taxativně vymezuje § 109 výše uvedeného zákona, § 110 pak uvádí předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka a odbornou způsobilost. Velkou podporou pro výkon činností sociální práce sociálních pracovníků na OÚ a KÚ bylo také přijetí návrhu nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, ve kterém došlo k jasnému vymezení náročnosti výkonu činností sociální práce sociálních pracovníků a došlo tak k upřesnění a vymezení pracovních činností sociálních pracovníků.

Na základě § 102 a § 103 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a § 65a zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, se krajům, obcím s rozšířenou působností a pověřeným obcím poskytuje příspěvek na výkon sociální práce formou účelové dotace. Cílem příspěvku na výkon sociální práce v přenesené působnosti je finanční pomoc při zajištění optimálních podmínek pro činnost sociálních pracovníků, a to jak po stránce personální na zajištění dostatečného počtu sociálních pracovníků (tedy na osobní výdaje související se stávající i optimalizovanou personální situací na úřadě), tak i po stránce provozní a hmotné. Jeho účelem je navýšení prostředků redistribuovaných z rozpočtu obce na výkon přenesené působnosti. Zájmem MPSV je zejména dosažení optimálního počtu sociálních pracovníků na území ČR, čili vynaložené prostředky mají směřovat především na osobní náklady a vzdělávání. V roce 2019 činila alokace poskytovaných finančních prostředků 400 mil. korun.

V rámci projektu MPSV Systémová podpora sociální práce v obcích probíhaly pravidelné měsíční schůzky (Praha, Olomouc, Hradec Králové), kterých se účastnili sociální pracovníci z obcí výzvy 03_16_128 podpory typu A Systémová podpora sociální práce v obcích, a dále dle zájmu a možností sociální pracovníci z krajských úřadů a ÚP ČR. Cílem setkání je předávání aktuálních informací k výkonu sociální práce na obci, výměna informací o dobré praxi či o prohlubování spolupráce mezi všemi aktéry. Výstupy z měsíčních porad jsou využívány jako podklady pro další koncepční a metodickou činnost MPSV. Bližší informace o projektu Systémová podpora sociální práce v obcích naleznete na odkaze <https://www.mpsv.cz/cs/25939>.

V roce 2019 nebyly nově v rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou OPZ SC 2.1.1 vyhlášeny soutěžní výzvy, probíhala pouze realizace projektů z výzev č. 03_18_088 Podpora aktivit a programů v rámci sociálního začleňování (3. výzva) a č. 03_18_095 Výzva na podporu sociálního začleňování v Praze (2. výzva), které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu sociální práce na obci jak mimo hl. m. Prahu, tak přímo na území hl. m. Prahy. V rámci těchto projektů je podpora zaměřena na podporu sociální práce na obcích a využití specifických metod a technik sociální práce.

V roce 2019 byly aktivity jako metodická podpora sociální práce, podpora sociální práce na obcích, alternativní přístupy v sociální práci možné realizovat v projektech hlavně v rámci výzev č. 03_17_071 Podpora procesů ve službách a podpora rozvoje sociální práce, výzev č. 03_15_037, 03_16_066, 03_18_089 Podpora procesu transformace pobytových služeb, výzvy č. 03_16_063 Podpora procesu plánování sociálních služeb na obecní úrovni, výzvy č. 03_16_065 Podpora ohrožených dětí a rodin a procesů v SPOD a výzvy č. 03_17_076 Podpora inovativních služeb pro ohrožené děti a rodiny.

Nově byly v roce 2019 v rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou OPZ SC 2.2.1 vyhlášeny soutěžní výzvy č. 03_19_098 Podpora procesů ve službách a podpora rozvoje sociální práce, výzva č. 03_19_099 Podpora procesů ve službách a podpora rozvoje sociální práce v Praze a výzva č. 03_19_106 Podpora procesu plánování sociálních služeb na obecní úrovni, které se také zabývají výše uvedenými aktivitami.

V roce 2019 byly aktivity na podporu profesionalizace sociální práce zahrnuty do průběžných a dříve vyhlášených výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy č. 03_16_048 (ITI), 03_16_049 (IPRÚ) a taktéž do 3. výzvy vyhlášené v rámci koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (výzva č. 03_16_052).

Podpora sociální práce na obcích je zařazena také do výzvy řídicího orgánu Operačního programu Zaměstnanost (dále jen „ŘO OPZ“) č. 047 pro Místní akční skupiny (dále jen „MAS“). V ní jsou podporovány aktivity místních samospráv při optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce na území obcí typu I., II. i III, včetně jeho dostatečného personálního zajištění.

Vězeňská služba ČR (dále jen VS ČR) pokračovala i v roce 2019 v tvorbě vlastních projektů a programů, k čemuž využila spolupráce s externími subjekty a zkušeností ze zahraničí. Primární cílovou skupinou v činnosti VS ČR jsou vězněné osoby, u nichž jsou zvýšená rizika problematického sociálního začleňování v důsledku dlouhodobého uvěznění a kumulace více problémů (chybějící bydlení, nefunkční sociální zázemí, dlouhodobá nezaměstnanost, chybějící pracovní návyky, vyšší míra zadluženosti, rizikového chování – např. užívání návykových látek, poruchy osobnosti a poruchy chování, nízká mentální úroveň apod.).

Důležitou roli zastává sociální práce poskytovaná sociálními pracovníky věznic a kontinuální sociální práce (spolupráce se sociálními pracovníky-sociálními kurátory, poskytovateli sociálních služeb atd.). Komplexní působení na vězněné osoby se odráží v nezbytné spolupráci odborných zaměstnanců VS ČR (sociálního pracovníka, psychologa, pedagoga, vychovatele, vychovatele-terapeuta, pedagoga volného času) a dalších odborníků mimo sféru VS ČR.

V souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách zabezpečují Generální ředitelství VS ČR a Akademie VS ČR další vzdělávání sociálních pracovníků. Mimo toto vzdělávání realizuje Akademie VS ČR též vzdělávání dalšího odborného personálu věznic a vazebních věznic, které se podílejí na přímé práci s osobami z cílové skupiny. Akademie VS ČR v září 2019 pořádala 7. ročník tzv. Penologických dnů, tentokrát na téma „Sociální práce“.

V roce 2019 se nepodařilo zlepšit personální podmínky ve VS ČR (personální poddimenzovanost), naopak došlo k dalšímu snížení počtu tabulkových míst odborných zaměstnanců VS ČR.

Koncem roku 2019 byl vládou ČR přijat návrh na změnu nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, došlo tak k upřesnění a vymezení pracovních činností pro odborné zaměstnance ve vězeňství v podobě povolání „pracovník odborného zacházení ve vězeňství“, což bude mít v roce 2020 dopad na zlepšení právní regulace zařazování sociálních pracovníků a dalších odborných zaměstnanců věznic dle nařízení vlády č. 222/2010 Sb.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.c Předložit legislativní úpravu výkonu sociální práce, včetně role aktérů, metodik činností, definice aktérů, činností, úkonů podle potřeb identifikovaných v jednotlivých odvětvích sociální ochrany (včetně využití metody case management)

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Neplněno

V současné době je sociální práce právně ukotvena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem k tomu, že příprava věcného záměru zákona o sociálních pracovnících byla z Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 stažena, bylo možné v roce 2019 kompetence a vymezení činností sociální práce legislativně regulovat jen v rámci novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, případně prováděcími předpisy, a koncepčně a metodicky prostřednictvím doporučených postupů, stanovisek. Návrh novely zákona o sociálních službách byl zaslán do mezirezortního připomínkového řízení dne 20. prosince 2019.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.d Předložit legislativní úpravu profese a celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků – profesní zákon, za účelem zajištění garantované odbornosti a kvality výkonu sociální práce

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV zpracovalo návrh věcného záměru zákona o sociálních pracovnících, ale ten byl z Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 stažen. V roce 2019 započaly práce na tvorbě podkladů pro novelu zákona o sociálních službách. V rámci této novely byly možné legislativní úpravy garantované odbornosti a celoživotního vzdělávání, včetně akreditačního řízení. Prováděcím předpisem by měly být upraveny i standardy činností sociální práce, jejichž cílem je sjednotit jejich rozsah v praxi. Návrh novely byl dne 20. prosince 2019 předložen do mezirezortního připomínkového řízení. Profesní zákon – nyní pod názvem zákon o sociální práci, byl zařazen do Plánu legislativních prací na rok 2020, s termínem předložení věcného návrhu v prosinci 2020.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.e Zajistit účelově vázané financování výkonu sociální práce ve veřejné správě**Gestor:** MPSV ve spolupráci s MF**Termín:** Průběžně**Stanovisko KSZ:** Plněno

Na základě § 102 a § 103 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a § 65a zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, poskytuje MPSV od roku 2015 krajům, obcím s rozšířenou působností a pověřeným obcím příspěvek na výkon sociální práce formou účelové dotace. Více viz opatření 2. b.

V rámci prací na novele výše uvedeného zákona, bylo uskutečněno několik jednání s Ministerstvem financí (dále jen „MF“) i MV, jejichž předmětem byla otázka, jak účelově vázat financování výkonu sociální práce v přenesené působnosti. MPSV v červenci 2019 vypracovalo finanční analýzu, aby bylo možné vyhodnotit všechny varianty a jejich dopady. V návrhu novely, respektive do předložení novely do mezirezortního připomínkového řízení v prosinci 2019, nebyla jednání o účelovém financování sociální práce ukončena, a proto příslušná ustanovení nebyla v návrhu zákona změněna.

Prostřednictvím projektů KSPVL bylo částečně naplňováno i opatření 2. b „Zabezpečit odpovídající metodickou a finanční podporu sociální práce“.

Financování výkonu sociální práce ve veřejné správě bylo vedle příspěvku ze státního rozpočtu na výkon přenesené působnosti navíc podpořeno i v roce 2019 dotací v rámci závazných výdajových limitů kapitoly 313 MPSV. Jednalo se o částku 400 mil. Kč, tedy stejnou jako v letech 2017 a 2018. Ministerstvo financí (dále jen „MF“) podporuje systémové řešení financování sociální práce prostřednictvím příspěvku na výkon přenesené působnosti.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.f Podpora sociální práce na obcích, sladování metod sociální práce a spolupráce s ÚP ČR, NNO a sociálními službami**Gestor:** MPSV**Termín:** Průběžně**Stanovisko KSZ:** Plněno

V oblasti sociální práce je spolupráce subjektů nastavena a dochází k úpravám podle potřeb území. Metodickým řízením i s podporou získaných výstupů ze systémových projektů a projektových záměrů Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (dále jen „VÚPSV“) se MPSV především prostřednictvím krajských úřadů snaží o sladování metod sociální práce, přestože tuto snahu velmi komplikuje fakt, že jak na OÚ, tak i v jiných složkách veřejné správy, ale i v sociálních službách, je pracovní pozice sociálního pracovníka často kumulována s jinými činnostmi. Vzhledem k tomu, že systém nepojistných sociálních dávek vyplácených ÚP ČR je významným prvkem i pro výkon činností sociální práce, MPSV úzce spolupracuje s GŘ ÚP ČR na vzájemném vymezení kompetencí a předávání informací o občanech v nepříznivé sociální situaci – konkrétně se jedná o úpravu vyhlášky č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka, kterou mají povinnost vyplňovat v elektronické

podobě sociální pracovníci OÚ a KÚ a sociální pracovníci ÚPČR působící v oblasti hmotné nouze. V rámci návrhu novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v roce 2019 jsou navrženy úpravy, které spolupráci jednotlivých subjektů zlepší a ze strany MPSV umožní kontrolu výkonu sociální práce.

Ze strany GŘ ÚP je opatření i nadále průběžně plněno prostřednictvím „Certifikované metodiky integrace sociální práce s příjemci dávek v hmotné nouzi“, jež je zaměřená na spolupráci ÚP ČR a obcí ve výkonu sociální práce.

Dále je od roku 2017 realizován projekt MPSV ve spolupráci s ÚP ČR „Systémová podpora sociální práce v obcích“ (samotný projekt byl spuštěn v lednu 2016), jehož cílem je identifikace, koordinace, ověření metodické role MPSV ve vztahu ke koordinaci výkonu sociální práce krajskými úřady a k výkonu sociální práce v obcích v rámci výkonu státní správy v přenesené působnosti. Projekt se zaměřuje na zlepšení sociálního začleňování a boj s chudobou. Projekt posiluje rozsah činností a ucelenost náplně práce sociálních pracovníků a také se zaměřuje na zvýšení jejich odbornosti. V projektu bylo v první fázi zapojeno 15 obcí z celé ČR. Ve druhé fázi již navazují na odborné workshopy a konference, dále na vzdělávání sociálních pracovníků ve veřejné správě a kazuistické semináře. Projekt byl prodloužen do 30. 6. 2021.

Spolupráce se sociálními pracovníky OÚ je ukotvena nejen v § 65, ale i § 33, 33c a 35 a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Spolupráce se sociálními pracovníky v rámci uvedených zákonných ustanovení je ještě metodicky zakotvena ve vydané Instrukci MPSV č. 7/2017 „Sjednocení postupu při aplikování zákona č. 98/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů“.

Spolupráce ÚP ČR se sociálními pracovníky obcí je nastavena. Podpora vzájemného fungování je zajišťována i v rámci metodických dnů, workshopů či celorepublikových porad, které jsou realizovány ÚP ČR. Na uvedených poradách je na pracovníky apelováno, na nezbytnou vzájemnou spolupráci se sociálními pracovníky obcí pro efektivní řešení sociální situace klienta. Ke vzájemné spolupráci využívají Standardizovaný záznam sociálního pracovníka prostřednictvím informačního systému MPSV. Standardizovaný záznam sociálního pracovníka obsahuje mimo jiné metody sociální práce, časovou náročnost činností sociální práce, charakteristiku sociální situace klienta atp.

V roce 2019 probíhaly práce na návrhu nového znění vyhlášky č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka, kdy cílem novely vyhlášky je soulad právních předpisů, zvýšení efektivity a kvality elektronické aplikace informačního systému (jedná se o postupnou náhradu písemného spisu elektronickou variantou) o osobách ohrožených sociálním vyloučením a osobách ohrožených hmotnou nouzí, které jsou evidovány ve Standardizovaném záznamu sociálního pracovníka (SZSP) v rámci Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí (JIS), jehož správcem je MPSV. Přístup k záznamu sociálního pracovníka má pouze sociální pracovník, který splňuje odbornost podle § 110, zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Tato aplikace je potřebná pro výkon činností sociální práce sociálních pracovníků včetně jejich metodického vedení, podklady pro přidělení dotačního příspěvku na činnosti sociální práce a v neposlední řadě i možnost kontroly vedení evidence klientů v nepříznivé sociální situaci při dodržení zásad GDPR. Standardizovaný záznam sociálního pracovníka není dotazníkem ale je fakticky

"návodem" pro práci sociálních pracovníků, neboť obsahuje základní strukturu spisu sociálního pracovníka, který odpovídá individuálním intervencím při práci s potřebným klientem, a zároveň postupně nahradí písemný spis, což povede i ke snížení administrativy.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.g Podpora péče poskytované v co největší míře v přirozeném prostředí klienta (komunitní péče)

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2019 probíhaly práce na návrhu paragrafovaného znění novely zákona o sociálních službách. Uvedený návrh obsahuje celou řadu opatření směřujících mj. k větší podpoře klientů žijících v přirozeném domácím/sociálním (komunitním) prostředí. Návrh novely byl zaslán do meziresortního připomínkového řízení v prosinci 2019.

V roce 2019 navázal systémový projekt MPSV „Život jako každý jiný“ na aktivity realizované v předchozích letech. V rámci realizace jednotlivých kroků pro naplnění plánu přechodu od ústavní péče k podpoře v přirozeném prostředí pokračovala činnost Meziresortní skupiny pro deinstitucionalizaci sociálních služeb, která byla zřízena v roce 2018. Hlavním úkolem této pracovní skupiny v roce 2019 bylo dokončení Akčního plánu přechodu na roky 2020–2022 (Akční plán pro deinstitucionalizaci pro období 2020–2022). Akční plán byl na konci roku 2019 finalizován.

Hlavními cíli akčního plánu přechodu jsou:

- snižovat počty osob žijících v ústavních zařízeních;
- transformace ústavních sociálních služeb;
- podpora komunitních služeb tak, aby lidé mohli zůstat ve svém přirozeném prostředí;
- proces reformy psychiatrické péče, který výrazně dopadá na sociální služby.

Současný stav: Práce v rámci projektu Život jako každý jiný na Akčním plánu přechodu jsou dokončeny. V současné době je Akční plán připraven k rozeslání do vnitřního připomínkového řízení na MPSV.

Dále byly v rámci projektu Život jako každý jiný v roce 2019 realizovány metodické dny, které se zaměřovaly na témata opatrovnictví, přenos ústavních prvků do komunitních sociálních služeb, práce s osobami se zrakovým a sluchovým postižením a partnerské vztahy klientů pobytových sociálních služeb. Proběhlo i několik diskusních setkání se zaměřením na téma zapojení osob se zdravotním postižením do běžné komunity, podpora při rozhodování, práce s rodinou či opatrovníkem v pobytové sociální službě a další. Mezi účastníky těchto akcí byli zejména poskytovatelé sociálních služeb a zástupci krajů a obcí, kteří se zabývají problematikou deinstitucionalizace sociálních služeb.

Průběžně nabízelo MPSV krajům a některým obcím metodickou podporu v oblasti transformace sociálních služeb a v otázkách s ní souvisejících byly uskutečněny osobní konzultace zaměřené na téma bezbariérovosti budov pro osoby s tělesným zrakovým a sluchovým postižením či sloučení organizací poskytujících sociální služby.

V návaznosti na požadavky cílové skupiny byly uskutečněny semináře, kterých se účastnili lidé s postižením, poskytovatelé sociálních služeb a zástupci krajů a obcí. Témata seminářů byla např. finanční gramotnost, opatrovnictví a fungování opatrovnické rady, krizové situace a volnočasové aktivity. Proběhl také seminář se zahraničními hosty na téma intimita, sexualita a rodičovství osob se zdravotním postižením.

Regionální systémové řešení zaměřené na neformální pečovatele a na komunitní práci realizuje především Moravskoslezský kraj, a to v rámci výzvy č. 03_15_007. Na národní úrovni byla v roce 2019 ukončena realizace i projektu Fondu dalšího vzdělávání s názvem "Podpora neformálních pečovatelů II". Na národní úrovni je realizován rovněž projekt Systémová podpora sociální práce v obcích, na který pak navazují projekty vybraných obcí a měst v rámci výzvy č. 03_15_128.

V roce 2019 byly v rámci SC 2.1.1 OPZ aktivity na podporu péče poskytované v přirozeném prostředí klienta realizovány v projektech soutěžních výzev č. 03_18_088 Podpora aktivit a programů v rámci sociálního začleňování (3. výzva) a č. 03_18_095 Výzva na podporu sociálního začleňování v Praze (2. výzva), které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu neformální péče a sdílené péče, na podporu paliativní péče v přirozeném prostředí klienta.

V roce 2019 byly v realizaci projekty z výzev č. 03_15_037, 03_16_066 a č. 03_18_089 Podpora procesu transformace pobytových služeb a podpora služeb komunitního typu vzniklých po transformaci. Tyto výzvy se mimo jiné zaměřily i na podporu komunitních služeb vznikajících v návaznosti na transformaci konkrétního pobytového zařízení, zejména domova pro osoby se zdravotním postižením. Na podporu nových řešení v sociální práci, zavedení a ověření inovativních technik, metod a postupů sociální práce realizované sociálními pracovníky byla v rámci SC 2.2.1 OPZ zaměřena soutěžní výzva č. 03_17_071 a jsou na toto téma zaměřené i nově vyhlášené výzvy 03_19_098 a 03_19_099.

Ve výzvě ŘO OPZ č. 047 pro MAS jsou primárně podporovány sociální služby a další programy a činnosti v oblasti sociálního začleňování s cílem podpořit v maximální možné míře samostatné fungování osob z cílových skupin v jejich přirozeném prostředí. Ve výzvě je kromě terénních programů kladen důraz například na podporu pečující osob a neformální péče a ve velké míře pak na komunitní sociální práci s důrazem aktivizace přirozených zdrojů a potenciálu uvnitř místních komunit.

Ve výzvě č. 24 ukončil v roce 2019 realizaci projekt "Systém sociálně-zdravotní péče o osoby 50+ s využitím komunitního modelu", jehož hlavním cílem bylo udržet pečované osoby (osoby 50+ závislé na péči druhé osoby včetně seniorů) v jejich domácím prostředí. V rámci projektu začala fungovat sociálně zdravotní komunitní centra v Havířově a v Uherském Brodě. V roce 2019 pokračoval v rámci výzvy č. 82 "Ověřování nových řešení využitelných ve veřejné sféře" projekt "Doma s Alzheimerovou chorobou". Cílem projektu je vytvořit a pilotně otestovat systémové řešení komplexního přístupu péče o osoby s Alzheimerovou chorobou v domácím prostředí. Jednotlivcům či rodinám je poskytována komplexní terénní podpora a je jim připraven individuální model terénní péče za využití místně dostupných pečovatelských a asistenčních služeb.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.h Podporovat alternativní přístupy v sociální práci

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Podpora alternativních přístupů v oblasti sociální práce probíhá dále průběžně, a to jednak v rámci systémových projektů, ale rovněž ve spolupráci na výzkumných projektech například s akademickým prostředím (katedra sociální práce Univerzity Karlovy) či v rámci projektů s VÚPSV. V roce 2019 byly v rámci systémových projektů využity jak zkušenosti zahraničních odborníků na odborných akcích, tak i zahraniční cesty do Rakouska a Německa.

Ve výzvě č. 82 „Ověřování nových řešení využitelných ve veřejné sféře“ začal v závěru roku 2019 svou realizaci projekt „Zvládání vzteku v ČR – práce s osobami, které se dopouští násilí ve vztazích“. Cílem projektu je participovat na snížení počtu rodin ohrožených násilím ve dvou českých regionech v Praze a v Plzeňském kraji a bude jím dosaženo prostřednictvím terapeutické a psychoedukativní práce s původci násilí ve vztazích.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 2.ch Zvyšování prestiže sociální práce prostřednictvím osvěty a informování

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

Prestiž a osvěta je ze strany MPSV zajištěna účastí zástupců MPSV v redakčních radách odborných časopisů či publikační činností, dále vystoupeními v médiích či aktivní účastí (příspěvky) na odborných konferencích. Rovněž aktivity projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“ jsou zaměřeny na osvětu, zvýšení prestiže sociální práce. Prostřednictvím odborných akcí, kterými jsou konference a semináře, ale rovněž publikace a články, viz Sešity sociální práce. Dále pokračuje udílení ocenění „Gratias“ určené sociálním pracovníkům z praxe, které bylo v březnu 2019 uděleno podruhé, a to na konferenci k 100 letům sociální práce. Pozitivní propagace a zvyšování informovanosti jsou realizovány v rámci osvětových aktivit, zejména pak prostřednictvím radiových a televizních spotů, které od roku 2017 upozorňují na Světový den sociální práce.¹⁴

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

¹⁴ Veškeré výstupy a informace o projektu jsou dostupné na webu www.budmeprofi.cz a www.mpsv.cz či projektovém facebooku www.facebook.com/budmeprofi

1.2 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu k zaměstnání a jeho udržení

Zajištění rovného přístupu k zaměstnání pro všechny skupiny obyvatel ČR je nezbytným předpokladem boje se sociálním vyloučením, zejména u produktivní složky obyvatelstva. Podpora zaměstnanosti ohrožených skupin je důležitá jak z důvodu zajištění adekvátního příjmu a zabránění ohrožení chudobou, tak z důvodu sociální integrace osob. Strategie identifikovala několik překážek pro přístup osob k zaměstnání. Byly jimi personální poddimenzovanost služeb zaměstnanosti, nízká provázanost poskytování sociálních dávek s příjmem ze zaměstnání, nedostatečná spolupráce relevantních aktérů, nedostatečná nabídka dostupných služeb péče o předškolní děti za účelem sladění rodinného a pracovního života, nedostatečná provázanost vzdělávání a dovedností s potřebami trhu práce, regionální disproporce na trhu práce nebo nedostatečný rozvoj sociálního podnikání.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Vytvářet podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené

Opatření: 3.1.a Zabezpečit odpovídající poradenské, motivační a podpůrné služby pro vstup a udržení se na trhu práce včetně tvorby individuálních akčních plánů (programy personální, technické, metodické a motivační podpory), i prostřednictvím zapojení nestátních neziskových organizací do poskytování komplexních poradenských služeb

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

Poradenské, motivační a podpůrné služby pro vstup a udržení se na trhu práce včetně tvorby individuálních akčních plánů jsou zabezpečovány jak interně - zaměstnanci Úřadu práce ČR, tak externě - prostřednictvím nákupu poradenských činností. Externí poradenské činnosti jsou využívány v těch případech, kdy daný typ poradenství nezabezpečuje Úřad práce ČR vlastními zaměstnanci, nebo je nutné zvýšit kapacitu poradenství zabezpečovaného vlastními zaměstnanci Úřadu práce ČR.

V rámci interních poradenských činností bylo realizováno individuální poradenství, skupinové poradenství (tj. skupinová poradenská činnost do 5 hod.) a poradenské programy (tj. skupinová poradenská činnost nad 5 hod.) následovně:

Tab. č. 2

	Počet účastníků
Individuální poradenství interní celkem	319 944
Z toho a) Individuální poradenství pro UoZ ¹⁵ , ZZ	247 319
Z toho b) Individuální poradenství pro veřejnost	73 542

¹⁵ Uchazeč o zaměstnání dále též „UoZ“

Tab. č. 3

	Počet konání	Počet účastníků, kteří byli zařazeni do PČ	
Skupinové poradenství interní celkem	25 066	336 019	
Z toho a) Skupinové poradenství pro ZŠ	3 288	67152	
Z toho b) Skupinové poradenství pro SŠ, VOŠ, VŠ	1 651	38 205	
Z toho c) Skupinové poradenství pro UoZ, ZZ	7 682	58105	
Z toho d) Skupinové poradenství pro veřejnost	481	5 895	
Z toho e) Skupinová informační schůzka (práva a povinnosti UoZ, nabídka služeb ÚP ČR, kontakty)	12 005	166 851	
	Počet konání	Počet účastníků, kteří byli zařazeni do PČ	Počet účastníků, kteří úspěšně absolvovali PČ
Poradenský program interní celkem	1 657	13 145	10 915

Tematicky se poradenské programy (jak interní, tak externí) nadále člení na poradenský program:

- Poradenský program Sebepoznávání pro trh práce;
- Poradenský program Komunikační dovednosti;
- Poradenský program Sebeprezentace na trhu práce;
- Poradenský program Orientace na trhu práce;
- Poradenský program Hledání zaměstnání;
- Poradenský program Pracovníprávní gramotnost;
- Poradenský program Finanční gramotnost;
- Poradenský program Poradenství k podnikání;
- Poradenský program komplexní, vč. Job clubu¹⁶;
- Poradenské programy ostatní.

V rámci externích poradenských činností bylo realizováno individuální poradenství, skupinové poradenství (tj. skupinová poradenská činnost do 5 hod.) a poradenské programy (tj. skupinová poradenská činnost nad 5 hod.) následovně:

¹⁶ V rámci vyhodnocování poradenské činnosti v roce 2019 došlo ke změně vykazování poradenského programu Job club, a to v rámci poradenského programu komplexního.

Tab. č. 4

	Počet účastníků
Individuální poradenství externí	174

Tab. č. 5

	Počet konání	Počet účastníků, kteří byli zařazeni do PČ
Skupinové poradenství externí	13	91

Tab. č. 6

	Počet konání	Počet účastníků, kteří byli zařazeni do PČ	Počet účastníků, kteří úspěšně absolvovali PČ
Poradenský program externí celkem	1 079	8 879	7 418

Dále se v rámci poradenských činností realizovala bilanční diagnostika, kde je znatelné zastoupení externí bilanční diagnostiky, tj. prostřednictvím nákupu:

Tab. č. 7

	Počet konání	Počet účastníků zařazených na BDg.	Počet účastníků, kteří absolvovali BDg.
Interní bilanční diagnostika	23	30	28
Externí bilanční diagnostika	148	860	821

Jiné významné akce ÚP ČR, nebo akce, na kterých se ÚP ČR podílel ve spolupráci s dalšími subjekty, byly:

Tab. č. 8

	Počet konání	Počet účastníků, kteří byli zařazeni do PČ
Frýdlantské dny	629	3 882
Burzy škol, burzy práce, jiné prezentace na veletrzích, výstavách apod.	461	nesleduje se
Setkání s výchovnými poradci ZŠ a SŠ, setkání s rodiči žáků/studentů v rámci třídních schůzek	533	nesleduje se

Na základě průběžného monitorování poskytovaných poradenských činností lze konstatovat, že jednoznačně převažují poradenské činnosti interně zajišťované Úřadem práce ČR nad externími, nakupovanými poradenskými činnostmi, vyjma bilanční diagnostiky, kde je znatelné zastoupení externí, nakupované bilanční diagnostiky.

Velkým přínosem pro zabezpečení odpovídajících poradenských, motivačních a podpůrných služeb pro vstup a udržení se na trhu práce je projekt „Podpora informačních a poradenských středisek ÚP ČR“, který je ve fázi realizace a jehož hlavním cílem je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti prostřednictvím dosažení cílového stavu: 90 funkčních, vybavených Informačních a poradenských středisek Úřadu práce ČR (dále jen „IPS“) s dodatečným zázemím personálním, edukačním a prezentačním a diagnostickým.

Cíle tohoto projektu:

- rozšířit prostorové a technické vybavení IPS;
- personálně zajistit činnosti IPS;
- aktualizovat metodiky a informační materiály v oblasti kariérového poradenství, jeho poskytování v rámci IPS, realizovat vzdělávání k použití techniky, a to s cílem zvýšit profesionální úroveň poradců;
- standardizovat poskytované služby s cílem prevence nezaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti nezaměstnaných;
- prioritně zabezpečovat nabídku poradenských aktivit (individuálních i skupinových) pro uchazeče a zájemce o zaměstnání;
- posílit roli IPS jako preventivního nástroje nezaměstnanosti zejména u mladistvých a absolventů škol;
- sledovat trendy vývoje na trhu práce a spolupracovat s partnery z oblasti školství, neziskových organizací, trhu práce atd.;
- umožnit účast IPS na dalších aktivitách a projektech v oblasti propagace vzdělávání, vzdělávání dospělých, volby povolání a dalších.

Významná byla realizace motivačních a poradenských aktivit v rámci národních a regionálních projektů přímého přidělení ÚP ČR, které byly orientovány především na skupiny ohrožené na trhu práce.

V roce 2019 realizoval ÚP ČR celkem 55 regionálních projektů přímého přidělení, ve kterých v rámci klíčových aktivit probíhaly motivační a poradenské aktivity.

Od roku 2016 je v realizaci národní projekt Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II (VDTP II). Projekt VDTP II se zabývá především problematikou neodpovídající kvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání evidovaných na Úřadu práce ČR potřebám trhu práce. Poradenské činnosti v projektu jsou zaměřeny na ty, kteří mají obtíže v orientaci na trhu práce či hledají odpovědi na otázky týkající se jejich pracovního potenciálu. Od 1. 1. 2019 realizuje ÚP ČR národní projekt Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (PDU), registrační číslo CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_121/0010247. Hlavním cílem projektu je zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP ČR.

V roce 2019 byla dílčí aktivita motivačních činností zařazena do soutěžních výzev v OPZ (prioritní osa 2 IP 2.1 SC 2.1.1), výzva č. 03_16_052. Podpora směřuje k aktivizaci cílové skupiny a k podpoře motivačních programů směřujících na trh práce.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 jsou v rámci opatření na podporu zaměstnanosti podporovány následující aktivity:

- příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce (nástroje a činnosti vedoucí k motivaci a aktivizaci cílových skupin k nalezení zaměstnání a jeho udržení, rozvoj základních kompetencí osob z cílových skupin za účelem snazšího uplatnění na trhu práce, aktivity zaměřené na zvýšení orientace osob z cílových skupin v požadavcích trhu práce a realizace poradenských činností a programů, jejichž cílem je zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů osob pro volbu povolání za účelem zprostředkování vhodného zaměstnání);
- zvyšování zaměstnanosti cílových skupin (zprostředkování zaměstnání, podpora vytváření nových pracovních míst, podpora umístění na uvolněná pracovní místa, podpora zahájení podnikatelské činnosti, podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce);
- podpora udržitelnosti cílových skupin na trhu práce (podpora flexibilních forem zaměstnání, zprostředkování dočasného přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli, poradenství a rekvalifikace pro zaměstnance ve výpovědi, vzdělávání nových zaměstnanců, kteří byli v projektech přijati na nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa);
- prostupné zaměstnávání.

V rámci dalších programů a činností v oblasti sociálního začleňování jsou podporovány také motivační programy přispívající k začlenění na trh práce.

V rámci projektů v IP 1.1 OPZ jsou mimo jiné podporovány aktivity – poskytování poradenské činnosti za účelem zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů mladých pro volbu povolání, pro zprostředkování vhodného zaměstnání a při výběru vhodných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále též „APZ“) – především společensky účelné pracovní místo a veřejně prospěšné práce (dále jen „SÚPM“ a „VPP“), poskytování poradenství v oblasti další účasti ve vzdělávání, zvyšování či prohlubování kvalifikace, včetně podpory rekvalifikací, s cílem harmonizovat vztah mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Obdobné, resp. stejné, aktivity jsou podporovány i v rámci IP 1.5 OPZ. Předností těchto projektů je možnost kombinace nástrojů APZ, zajištění individuálního přístupu ke klientům projektu a zajištění komplexního řešení jejich situace ve vztahu k trhu práce. Tyto aktivity jsou podporovány v rámci regionálních projektů (příjemce ÚP ČR) výzvy č. 10 (kde jsou cílovou skupinou především uchazeči a zájemci o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené) a výzvy č. 4 (cílové skupiny zahrnují mladé lidi mladší 30 let, především uchazeče a zájemce o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené se zvláštním důrazem na osoby znevýhodněné na trhu práce). V roce 2019 bylo v realizaci 37 regionálních projektů z výzvy č. 10 v celkové výši cca 2,779 mld.

Kč a 13 projektů Záruky pro mladé z výzvy č. 4 v celkové výši cca 1,334 mld. Kč. Celkový počet podpořených osob v rámci výzvy č. 10 byl cca 16 170 osob, v rámci výzvy č. 4 pak cca 6 580 osob.

Obdobně jsou nástroje APZ (především VPP, SÚPM, poradenství a rekvalifikace) financovány z národních individuálních projektů, a to ve výzvě 121 v celkovém objemu 8,7 mld. Kč. V této výzvě je momentálně vyčerpáno zhruba 6,1 mld. Kč a je zatím podpořeno cca 92 tis. osob. Po ukončení projektů zaměřených na SÚPM a VPP jsou v realizaci projekty ÚP ČR „Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II“ a „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání“.

V rámci IP 1.5 byli ve výzvách č. 3 (příjemce ÚP ČR), 116 a 91 (příjemci obou výzev jsou Krajské úřady) podpořeni lidé mladší 30 let, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě, žijící v regionu Karlovy Vary, Ústí nad Labem a Moravskoslezsko, jsou nezaměstnaní nebo neaktivní (včetně dlouhodobě nezaměstnaných) nezávisle na tom, zda jsou registrováni na ÚP ČR jako uchazeči o zaměstnání či nikoli. Projekty se zaměřují na zprostředkování zaměstnání, podporu zahájení samostatné výdělečné činnosti, motivační aktivity, poskytování poradenské činnosti, poskytování rekvalifikací a na podporu aktivit k získání pracovních návyků a zkušeností včetně možnosti stáží do zahraničí. K 31. 12. 2018 ukončily realizaci projekty z výzvy č. 116, v rámci kterých bylo vyčerpáno 150,4 mil. Kč a podpořeno celkem 1 388 osob. V první polovině roku 2019 taktéž ukončily realizaci projekty z výzvy č. 3. V těchto projektech bylo vyčerpáno 568 mil. Kč a podpořeno 4 060 osob. K 31. 10. 2019 ukončily realizaci projekty z výzvy č. 91 a nyní probíhá kontrola jejich závěrečného vyúčtování. V projektech bude vyčerpáno přibližně 20,8 mil. Kč. V říjnu 2017 byla v IP 1.5 vyhlášena nová výzva č. 91, která je věnována stejné cílové skupině, navíc však zahrnuje již zmíněný region Moravskoslezského kraje, kde je dlouhodobě indikována vysoká nezaměstnanost této cílové skupiny a podpořeno 263 osob. V rámci této IP byla v 7/2019 vyhlášena nová výzva č. 136 pro ÚP ČR, v rámci které byla schválena projektová žádost na projekt za 41 mil. Kč.

V průběhu roku 2019 pokračovalo v realizaci 200 soutěžních projektů ve výzvách č. 40, 45 (ITI), 46 (IPRÚ), 53 a 68 na IP 1.1 OPZ, v úhrnu mají tyto projekty objem cca 1 683 mil Kč. Na konci roku 2019 vstoupilo do realizace dalších 68 projektů ve výzvě č. 90 o objemu 375 mil Kč. Soutěžní projekty jsou realizovány zejména neziskovými, vzdělávacími a poradenskými organizacemi a jsou zaměřeny na zvýšení zaměstnanosti a uplatnitelnosti na trhu práce a zacíleny na vybrané cílové skupiny (např. osoby ve věku 50+, osoby do 25 let, osoby s nízkou úrovní kvalifikace, osoby se zdravotním postižením, osoby pečující, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce; osoby v nebo po výkonu trestu odnětí svobody, osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané, se zdravotním postižením, opouštějící institucionální zařízení; ohrožené závislostmi, imigranty a azylanty a národnostní menšiny). Účastníci těchto projektů (zejména z řad uchazečů o zaměstnání) zpravidla absolvují komplexní motivačně aktivizační programy obsahující různé formy pracovního poradenství, vzdělávání, zprostředkování zaměstnání a mzdové podpory při zaměstnání. Individuální akční plány pro jednotlivé klienty či jiné charakterem blízké aktivity vznikají v rámci diagnostik a individuálního poradenství.

Aktivity podporující sociální začleňování jsou ošetřeny také v Koncepti vězeňství do roku 2025 a Koncepti rozvoje probace a mediace do roku 2025. Do naplňování jednotlivých strategických cílů jsou zapojeny též vězňice a vazební vězňice, je nastavena spolupráce se subjekty dalších resortů, státních i nestátních organizací.

V rámci pracovní skupiny SC2 byla zástupci ÚV ČR, VS ČR, PMS a sociálních kurátorů aktualizována brožura Rubikon centra [Kroky na svobodě](#), s jejíž pomocí se mohou odsouzení lépe připravit na propuštění a zorientovat se v tom, co je potřeba udělat v prvních dnech na svobodě.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.d Zajistit podporu odpovídajících služeb pracovní rehabilitace, podpora programům sociální rehabilitace

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Služby pracovní rehabilitace jsou poskytovány všem osobám, které jsou oprávněny požádat o tuto službu. V roce 2019 došlo k intenzifikaci dříve zavedených opatření, celkem bylo za tento rok uzavřeno 430 Individuálních plánů pracovní rehabilitace.

Spolupráce s jednotlivými poskytovateli služeb sociální rehabilitace a sociálně terapeutických dílen byla na základě implementace doporučeného postupu MPSV ČR č. 1/2016 – Na podporu realizace prostupného systému sociální a pracovní rehabilitace, prohloubena s cílem zajistit klientův přechod mezi jednotlivými službami, tak jak potřebují jejich konkrétní potřeby.

V roce 2017 započala realizace projektu „Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce (zkráceně „Projekt OZP“). Cílem projektu je zavedení systému práce se skupinou OZP pro zvýšení efektivity poskytování služeb této skupině/zefektivnění systému podpory zaměstnávání OZP a poradenství v oblasti přechodu OZP z chráněného na volný trh práce a zavedení systému spolupráce subjektů ovlivňujících zaměstnanost OZP. Realizace projektu podstatným způsobem pozitivně ovlivní poradenství poskytované osobám se zdravotním postižením.

Za dobu realizace projektu bylo poskytnuto celkem 47 583 individuálních poradenských aktivit a 2967 skupinových poradenských akcí pro 22 452 osob.

V prosinci roku 2019 byla prodloužena doba realizace projektu do 30. 6. 2022 z původně plánovaného termínu 31. 5. 2021.

Sociální služba – sociální rehabilitace (ambulantní a terénní forma služby) je podporována především prostřednictvím krajských projektů ve výzvách č. 03_15_005 a č. 03_15_006, které jsou zaměřeny na zajištění dostupnosti vybraných sociálních služeb v souladu s krajským střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Služba sociální rehabilitace je v rámci výzvy č. 03_15_005 podporována v 11 krajích. V rámci výzvy č.03_15_039 byly schváleny 3 projekty Ministerstva zdravotnictví na podporu tzv. Center duševního zdraví, součástí služeb center jsou i služby sociální rehabilitace.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 je podporována sociální rehabilitace a příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce (např. podpora pracovního uplatnění osob se zdravotním postižením).

V IP 1.1 jsou v projektech realizovány i aktivity na pracovní rehabilitace – podporu souvislé činnosti zaměřené na získání a udržení vhodného zaměstnání OZP. Tato aktivita je realizována dle příslušné směrnice GŘ ÚP ČR v některých regionálních individuálních projektech ve výzvě č. 10, jejichž příjemcem je ÚP ČR a cílovou skupinou jsou OZP. Jedná se např. o projekt Práce bez bariér na Vysočině, který bude realizován až do 6/2022.

K 31. 12. 2019 bylo zaregistrováno 308 služeb sociální rehabilitace.¹⁷

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.e Zajištění koordinačních aktivit podporujících vstup a udržení se na trhu práce na místní úrovni, zaměstnavatel – ÚP – NNO, personální posílení asistentů, služeb zaměstnanosti – nastavení metodik procesu koordinace a vzájemné spolupráce

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Ke koordinaci aktivit podporujících vstup a udržení se na trhu práce znevýhodněných skupin na místní úrovni přispěla i pokračující realizace 14 projektů ve výzvě č. 84 (na IP 1.1 OPZ) zaměřených na podporu aktivit teritoriálních paktů zaměstnanosti v práci s cílovými skupinami. Projekty jsou zaměřeny zejména na podporu dlouhodobě nezaměstnaných, osob pečujících a mladých osob vstupujících na trh práce. Při jejich realizaci spolupracují zpravidla kraje, ÚP ČR, hospodářské komory, sdružení, která jsou nositeli paktů a v některých krajích např. i školy a další neziskové organizace.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.f Ve spolupráci s dalšími aktéry (zejm. motivovaní zaměstnavatelé) zajistit regionální zaměřování programů zaměstnanosti s možností jejich neprodleného nasazení ve vyloučených lokalitách

Gestor: MPSV, ÚP ČR ve spolupráci s ASZ

Termín: do konce roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Jedním z klíčových výstupů tzv. koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (dále též „KPSVL“) jsou strategické plány sociálního začleňování (dále též „SPSZ“), které představují plány opatření, jež vyloučená lokalita (obec nebo svazek obcí) zrealizuje s cílem minimalizovat výskyt vyloučených lokalit a rozvíjet obec na základě potřeb všech jejích obyvatel. V rámci SPSZ, popř. tematických akčních plánů, které se vytvářejí během vzdálené podpory, vznikají projekty na podporu zaměstnanosti osob sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením. Tyto projekty jsou zaměřené především na osoby dlouhodobě nezaměstnané, s vícečetnými znevýhodněními na trhu

¹⁷Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb

práce, popř. pro mladé osoby do 29 let. Tyto projekty jsou směřovány do území se sociálně vyloučenými lokalitami.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.g Zajistit programy motivace k přijetí zaměstnání prostřednictvím krátkodobých pracovních příležitostí, pečlivě prověřovat příjmovou a dluhovou situaci uchazečů, motivačně nastavit výši mzdy a délku podpory dotovaných pracovních míst
Gestor: MPSV, ÚP ČR
Termín: Do konce roku 2015
Stanovisko KSZ: Plněno

Od 1. 1. 2019 realizuje ÚP ČR národní projekt Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (PDU), reg. číslo CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_121/0010247 . Hlavním cílem projektu je zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP ČR. V rámci KA č. 4 projektu PDU jsou realizovány Programy/kurzy v oblasti finanční gramotnosti. Programy/kurzy jsou pro CS zaměřeny zejména na dluhovou problematiku a aspekty zadluženosti, na základě posouzení potřeb dané skupiny.

V roce 2019 realizoval ÚP ČR celkem 55 regionálních projektů přímého přidělení (RIP). V rámci realizace RIP je finanční gramotnost (dále též „FG“), případně dluhové poradenství součástí klíčových aktivit přímo (součástí aktivit projektu formou odborného školení) nebo je zařazena finanční gramotnost (případně dluhové poradenství) jako součást motivačního nebo poradenského programu, také je zařazována v rámci skupinového poradenství.

Významnými projekty k posílení finanční gramotnosti a zlepšení dluhové situace uchazečů byly projekty „Prohlubování kompetencí pro zvýšení zaměstnatelnosti I a II“, které se snaží odbourávat primární překážky zadlužených uchazečů o zaměstnání, společně s individuálním poradenstvím. Mimo toto školení a poradenství projekt nabízí také zvýšení občanských dovedností. Tyto projekty již svou realizaci ukončily, ale oblast FG pokrývá projekt ÚP ČR „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání“.

V rámci projektů v koordinovaném přístupu k sociálnímu začleňování (Výzva 052 Podpora sociálního začleňování v SVL) vznikají projekty s programy motivace k přijetí zaměstnání prostřednictvím krátkodobých pracovních příležitostí (tréninková pracovní místa s mentorskou podporou) s doprovodným individuálním i skupinovým poradenstvím zaměřeným zejména na dluhovou problematiku a zvládání dalších obtížných životních situací.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.j Podporovat vytváření lokálních sítí zaměstnanosti (viz [Evropská strategie zaměstnanosti](#)) se zapojením všech relevantních aktérů, tj. zaměstnavatelů, územní veřejné správy a neziskového sektoru

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2019 probíhal systémový projekt MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“. Projekt bude realizován do konce roku 2020 a je financován z Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“). Jednou z klíčových aktivit projektu je osvěta v přístupu společnosti ke stárnutí populace. V rámci této aktivity byla v roce 2019 uspořádána v Jihočeském kraji soutěž k získání ocenění pro společnost vstřícné zaměstnávání osob nad 50 let. Soutěž pod názvem Společnost přátelská zaměstnávání lidí 55+ byla vyhlášena ve spolupráci s Krajským úřadem Jihočeského kraje a Jihočeským paktem zaměstnanosti.

ÚP ČR zřizuje poradní sbory, které svou činností zabezpečují spolupráci na trhu práce mezi ÚP ČR, odborovými svazy, zaměstnavateli, družstevními orgány, městskými a obecními úřady a dalšími orgány, organizacemi a institucemi. ÚP ČR může poradní sbory zřídit i na realizaci konkrétního projektu nebo programu na podporu zaměstnanosti. Poradní sbory koordinují uplatňování státní politiky zaměstnanosti ve svém regionu, vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací, k veřejné službě a dalším opatřením APZ, k programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti.

Projekt Efektivní služby zaměstnanosti – EFES, reg. č. CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0000056, doba realizace 1. 2. 2016 – 30. 6. 2023. Součástí projektu je klíčová aktivita 03 Individuální péče o zaměstnavatele a cílený matching.

Cílem této aktivity je posílení, rozvoj vztahů a práce se zaměstnavateli. Rozšíření činností pracovníka pro práci se zaměstnavateli, specializace práce s velkými zaměstnavateli formou Individuální péče o jednotlivé zaměstnavatele a tzv. matching (cílené vyhledávání vhodných zaměstnanců z databáze uchazečů, zájemců o zaměstnání v evidenci ÚP ČR, efektivní poradenství a služby šité na míru konkrétním zaměstnavatelům). Prohloubení systematické spolupráce ÚP ČR s regionálními partnery (obce, města, zaměstnavatelé, neziskové organizace, agentury, hospodářské komory, atd.) s cílem poskytování co nejefektivnějších poradenských služeb (poradenství, vzdělávání, uplatňování nástrojů a opatření APZ).

Projekt Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce (OZP), registrační číslo projektu CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_011/0006216, doba realizace 1. 6. 2017 – 30. 6. 2022. Cílem projektu je zavedení systému práce se skupinou OZP pro zvýšení efektivnosti poskytování služeb této skupině /zefektivnění systému podpory zaměstnávání OZP a poradenství v oblasti přechodu OZP z chráněného na volný trh práce / zavedení systému spolupráce subjektů ovlivňujících zaměstnanost OZP. V rámci projektu budou poskytovány mimo jiné služby pro stávající či potenciální zaměstnavatele. Bude rozvíjena spolupráce s organizacemi, které mají vliv na možnost zaměstnávání OZP. Cílem je Rozvoj systému spolupráce zainteresovaných subjektů (školy, vzdělávací zařízení, zaměstnavatelé působící na chráněném a otevřeném trhu práce, zařízení a pracovníci poskytující sociální služby a sociální práci, ergodiagnostická centra, NNO, sociální partneři a věcně příslušní pracovníci ÚP ČR v rámci příslušných agend apod.) ve vazbě na uplatnění na trhu práce.

V rámci KPSVL vznikají v obcích „Pracovní skupiny pro zaměstnanost“. ASZ usiluje, aby v těchto skupinách byli zapojeni všichni klíčoví aktéři zaměstnanosti na obecní úrovni. Z těchto skupin mohou vznikat lokální sítě zaměstnanosti. Např. v rámci Tematického akčního plánu pro oblast zaměstnanosti ve městě Brně pro roky 2020–2022 se rozvíjí Lokální síť zaměstnanosti.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.k Šířeji prosazovat princip společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek/motivovat podniky s účastí státu při vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce (například České dráhy, Lesy ČR, správy povodí apod.) seznamovat veřejné zadavatele s metodikou společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Gestor: ÚV, Sekce pro lidská práva, Odbor sociálního začleňování (ASZ) ve spolupráci s MMR, MPSV a dalšími resorty

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV dlouhodobě rozvíjí koncept společensky odpovědného veřejného zadávání (dále jen „SOVZ“) v ČR (viz mj. projekt „Podpora rozvoje a implementace sociálně odpovědného veřejného zadávání“ reg. č. CZ.03.3.60/0.0/0.0/15_018/0000732), který dlouhodobě téma OVZ metodicky rozvíjí, zajišťuje osvětu, školení, konzultace a šíření dobré praxe mezi zadavateli veřejných zakázek. Aktivity v této oblasti v roce 2019 lze shrnout následovně:

- Pro zadavatele byl plně funkční web www.sovz.cz, kde jsou dostupné metodické materiály i konkrétní příklady k SOVZ;
- Realizováno bylo přes 60 akcí na podporu rozvoje SOVZ v ČR (konkrétní školy odpovědného zadávání, školení pro zadavatele na míru, prezentace na odborných akcích, ale i odborné konference výhradně k tématu SOVZ). Těchto akcí se zúčastnilo více než 3tis. osob;
- Vydány byly metodické materiály a publikace v oblasti SOVZ: aktualizovaná metodika, metodika implementace SOVZ v organizaci, publikace pro města k SOVZ, přehled zahraniční praxe v SOVZ;
- Zpracovány a široce diseminovány byly příklady dobré praxe z konkrétních veřejných zakázek.

Do spolupráce a k implementaci SOVZ ve své nákupní praxi se přihlásila řada zadavatelů z ČR (viz <http://sovz.cz/odpovedne-verejne-zadavani-v-cr/>)

MPSV realizuje v rámci výzvy č. 03_15_016 projekt Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje!, které s tématem systematicky pracuje. Lokální konzultanti jsou pravidelně informováni o tématu společensky odpovědného zadávání tak, aby mohli informace dále předávat zájemcům o sociální podnikání i sociálním podnikatelům.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 je podporováno zvyšování zaměstnanosti cílových skupin (zprostředkování zaměstnání, podpora vytváření nových pracovních míst, podpora umístění na uvolněná pracovní místa, podpora zahájení podnikatelské činnosti, podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce), podpora udržitelnosti cílových skupin na trhu práce (podpora flexibilních forem zaměstnání, zprostředkování dočasného přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli, poradenství a rekvalifikace

pro zaměstnance ve výpovědi, vzdělávání nových zaměstnanců, kteří byli v projektech přijati na nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa), dostupné zaměstnávání, sociální podnikání. Dále je podporována příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce. Aktivita je možné doplnit o zajištění doprovodných služeb typu dluhové poradenství, rodinné poradenství, psychologické poradenství, poradenství v oblasti bydlení apod. Aktivita jsou vhodné zejména pro osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané a osoby s kumulací hendikepů na trhu práce, které jsou nejvíce vzdáleny od trhu práce. Zároveň kontakt pracovníků ŘO OPZ umožňuje působení na pracovníky MAS, kteří následně mohou ovlivňovat postoje místních samospráv ke společensky odpovědnému zadávání veřejných zakázek. Oddělení projektů CLLD MPSV se snaží jít příkladem a ve většině případů zajišťuje občerstvení na semináře pro MAS a příjemce nákupem od sociálních podniků.

Jedním z klíčových výstupů KPSVL jsou SPSZ, které představují plány opatření, jež vyloučená lokalita (obec nebo svazek obcí) zrealizuje s cílem minimalizovat výskyt vyloučených lokalit a rozvíjet obec na základě potřeb všech jejích obyvatel. Opatření směřující ke společensky odpovědnému zadávání se objevuje v části SPSZ.

ASZ může samosprávám pomoci v identifikaci vhodných typů veřejných zakázek pro uplatnění společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. K uplatňování principů odpovědného zadávání však v praxi často nedochází, zejména kvůli obavám z kontrol a případných sankcí. K naplňování opatření by bylo potřebné vybudovat decentralizovaná poradní centra v územích, kde by odborníci na veřejné zakázky provázeli samosprávy celým procesem zadání veřejné zakázky.

MPO průběžně vytváří v rámci své politiky pro podřízené organizace ve své působnosti podmínky pro prosazování společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek a vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce. Zároveň však je akcentován fakt dodržování zákona o veřejných zakázkách a ustanovení předpisů EU týkajících se dané oblasti.

MZd stejně jako v roce 2018 respektuje požadavky uvedené ve Strategii a zároveň se snaží postupovat v souladu s Metodikou odpovědného veřejného zadávání, tj. začleňovat do zadávacích podmínek veřejných zakázek požadavky na zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných, zdravotně postižených, požadavky na výrobky fair trade, na ekologicky šetrné prostředky (uplatněno v zadávacích podmínkách VZ Úklidové služby MZd), především s ohledem na věcné plnění a také na požadavky ekonomičnosti a hospodárnosti celého zadávacího procesu.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.I Vzhledem k demografickým predikcím ohledně stárnutí populace dále rozvíjet koncept Age managementu na podporu zaměstnávání starších osob

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Při zprostředkování vhodného zaměstnání ÚP ČR věnuje zvýšenou péči věkově starším uchazečům o zaměstnání. Rovněž při realizaci nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti je pozornost věnována uchazečům o zaměstnání starším 50 let věku. K podpoře umístění uchazečů o zaměstnání 50+ na trh práce slouží zejména nástroje společensky účelné pracovní místo (SÚPM) nebo pracovní

příležitosti v rámci veřejně prospěšných prací (VPP). V roce 2019 se rekvalifikační zúčastnilo celkem 2 514 uchazečů o zaměstnání 50+. V této věkové kategorii bylo 1 405 uchazečů o zaměstnání umístěno na SÚPM a 5 696 na VPP. Příspěvkem na podporu regionální mobility bylo ve sledovaném období podpořeno celkem 285 uchazečů o zaměstnání starších 50 let.

Osoby starší 50 let věku jsou cílovou skupinou řady projektů realizovaných ÚP ČR, kdy tyto projekty tvoří komplexní programy zaměřené na cílenou pomoc při řešení nezaměstnanosti těchto uchazečů o zaměstnání. Součástí projektů jsou též aktivity směřující k jejich přímému umístění na trh práce.

V roce 2019 realizoval ÚP ČR celkem 55 regionálních projektů přímého přidělení, z toho 8 RIP je zaměřeno ohledně cílové skupiny na osoby 50+. Tyto projekty jsou zaměřeny na komplexní řešení situace specifické cílové skupiny uchazečů a zájemců o zaměstnání ve věku 50+, kteří jsou ohroženi nezaměstnaností. Projekty využívají více nástrojů a opatření APZ s přihlédnutím k regionálním odlišnostem.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.m Podporovat rozvoj sociálního podnikání formou osvěty, poradenství, finanční podpory i after care (následné podpory), včetně zvážení nutnosti přijetí specifické právní úpravy sociálního podnikání

Gestor: MPSV, MPO, MŽP

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

Návrh zákona o sociálním podniku byl dne 28. ledna 2019 předložen zmocněnkyní vlády pro lidská práva do meziresortního připomínkového řízení. Vzhledem k tomu, že v rámci meziresortního připomínkového řízení obdržel předkladatel návrhu zákona velké množství zásadních připomínek zpochybňujících smysl a přínos návrhu zákona, byl v průběhu roku 2019 řešen ÚV ČR spolu s předkladateli (MPSV, MPO) další postup uchopení předmětné problematiky. Následně bylo požádáno MPSV dopisem pana premiéra o převzetí gesce za přípravu tohoto zákona vzhledem k tomu, že ÚV ČR nedisponuje potřebnými personálními ani odbornými kapacitami, a to k 1. září 2019. MPSV gesci přijalo a následně zahájilo diskusi ze zástupci zainteresovaných organizací ohledně pojetí návrhu zákona o sociálním podniku v kontextu zásadních připomínek jednotlivých resortů. Po vyjasnění dalšího směřování návrhu zákona (v kontextu zásadních připomínek) bude MPSV pokračovat v legislativním procesu.

V roce 2019 pokračovala realizace projektu MPSV „Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje“. Projekt je svými aktivitami zaměřen na šíření informací o sociálním podnikání prostřednictvím poradenských služeb lokálních konzultantů, odborných (expertních) poradců a stáží. Zájemci o sociální podnikání mohou bezplatně využít poradenství lokálních konzultantů a odborných poradců, aby získali informace potřebné k založení nebo rozvoji sociálního podniku, nebo aby jejich žádosti o dotace byly kvalitní a řešily skutečné potřeby nejen cílových skupin, ale i spotřebitelů. V rámci projektu je také možné absolvovat stáž v sociálním podniku a získat tak praktické informace přímo z chodu fungujícího sociálního podniku. Projekt je dále zaměřen na šíření informací o sociálním podnikání prostřednictvím inovovaného webového portálu www.ceske-socialni-podnikani.cz, na kterém jsou zveřejňovány důležité informace z oblasti sociálního podnikání, tematické články či informační videomedailonky.

V roce 2019 bylo poskytnuto zájemcům 207 konzultací prostřednictvím lokálních konzultantů v celkovém rozsahu 590 hodin. Konzultace k sociálnímu podnikání poskytovalo celkem 14 lokálních konzultantů. Konzultace směřovaly k principům sociálního podnikání a informacím k založení sociálního podniku. Konzultanti zájemce seznamují s praktickým chodem sociálního podniku, informují o specifikách zaměstnávání osob se znevýhodněním, předávají kontakty na relevantní subjekty v regionu (síťování, sdílení praxe) a poskytují základní informace o společensky odpovědném zadávání veřejných zakázek.

V roce 2019 proběhlo v rámci projektu 228 odborných konzultací prostřednictvím expertních poradců v celkovém rozsahu 757 hodin. V tomto sledovaném období byl identifikován značný nárůst zájmu o konzultace v oblasti gastropodnikání a environmentálního sociálního podnikání, což je dáno i aktuálními trendy ve společnosti. Odborné poradenství bylo poskytováno 12 expertními poradci, a to v oblasti gastropodnikání, marketingu, managementu, envirosociálního podnikání, veřejných zakázek a financí. Prostřednictvím odborných poradců bylo v roce 2019 zároveň realizováno 20 odborných seminářů pro veřejnost.

V rámci projektu jsou realizovány také stáže, jejichž smyslem je přenos informací o fungování sociálních podniků, zvýšení kompetencí pro založení nebo řízení sociálního podniku a získání informací o práci s cílovou skupinou znevýhodněných osob. Od začátku projektu již proběhlo 75 stáží. V roce 2019 bylo uskutečněno 24 stáží. Zájem byl nejvíce projeven o stáži v gastropodnicích, dílnách s ruční výrobou a došlo k růstu zájmu o stáže v environmentálních sociálních podnicích.

V průběhu roku 2019 došlo k dalšímu rozvoji webového portálu www.ceske-socialni-podnikani.cz, kde jsou k dispozici veškeré potřebné informace o projektu i situaci v oblasti sociálního podnikání. Na webových stránkách je umístěn také Adresář sociálních podniků, který je nejvíce navštěvovanou částí webu. Adresář prochází od podzimu 2019 aktualizací.

Na konci roku 2019 realizovalo MPSV dotazníkové šetření sociálních podniků v České republice. Cílem bylo získat aktualizované statistické údaje o sektoru sociálních podniků. Do šetření se zapojilo celkem 167 organizací s 303 provozovny. Bylo zjištěno, že v oblastech podnikání vedou i nadále gastroslužby a v cílové skupině zaměstnanců osoby se zdravotním postižením. Nejčastější oblastí podnikání je obchod (31 %). Následuje dalších 6 oblastí podnikání, které jsou zastoupeny téměř srovnatelně. S odstupem deseti procent jsou to potravinářská výroba (22 %), ostatní výroba (22 %) a propagační a dárkové předměty (21 %). Po dvaceti procentech pak získaly stravování (zahrnuje kavárny, restaurace, jídelny, bistra apod.), údržba zeleně a technické služby a úklidové služby a potřeby. Poté následuje textil – výroba, recyklace, re-use (19 %) a catering (15 %). Z hlediska oblasti podnikání jsou výrazně zastoupeny gastroslužby (celkem 57 %). Nejčastější právní formou sociálních podniků je s 53 % společnost s ručením omezeným, následovaná obecně prospěšnou společností s 16 %, spolkem s 10 % a družstvem s 8 %. Ze zkoumaných podniků je 84 % samostatnou právnickou osobou a 16 % funguje jako součást větší organizace.

Nejvíce integračních sociálních podniků (84 %) zaměstnává osoby se zdravotním postižením. S výrazným odstupem následuje kategorie osob dlouhodobě či opakovaně nezaměstnaných (52 %) a opět s velkým odstupem jsou příslušníci národnostních menšin a marginalizovaných společenství (19 %). U osob se zdravotním postižením jsou nejčastěji zaměstnávány osoby s tělesným postižením (80 %), s duševním onemocněním (68 %) a s mentálním postižením (52 %).

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 je podporováno sociální podnikání.

V roce 2019 byla v dotačních programech Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (dále jen „OPPIK“) MPO poskytnuta podpora 2 463 podnikatelským projektům zaměřeným především na oblast zpracovatelského průmyslu a související služby, a to ve výši 14,4 mld. Kč. Realizace projektů na území ČR, kromě území hl. města Prahy, je přínosem pro růst ekonomiky, rozvoj jednotlivých regionů a pro zaměstnanost.

V roce 2019 pokračovala realizace národního programu Záruka 2015 až 2023 MPO zaměřeného na podporu přístupu malých a středních podnikatelů k bankovním úvěrům, včetně podpory sociálních podnikatelů. V tomto programu bylo v roce 2019 poskytnuto celkem 3 090 záruk za bankovní úvěry v objemu 5,47 mld. Kč, z toho byly poskytnuty 3 záruky v objemu 9 mil. Kč pro sociální podnikatele.

Zákon o sociálním podniku připravoval ÚV ČR ve spolupráci s MPSV a MPO (původní znění zákon o sociálním podnikání). Věcný záměr zákona o sociálním podnikání byl schválen usnesením vlády č. 367 ze dne 15. 5. 2017. Věcný záměr si klade za cíl stanovit podmínky pro přiznání statusu sociálního podniku a výhod poskytovaných těmto podnikům. MPO bylo aktivním členem pracovní skupiny pro přípravu zákona o sociálním podniku. Členům pracovní skupiny byla zaslána v prosinci 2018 k připomínkám další verze návrhu, včetně zpracované RIA. MPO k materiálu uplatnilo připomínky, které byly gestorem návrhu zapracovány. Finální fáze příprav návrh paragrafového znění zákona o sociálním podniku byla pozastavena a dopisem pana premiéra ze dne 19. srpna 2019 bylo MPSV požádáno o přípravu předmětné právní úpravy. Pan premiér v rámci změny gesce nestanovil MPSV termín pro přípravu předmětného zákona. Žádnému z resortů nepřidělil spolugestorství, pokud jde o pokračující přípravu zákona o sociálním podnikání v gesci MPSV.

Uvedení vlivu na prosazování rovných příležitostí žen a mužů: Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Součástí Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) a environmentálního poradenství (EP) na léta 2016 až 2025, který byl schválen usnesením vlády č. 652 ze dne 20. července 2016, je Cíl 2.6 - Nové směry. Opatření 2.6.1 - Podporovat propojování EVVO a EP se sociální oblastí (např. práce v sociální a zdravotní sféře, práce se seniory, zdravotně postiženými a jinak znevýhodněnými skupinami...). Koordinovat společný postup příslušných ministerstev (koordinace grantových programů, dohody o spolupráci), ale i na regionální a místní úrovni (propojování NNO, státních organizací a místních iniciativ v oblasti EVVO a EP a oblasti sociální). Úkoly 2.6.1.1 - V rámci výročních konferencí k EVVO a EP začlenit blok věnovaný propojování EVVO se sociální oblastí, a 2.6.1.2 - V dotačních zdrojích zahrnout téma podpory propojování EVVO se sociální oblastí.

Osvěta v oblasti sociálního podnikání je rovněž součástí vzdělávání v rámci místní Agendy 21.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.1.n Zavedení systémové podpory přístupu osob k mikrofinancování**Gestor:** MPSV ve spolupráci s MPO a dalšími relevantními aktéry**Termín:** Do konce roku 2014**Stanovisko KSZ:** Plněno

MPSV spustilo finanční nástroj – zvýhodněný bezúročný investiční úvěr pro sociální podnikatele a zájemce o sociální podnikání. Zprostředkovatelem úvěrů je Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s. Hlavním cílem finančního nástroje je umožnit realizaci projektů, které by pravděpodobně nebyly realizovány z důvodu tržního selhání. Mezi další cíle lze zařadit potřebu zabezpečit návratnost prostředků, které umožní opakované řešení pro projekty v oblasti sociálního podnikání i po skončení programového období.

V programu Expanze Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost MPO, jehož cílem je usnadňovat začínajícím a rozvojovým malým a středním podnikatelům přístup k financování jejich podnikatelských projektů pro zahájení nebo další rozvoj podnikání a zvyšovat podnikatelskou aktivitu ve zvýhodněných regionech, bylo v roce 2019 poskytnuto 433 úvěrů v celkové výši 2,2 mld. Kč na realizaci podnikatelských projektů malých a středních podniků. Z celkového počtu poskytnutých úvěrů jich bylo 26 % do 2 mil. Kč. Dále bylo poskytnuto 418 záruk ve výši 4,3 mld. Kč

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.2.o Podpora rozvoje sociálně aktivizačních služeb za účelem podpory osoby k přístupu a udržení na trhu práce;**Gestor:** MPSV**Termín:** Od roku 2014.**Stanovisko KSZ:** Plněno částečně

K 31. 12. 2019 bylo zaregistrováno 31 domů na půl cesty, 60 kontaktních center, 539 služeb odborného sociálního poradenství, 254 sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, 129 sociálně aktivizačních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením, 158 sociálně terapeutických dílen.¹⁸

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.2.p Podpora rozvoje sociální práce ve službách zaměstnanosti (např. využití metody case managementu apod.);**Gestor:** MPSV, ÚP ČR**Termín:** Od roku 2014.**Stanovisko KSZ:** Plněno

MPSV i v roce 2019 má o rozvoj sociální práce v oblasti nezaměstnanosti zájem, a proto podporuje především v případě osob dlouhodobě nezaměstnaných ve spolupráci ÚPČR aktivity, které umožní zařazení těchto osob zpět na trh práce. Vzhledem k tomu, že většina dlouhodobě nezaměstnaných je

¹⁸ Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb

rovněž i příjemcem dávek pomoci v hmotné nouzi, je nezbytné, aby sociální pracovníci obecních úřadů ve spolupráci s pracovníky ÚPČR hledali možnosti řešení této situace společně.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.2.q Podpora rozvoje sociálně terapeutických dílen vzájemně přístupných s integračním sociálním podnikáním a zaměstnáváním znevýhodněných, propojování činnosti sociálně terapeutických dílen s potřebami obce, města, regionu.

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014.

Stanovisko KSZ: Plněno

V předchozích obdobích byl implementován doporučený postup MPSV ČR č. 1/2016 – Na podporu realizace přístupného systému sociální a pracovní rehabilitace, jehož cílem je možnost přechodu klientů mezi jednotlivými službami, tak jak je v daném čase potřeba. Doporučený postup stanovil pravidelnou komunikaci mezi poskytovateli služeb sociální rehabilitace, sociálně terapeutických dílen a ÚP ČR. Intenzifikace této spolupráce probíhá prostřednictvím realizace projektu „Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce (zkráceně „Projekt OZP“). K 31. 12. 2019 bylo zaregistrováno 158 sociálně terapeutických dílen.¹⁹

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

¹⁹ Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb

1.3 Plnění opatření v oblasti sociálních služeb

Prostřednictvím sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, je poskytována pomoc a podpora fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby skrze svoji činnost reagují na potřeby osob sociálně vyloučených případně sociálním vyloučením ohrožené a zároveň reagují na nepříznivé sociální jevy, které se vyskytují v místě působnosti. Strategie konstatovala, že kapacita a dostupnost sociálních služeb je stále nedostatečná, přetrvávají výrazné rozdíly v kvalitě poskytování sociálních služeb, poukázala na neudržitelnost systému financování sociálních služeb, personální nesystémovost (nevyjasněnost rolí a kompetencí) v sociálních službách či nedostatečnou komunikaci mezi teorií a praxí.

Cíl: Zajistit dostatečně rozvinutý systém sociálních služeb pro potřeby osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožené reagující na jejich individuální potřeby v kontextu společenské zakázky

Opatření: 3.2.a Zajistit podporu rozvíjení dostupnosti, prostupnosti a komplexnosti systému sociálních služeb v rámci sítí sociálních služeb reagujících na potřeby regionu, podpora spolupráce poskytovatelů sociálních služeb za účelem sociálního začleňování na místní úrovni;

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2015

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

V závěru roku 2019 začal ve výzvě č. 82 „Ověřování nových řešení využitelných ve veřejné sféře“ svou realizaci projekt „Inovace a rozvoj systému péče zajišťované v domácím prostředí s důrazem na rozvoj pečovatelské služby.“ Cílem bude vyzkoušet funkčnost nového řešení podpory transformace pečovatelských služeb na území Zlínského kraje, Prahy 7 a 8, které bude integrovat již získané zkušenosti s procesem transformace, spolu s novými nástroji (sebehodnocení, distanční podpora atd.). Hlavním cílem je změnit nastavení služeb tak, aby osoby v nepříznivé sociální situaci žili co nejdéle doma a služby jim byly dostupné.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.2.f Optimalizovat systém financování sociálních služeb, který bude reflektovat demografický vývoj, nároky uživatelů a rostoucí náklady poskytovatelů

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

Do systému sociálních služeb plyne, jak již bylo uvedeno, ze státního rozpočtu stále více prostředků, pro rok 2020 je zatím připraveno více jak 18 mld. Kč. MPSV v rámci novely zákona o sociálních službách navrhuje fixaci minimální výše prostředků na podporu poskytování sociálních služeb, coby

průměr celkové výše alokace, na sociální služby určené. Také ve schválené Národní strategii rozvoje sociálních služeb na roky 2016–2025 jsou obsaženy další opatření na optimalizaci systému financování sociálních služeb.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.2.i Zvyšování prestiže sociálních služeb a sociální práce prostřednictvím osvěty a informování

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

V rámci systémových projektů Rozvoj systému sociálních služeb (RSSS) a Rozvoj a podpora modelů kvality pro systém sociálních služeb (RPQ) se ve dnech 20. a 21. listopadu 2019 uskutečnila dvoudenní mezinárodní konference, jejímž stěžejním tématem bylo využití asistivních technologií pro rozvoj a kvalitu sociálních služeb. Na konferenci vystoupili mj. 4 zahraniční odborníci. Kromě hlavního tématu byly předneseny informace k tématu připravované novely zákona o sociálních službách a zároveň byly prezentovány i výstupy obou uvedených systémových projektů, jako např. Program dobrovolného rámce kvality v sociálních službách (RPQ) a Metodika pro zjišťování dostupnosti sociálních služeb pro osoby s poruchami autistického spektra (RSSS). Během celé konference probíhala výstava asistivních technologií, realizovaná jako doprovodný program. S cílem širokého informování o konání této konference a jejích výstupech byl sestaven osvětový článek, který pod názvem „Asistivní technologie mohou pomáhat sociálním službám“ vyšel v prosincovém vydání časopisu Rezidenční péče.

MPSV v rámci projektu Život jako každý jiný průběžně zvyšuje informovanost o smyslu a cílech transformace sociálních služeb, rizičích péče v zařízeních ústavního charakteru a významu nezávislého způsobu života na své webové stránce www.trass.cz a facebookovém profilu Národního centra podpory transformace sociálních služeb (<https://www.facebook.com/trass.cz>). V roce 2019 byly v rámci projektu Život jako každý jiný uveřejněny v přílohách Deníku rozhovory s lidmi s postižením či s jejich zástupci, které byly následně umístěny na webové stránky projektu www.trass.cz.

Plnění opatření ve vztahu k sociální práci probíhá průběžně. Činnosti MPSV související se zvyšováním prestiže sociální práce jsou primárně soustředěny do aktivit projektu v rámci projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“.

Prestiž a osvěta je ze strany MPSV zajištěna účastí zástupců MPSV v redakčních radách odborných časopisů či publikační činností, dále vystoupeními v médiích či aktivní účastí (příspěvky) na odborných konferencích. Rovněž aktivity projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“ jsou zaměřeny na osvětu, zvýšení prestiže sociální práce. Prostřednictvím odborných akcí, kterými jsou konference a semináře, ale rovněž publikace a články, viz Sešity sociální práce. Dále pokračuje udílení ocenění „Gratias“ určené sociálním pracovníkům z praxe, které bylo v březnu 2019 uděleno podruhé, a to na konferenci k 100 letům sociální práce. Pozitivní propagace a zvyšování

informovanosti jsou realizovány v rámci osvětových aktivit, zejména pak prostřednictvím radiových a televizních spotů, které od roku 2017 upozorňují na Světový den sociální práce. Veškeré výstupy a informace o projektu jsou dostupné na webu www.budmeprofi.cz a www.mpsv.cz či projektovém facebooku www.facebook.com/budmeprofi.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.4 Plnění opatření v oblasti podpory rodiny

Podpora rodiny je součástí investic do lidského kapitálu, který je vytvářen i v rodině, a proto je rodina z hlediska sociálního začleňování pro soudržnost a další rozvoj společnosti nezbytná. V ČR představují děti a rodiny s dětmi podstatnou skupinu významně ohroženou chudobou a sociálním vyloučením.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit dostupné, provázané a kvalitní služby pro rodiny, děti a mládež. Posílení ekonomické stability rodin a jejich samostatnost s důrazem na svobodu volby rodinné strategie, zejména v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života.

K posílení ekonomické stability rodin a svobodě volby rodinné strategie lze uvést, že v roce 2019 byla schválena novela zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Právní úprava účinná od 1. ledna 2020 zvyšuje celkovou částku rodičovského příspěvku z 220 000 Kč na 300 000 Kč (v případě dvojčat a víceročet z 330 000 Kč na 450 000 Kč), stanovuje novou maximální hranici čerpání měsíční dávky pro nemocensky nepojištěné rodiče ve výši 10 000 Kč (dříve 7 600 Kč) a navyšuje měsíční limit pro umístění dětí do 2 let v zařízení ze 46 hodin na 92 hodin.

Opatření: 3.3.a Zpracování nového zákona o podpoře rodiny, náhradní rodinné péče a systém ochrany práv dětí a novelizace souvisejících právních předpisů

Gestor: MPSV

Termín: Od 1. ledna 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku vypracoval Koncepti rodinné politiky, která byla 18. září 2017 schválena vládou České republiky na jejím zasedání. V roce 2019 byla vládě předložena Zpráva o plnění Konceptce rodinné politiky za rok 2018 dle Usnesení vlády České republiky ze dne 18. září 2017 č. 654. V roce 2020 bude vládě předložena Zpráva o plnění Konceptce rodinné politiky za rok 2019. Klíčovým cílem rodinné politiky je vytvářet rodinám takové prostředí, ve kterém mohou svobodně naplňovat svá rozhodnutí týkající se rodinných hodnot a způsobů péče. Obsahuje 39 konkrétních opatření za účelem komplexní podpory rodin s dětmi jak v daňové a dávkové oblasti, tak v oblasti služeb pro rodiny, např.:

- Dostupné bydlení;
- Služby primární prevence (legislativní ukotvení);
- Dostupné předškolní vzdělávání a služby péče o děti;
- Předškolní vzdělávání bezplatně vyjma obědů;
- Dostupné školní družiny pro všechny žáky 1. stupně ZŠ;
- Legislativní ukotvení mikrojeslí;
- Zajištění systémového financování dětských skupin a mikrojeslí;
- Zvýšení limitu 46 hodin měsíčně v předškolním zařízení pro děti do dvou let;
- Zvýšení finanční podpory rodin (rodičovský příspěvek, daňová sleva na manžela/manželku) a zajištění tak finanční stability rodin.

V roce 2019 připravilo MPSV aktualizovanou verzi Koncepce rodinné politiky tak, aby byla v souladu s Programovým prohlášením vlády a promítly se do ní aktuální problémy českých rodin. Stěžejními tématy aktualizované koncepce jsou podpora sladění práce a rodiny (např. sdílené pracovní úvazky), podpora dostupného bydlení pro rodiny s dětmi, podpora veřejných služeb pro rodiny (zejména služby předškolní péče) a podpora primární prevence. Na podporu ohrožených rodin s dětmi se pak zaměřuje Národní strategie ochrany práv dětí a Národní strategie rozvoje sociálních služeb.

Před přípravou nového komplexního zákona o systému ochrany práv dětí byla v tomto legislativním cyklu upřednostněna příprava novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SPOD“), která se soustředila na provedení dílčích nejvíce potřebných změn v systému SPO. Níže jsou popsány oblasti, na které se návrh novely soustředí.

V zákoně o SPOD bude zakotvena úprava opakovaného měsíčního zaopatřovacího příspěvku pro mladé dospělé po skončení péče nahrazující péči rodičů (dále jen „zaopatřovací příspěvek“) jako dávky určené nezaopatřeným zletilým osobám do 26 let věku ke zmírnění jejich nepříznivé sociální situace poté, co u nich zanikla pěstounská či poručenská péče s osobní péčí, nebo ústavní péče v důsledku zletilosti či nabytí plné svéprávnosti. Níže je uveden vývoj počtu dětí, které z uvedených důvodů opouštějí každoročně náhradní péči.

Tab. č. 9 Ukončení pěstounské péče, pěstounské péče na přechodnou dobu, poručenství s osobní péčí poručníka, péče jiné fyzické osoby než rodiče z důvodu nabytí plné svéprávnosti dítěte

Rok	Pěstounská péče	Pěstounská péče na přechodnou dobu	Poručenství s osobní péčí poručníka	Péče jiné fyz. osoby	Celkem
2013	584	0	284	357	1 225
2014	628	1	205	218	1 052
2015	676	1	223	244	1 144
2016	614	1	253	198	1 066
2017	647	1	205	186	1 039
2018	744	3	221	214	1 182
2019	659	3	221	189	1 072

Tab. č. 10²⁰ Zánik náhradní péče u dětí probíhající v pobytových zařízeních z důvodu zletilosti

Rok	Nařízená ÚV v zař. pro výkon ÚV	Nařízená OV v zař. pro výkon OV	Děti s nařízeným výchovným opatřením podle § 13a zákona o SPOD umístěné v zařízeních pro výkon ÚV nebo ve středisku výchovné péče	Děti umístěné ve ZDVOP na základě rozhodnutí soudu	Děti umístěné ve ZDVOP na základě žádosti zák. zástupce, dítěte či OSPOD se souhlasem rodiče	Celkem
2013	990	35	11	19	15	1 070
2014	998	39	1	21	18	1 077
2015	926	41	3	14	13	997
2016	797	24	0	9	6	836
2017	765	22	2	12	22	823
2018	706	32	0	3	7	748
2019	660	23	0	4	5	692

Zaopatřovací příspěvek bude mít formu příjmově netestované nepojistné dávky sociálního zabezpečení, která nahradí dosavadní prolongaci dávek pěstounské péče, ovšem již bez podmínky společného vedení domácnosti s bývalým pěstounem či poručníkem. Nárok na zaopatřovací příspěvek vznikne při splnění zákonných podmínek také osobám po skončení ústavní výchovy z důvodu zletilosti či nabytí plné svéprávnosti. Cílem navrhované právní úpravy je zvýšení adresnosti a efektivnosti dávkové pomoci poskytované mladým dospělým nezaopatřeným (studujícím) osobám po skončení náhradní péče ať již rodinné, tak kolektivní formy a rovněž posílení postavení mladého dospělého a jeho svobodného rozhodování. Jednorázový zaopatřovací příspěvek ve výši 25 000 Kč nahradí dosavadní příspěvek při ukončení pěstounské péče a za stejných podmínek na něj vznikne nárok též osobám, které se nacházely v ústavní výchově.²¹

Mezi další cíle návrhu novely zákona o SPOD patří zejména:

- podpořit svěřování ohrožených dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu jako alternativy k umístění těchto dětí do náhradní institucionální péče, a to prostřednictvím navýšení odměny pěstouna pro pěstouny na přechodnou dobu, a to zejména v případech, že tento pěstoun pečuje o více svěřených dětí nebo dítě či děti se zdravotním znevýhodněním;

²⁰ÚV – ústavní výchova, OV – ochranná výchova, data vycházejí z Ročního výkazu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí.

²¹ Významnou překážkou v naplnění práva této cílové skupina na nezávislý život je nesystémové řešení jejich hmotného zabezpečení. Mladí nezaopatření lidé opouštějící NRP mají v případě, že je u nich ukončena dlouhodobá pěstounská péče a poručenství s osobní péčí poručníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti, nárok na jednorázový příspěvek při ukončení pěstounské péče ve výši 25 000 Kč podle § 47h zákona o SPOD, vyplácený Úřadem práce ČR. Mladým dospělým opouštějícím zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy je přímo zařízením vyplacen jednorázový příspěvek dítěti při ukončení pobytu v zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, a to na základě § 33 zákona č. 109/2002 Sb. Výši příspěvku stanoví samotné zařízení podle posouzení potřeb a zdrojů dítěte. Jednorázová podpora však nestačí mladým lidem k tomu, aby se mohli plně osamostatnit, najít si a udržet si bydlení a celkově se plnohodnotně zapojit do běžného života společnosti.

- podpořit svěřování sourozenců a zdravotně znevýhodněných dětí do dlouhodobé pěstounské péče, a to navýšením odměny pěstouna při péči o 2 děti a o děti závislé na pomoci jiné osoby ve stupni I;
- omezení umístování dětí ze sociálních důvodů do dětských domovů pro děti do tří let,
- zjednodušení a zpřehlednění zákonné úpravy činnosti zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“);
- posílení finanční stability provozovatelů ZDVOP prostřednictvím navýšení částky státního příspěvku pro zřizovatele ZDVOP a navýšení úhrad od rodičů dětí umístěných do péče ZDVOP;
- zvýšení podpory výkonu náhradní rodinné (dále též „NRP“) péče prostřednictvím navýšení částky státního příspěvku na výkon pěstounské péče pro orgány a osoby, které na základě dohod poskytují pomoc a poradenství pěstounům a dalším osobám pečujícím, dětem svěřeným do pěstounské péče a sledují průběh výkonu pěstounské péče;
- omezení možnosti ukončování dohod o výkonu pěstounské péče v průběhu kalendářního roku,
- zakotvení povinnost příjemců státního příspěvku na výkon pěstounské péče předkládat přehled využití státního příspěvku za uplynulý kalendářní rok a vrátit na účet krajské pobočky Úřadu práce ČR případné nevyčerpané částky státního příspěvku.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.b Zajištění systémových změn v oblasti náhradní rodinné péče

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Na koncepci potřebných systémových změn se soustředil individuální projekt MPSV s názvem „Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany“ (dále jen „IP MPSV“) financovaný z OPZ s celkovým rozpočtem ve výši 326 mil. Kč. Jeho realizace probíhala v období od 1. 1. 2016 do 30. 6. 2019.

Součástí projektu byla klíčová aktivita (dále jen „KA“) 04 Podpora náhradní rodinné péče, jejímž záměrem byla profesionalizace pěstounské péče a zefektivnění procesu zprostředkování NRP. Cílem aktivity bylo stanovit kritéria kvality jednotlivých fází procesu zprostředkování NRP, na kterých se podílejí sociální pracovníci, psychologové či pracovníci zajišťující doprovázení při výkonu pěstounské péče. Do aktivity bylo zapojeno 8 krajů (Olomoucký, Moravskoslezský, Středočeský,

Královehradecký, Pardubický, Vysočina, Jihočeský, hl. město Praha). KA 04 zahrnovala čtyř dílčí aktivity změřené na systémové změny v oblasti NRP.

Jednou z dílčích aktivit byla aktivita 4.1 Pilotní ověření nastavení předpokladů pro přijetí dítěte do rodiny, jejímž cílem je nastavit předpoklady pro přijetí dítěte do rodiny, vytvořit jednotná kritéria a postupy odborného posuzování zájemců o výkon pěstounské péče nebo osvojení a pilotně je ověřit v praxi. V roce 2019 byla pilotně ověřovaná jednotná kritéria pro posouzení zájemců o zprostředkování NRP a vyhodnocovací rámec, který je prezentován v Manuálu pro posuzování zájemců o přijetí dítěte do pěstounské péče či osvojení. Do pilotáže byli zapojeni pracovníci OSPOD na úrovni obecních úřadů obce s rozšířenou působností (dále „OÚ ORP“). Výstupy z pilotáže byly zpracovány do finálního výstupu s názvem Manuál postupů při odborném posuzování zájemců o náhradní rodinnou péči a do jeho příloh. Cílem materiálu bylo přispět ke sjednocení postupů subjektů zainteresovaných do procesu odborného posouzení zájemců o zprostředkování NRP, nastavení jejich efektivní spolupráce a standardizace pracovních postupů. Pilotním ověřováním procházely také postupy navržené v Analýze stávajícího systému posuzování žadatelů o náhradní rodinnou péči v ČR. Výstupem pilotáže a její evaluace byly samostatné publikace s názvem „Kdo se může stát náhradním rodičem? Kritéria odborného posuzování pro zájemce o náhradní rodinnou péči“. Cílem bylo zvýšit transparentnost a sjednotit kritéria odborného posuzování. Dále byla zpracována samostatná publikace s názvem „Revizní setkání u neúspěšně zprostředkovaní náhradní rodinné péče a předčasně ukončené náhradní rodinné péče před 18. rokem věku dítěte“, která vycházela s diskuzí se zainteresovanými pracovníky a odborníky na kulatých stolech, kde byly analyzovány možné příčiny neúspěšného zprostředkování NRP.

Druhou dílčí aktivitou je 4.2 Návrh kritérií kvality příprav na přijetí dítěte do pěstounské péče nebo osvojení a dalšího vzdělávání pěstounů, která se soustředila na vytvoření návrhu kritérií kvality příprav žadatelů o přijetí dítěte do NRP a dalšího vzdělávání pěstounů. Aktivita reagovala na existenci mnoha různých forem příprav žadatelů zajišťovaných různými subjekty, jejichž kvalita a obsah jsou napříč ČR variabilní. V roce 2019 byly v rámci ní rozpracovány dílčí požadavky na obsah přípravy pro zájemce o zprostředkování NRP, která by měla dle návrhu zahrnovat tato témata:

- sebezpoznání fyzických osob vhodných stát se osvojitelem nebo pěstounem, jejich rodinného systému a sociálních kontaktů;
- poznání a naplňování práv a potřeb dítěte v NRP;
- osvojení si spolupráce s dalšími odborníky;
- komunikace s dítětem a přístup k dítěti s vědomím jeho důstojnosti a lidských hodnot,
- rozvoj schopností a zájmů dítěte;
- uspokojení citových, vývojových, sociálních a vzdělávacích potřeb dítěte a péče o zdraví dítěte,
- styk dítěte v NRP s rodiči a dalšími osobami blízkými;
- práce s dětmi žijícími v rodině žadatele.

V roce 2019 také probíhaly aktivity týkající se Programu PRIDE, který byl zaveden do českého prostředí v rámci předchozího IP MPSV realizovaného v letech 2012–2015 (jedná se o program přípravy zájemců o zprostředkování NRP převzatý z USA). V roce 2019 proběhlo vzdělávání nových

lektorů PRIDE, a to od března do června 2019, v rámci něhož bylo proškoleno celkem 16 osob. Dále byl v rámci tohoto programu věnován prostor dalšímu vzdělávání specifické skupiny náhradních rodičů, a to příbuzenským pěstounům. Finalizovány byly i publikace „Doporučení pro přípravy a další vzdělávání zájemců o náhradní rodinnou péči“ a „Návrh implementace systému průběžného vzdělávání a supervize lektorů PRIDE a jejich akreditace“.

Třetí dílčí aktivitou byla aktivita 4.3 Nové postupy v procesu zprostředkování NRP a podpory pěstounských rodin pečujících o děti se specifickými potřebami, jejímž cílem bylo navrhnout a v praxi ověřit postupy vedoucí k úspěšnému nalezení rodin nebo jednotlivců připravených přijmout děti se specifickými potřebami do NRP a identifikovat opatření, která přispějí k úspěšné strategii oslovování zájemců o péči pro tyto děti. Dílčím cílem bylo také definovat opatření na podporu pěstounů pečujících o děti se specifickými potřebami. V rámci této dílčí aktivity vznikly i populárně-educativní pracovní nástroje, jejichž účelem je zjištění názoru dítěte v systému sociálně-právní ochrany (dále jen „SPO“) na možné zajištění NRP. Vzniklo celkem 7 sešitů, a to:

- 5 sešitů pro děti ve věku 5-11 let (sešity s názvem Osvojené dítě: Pepík má oslavu; Dítě v pěstounské péči: Maruška se chystá na cestu; Dítě v pěstounské péči na přechodnou dobu: Pavlíkova dobrodružná plavba; Důvody, proč děti nežijí se svými rodiči: Jak si kukačka Jitka přála být dobrou maminkou; Cesta k náhradnímu rodičovství: Strnadovi si jedou pro Marušku);
- komiks pro děti od 12 let s názvem DVA v PP;
- krátký metodický materiál pro pracovníky OSPOD s názvem „Jak pracovat s dětskými sešity při zjišťování názoru dítěte na náhradní rodinnou péči“.

Vznikl také materiál s názvem „Na pěstounství nejste sami“, který obsahuje 9 letáčků seznamujících potenciálních zájemce o poskytování NRP představující jim témata, který s touto formou náhradní péče souvisí - nároky na zájemce o NRP, proces posouzení zájemce o NRP, specifika dětí ocitajících se v NRP a podpora zajišťovaná náhradním rodičům průběhu poskytování péče o přijaté dítě (témata letáčků jsou: Cesta k přijetí dítěte do NRP, Co bych měl jako pěstoun splňovat?, Doprovázení pěstounů – na pěstounství nejste sami, Pěstounská péče a vlastní děti pěstounů, Jaké děti jsou v NRP?, Identita dětí v NRP, Pěstounská péče pro děti mladšího a středního školního věku – otázky a odpovědi, Pěstounská péče pro děti se zdravotním znevýhodněním – otázky a odpovědi a Děti v náhradní rodině mají svou historii).

Od listopadu 2018 do března 2019 také probíhalo pilotní ověřování pomocných nástrojů určených pro vlastní zprostředkování NRP na úrovni krajských úřadů a OÚ ORP. Poznatky z evaluace byly zapracovány do závěrečného výstupu s názvem Manuál postupů pro zprostředkování náhradní rodinné péče, který obsahuje 8 pomocných nástrojů (Karta dítěte; Karta zájemce o NRP; Karta osoby v evidenci; Profil dítěte – část „A“ a „B“; Profil zájemce o NRP/osoby v evidenci; Posouzení situace dítěte z hlediska jeho potřeb pro účely zprostředkování NRP a předpokladů zájemce pečovat o dítě v NRP, příklady možných rizik a návrhů řešení dle sledovaných oblastí; Záznam z jednání ze zprostředkování náhradní rodinné péče („párování“). Současně byl vytvořen také manuál (baterie) doporučení pro zprostředkování NRP na krajské úrovni s názvem „Jak vyhledávat zájemce o náhradní rodinnou péči - příklady dobré praxe“. Finalizace výstupu proběhla v červnu 2019 a obsahuje doporučení na uskutečnění dlouhodobých kampaní na oslovování zájemců o NRP, souhrn zahraniční

dobré praxe na poli oslovování potenciálních zájemců o NRP, která byla získána v průběhu zahraničních studijních pobytů a též souhrn výstupů z práce pracovních skupin na rozvoj NRP v jednotlivých zapojených krajích. Jedním z výstupů činnosti těchto pracovních skupin jsou i (Týdny) pěstounství, zaměřené na poděkování stávajícím pěstounům a na oslovení široké veřejnosti. Materiál obsahuje i popis doporučeného složení pracovních skupin a harmonogram přípravy Dnů, resp. Týdnů pěstounství.

Nově zařazenou aktivitou, která vzešla z načerpaných zkušeností při zahraničních cestách, bylo pilotní otestování osvětových besed zaměřených na problematiku NRP mezi pedagogy. Toto pilotní otestování bylo realizováno v Kraji Vysočina. Pedagogičtí pracovníci jsou důležitými aktéry v zajištění stability dítěte v novém prostředí a jejich dostatečná informovanost zvyšuje pravděpodobnost úspěšného průběhu NRP. Osvěta probíhající ve školách měla zároveň dopad na žáky 2. stupně ZŠ a studenty SŠ, kteří byli na besedách přítomni, a kteří jsou též významnými aktéry podpůrné sítě v okolí dítěte a rodiny, zejména ve smyslu přijetí dítěte do kolektivu bez předsudků, porozumění jeho situaci (např. při komunikaci ohledně rodiny, historie, apod.), posílení identity dítěte a jeho socializace. Ve věku 15+ lze o této cílové skupině uvažovat též jako o potenciálních budoucích pěstounech, pokud se jim podaří se ztotožnit s hodnotami NRP a pomoci ohroženým dětem obecně. Výstupem těchto pilotně realizovaných besed je doplňkový materiál Metodika pro pracovníky OSPOD, kteří mohou na jejím základě tyto besedy ve svém správním obvodu realizovat.

Čtvrtou aktivitou je 4.4 Analýza situace příbuzenské pěstounské péče. Tato aktivita reaguje na současnou situaci příbuzenských pěstounů, kteří jsou oproti ostatním pěstounům ve specifické situaci. V rámci aktivity byl vytvořen Návrh služeb a dalšího vzdělávání příbuzenských pěstounů, který shrnuje základní možnosti přístupu k příbuzenské pěstounské péči a mapuje jejich případné dopady na systém ochrany ohrožených dětí v ČR, a to vše optikou zajištění optimální podoby péče o děti žijící mimo péči vlastních rodičů. Součástí je též výčet potřebných změn legislativy a financování oblasti NRP. Dále obsahuje související informace týkající se pěstounské péče na přechodnou dobu, pěstounské péče o děti se zdravotním postižením, dohod o výkonu pěstounské péče a státního příspěvku na výkon pěstounské péče.

Jak již bylo zmíněno u opatření 3.3 a, na změny v oblasti NRP se soustředí i připravovaná novela zákona o SPOD, jejímž dílčím cílem je:

- podpořit svěřování ohrožených dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu jako alternativy k umístění těchto dětí do náhradní institucionální péče, a to prostřednictvím navýšení odměny pěstouna pro pěstouny na přechodnou dobu, zejména v situaci, že tento pěstoun pečuje o více svěřených dětí nebo dítě či děti se zdravotním znevýhodněním;
- podpořit svěřování sourozenců a zdravotně znevýhodněných dětí do dlouhodobé pěstounské péče, a to navýšením odměny pěstouna při péči o 2 děti a o děti závislé na pomoci jiné osoby ve stupni I. omezení umístování dětí ze sociálních důvodů do dětských domovů pro děti do tří let;

- zvýšení podpory výkonu NRP prostřednictvím navýšení částky státního příspěvku na výkon pěstounské péče pro orgány a pověřené osoby k výkonu SPO, které na základě uzavřených dohod o výkonu poskytují pomoc a poradenství pěstounům a dalším osobám pečujícím, dětem svěřeným do pěstounské péče a sledují průběh výkonu pěstounské péče;
- omezení možnosti ukončování dohod o výkonu pěstounské péče v průběhu kalendářního roku;
- zakotvení povinnosti příjemců státního příspěvku na výkon pěstounské péče předkládat přehled využití státního příspěvku za uplynulý kalendářní rok a vrátit na účet krajské pobočky Úřadu práce ČR případné nevyčerpané částky státního příspěvku.

Celkově lze vyhodnotit, že doposud provedené změny v oblasti NRP postupně vedou ke zvyšování počtu dětí svěřených do NRP, zatímco počet dětí svěřených do péče pobytových zařízení pro děti klesá (viz následující tabulky).

Tab. č. 11 Počet dětí umístěných v náhradní péči v pobytových zařízení pro péči o děti v letech 2011–2018 ²²

	Děti umístěné ve školských zařízeních	Děti umístěné v dětských domovech pro děti do 3 let věku ^[1]	Děti umístěné v DOZP	Děti umístěné ve ZDVOP	Celkem dětí v pobytové péči
2011	7150	1428	834	995	10407
2012	6941	1397	769	1020	10127
2013	6549	1233	646	1088	9516
2014	6495	1213	577	1259	9544
2015	6482	1174	538	778	8972
2016	6500	1037	595	629	8761
2017	6345	922	447	720	8434
2018	6394	881	429	504	8208
2019	6074	Dosud nezveřejněno	Dosud nezveřejněno	523	---

Zdroj: Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za léta 2011–2019

Od roku 2016 se rovněž sledují důvody odebrání dětí z péče rodičů (viz tabulka č. 12). Ze srovnávací tabulky vyplývá, že se počet dětí odebraných z péče rodičů mírně snižuje. MPSV usiluje o to, aby do budoucna došlo k razantnímu snížení počtu odebraných dětí. V první řadě je potřebné zajistit včasnou pomoc všem ohroženým dětem a jejich rodinám a zabránit tak stavu, kdy bude dítě natolik ohrožené, že nebude jeho další setrvání v rodině možné. Dalším cílem je rozvíjet takové programy ke stabilizaci rodinné situace ohroženého dítěte (programy sanace rodiny), které napomohou k tomu, aby se odebrané dítě mohlo co nejdříve vrátit zpět domů. Dále je nutné se soustředit na to, aby nedocházelo k odebrání dětí a jejich umisťování do náhradní péče z nelegitimních důvodů, které jsou mnohdy spojeny s odebráním dítěte z důvodu „výchovných

22

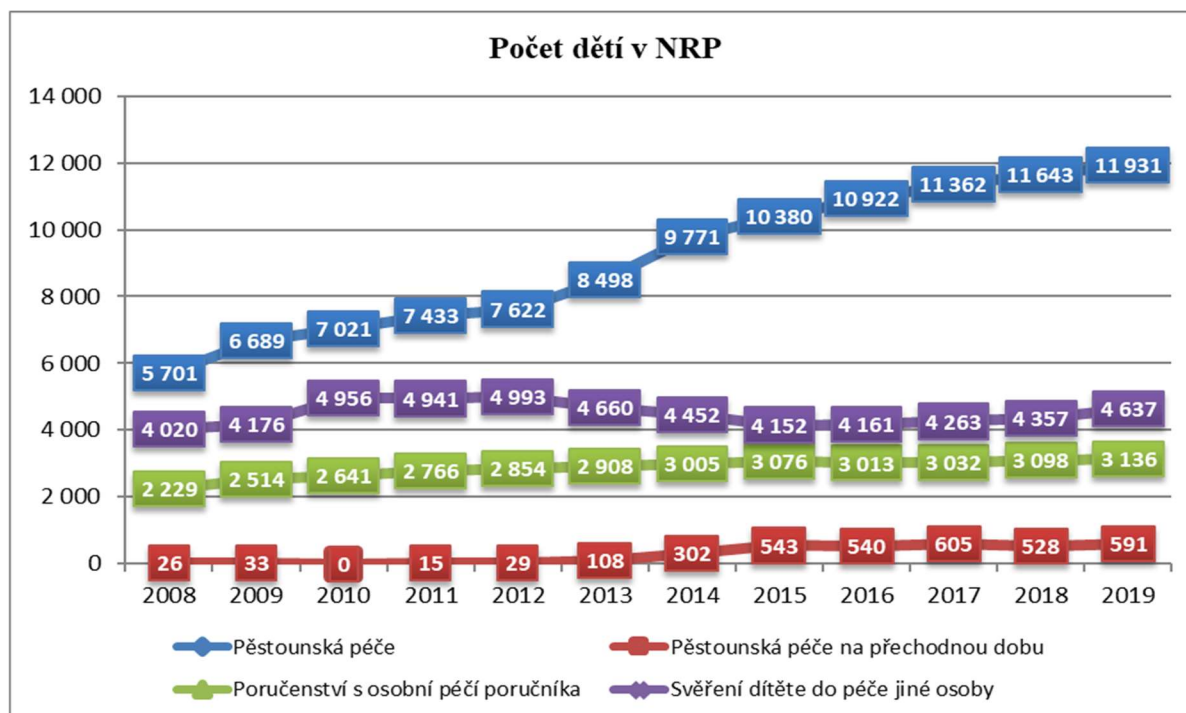
problémů“ či z důvodu „zanedbávání výchovy dítěte“. Za těmito důvody se totiž nezřídka skrývá složitá situace v rodině spojená s chudobou, materiální deprivací a se sociálním vyloučením, v důsledku nichž nejsou rodiče schopní zajistit odpovídající péči o děti. Zde je potřebné rozvíjet komplexní programy na podporu chudých sociálně vyloučených rodin a důsledně v praxi aplikovat ustanovení § 971 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), na základě něhož nemohou být nedostatečné bytové nebo majetkové poměry rodičů dítěte nebo osob, kterým bylo dítě svěřené do péče, samy o sobě důvodem pro odebrání dítěte a pro nařízení ústavní výchovy, pokud jsou rodiče jinak způsobilí zabezpečit řádnou výchovu dítěte a plnění dalších povinností vyplývajících z jejich rodičovské odpovědnosti.

Tab. č. 12 Počet dětí odebraných v letech 2016 - 2018 z péče rodičů dle důvodů odebrání z péče rodičů

Rok	Důvody odebrání z péče rodičů					Celkem
	Týrání	Zneužívání	Zanedbávání	Výchovné problémy	Jiné překážky v péči na straně rodičů	
2016	158	42	1 665	937	1010	3812
2017	141	24	1 640	871	1070	3746
2018	122	43	1 541	862	1 071	3 639
2019	167	29	1 608	843	932	3 579

Pozitivním dopadem prozatímních změn byl nárůst počtu dětí umístěných do NRP (cca 26% od roku 2011), která je i dle současné právní úpravy vnímána jako vhodnější alternativa péče než je péče ústavní. Nicméně ani tento trend nepřinesl razantnější snížení počtu dětí institucionalizovaných v ústavní péči.

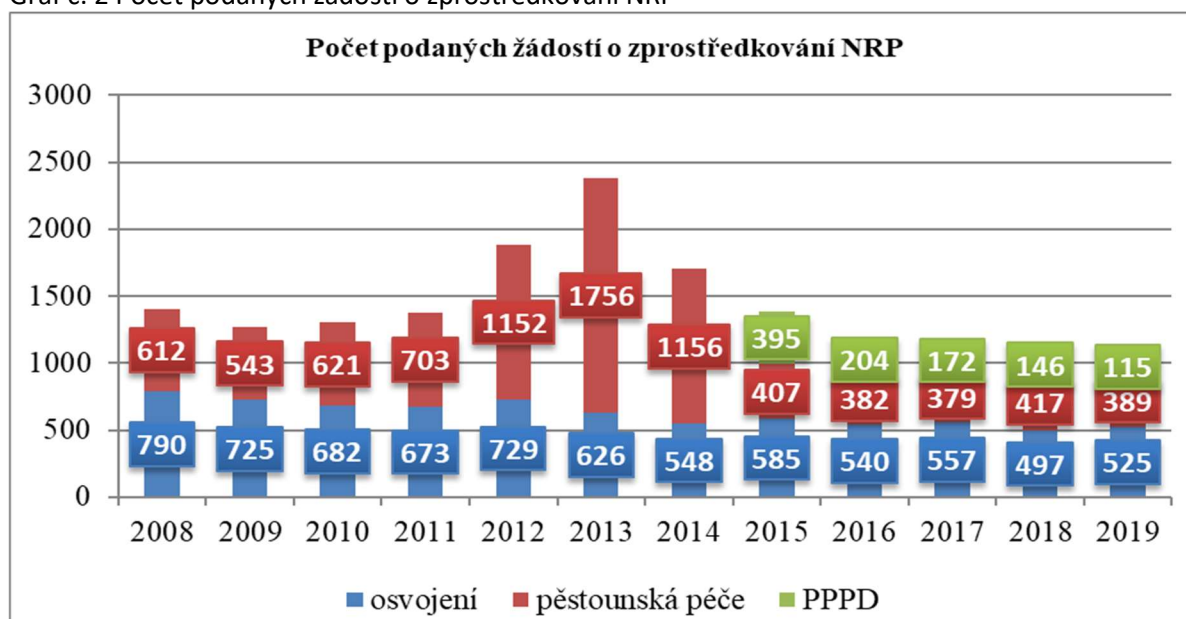
Graf č. 1 Počet dětí umístěných v náhradní rodinné péči v letech 2008–2018

Zdroj: Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za léta 2008-2019

Negativním trendem v této oblasti je stagnace počtu žadatelů o svěřeni dítěte či dětí do pěstounské péče. Pro děti, které jsou nuceny opustit z různých důvodů péči vlastních rodičů, je tak obtížnější nalézt vhodné řešení v rodinném prostředí. Dochází k poklesu jak žadatelů o dlouhodobou pěstounskou péči, tak o pěstounskou péči na přechodnou dobu. Z tohoto důvodu je potřebné se maximálně soustředit na rozvoj motivačních prvků ke zvýšení počtu zájemců o výkon této formy NRP (včetně zvýšení odměny pěstouna, která mu náleží za výkon této formy péče).

Graf č. 2 Počet podaných žádostí o zprostředkování NRP

Zvyšování počtu dětí svěřených do NRP se také příliš netýká dětí se specifickými potřebami, které vyplývají z nepříznivého zdravotního stavu (dětí se zdravotním postižením) či ze života v odlišném sociokulturním prostředí (např. romských dětí). Tyto skupiny dětí zůstávají dlouhodobě v evidenci dětí vedených krajskými úřady pro účely zprostředkování NRP, tj. nedaří se jim zprostředkovat NRP ve srovnatelné míře jako je tomu u ostatních dětí.

V roce 2019 pokračovala realizace výzkumného projektu zadaného MPSV Výzkumnému ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. (dále jen "VÚPSV") s názvem „Identifikace bariér v přístupu romských dětí ke zprostředkování náhradní rodinné péče“, který se soustředí na jednu skupinu dětí se specifickými potřebami, a to konkrétně na děti romského původu. Cílem výzkumu je analyzovat situaci romských dětí, které jsou vedeny krajskými úřady v evidenci dětí dle § 22 zákona o SPOD pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče. Záměrem je také identifikovat bariéry, které jim komplikují přístup ke zprostředkování NRP. V roce 2018 probíhala opakovaně jednání MPSV s VÚPSV, jejichž výstupem byla stanovená metodologie sběru etnických dat v oblasti NRP, na základě níž by měl v druhé polovině roku 2019 proveden prostřednictvím dotazníků neadresný sběr etnických dat. Kvalifikované odhady o situaci romských dětí a o postojích zájemců o zprostředkování k této cílové skupině byly zjišťovány prostřednictvím pracovníků OSPOD specializovaných na agendu NRP, kteří působí na úrovni OÚ ORP a krajských úřadů. V první polovině roku 2020 bude probíhat analýza zjištěných dat.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.c Zajištění systémové podpory rodin při výchově dětí se specifickými potřebami

Gestor: MPSV

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Systémová podpora pro cílovou skupinu rodičů dětí se specifickými potřebami byla v roce 2019 rozvíjena zejména prostřednictvím IP MPSV. Z hlediska setrvání dítěte v domácím prostředí, v péči vlastní rodiny, byla důležitá zejména KA 1 Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, jejímž cílem byla podpora síťování služeb pro práci s dětmi a rodinami spolupracujícími s OSPOD s důrazem na systémovost, návaznost a provázanost služeb a jejich preventivní charakter, dále vydefinování a pilotní ověření inovativních a preventivních služeb pro ohrožené rodiny a děti. Aktivita primárně usilovala o to, aby rodiny, které potřebují podporu v péči o dítě, měly na místní úrovni ve své komunitě dostupnou síť primárně terénních a ambulantních služeb, které budou reagovat na široké spektrum potřeb dítěte i jeho rodiny, a umožní dítěti vyrůstat doma.

KA 1 probíhala na území 11 krajů (tj. na celém území ČR s výjimkou kraje Jihočeského, Plzeňského a Libereckého). Pro každé pilotní pracoviště OSPOD na OÚ ORP a krajského úřadu byl k dispozici pracovník, tzv. síťář. Na úrovni ORP působí lokální síťář. Koordinací aktivit lokálních síťářů měl na starosti krajský síťář, který zajišťoval návaznost aktivit na krajské plánování služeb a případně na dílčí aktivity kraje v oblasti transformace systému o ohrožené děti a rodiny. Metodickou podporu

lokálních a krajských síťů zajišťoval metodik síťování z MPSV. V roce 2019 bylo do projektové aktivity zapojeno 124 ORP.

V roce 2019 byly v návaznosti na mapování potřeb aktérů lokální/krajské sítě služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny, dále na tvorbu a realizaci lokální/krajské strategie síťování, na analýzu lokální sítě služeb a návrh její optimální podoby vytvářen reálný model minimální sítě služeb na úrovni ORP. V návaznosti na to vznikl samostatný výstup aktivity s názvem „Optimální model minimální sítě služeb pro děti a jejich rodiny“, který shrnuje poznatky k vytvoření modelu sítě služeb pro využití i těmi obcemi, které do aktivity síťování zapojeny nebyly. Zájemcům o síťování bylo také nabízeno poradenství ze strany zkušených lokálních síťů, se kterými mohli konzultovat problematiku síťování ve své lokalitě. Dále byla vytvořena Metodika pro vytváření minimální sítě služeb na úrovni ORP, v níž je představen koncept potřeb dítěte a úrovní podpory v rámci sítě služeb a z něho vycházejícího postupu pro zpracování analýzy místní sítě služeb a návrhu její optimální podoby. Na webu projektu www.pravonadestvi.cz je zveřejněna publikace Průvodce síťováním služeb pro děti a jejich rodiny. Dále vznikla Metodika lokálního síťování a práce a vedení lokálních síťů, která definuje kontext a základní východiska a pojmy související se síťováním služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny. Zabývá se nejrůznějšími aspekty efektivního síťování, včetně doporučení pro jeho praktický výkon v různých typech lokalit a pro síťování různých typů aktérů sítě služeb a pro zajištění personálního zajištění síťování, apod.

Dokončen byl i Interaktivní katalog jevů a služeb pro děti a rodiny, který je on-line nástrojem, který umožňuje sociálním pracovníkům, NNO, psychologům a dalším odborníkům z oblasti péče o ohrožené děti a jejich rodiny zorientovat se ve specifických situacích, které ohrožují funkce rodiny. Interaktivní katalog obsahuje definice nejčastějších situací, síť pomoci, úlohu aktérů a jejich vzájemné vazby, postupy řešení z pohledu pracovníků OSPOD, možné zdroje pomoci dle principu multidisciplinární spolupráce, odkazy na sociální, zdravotní, školské a jiné odborné služby, které jsou využitelné i pro děti se specifickými potřebami. Nechybí zde ani příklady z praxe.

V rámci preventivních služeb byl v roce 2019 finalizován Model optimálního vymezení preventivních služeb na podporu rodiny, jehož cílem bylo definovat a popsat metody práce preventivních služeb pro rodiny s dětmi, včetně těch, v nichž vyrůstají děti se specifickými potřebami, a zároveň vymežit optimální podobu preventivních služeb a jejich ukotvení jak do systému podpory a ochrany dětí, tak i do jednotlivých politik státu a místních samospráv. Materiál reagoval na současnou situaci, ve které je činnost preventivních služeb a jednotlivých preventivních programů značně roztržštěná, nekoordinovaná a mezi jednotlivými poskytovateli neexistuje funkční spolupráce. Přílohou tohoto modelu je Doporučení k optimalizaci preventivních služeb na podporu rodin s dětmi, jehož cílem bylo formulovat několik zásadních opatření vedoucích k optimalizaci systému preventivních služeb pro rodiny s dětmi. Z hlediska rozvoje inovativních služeb byl finalizován dokument Základní principy vybraných inovativních přístupů a služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny, který shrnul základní zjištění týkající se rozvoje a implementace inovativních služeb v ČR. Rovněž byly publikované materiály Inovace v práci s ohroženými dětmi a rodinami a komplexní přehled inovativních služeb obsahující přehled inovativních služeb poskytovaných v ČR. Součástí je i představení inovativních služeb pro děti se specifickými potřebami v oblasti duševního zdraví, pro děti a mládež s rizikovými

projevy chování a pro děti ohrožené rizikovým užíváním návykových látek. Výstupy projektu jsou publikované na webu projektu www.pravonasetstvi.cz.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.d Zajištění odpovídající a standardy garantované kvality širokého spektra služeb pro rodiny, děti a mládež

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Povinnost řídit se standardy kvality byla již legislativně ukotvena v ustanovení § 9a odst. 3 zákona o SPOD, a to v rámci novely tohoto zákona, která byla provedena zákonem č. 401/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013, přičemž § 9a odst. 3 zákona o SPOD měl odloženou účinnost od 1. 1. 2015 tak, aby si stihla pracoviště OSPOD na plnění této povinnosti připravit. V tomto ustanovení je uvedeno, že OSPOD, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“) a pověřené osoby k výkonu SPO jsou povinny řídit se při výkonu SPO standardy kvality SPO. V přílohách č. 1, č. 2 a č. 3 vyhlášky č. 473/2012 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „vyhláška č. 473/2012 Sb.“) je vymezena soustava provozních, personálních a procesních standardů, které nastavují standard – nepodkročitelné minimum, jež musí výše uvedení poskytovatelé SPO splňovat, aby byla při výkonu SPO garantována minimální úroveň kvality a ochrany práv dětí u všech poskytovatelů SPO napříč ČR. Od 1. 1. 2015 byla také zahájena kontrolní činnost zaměřená na kvalitu výkonu SPO, kterou ve vztahu k OSPOD na úrovni obecních úřadů vykonávají krajské úřady, a ve vztahu ke krajským úřadům ji vykonává MPSV.

Poskytovatelé SPO jsou v souvislosti se standardizací povinni vytvářet vlastní metodické pokyny a vnitřní směrnice popisující postupy jejich práce uplatňované při výkonu SPO. Tyto vnitřní předpisy by měly respektovat principy rovného zacházení a zohledňovat potřeby klientů. Základní pravidla poskytování SPO by rovněž měla být zveřejněna pracovištěm ve formě srozumitelné cílové skupině, a to ve formě umožňující dálkový přístup či jiným vhodným způsobem.

MPSV reagovalo na zvýšené finanční nároky OSPOD související se standardizací výkonu SPO a navýšilo i finanční prostředky poskytované OÚ ORP a hl. městu Praze ze zvláštní účelové dotace ze státního rozpočtu na výkon SPO. K navýšení došlo od roku 2015, tj. od zavedení povinnosti řídit se při výkonu SPO standardy kvality SPO (viz tabulka níže).

Tab. č. 13 Objem přerozdělených prostředků z dotace na výkon SPO v letech 2014–2019

Rok	Výše vynaložených prostředků (dotace + doplatek)
2019	1 505 984 048,61 Kč
2018	1 339 908 642 Kč
2017	1 335 172 876 Kč
2016	1 199 231 612 Kč
2015	1 129 270 521 Kč
2014	961 707 903 Kč

Zdroj: MPSV

Na optimalizaci řízení systému kvality v oblasti ochrany práv dětí a péče o ohrožené děti se zaměřovala KA 2 IP MPSV „Monitorování a řízení kvality systému sociálně-právní ochrany“, jejímž cílem bylo zvýšit efektivitu a kvalitu služeb poskytovaných ohroženým dětem prostřednictvím navržení jednotného systému sběru dat a jejich vyhodnocení (statistický monitorovací systém) a systému řízení kvality (kvalitativní monitorovací systém). Tato aktivita reagovala na problém, kdy v ČR nejsou systematicky a jednotně sledována a vyhodnocována data o potřebách ohrožených dětí a rodin, o úkonech prováděných v rámci SPO v rodinách s ohroženými dětmi a jejich účinku na zajištění ochrany dětí. V roce 2019 byl dokončen „Návrh statistického monitorovacího systému v oblasti ochrany práv dětí a péče o ohrožené děti“. Jeho součástí je i výstup „Doporučení k revizím statistického monitorovacího systému“. Tento návrh bude sloužit jako podklad pro koncepci samotného informačního systému sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „IS SPOD“). MPSV bude v záměru na zavedení IS SPOD pokračovat i v roce 2020, kdy předpokládá do budoucna rozšíření IS SPOD na celou agendu SPO tak, jak ji upravuje zákon o SPOD.

V rámci kvalitativního monitorovacího systému byla dokončena „Analýza a návrh monitorovacího systému monitoringu kvality a strategie implementace systému řízení kvality v systému SPOD“, jejíž součástí je výstup „Definice funkcionalit informačního systému nutných pro sledování vybraných indikátorů řízení kvality“. Ten obsahuje klíčová zjištění, včetně návrhů opatření na optimalizaci tohoto systému. Dosavadní výstupy této aktivity jsou k dispozici na stránkách www.pravonadetstvi.cz.

Jako klíčový faktor politiky zaměstnanosti a snižování chudoby v ČR jsou podporovány služby péče o děti. K těm patří např. poskytování služby péče o dítě v dětské skupině²³ a od začátku roku 2016 je realizován projekt Podpora implementace dětských skupin. V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve skupině i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky. Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině s navrženou účinností od 1. 1. 2022, která bude vládě předložena pro projednání legislativní radou vlády (k projednání s úpravami po komisích předloženo dne 3. 4. 2020). Novela má zavést zkratku názvu dětské skupiny – „jesle“, financování ze státního rozpočtu a nastavit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality.

²³ Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zároveň je MPSV autorizujícím orgánem profesní kvalifikace (PK) Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a Chůva pro dětské koutky (podle zákona č. 179/2006 Sb.). Profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky opravňuje k výkonu pečující osoby v dětské skupině, v mikrojeslích či ve službě Péče o děti do tří let věku v denním režimu. V roce 2019 bylo MPSV uděleno celkem 17 autorizací, z toho 12 pro profesní kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 5 pro profesní kvalifikaci Chůva pro dětské koutky. V roce 2019 se prodloužilo 6 autorizací (5 pro profesní kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 1 pro PK Chůva pro dětské koutky). Osvědčení o způsobilosti k těmto profesním kvalifikacím získalo cca 1594 uchazečů z profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 2 PK Chůva pro dětské koutky.

Na zlepšení kvality sociálních služeb je mj. zaměřen připravovaný návrh novely zákona o sociálních službách.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.e Deinstitutionalizace náhradní péče, podpora ambulantním, terénním a nízkokapacitním pobytovým službám náhradní rodinné péče
Gestor: MPSV
Termín: průběžně do konce roku 2018
Stanovisko KSZ: Plněno

K deinstitutionalizaci náhradní péče směřovala KA 01 IP MPSV Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, která byla ukončena v červnu 2019. V rámci ní byla na lokální úrovni ve spádové oblasti zapojených obcí a krajů rozvíjena síť terénních a ambulantních služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny. Cílem KA 1 byla podpora síťování služeb pro práci s dětmi a rodinami spolupracujícími s OSPOD s důrazem na systémovost, návaznost a provázanost služeb a jejich preventivní charakter, dále vydefinování a pilotní ověření inovativních a preventivních služeb pro ohrožené rodiny a děti. Záměrem aktivity byla celková optimalizace systému tak, aby došlo v první řadě k posunutí jeho těžiště směrem k sanaci rodiny a k prevenci odebrání dítěte z biologické rodiny. S tím souvisí potřeba intenzivního rozvoje sítě terénních a ambulantních služeb, které budou dostupné pro všechny potřebné rodiny s dětmi, včetně těch, které žijí na území vyloučených lokalit.

Důležitou roli v síťování služeb by měli zastávat pracovníci OSPOD, kteří mají přehled o potřebách cílové skupiny, a také by měli v souladu se standardem kvality SPO č. 7 Prevence podporovat rozvoj preventivních aktivit a rozvíjet multidisciplinární spolupráci na tomto úseku. Rovněž by měli v rámci plnění standardu č. 14 zajišťovat návaznost výkonu SPO na další služby vedoucí ke stabilizaci situace v rodině s ohroženým dítětem, které budou směřovat k naplnění cílů uvedených v individuálním plánu ochrany dítěte (dále jen „IPOD“).

Od 1. 10. 2018 do 31. 5. 2022 realizuje MPSV také navazující individuální projekt (dále jen „IP MPSV II“) s názvem „Podpora systémových změn v oblasti služeb péče o ohrožené děti v ČR“, který reaguje na aktuální situaci v systému péče o ohrožené děti a rodiny. Tento systém se dlouhodobě potýká s resortní roztržičností a nejednotnými přístupy a postupy ve vztahu k řešení životních situací

ohrožených dětí a rodin. V rámci projektu budou revidovány podmínky SPO poskytované dětem umístěným v ústavní péči a budou podrobně popsány procesy vedoucí k naplnění potřeb těchto dětí. Projekt svým obsahem směřuje ke zvýšení kvality a udržitelnosti systému služeb pro ohrožené děti, a to formou podpory krajů v naplňování základního práva dětí na život v rodině. IP MPSV II je realizován ve spolupráci tří klíčových ministerstev, mezi něž je rozdělena agenda péče o ohrožené děti (MPSV, MZd, MŠMT). Kromě roztržitosti systému péče o ohrožené děti projekt reaguje i na další nedostatky, kterými jsou:

- vysoký počet dětí žijících v ústavní péči;
- absence věkové hranice, před jejímž dosažením není možné umístit dítě do institucionální péče v pobytových zařízeních pro děti, a to s ohledem na negativní dopady této formy péče na vývoj dítěte;
- nedostatek a/nebo nedostupnost služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny;
- resortně odlišný přístup k financování a řízení systému, metodického vedení pracovníků, které je překážkou koordinované případové práce s dítětem a jeho rodinou;
- absence monitoringu a řízení kvality práce s ohroženým dítětem a jeho rodinou napříč všemi službami, které jsou v rámci systému péče o ohrožené děti poskytovány.

Tento projekt má tři KA, které jsou velmi důležité z hlediska deinstitucionalizace systému péče o ohrožené děti. Cílem KA 01 Tvorba krajského modelu sítě služeb pro rodiny s dítětem/děťmi umístěnými v ústavní péči a rodiny odebráním dítěte/děti ohrožené je zpracovat model sítě služeb specificky pro každý jednotlivý kraj s důrazem na preventivní služby za účelem zajistit maximálnímu počtu dětí, pokud to umožňuje prioritní sledování zájmu dítěte, zachování rodičovské péče, a tím přispět ke snížení celkového počtu dětí umístěných v ústavní péči. Výstup bude vycházet z podmínek konkrétního kraje, bude na ně reagovat a formulovat ideální nastavení dle územních potřeb. Bude obsahovat doporučenou kapacitu a složení potřebných služeb a parametry možných služby, které je potřebné vytvořit a rozvíjet tak, aby byly maximálně využity stávající zdroje lokality.

Cílem KA 2 Přehodnocení situace dětí v ústavní péči je revize strukturovaných vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a IPOD, které budou v době realizace projektu umístěny v ústavní výchově. Tato revize by měla sloužit k ověření relevance opatření ústavní výchovy ve vztahu k celkovému kontextu situace dítěte a rodiny, ke zhodnocení podmínek návratu dítěte do rodiny nebo umístění dítěte do NRP, k posouzení rozsahu a obsahu sociálních a navazujících služeb pro rodiny s dětmi, které budou potřebné pro bezpečné setrvání dítěte v rodině a k posouzení úrovně spolupráce ústavního zařízení, OSPOD a rodiny, resp. dítěte (tj. úroveň případové práce). Revizi strukturovaných vyhodnocení a IPOD provedou pracovníci OSPOD, kteří budou za tímto účelem v rámci projektu cíleně proškoleni. Pro tyto pracovníky také bude předem Metodika strukturovaného vyhodnocování a IPOD specificky zaměřená na téma ústavní výchovy. Tato metodika bude revidována v závěru projektu na základě poznatků z provedené plošné revize strukturovaného vyhodnocování a IPOD, a bude následně po ověření v praxi distribuována všem pracovníkům OSPOD a ústavních zařízení za účelem osvojení si jednotného přístupu k vyhodnocování a IPOD dětí, které nebudou do projektu zahrnuty, a též pro děti, u nichž je nařízení ústavní výchovy teprve zvažováno. Revizi bude podrobena celkem 5 350 strukturovaných vyhodnocení a IPOD.

Záměrem KA 3 „Systematické návštěvy ústavních zařízení“ je provést cílené vyhodnocení potřeb dětí umístěných v ústavní péči, a to formou jejich osobních návštěv v ústavním zařízení. Takto budou zmapovány potřeby dětí v minimálně 260 ústavních zařízeních všech typů (z celkového počtu 370). Návštěvy by měly probíhat v zařízeních patřících do gesce MPSV (domovy pro osoby se zdravotním postižením, kde pobývají děti mladší 18 let, a dále ve ZDVOP, která jsou pobytovými zařízeními SPO). Dále budou provedeny v zařízeních spadajících do gesce MŠMT (diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy) a do gesce resortu MZd (dětské domovy pro děti do 3 let). V průběhu návštěv budou hodnoceny podmínky péče o děti v zařízeních v kontextu míry naplnění jejich práv a potřeb. Výstupy návštěv by měly být promítnuty i do tvorby modelu služeb pro děti, resp. rodiny, které jsou potřebné pro návrat dítěte do péče rodičů, či pokud by byly děti svěřeny do péče náhradních rodin.

V roce 2018 byl ve výzvě č. 03_15_007 realizován projekt Zlínského kraje s názvem Ohrožené děti a mládež ve Zlínském kraji II. Tento projekt se zaměřuje na podporu procesu transformace a deinstitucionalizace zařízení ústavní péče pro děti do tří let, financování nových sociálních služeb a s tím související vzdělávání v oblasti koncepční, strategické a manažerské u pracovníků působících v těchto službách. V rámci projektu vznikají nové služby komunitního typu a nové typy péče pro ohrožené rodiny a děti ve Zlínském kraji.

V realizaci jsou projekty z výzvy č. 03_17_076 "Podpora inovativních služeb pro ohrožené děti a rodiny". Hlavním cílem této výzvy je podpora inovativních služeb a procesů pro ohrožené děti a rodiny.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.f Realizace opatření k podpoře flexibilních forem práce a dalších opatření v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života (motivovat zaměstnavatele k realizaci pro-rodinných opatření, včetně flexibilních forem práce)

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ:

MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku vypracoval Koncepti rodinné politiky, která byla 18. září 2017 schválena vládou České republiky na jejím zasedání. V roce 2019 byla vládě předložena Zpráva o plnění Koncepte rodinné politiky za rok 2018 dle Usnesení vlády České republiky ze dne 18. září 2017 č. 654. V roce 2020 bude vládě předložena Zpráva o plnění Koncepte rodinné politiky za rok 2019. Klíčovým cílem rodinné politiky je vytvářet rodinám takové prostředí, ve kterém mohou svobodně naplňovat svá rozhodnutí týkající se rodinných hodnot a způsobů péče. Obsahuje 39 konkrétních opatření za účelem komplexní podpory rodin s dětmi jak v daňové a dávkové oblasti, tak v oblasti služeb pro rodiny, např.:

- Dostupné bydlení;
- Služby primární prevence (legislativní ukotvení);
- Dostupné předškolní vzdělávání a služby péče o děti;

- Předškolní vzdělávání bezplatně vyjma obědů;
- Dostupné školní družiny pro všechny žáky 1. stupně ZŠ;
- Legislativní ukotvení mikrojeslí;
- Zajištění systémového financování dětských skupin a mikrojeslí;
- Zvýšení limitu 46 hodin měsíčně v předškolním zařízení pro děti do dvou let;
- Zvýšení finanční podpory rodin (rodičovský příspěvek, daňová sleva na manžela/manželku) a zajištění tak finanční stability rodin.

V roce 2019 připravilo MPSV aktualizovanou verzi Koncepce rodinné politiky tak, aby byla v souladu s Programovým prohlášením vlády a promítly se do ní aktuální problémy českých rodin. Stěžejními tématy aktualizované koncepce jsou podpora sladění práce a rodiny (např. sdílené pracovní úvazky), podpora dostupného bydlení pro rodiny s dětmi, podpora veřejných služeb pro rodiny (zejména služby předškolní péče) a podpora primární prevence. Na podporu ohrožených rodin s dětmi se pak zaměřuje Národní strategie ochrany práv dětí a Národní strategie rozvoje sociálních služeb.

Jako klíčový faktor politiky zaměstnanosti a snižování chudoby v ČR jsou podporovány služby péče o děti. K těm patří např. poskytování služby péče o dítě v dětské skupině (zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a od začátku roku 2016 je realizován projekt Podpora implementace dětských skupin. V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve skupině i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky. Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině s navrženou účinností od 1. 1. 2022, která bude vládě předložena pro projednání legislativní radou vlády (k projednání s úpravami po komisích předloženo dne 3. 4. 2020). Novela má zavést zkratku názvu dětské skupiny – „jesle“, financování ze státního rozpočtu a nastavit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality.

Ke konci roku 2019 evidovalo MPSV cca 933 dětských skupin s počtem cca 12 000 míst. Celkový objem financí čerpaných z ESF na rozvoj dětských skupin činil v roce 2019 921,3 mil. Kč. MPSV pokračovalo v realizaci systémového projektu Podpora implementace dětských skupin, který je také financovaný z ESF, na podporu poskytovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR.

MPSV pokračovalo i v realizaci systémového projektu „Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby“, který je financovaný z ESF. Mikrojesle jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí. Poskytovatelem mikrojeslí může být obec, příspěvková organizace obce či nestátní nezisková organizace. Kromě pilotního ověření nové služby mikrojeslí a metodické podpory poskytovatelům se projekt také zaměřuje na zhodnocení a návrh vzdělávání pečujících osob o nejmenší děti do zahájení povinné školní docházky. V r. 2016 bylo podpořeno z ESF v rámci OPZ 72 mikrojeslí v celkové částce 135 milionů korun. Díky novým výzvám č. 69 a 70 na začátku roku 2019 bylo nakonec celkově podpořeno 100 mikrojeslí v částce 253 milionů korun, převážná většina pokračuje z výzvy č. 126 a 127 a navíc vznikne 38 nových zařízení. OPZ podporuje také mimoškolní péče o děti mladšího školního věku, která je důležitým prvkem pro integraci dětí ze znevýhodněného prostředí a působí jako prevence negativních sociálních jevů.

MPSV pokračovalo v roce 2019 v realizaci systémového projektu financovaného z ESF „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platforem pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Realizace projektu byla prodloužena v důsledku rozšíření stávajících klíčových aktivit o činnosti zaměřené na zaměstnavatele a služeb primární prevence do 31. 12. 2021.

Finanční prostředky z ESF směřují i do oblasti genderové rovnosti. MPSV v roce 2016 zahájilo projekt s názvem 22 % K ROVNOSTI, jehož cílem je eliminovat příčiny nerovného odměňování žen a mužů (rozdíl v ČR činí aktuálně 21,1 %) pomocí zapojení všech relevantních aktérů. Projekt se zabývá dopady nerovnoměrného odměňování na jednotlivce, rodiny, firmy a instituce i společnost jako celek a přináší nový přístup kombinující prevenci, informování, aktivní spolupráci a podporu. Mezi jeho hlavní výstupy patří osvětová kampaň, mzdová a platová on-line kalkulačka, transformace a pilotní ověření softwaru Logib do ČR, manuály pro vyjednávání o mzdě pro ženy i muže, metodika kontrol rovnosti žen a mužů pro státní úřad inspekce práce apod. Projekt bude trvat do konce roku 2020. Je financován z ESF v rámci OPZ částkou téměř 85 milionů korun. V září 2017 byla vládou ČR schválena Koncepce rodinné politiky, která navrhuje zahájit debatu na úrovni tripartity o opatřeních, která by redukovala platové rozdíly dle pohlaví. Jedná se o nelegislativní opatření pro snížení platových rozdílů ve společnosti. Další návrhy opatření přinese Akční plán snižování rozdílů v odměňování žen a mužů, který bude finálním výstupem projektu.

Vláda ČR na svém jednání 16. prosince 2019 schválila a následně byl zaslán k projednání v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR (dále též PSP ČR) návrh novely zákoníku práce předložený MPSV. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony (sněmovní tisk 689) byl zařazen na pořad 40. schůze PSP ČR. Dne 24. 1. 2020 byla novela zákoníku práce projednána v 1. čtení. Jako garanční výbor byl schválen Výbor pro sociální politiku, dále byl návrh přikázán Hospodářskému výboru. Lhůta pro projednání ve výborech byla prodloužena na 80 dní. Součástí novely je úprava sdíleného pracovního místa s cílem naplnit závazek z Programového prohlášení vlády, týkající se sladování osobního a pracovního života, a to návrhem na úpravu sdíleného pracovního místa jako flexibilní formy práce.

V roce 2019 se realizovaly projekty ze 2 výzev k předkládání projektů zacílených na prosazování opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života u zaměstnavatelů.

Ve výzvě č. 27 a 28 „Implementace Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020 (méně rozvinuté regiony) a Praha“ bylo během roku 2018 v realizaci celkem 21 projektů.

Na výzvu k předkládání projektů na realizaci genderových auditů byla v roce 2017 vyhlášena navazující výzva č. 130 a 131 „Implementace doporučení genderového auditu u zaměstnavatelů

mimo Prahu a v hl. m. Praze“ zaměřená na implementaci doporučení z těchto auditů. Příjem žádostí byl ukončen 21. 12. 2018. Do výzvy bylo předloženo celkem 75 žádostí, z toho 50 jich v roce 2019 zahájilo realizaci.

Dále byla v roce 2019 vyhlášena výzva č. 81 „Soutěžní projekty na podporu rovnosti žen a mužů v ČR mimo hl. města Prahy“, která mimo jiné podporovala management mateřské a rodičovské dovolené u zaměstnavatelů. Výzvu bylo podpořeno 38 projektů, z nichž většina zahajuje realizaci počátkem roku 2020.

V rámci projektů IP 1.1 jsou podporovány flexibilní formy zaměstnání jako způsob vytváření podmínek pro pracovní uplatnění zejména žen, mladých lidí, starších osob a dalších znevýhodněných osob na trhu práce. Jedná se zejména o tyto formy: zkrácený úvazek, rotace na pracovním místě, sdílení pracovního místa, práce na dálku apod. Jedná se např. o projekt Flexibilně do práce v Ústeckém kraji nebo o projekt Generační tandem – podpora generační výměny ve Středočeském kraji II. Oba projekty budou realizovány do 6/2022.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.g Rozvoj služeb péče o děti, jejich dostatečné kapacity a místní dostupnosti

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, do roku 2020

Stanovisko KSZ: Plněno

Jako klíčový faktor politiky zaměstnanosti a snižování chudoby v ČR jsou podporovány služby péče o děti. K těm patří např. poskytování služby péče o dítě v dětské skupině (zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a od začátku roku 2016 je realizován projekt Podpora implementace dětských skupin. V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve skupině i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky. Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině s navrženou účinností od 1. 1. 2022, která bude vládě předložena pro projednání legislativní radou vlády (k projednání s úpravami po komisích předloženo dne 3. 4. 2020). Novela má zavést zkratku názvu dětské skupiny – „jesle“, financování ze státního rozpočtu a nastavit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality.

Ke konci roku 2019 evidovalo MPSV cca 933 dětských skupin s počtem cca 12 000 míst. Celkový objem financí čerpaných z ESF na rozvoj dětských skupin činil v roce 2019 921,3 mil. Kč. MPSV pokračovalo v realizaci systémového projektu Podpora implementace dětských skupin, který je financovaný z ESF, na podporu poskytovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR.

MPSV pokračovalo v realizaci systémového projektu „Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby“, který je financovaný z ESF. Mikrojesle jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí. Poskytovatelem mikrojeslí může být obec, příspěvková organizace obce

či nestátní nezisková organizace. Kromě pilotního ověření nové služby mikrojeslí a metodické podpory poskytovatelům se projekt také zaměřuje na zhodnocení a návrh vzdělávání pečujících osob o nejmenší děti do zahájení povinné školní docházky. V roce 2016 z ESF OPZ bylo podpořeno 72 mikrojeslí v celkové částce 135 milionů korun. Díky novým výzvám č. 69 a 70 na začátku roku 2019 bylo nakonec celkově podpořeno 100 mikrojeslí v částce 253 milionů korun, převážná většina pokračuje z výzvy č. 126 a 127 a navíc vznikne 38 nových zařízení. Operační program Zaměstnanost podporuje také mimoškolní péče o děti mladšího školního věku, která je důležitým prvkem pro integraci dětí ze znevýhodněného prostředí a působí jako prevence negativních sociálních jevů.

Dětské skupiny

V ČR bylo k 31. 12.2018 v provozu celkem 862 dětských skupin podpořených z OPZ, v rámci kterých bylo zřízeno více než 11 000 nových míst.

V roce 2019 bylo vyhlášeno celkem 6 nových výzev (03_19_101 a 103, 03_19_112 a 113, 03_18_133 a 03_19_111) s alokací více než 4 mld. Kč, v rámci kterých jsou podpořeny zcela nové dětské skupiny, ale i dětské skupiny, které byly již dříve podpořeny z OPZ a je tak tedy zajištěn i kontinuální provoz již existujících. Dosud vstoupilo do realizace v těchto výzvách 415 projektů, přičemž se očekává podpora ještě dalších min. 500. Do konce programového období tedy bude souhrnně podpořeno více než 1 000 nově vzniklých zařízení a vznikne odhadem více než 14 500 nových míst (výzvy č. 101 a 103 jsou pro příjem žádostí otevřené do poloviny roku 2021). Výzvy byly koncipovány s účelem nabídnout financování provozu všech již existujících dětských skupin a současně rozšiřovat kapacitu pomocí podpory vybudování nových. I přes změnu pravidel pro veřejné dětské skupiny, které nově potřebovaly souhlas místně příslušné obce s jejich realizací, trvá i nadále velký zájem o tuto službu pro zaměstnané rodiče. Současně došlo ke zvýšení důrazu podpory podnikových dětských skupin a jejich reálný zájem se zvýšil.

Mikrojesle

V ČR bylo k 31. 12.2018 v provozu celkem 73 mikrojeslí podpořených z OPZ, v rámci kterých bylo zřízeno zhruba 292 nových míst. V roce 2019 byly vyhlášeny 2 nové výzvy (03_16_069 a 070) na podporu zařízení péče o děti ve věku od 6 měsíců do 3 let včetně s kapacitou 4 dětí., v rámci kterých je podpořen vznik zcela nových zařízení a i provoz zařízení, která byla již dříve podpořena z OPZ. Celkem vstoupilo do realizace 102 projektů s finanční alokací 256 mil. Kč. Aktuálně byl tedy doposud celkem podpořen vznik 111 mikrojeslí s kapacitou 444 míst.

V obou případech se místa často využívají ve sdíleném režimu, proto bude počet dětí, které navštívily zařízení, popř. počet podpořených rodičů, vyšší, než je uvedená kapacita zařízení.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.h Rozvoj nízkoprahových služeb na podporu rodin ohrožených sociálním vyloučením, jako jsou kluby matek, mateřská centra, předškolní kluby nebo rodičovské skupiny založené na principu svépomoci

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV finančně podporuje poskytovatele nízkoprahových služeb na podporu rodin v rámci dotačního programu Rodina, který má dvě dotační oblasti:

I. Dotační oblast Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství

Zde jsou financovány programy NNO či s nimi spolupracujících subjektů zaměřené na rozvoj rodičovských kompetencí, zkvalitňování rodinných vztahů a partnerství, na prevenci negativních jevů v rodině. Dotovány jsou vzdělávací a tréninkové aktivity, poradenství a osvěta v této oblasti zaměřené na podporu vztahů mezi bývalými partnery, na řešení konfliktů v rodině, rozvodových a porozvodových situací, asistované předávání dětí s podporou odborníka, komunikaci mezi partnery/rodiči, na řešení agresivity v rodinách mezi partnery (z pozice partnera/oběti).

II. Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD

Podpora se zaměřuje na přímou práci s dětmi ohroženými ve smyslu § 6 zákona o SPOD a jejich rodinami. Jedná se tedy o děti, které jsou již vedeny v evidenci OSPOD. Realizaci programů zajišťují fyzické a právnické osoby pověřené k výkonu SPO, které v rozsahu svého pověření poskytují SPO (např. poradenskou činnost pro rodiče a děti). Tyto činnosti jsou upraveny v § 48 a násl. zákona o SPOD. Aktivity jsou zaměřené především na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPO. Veškeré aktivity zaměřené na sanaci rodiny musí probíhat ve spolupráci s příslušným OSPOD.

Tab. č. 14 Výše dotační podpory v rámci dotačního programu Rodina za léta 2017 až 2019

Oblast	2017		2018		2019	
	Počet projektů	Výše podpory	Počet projektů	Výše podpory	Počet projektů	Výše podpory
Preventivní aktivity na podporu rodiny	188	63 001 911	197	63 555 507	172	60 764 921
Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPO	80	32 220 511	79	34 595 695	78	35 830 105
Celkem podpořeno projektů	268		276		250	
Celková alokace	96 500 000		96 500 000		96 500 000	
Celkem vyplaceno	95 222 422		98 151 202		96 595 026	

Nízkoprahové služby pro rodiny s dětmi jsou také financovány MPSV za podmínek stanovených zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o sociálních službách“). Jedná se o sociální služby zaměřené na řešení nepříznivé sociální situace rodiny a na podporu sociálního začleňování a prevenci sociálního vyloučení rodin. Tyto sociální služby zastávají klíčovou preventivní roli a mají potenciál odvrátit sociální propad rodiny, který může vyústit v umístění dítěte do náhradní péče mimo vlastní rodinu.

Zákon o sociálních službách mimo jiné ukládá v § 94 obcím zjišťovat potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území a spolupracovat s krajem při přípravě a realizaci střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb kraje (řada obcí však vytváří i vlastní střednědobý plán, byť jim to zákon neukládá jako povinnost) a spolupracovat s krajem při určování sítě sociálních služeb. Jednou z povinností kraje je pak vytvářet střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi, s poskytovateli služeb a se zástupci cílových skupin sociálních služeb. Prostřednictvím tohoto mechanismu plánování služeb je v ČR systematicky udržována a rozvíjena síť služeb, která by měla odpovídat potřebám cílových skupin, včetně cílové skupiny rodiny s dětmi.

MPSV každoročně vypisuje dotační řízení na podporu poskytování sociálních služeb pro jejich poskytovatele, bez ohledu na jejich právní formu. V posledních letech se celková alokace zvyšuje. Toto dotační řízení je realizováno na základě § 101a a § 104 zákona o sociálních službách. Níže je uveden přehled dotační podpory sociálních služeb, které jsou nejčastěji využívány rodinami s dětmi v nepříznivé sociální situaci.

Tab. č. 15 Počty nejčastěji využívaných sociálních služeb na podporu ohrožených dětí a jejich rodin a výše dotace MPSV poskytnutá těmto službám

Rok	2017		2018		2019	
	Počet služeb	Dotace	Počet služeb	Dotace	Počet služeb	Dotace
azylové domy	116	157 853 762	96	226 035 914	83	197 929 053
domy na půl cesty	18	10 574 446	17	15 883 051	21	25 336 460
intervenční centra	7	7 844 400	7	7 832 500	12	22 519 684
krizová pomoc	41	44 640 545	40	61 033 503	41	64 875 836
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	224	254 954 938	244	358 197 402	246	363 448 527
odborné sociální poradenství	475	340 174 125	457	481 359 315	459	502 065 286
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	159	171 442 365	107	155 091 602	140	231 975 964
telefonická krizová pomoc	34	54 489 683	34	68 702 652	34	75 954 047
terénní programy	176	172 584 849	162	231 482 032	182	278 679 876
Celkem	1250	1 214 559 113	1164	1 605 617 971	1218	1 762 784 733

Rodiny s dětmi v nepříznivé sociální situaci, ohrožené sociálním vyloučením, mají možnost využívat také sociální práci realizovanou v návaznosti na ustanovení § 92 zákona o sociálních službách

poskytovanou OÚ ORP a pověřenými obecními úřady. Zde působí kvalifikovaní sociální pracovníci, kteří se soustředí na řešení jejich nepříznivé sociální situace zapříčiněné např. chudobou, zadlužením, bytovou nouzí, nezaměstnaností, nepříznivým zdravotním stavem, apod. Tito sociální pracovníci poskytují odborné sociální poradenství a propojují rodinu s dalšími potřebnými službami s ohledem na charakter její situace. Metodické vedení těchto pracovníků zajišťují krajské úřady. MPSV se od roku 2015 spolupodílí na financování sociální práce a poskytuje příspěvek krajům, obcím s rozšířenou působností a pověřeným obcím na výkon sociální práce formou dotace, a to v návaznosti na ustanovení § 102 a § 103 zákona o sociálních službách a § 65a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

Tab. č. 16 Výše příspěvku krajům a obcím na výkon sociální práce

Rok	Příspěvek krajům		Příspěvek ORP		Příspěvek POU	
	Počet příjemců	Výše podpory	Počet příjemců	Výše podpory	Počet příjemců	Výše podpory
2017	14	22 000 000	227	328 395 500	157	49 064 500
2018	14	22 000 000	227	328 282 259	155	49 717 741
2019	14	14 881 989	227	338 046 881	154	47 070 965

Dotiční program na podporu integrace romské menšiny v roce 2019

Program je vyhlašován na základě nařízení vlády č. 98/2002 Sb. a dle úkolů pro MŠMT uvedených ve strategických dokumentech v oblasti vzdělávání romské menšiny. Program se vyhlašuje každý rok. MŠMT se pomocí tohoto programu podporuje vzdělávání romských dětí a žáků, kteří přicházejí z nerovného prostředí, ve kterém jim hrozí nejen sociální vyloučení, ale také nerovné šance pro získání kvalitního vzdělání. Program se vyhlašuje každý rok. Cílem programu je zajištění základních podmínek pro rozvoj společného vzdělávání romských žáků v hlavním vzdělávacím proudu prostřednictvím projektů, které podporují předškolní vzdělávání romských dětí, zvyšují jejich účast v předškolním vzdělávání i připravenost na úspěšné zahájení školní docházky, podporují spolupráci rodiny a školy v oblasti předškolního a základního vzdělávání, přispívají k úspěšnému vzdělávání romských žáků na základní škole (dále jen „ZŠ“) a působí preventivně proti předčasnému ukončení vzdělávání romských žáků, podporují úspěšný přechod romských žáků ZŠ na SŠ a napomáhají úspěšné integraci romských a ostatních dětí a žáků prostřednictvím volnočasových aktivit.

Výzva má 4 podporované aktivity – témata:

- Předškolní příprava a včasná péče;
- Spolupráce rodiny a školy v oblasti předškolního a základního vzdělávání;
- Vzdělávání romských žáků na ZŠ a podpora úspěšného přechodu na SŠ;
- Volnočasové aktivity pro romské děti a žáky.

V roce 2019 bylo podpořeno 29 projektů v celkové výši 12 844 983 Kč.

Opatření 3.3.h jsou je plněno i v rámci dotačních programů ÚV ČR, které administruje kancelář RVZRM – Podpora terénní práce a Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce.²⁴

V rámci Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.ch Realizovat dotační podporu prarodinných organizací poskytujících služby pro rodiny, včetně rodin se specifickou potřebou

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu, ale i prostředků z ESF financuje provoz sociálních služeb, služeb pro rodiny a seniory bez ohledu na národnostní příslušnost. Služby jsou mimo jiné zaměřeny na osoby ohrožené na trhu práce, ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci.

Cílem podpory jsou převážně rodiny, ať funkční, v rámci kterých je zájem působit preventivně a předcházet tak problémům, tak rodiny se zhoršenou situací, v rámci kterých je třeba řešit problémy (chudoba, nezaměstnanost, domácí násilí, náročnost péče, mezilidské vztahy, rodiny a senioři bez domova). V rámci dotačních titulů na podporu rodin a seniorů jsou podporovány neziskové organizace, které nabízejí aktivity směřující jak k obecnému zvyšování rodičovských kompetencí, tak k řešení konkrétních problémů skrze osvětu, vzdělávání či konkrétní právní, psychologické či sociální poradenství.

MPSV realizuje každým rokem národní dotační titul (dále jen „NDT“) Rodina. Cílem tohoto programu je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). V roce 2019 činila celková alokace uvedeného dotačního titulu 96,5 mil. Kč.

NDT je rozdělen do dvou dotačních oblastí. V první dotační oblasti – Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství – je hlavním cílem posílit rodičovské kompetence, zkvalitnit rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině, zároveň jsou tyto aktivity cílené nejen na úzce vymezenou skupinu rodin, ale na všechny rodiče a děti. V druhé dotační oblasti – Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD – je hlavním cílem podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivity jsou zaměřené zejména na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů).

²⁴ Více informací o dotačních programech na [webu](#) ÚV ČR.

MPSV realizuje každoročně celonárodní soutěž, od roku 2018 spojenou jako „Obec přátelská rodině a seniorům“, která má dvě dotační oblasti – I. Dotační oblast „Obec přátelská rodině“ a II. dotační oblast „Obec přátelská seniorům“. Soutěž Obec přátelská rodině je soutěží pořádanou MPSV a Stálou komisí pro rodinu, rovné příležitosti a národnostní menšiny ČR PSP ČR ve spolupráci s Rodinným svazem ČR, Sítí pro rodinu, Svazem měst a obcí ČR a Sdružením místních samospráv ČR. Program cílí na všechny obce, města, statutární města a městské části (dále jen „obce“) ČR, které mají za úkol propagovat pro-rodinnou atmosféru a podněcovat její rozvoj (např. realizací prorodinných opatření a aktivit) právě na komunální úrovni. V roce 2019 bylo oceněno v I. dotační oblasti celkem 12 obcí. Dotační oblast II. soutěže „Obec přátelská seniorům“ pořádá MPSV ve spolupráci s Radou vlády pro seniory a stárnutí populace a Sdružením místních samospráv ČR. Hlavním cílem dotačního titulu je podpora seniorů a mezigeneračního soužití na místní úrovni. Touto podporou se myslí zejména realizace aktivit a zavádění opatření na úrovni obcí vedoucích k podpoře seniorů v nich žijících a posilování mezigenerační soudržnosti osob. V roce 2019 bylo oceněno v II. dotační oblasti celkem 15 obcí. Celkově bylo v roce 2019 rozděleno mezi oceněné v obou dotačních oblastech přes 18 mil. Kč.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 jsou podporována prorodinná opatření (zařízení péče o děti zajišťující péči o děti v době mimo školní vyučování, doprovody na kroužky a zájmové aktivity, příměstské tábory, společná doprava dětí do/ze školy, dětské skupiny a/nebo příměstského tábora, dětské skupiny, vzdělávání pečujících osob). Dále jsou podporovány sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, služby rané péče, programy a aktivity v oblasti sociálně-právní ochrany dětí zaměřené na preventivní programy na podporu rodiny, aktivity směřující k obnovení narušených funkcí rodiny a vedoucí ke stabilizaci rodiny, rozvoj aktivit podporujících komunitní práci a zapojování zdrojů komunit do řešení situace ohrožených rodin apod. (Jedná se pouze o aktivity, které nejsou současně podporovány ze státní dotace na výkon sociálně-právní ochrany dětí.)

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.i. Zajištění a podpora komunikace mezi všemi aktéry rodinné politiky (rozvíjet spolupráci s územními samosprávnými celky při zajištění regionální rodinné politiky

Gestor: MPSV

Termín plnění: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV pokračovalo v roce 2019 v realizaci systémového projektu financovaného z ESF „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické

spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platform pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Realizace projektu byla prodloužena v důsledku rozšíření stávajících klíčových aktivit o činnosti zaměřené na zaměstnavatele a služeb primární prevence do 31. 12. 2021.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.j Zajištění účinných mechanismů spolupráce všech aktérů v systému sociálně-právní ochrany dětí, podpora mechanismů průběžného a dlouhodobého vyhodnocování situace ohrožených rodin a dětí, tvorby individuálních plánů a jejich naplňování

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, evaluace v roce 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

Nástroje sociální práce jako je vyhodnocování situace ohroženého dítěte a individuální plánování byly zavedeny do agendy SPO novelou zákona o SPOD, která byla provedena zákonem č. 401/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013, a to jako jeden z dílčích kroků transformace systému péče o ohrožené děti, jehož cílem bylo optimalizovat činnost OSPOD a zejména posílit využívání sociální práce s ohroženými dětmi a jejich rodinami při výkonu SPO. Na základě ustanovení § 10 odst. 3 písm. c) a d) zákona o SPOD je OÚ ORP uloženo:

- pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny, a to zejména z hlediska posouzení, zda se jedná o dítě uvedené v § 6 zákona o SPOD, podle druhu a rozsahu opatření nezbytných k ochraně dítěte, a poskytovat pomoc rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte;
- zpracovat na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny IPOD, který vymezuje příčiny ohrožení dítěte, stanoví opatření k zajištění ochrany dítěte, k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkcí rodiny, včetně časového plánu pro provádění těchto opatření, a to ve spolupráci s rodiči nebo jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dítětem a odborníky, kteří se podílejí na řešení problému dítěte a jeho rodiny;
- pořádat případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin, a to ve spolupráci s rodiči a jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dalšími přízvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti NRP, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob (v podstatě jde o setkávání profesionálů a zástupců institucí, kteří mohou pomoci rodině zlepšit její životní situaci).

Podrobné náležitosti vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a IPOD upravuje § 1 a § 2 prováděcí vyhlášky č. 473/2012 Sb. V rámci standardizace výkonu SPO musí také pracovníci OSPOD OÚ ORP

od 1. 1. 2015 naplňovat standard č. 9 Jednání, vyhodnocování a individuální plán ochrany dítěte, na základě něhož by měli dodržovat:

- kritérium 9c), na základě něhož by měl provádět u všech případů, zejména v okamžiku zavedení dítěte do evidence dle § 54 zákona o SPOD, základní vyhodnocování potřeb dítěte a situace rodiny, zaměřené na skutečnost, zda se jedná o dítě ohrožené dle § 6 zákona o SPOD, či dítě kterému byl OSPOD ustanoven opatrovníkem či poručníkem, nebo o dítě zařazené do evidence dětí z jiného důvodu. Jestliže ze závěru vyhodnocování vyplývá, že se jedná o dítě ohrožené dle § 6 zákona o SPOD, provádí OSPOD podrobné vyhodnocování;
- kritérium 9d), na základě něhož by měl zpracovat v případě, kdy provedl podrobné vyhodnocení se závěrem, že se jedná o dítě vymezené v § 6 zákona o SPOD, IPOD, podle potřeby jej přehodnocuje a následně jej uzavírá.

Na optimalizaci procesu vyhodnocování situace dítěte a jeho rodiny a individuálního plánování se u dětí umístěných do ústavní péče soustředí KA 02 navazujícího IP MPSV II., v rámci níž by měla proběhnout revize strukturovaných vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a IPOD u dětí, které budou v době realizace projektu umístěné v ústavní výchově. Vedlejším výstupem této aktivity by měla být Metodika strukturovaného vyhodnocování a IPOD specificky zaměřená na téma ústavní výchovy. Tato metodika bude v průběhu projektu revidována a upravována tak, aby mohla být její konečná podoba distribuována k využití jako metodická podpora všem pracovníkům OSPOD tak, aby si osvojili jednotný přístup k vyhodnocování a IPOD i u dětí, které nebudou zapojeny do projektu. Revizi bude v rámci projektu podrobena celkem 5 350 strukturovaných vyhodnocení a IPOD.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.k Realizace programů a opatření v péči o děti v postavení obětí či pachatelů trestné činnosti

Gestor: MSp, spolupráce MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci standardizace výkonu SPO byla také ukotvena povinnost, aby mělo každé pracoviště OSPOD zajištěnou specializovanou agendu sociální kurately pro děti a mládež a agendy ochrany týraných a zneužívaných dětí. Tyto specializace se asi nejintenzivněji zabývají pachateli a oběťmi trestné činnosti. To, zda mají pracoviště OSPOD tyto specializace zajištěné, je kontrolováno v rámci kontrol kvality výkonu SPO.

MPSV a MV zahájilo v roce 2019 spolupráci, v rámci níž chce v letech 2020 a 2021 realizovat semináře pro pracovníky OSPOD, a to primárně pro ty, kteří SPO vykonávají na úrovni OÚ ORP, kde probíhá nejintenzivněji přímá práce s dětskými oběťmi trestných činů. Semináře by se měly zaměřit na téma „Dítě jako zvláště zranitelná oběť trestného činu“. Záměrem je realizovat nejméně 3 semináře, a to na přelomu roku 2020 a 2021. Dílčím tématem by měla být i prevence sekundární viktimizace. V roce

2019 proběhla přípravná setkání MPSV se zástupci MV a Policejního prezidia ČR, kde byl dojednáván obsah programu a lektori z řad specializovaných odborníků. Semináře by měly proběhnout v rámci projektu MV financovaného z fondů EHP a Norska.

MSp v rámci dotačního programu Rozvoj služeb pro oběti trestné činnosti poskytovaných na základě zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů poskytuje podporu akreditovaným restorativním programům a programům na poskytování právních informací obětem trestné činnosti. V rozpočtu kapitoly MSp na rok 2019 bylo na tento dotační titul vyčleněno 10 000 000 Kč. V roce 2018 tato částka činila 12 000 000 Kč, došlo tedy k meziročnímu snížení alokovaných financí.

Část z těchto podporovaných projektů poskytuje služby i dětským klientům, kteří se cítí být obětí trestného činu. V roce 2019 o dotaci požádalo 18 projektů, 16 projektů na poskytování právních informací a 2 projekty na restorativní programy, celkem bylo v roce 2019 poskytnuta na tyto projekty částka ve výši 9 997 513 Kč.

Tab. č. 17 Organizace podpořené v roce 2019 v rámci dotačního titulu Rozvoj služeb pro oběti trestné činnosti poskytovaných na základě zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů

Organizace (žadatel)	Název projektu
In Iustitia, o.p.s.	Poradna Justýna
Luma MB, z.s.	Pomoc obětem trestných činů 2019
Mezinárodní vězeňské společnosti, z.s.	Building bridges
Pro Dialog, z.s.	Obnovení dialogu v rodinách zasažených trestným činem
La Strada ČR, o.p.s.	Poskytování právních informací pro oběti trestného činu obchodování s lidmi a obětem trestných činů souvisejícím s obchodem s lidmi
ProFem – centrum pro oběti sexuálního a domácího násilí, o.p.s.	ProFem-poskytování právních informací obětem trestných činů
Persefona, z.s.	Služby poskytování právních informací obětem domácího násilí, znásilnění a sexuálního zneužívání
DROM, romské středisko	Pomoc obětem trestných činů v sociálně vyloučených lokalitách města Brna
THEIA – krizové centrum, o.p.s.	Theia – pomoc obětem trestných činů 2019
ACORUS	Poskytování právních informací
Člověk v tísni, o.p.s. (Plzeň)	Poradenství obětem trestné činnosti v Plzeňském kraji
Prosapia, z.ú.	Poradna Prosapia – poskytování právních informací

Cesta integrace, o.p.s.	Občanská poradna – poradenství obětem trestných činů a domácího násilí
Občanské poradenské středisko, o.p.s.	Šance jít dál
Respondeo, z.s.	Poskytování právních informací obětem trestných činů ve Středočeském kraji
Azylový dům pro ženy a matky s dětmi, o.p.s.	Poskytování právních informací obětem trestných činů
Vzájemné soužití, o.p.s.	Poskytování právních informací obětem trestných činů
Centrum nové naděje, z.ú.	Poskytování právních informací obětem trestných činů

Ve vztahu k opatření na prosazování rovných příležitostí žen a mužů lze konstatovat, že opatření je neutrální. Služby nejsou určeny výlučně mužům nebo ženám, ale nabídka se uplatňuje bez rozdílu pohlaví. Realizátoři nepreferují pro poskytování služby ženy či muže.

PMS kromě služeb, které v uplynulém roce poskytovala obětem trestné činnosti prostřednictvím odborných pracovníků středisek PMS v souladu se zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, a zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, pokračovala v realizaci plánovaných aktivit projektu Proč zrovna já? II (projekt zaměřený na práci s oběti trestných činů) a projektu Na správnou cestu! II (projekt zaměřený na práci s mládeží). Tyto projekty jsou financovány z Evropského sociálního fondu, OPZ a státního rozpočtu ČR.

Předmětem projektu „Proč zrovna já? II“ je podpora a pomoc obětem trestných činů. Cíle projektu jsou:

- rozšíření počtu poraden do 56 měst ČR a zavedení nového komplexního programu pomoci pro zvláště zranitelné oběti (tzn. také děti, senioři), který se svou skladbou přizpůsobí potřebám jednotlivých skupin obětí;
- zavedení meziresortní spolupráce v oblasti pomoci obětem na krajské úrovni;
- zajištění asistentství pro oběti v rámci parolových komisí;
- osvěta cílových skupin – změna postojů týkající se právního vědomí v oblasti práv obětí trestných činů.

V roce 2019 došlo ke stabilizaci poradenských lokalit a služba poradenství byla realizována ve standardní podobě. Docházelo k drobným personálním obměnám na pozicích poradců pro oběti. Vždy bylo vyhlášeno výběrové řízení a pozice byly průběžně obsazovány.

Poradci obětem poskytovali telefonické, emailové a osobní poradenství. Realizovali komplexní program pomoci pro zvláště zranitelné oběti u téměř 40 obětí, který zahrnuje poskytování právních informací, sociálního poradenství, psychosociální podpory, doprovázení, podporu rodinných systémů, vzdělávání, instruktáž, psychoterapii a právní konzultace v rozsahu 40 hodin. Poradci rovněž asistovali obětem při jejich účasti u parolových komisí, zprostředkovali jim účast v restorativních programech (mediace, konference) a doprovázeli je k jednání soudu. V rámci týmů působících

na úrovni soudních okresů poradci iniciovali spolupráci s dalšími odborníky a poskytovateli služeb pro oběti, a to formou multidisciplinárních setkání. V roce 2019 proběhla 4 setkání na krajské úrovni, která přinášela nosná témata (Možnosti a způsoby komplexní pomoci, Znalecké zkoumání věrohodnosti obětí trestných činů, Kam směřuje restorativní justice?, Oběť a pachatel v systému ochranných opatření), která měla nejen krajský, ale i celorepublikový přesah. Poradci se podíleli rovněž na zpracování podkladů pro studii o potřebách obětí na místní úrovni. V rámci projektu byli poradci průběžně vzděláváni a účastnili se intervizních a supervizních setkání. Dále také probíhala školení sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách ohledně problematiky obětí trestných činů a jejich práv, kdy bylo proškoleno téměř 400 pracovníků. Na úrovni okresu propagovali poradci práva obětí trestných činů, a to pomocí distribuce letáků, článků v lokálních zpravodajích a regionálním tisku. Kromě toho poradci realizovali množství besed, přednášek a aktivně vystupovali na konferencích. Účastnili se setkání komunitního plánování a dalších akcí, např. veletrhů sociálních služeb apod.

Projekt "Na správnou cestu! II" se zabývá rozvojem inovativních způsobů řešení kriminality mládeže a jejich zavedením do praxe. Cíle projektu jsou:

- rozvoj multidisciplinární spolupráce rozšířením praxe tzv. týmů pro mládež do 10 lokalit v ČR;
- zavedení nového programu krátkodobého zaměstnání mladistvých pachatelů tak, aby tito získali finanční prostředky především na hrazení škod vzniklých trestnou činností;
- realizace programu pro mladé násilné pachatele zaměřeného na snížení agresivity a recidivy;
- proškolení odborných pracovníků PMS za účelem rozvoje rodinných skupinových konferencí jakožto dalšího nástroje restorativní justice.

V roce 2019 byly realizovány Týmy pro mládež v celkem 12 soudních okresech (Opava, Olomouc, Jeseník, Brno-venkov, Žďár nad Sázavou, Praha 9, Česká Lípa, Náchod a Plzeň-město, Jeseník, Pardubice a Šumperk). Koordinátoři Týmů pro mládež pravidelně komunikovali s orgány činnými v trestním řízení, odborníky a neziskovými organizacemi a vedli činnost týmů, tj. sestavovali a následně zajišťovali plnění ročního plánu činnosti týmu (nejčastěji se objevujícími tématy práce byla i letos kyberšikana a kyberbezpečnost obecně, podpora primární prevence ve školách a spolupráce s odborem školství, často se také objevuje tematika dětí s psychiatrickou diagnózou). V okresech Brno-venkov, Plzeň-město, Opava a Náchod navíc PMS realizuje program umožňující mladistvým pachatelům vykonat krátkodobou placenou pracovní činnost, která by jim umožnila z takto získaných finančních prostředků hradit škody vzniklé ze spáchaného protiprávního jednání.

VS ČR v roce 2019 pokračovala v naplňování dílčích cílů „Koncepce k realizaci výkonu trestního opatření odnětí svobody u mladistvých“ a „Koncepce k realizaci výkonu trestu odnětí svobody u žen“ (část věnována matkám s dětmi ve výkonu trestu odnětí svobody).

Činnost kaplanů VS ČR byla i v roce 2019 směřována do oblastí pastoračního styku s osobami blízkými vězněných osob. Kaplani realizovali aktivity a služby, které jsou adresovány právě blízkým osobám vězněných, například:

- „Andělský strom“ - projekt neziskové organizace podporující děti ze sociálně slabých rodin užitečným vánočním dárkem od dobrovolníků, který byl předán jménem vězněného rodiče;
- „Metanoia II“ - projekt umožnil úhradu nákladů na návštěvy dětí u vězněného rodiče. Projekt byl financován z prostředků sboru Církve bratrské v Liberci prostřednictvím nestátní neziskové organizace Mezinárodní vězeňské společnosti;
- „Den s dítětem“ – projekt navázal na předchozí úspěšné ročníky.

V roce 2019 pokračovaly přípravy VS ČR na implementaci norského programu „Pappaprogrammet“, který je realizován v norských věznicích. Program cílí na zachování role rodiče u vězněných osob a zachování sociálních sítí během doby uvěznění a přípravy vězněného otce na roli rodiče po propuštění.

Od roku 2017 VS ČR pilotně ověřuje v nově vybraných věznicích využití moderních komunikačních prostředků (Skype) pro kontakt s rodinou a zpřístupňuje odsouzeným ve vybraných věznicích některé webové stránky.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) v loňském roce konzultačně spolupracoval s Policejním prezidiem Policie ČR při realizaci projektu prevence postseparačního násilí, zaměřeného zejména na prevenci projevů postseparačního násilí vůči dětem. IKSP se rovněž obsahově podílel na odborné konferenci pořádané Vysokou školou podnikání a práva k 15. výročí přijetí zákona o soudnictví ve věcech mládeže. V roce 2019 byl dokončen výzkumný úkol „Příčiny a podmínky trestní recidivy mladistvých“ a byla publikována závěrečná studie.

V novém Střednědobém plánu výzkumné činnosti IKSP na léta 2020–2023 schváleném MSp je zařazen výzkumný úkol, který se přímo vztahuje k problematice dětí jako pachatelů činnosti jinak trestné „Děti mladší 15 let v systému trestní justice“.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.I Průběžné vzdělávání a odborná podpora všech aktérů systému sociálně-právní ochrany dětí
Gestor: MPSV
Termín: Průběžně
Stanovisko KSZ: Plněno

V souvislosti se standardizací výkonu SPO musí mít každé pracoviště OSPOD i pověřená osoba k výkonu SPO, která poskytuje činnosti v rozsahu ustanovení § 48 odst. 2 písm. d) až f) zákona o SPOD, vypracovaná pravidla a naplňovat požadavky týkající se profesního rozvoje a vzdělávání zaměstnanců zařazených k výkonu SPO.

U OSPOD vyplývá povinnost průběžně se vzdělávat ze standardu č. 6 Profesní rozvoj zaměstnanců. Na základě něj by měl přímý nadřízený minimálně 1x ročně hodnotit pracovní výkon pracovníků OSPOD, zjišťovat jejich vzdělávací potřeby (kritérium 6a) a společně s nimi vytvářet individuální

vzdělávací plán (kritérium 6b). V individuálním plánu vzdělávání (dále jen „IPV“) by se měla odrážet také specializace pracovníka OSPOD (např. specializace na kuratele pro děti a mládež, agendu ochrany týraných a zneužívaných dětí či NRP), tj. měly by zde být rozvojové a vzdělávací aktivity zaměřené na zvýšení odbornosti v dané specializaci. Zaměstnavatel je také povinen zajistit pracovníkovi OSPOD vzdělávání v rozsahu minimálně 6 pracovních dnů za kalendářní rok, a to formou jeho účasti na kurzech akreditovaných MPSV (kritérium 6c). Výdaje spojené s tímto vzděláváním lze u pracovníků OSPOD na úrovni OÚ ORP hradit ze zvláštní účelové dotace ze státního rozpočtu pro ORP a hl. městu Praze na výkon agendy SPO. Dále by měl OSPOD zajišťovat pro své zaměstnance, kteří vykonávají přímou práci s klienty, podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka – supervizora (kritérium 6 d).

U pověřených osob k výkonu SPO, které vykonávají činnosti v rozsahu vymezeném v § 48 odst. 2 písm. d) až f) zákona o SPOD, je povinnost průběžného vzdělávání ukotvena ve standardu č. 8 Profesionální rozvoj zaměstnanců, na základě něhož opět musí mít pověřená osoba zpracovaný postup pravidelného hodnocení zaměstnanců, který obsahuje stanovení, vývoj a naplňování osobních profesních cílů a potřeby další odborné kvalifikace zaměstnanců (kritérium 8a). Dále by měla mít písemně zpracovány IPV u jednotlivých zaměstnanců (kritérium 8b) s doporučeným rozsahem vzdělávání minimálně 24 hodin za rok. Pověřená osoba by rovněž měla zajišťovat pro své zaměstnance podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka (kritérium 8d). Obdobně je tomu i u pracovníků ZDVOP.

Povinnost řídit se standardy kvality SPO podléhá kontrolám, které ve vztahu k obecním úřadům provádějí krajské úřady, ve vztahu ke krajským úřadům tuto kontroly provádí MPSV. U pověřených osob vykonávajících činnosti podle § 48 odst. 2 písm. d) až f) zákona o SPOD a u ZDVOP je prováděna inspekce poskytování SPO podle § 50a zákona o SPOD ze strany inspektorů krajských poboček ÚP ČR pověřených k výkonu inspekci.

Na potřeby celoživotního vzdělávání pracovníků OSPOD a pověřených osob k výkonu SPO se zaměřovala KA 03 IP MPSV Celoživotní vzdělávání pracovníků a pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí a pověřených osob, jejímž cílem bylo vytvořit inovativní vzdělávací model celoživotního vzdělávání pro pracovníky OSPOD. Modul byl založen na kompetenčním modelu sociálního pracovníka tak, aby pomohl definovat důležité kompetence pro práci s ohroženými dětmi a jejich rodinami, přičemž by měly být tyto oblasti reflektovány v IPV konkrétních pracovníků. V roce 2019 byla dokončena publikace Vzdělávání jako cílený rozvoj kompetencí. Dále byl dokončen Soubor doporučení pro optimalizaci systému vzdělávání pracovníků OSPOD, který obsahuje Studii možností implementace systému celoživotního vzdělávání v oblasti SPOD. Ve sledovaném období bylo také dokončeno pilotní ověření návrhu modulu celoživotního vzdělávání v oblasti SPO, jehož cílem bylo v praxi ověřit možnosti zjišťování vzdělávacích potřeb skrze interaktivní metody, skupinové práce v rámci fokusní skupiny a následně vyhledat adekvátní kurzy na současném trhu vzdělávání (zejména kurzů vedených v systému vzdělávacích programů akreditovaných MPSV s názvem AKRIS). Zhodnocení průběhu a závěru z pilotního ověření je uvedeno v Závěrečné zprávě z pilotního ověření celoživotního vzdělávání pracovníků OSPOD. Výstupy KA 03 jsou zveřejněné na webových stránkách www.pravonadetstvi.cz.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.m Realizace a rozvíjení osvěty v oblasti opatření v rodinné politice

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, kampaň právo na dětství 2014/2015

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci osvěty v oblasti ochrany práv dítěte nadále funguje portál www.pravonadetstvi.cz, v jehož provozu bude MPSV pokračovat i v rámci navazujícího IP MPSV II (tj. minimálně do 30. 5. 2022). Portál Právo na dětství poskytuje informace o právech dětí jak dětem, tak laické a odborné veřejnosti, kdy vychází v této oblasti z mezinárodně platné Úmluvy o právech dítěte. Informuje veřejnost také o probíhajících projektech v rámci transformace systému péče o ohrožené děti.

Součástí KA 05 IP MPSV Publicita byly rovněž aktivity zaměřené na osvětu, a to na zvýšení povědomí veřejnosti o ochraně ohrožených dětí, práci s ohroženými dětmi a rodinami, činnosti OSPOD. Zvoleny byly nástroje jako vytvoření dokumentárního cyklu zpracovaného ve spolupráci s veřejnoprávní televizí, semináře, konference, informační a osvětová kampaň zaměřená na NRP.

V roce 2019 byl v České televizi odvysílán sedmidílný dokumentární cyklus „Rodin je nejvíc“. Vzhledem k tomu, že probíhala v roce 2019 konečná fáze IP MPSV, byly také napříč všemi klíčovými aktivitami realizovány akce pro odbornou veřejnost. Jednalo se zejména o závěrečné konference projektu. Konkrétně tyto konference proběhly v: Ústí nad Labem: 24. 4. 2019, Brně: 30. 4. 2019, Olomouci: 7. 5. 2019, Pardubicích: 16. 5. 2019 a v Praze: 20. 5. 2019. Zde byly představeny výstupy IP MPSV, který rozvíjel spolupráci a zkvalitňování systému péče o ohrožené děti a mládež. Vystupující seznámili odbornou veřejnost s tím, co se podařilo v oblasti síťování služeb, inovací a prevence ohrožení dětí; celoživotního vzdělávání pracovníků OSPOD a statistického a kvalitativního monitoringu systému péče o ohrožené děti. Významná část programu byla věnována oblasti NRP, kde byly představeny unikátní materiály pro děti, které vyrůstají u náhradních rodičů, nebo publikace zaměřené na oblast posuzování zájemců o zprostředkování NRP. Akce byly určeny zástupcům z oblasti sociálních služeb a SPO, školství, zdravotnictví, volného času, samosprávy, policie, justice a dalším aktérům sítě služeb. Konferencí se účastnilo 160 osob z řad odborníků a odbornic v Ústí nad Labem, 162 osob v Brně, 172 osob v Olomouci, 165 osob v Pardubicích a 250 osob v Praze.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.3.n Podporovat zvyšování kvality činnosti OSPOD ve vztahu k ohroženým dětem nebo rodinám včetně dětí a rodin v sociálně vyloučených lokalitách nebo rodin ohrožených vyloučením z bydlení

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Zvyšování kvality činnosti OSPOD je dosahováno primárně prostřednictvím standardizace výkonu SPO, která vyplývá pro OSPOD z ustanovení § 9a odst. 3 zákona o SPOD. Standardy kvality SPO obsahují dle ustanovení § 9a odst. 4 principy a bodové hodnocení výkonu SPO; dále standardy sociální práce s klientem; standardy personálního a organizačního zajištění výkonu SPO a technicko-provozní zajištění SPO.

Jedním z požadavků standardů, který vyplývá pro OSPOD OÚ ORP z kritéria 1 a)²⁵, je zajistit účinné poskytování SPO v potřebném rozsahu na celém území svého správního obvodu, tj. i na území sociálně vyloučených lokalit. Účinným poskytováním SPO se rozumí taková opatření, která jsou učiněna v zájmu dětí a vedou k zajištění jejich zdravého vývoje a k ochraně jejich práv. Potřebné ochrany ze strany OSPOD se musí dostávat všem dětem ve spádové oblasti OSPOD bez ohledu na jejich individuální odlišnosti (sociální či zdravotní znevýhodnění, odlišný jazyk či sociokulturní zázemí) či charakter lokality, v níž žijí, či bez ohledu na vzdálenost místa bydliště dítěte od pracoviště OSPOD.

Kritériem důležitým z hlediska zohlednění náročnosti výkonu SPO na území sociálně vyloučených lokalit je kritérium 4 b)²⁶. V rámci něj musí OSPOD na úrovni OÚ ORP zajistit za účelem řádného výkonu SPO takový počet zaměstnanců, který je přiměřený správnímu obvodu OSPOD. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců OSPOD je brána do úvahy i náročnost výkonu SPO s přihlédnutím k základnímu pravidlu nejméně 1 pracovník na 800 dětí, které jsou ve správním obvodu OSPOD hlášeny k trvalému pobytu. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení do práce klienty. Toto pravidlo je spíše orientační. Při určování počtu zaměstnanců se přihlíží nejen k velikosti správního obvodu, k počtu obcí v obvodu, ale i k míře ohrožení dětí v daném regionu, která může být vyšší tam, kde se vyskytují sociálně vyloučené lokality (výzkumy byla prokázána souvislost mezi sociálním vyloučením a mírou ohrožení dítěte).

Požadavek na kvalitu a individualizaci výkonu SPO vyplývá pro OSPOD také z kritéria 8 d)²⁷ standardů kvality SPO. Zde je stanoven maximální počet rodin, se kterými zaměstnanec OSPOD OÚ ORP v daném okamžiku pracuje. Jedná se o deklaratorní kritérium, jehož smyslem je zajistit především individualizovanou podporu klientům (tj. i obyvatelům sociálně vyloučených lokalit) a ochranu zaměstnanců před přílišnou zátěží v situacích, kdyby měl zaměstnanec pracovat s větším počtem

²⁵ 1a) OSPOD zajišťuje účinné poskytování SPO v potřebném rozsahu na celém území svého správního obvodu.

²⁶ 4b) Počet zaměstnanců je přiměřený spádovému obvodu OSPOD. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců OSPOD je zohledněno kritérium ovlivňující náročnost výkonu SPO dětí ve správním obvodu OSPOD. Základním výchozím kritériem je nejméně 1 pracovník na 800 dětí (osob do 18 let věku), které jsou hlášeny k trvalému pobytu ve správním obvodu OSPOD. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení do práce s klienty.

²⁷ 8d) Každý zaměstnanec zařazený v OSPOD k výkonu SPO pracuje maximálně s 80 rodinami, v případě kurátora pro děti a mládež se 40 rodinami. V případě práce s osobami pečujícími a osobami v evidenci pracuje s maximálně se 40 rodinami.

rodin, než jsou jeho reálné kapacity. V tomto kritériu jsou zohledněny specializace uplatňované v týmu zaměstnanců zařazených k výkonu SPO.

Tab. č. 18 Okamžitá kapacita pracovníků z hlediska kritéria 8 d)

Zaměření činnosti pracovníka OSPOD	Maximální počet rodin
zaměstnanec vykonávající obecně SPO	Max. 80 rodin
kurátor pro děti a mládež	Max. 40 rodin
zaměstnanec specializovaný na práci s pečujícími osobami a osobami v evidenci	Max. 40 rodin

Pozitivním dopadem standardizace výkonu SPO byl nárůst pracovníků OSPOD, což se promítá do snížení počtu klientů na jednoho pracovníka. Ten se pak může jednotlivým klientům věnovat intenzivněji.

Tab. č. 19 Počet pracovníků OSPOD OÚ ORP v letech 2008 – 2018

Rok ²⁸	Počet pracovníků OSPOD celkem	z toho kurátorů pro mládež	z toho zaměstnanci doprovázející pěstouny na základě dohod o výkonu pěstounské péče
2008	1757	478	x ²⁹
2009	1790	555	x
2010	1803	483	x
2011	1808	525	x
2012	1934	627	x
2013	2107	646	x
2014	2419	583	423
2015	2514	622	497
2016	2576	609	507
2017	2618	602	323
2018	2 682	600	303
2019			

V souvislosti s požadavky standardu č. 7 Prevence by měla pracoviště OSPOD aktivně vyhledávat a monitorovat ohrožené děti. Měla by také prokazatelně koordinovat a vytvářet podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu. Za tímto účelem spolupracuje s dalšími fyzickými, právními osobami a orgány veřejné moci (Policie ČR, PMS ČR, pověřené osoby k výkonu SPO, poskytovatelé sociálních služeb, zástupci škol a školských zařízení, se zdravotníky, atd.).

²⁸ Zdroj: Roční výkazy o výkonu SPO za léta 2008-2018

²⁹ Pozn. Údaje o počtu zaměstnanců NRP z celkového počtu zaměstnanců OSPOD jsou sledovány od roku 2014.

Na základě požadavků vyplývajících ze standardu č. 8 Přijetí oznámení, posouzení naléhavosti a přidělení případu jsou pracovníci OSPOD povinni zpracovat vnitřní pravidla a postupy, které zaručí co nejrychlejší a nejefektivnější řešení situace ohrožených dětí tak, aby:

- bylo každé ohrožené dítě včas podchyceno v systému SPOD (tj. i dítě nacházející se v hůře dostupných SVL);
- pracovníci OSPOD dokázali správně vyhodnotit naléhavost případů a stanovit lhůty pro jejich řešení (prioritně je nutné řešit situaci dítěte, jehož život, zdraví a normální vývoj je ohrožen nebo je-li ohrožen či vážně narušen jiný jeho důležitý zájem);
- vedoucí pracovník přidělil případ pracovníkovi - koordinátorovi, který má odpovídající odbornost a kapacitu řídit průběh výkonu SPO danému dítěti.

Na zvýšení kvality výkonu SPO se zaměřovala KA 2 IP MPSV „Monitorování systému ochrany práv dětí“, která se soustředila i na zhodnocení dosavadních výsledků řízení kvality, který byl zaveden v systému SPO. Výsledky tohoto zhodnocení jsou zpracovány v materiálu „Analýza a návrh systému monitoringu kvality a strategie implementace systému řízení kvality v systému SPOD“. Situace v ČR byla porovnána se třemi zahraničními systémy řízení kvality, a to konkrétně v USA, v Austrálii a ve Velké Británii. Z této analýzy vyplývá, že jsou těžištěm procesu kontroly a monitoringu kvality v současné době standardy kvality. Kontroly hodnocení kvality v oblasti SPO jsou nevyhovující a vedou k vysoké míře formalismu a nereflktují dopad na cílovou skupinu. Ze závěru podrobně zpracované návrhové části vyplývá, že kvalita zejména sociální práce a dalších příbuzných služeb, které vykonávají lidé, záleží především na kvalitě práce a profesionalitě těchto lidí. Důležitá je participace dětí a rodin při řešení záležitostí, které se jich týkají. Úkolem monitoringu kvality je tedy poskytovat zpětnou vazbu o tom, zda jsou vytvořeny předpoklady pro kvalitní výkon práce s cílovou skupinou, tedy ve prospěch nejlepšího zájmu dítěte. Součástí analýzy je i Definice funkcionalit informačního systému nutných pro sledování vybraných indikátorů řízení kvality. Materiál by měl sloužit k přijetí potřebných systémových opatření.

Ve výzvě č. 03_15_007 patří mezi podporované aktivity podpora opatření k zefektivňování procesů v sociálních službách a ve službách pro rodiny a děti, rozvoj a rozšiřování systémů kvality v sociálních službách, službách pro rodiny s dětmi, sociálně právní ochraně dětí, metodická opatření zaměřená na tyto služby a vzdělávání pracovníků pracujících s dětmi, pracovníků ve službách pro rodiny s dětmi a dalších navazujících službách a organizacích podporujících sociální začleňování včetně orgánů sociálně právní ochrany dětí. Projekty věnující se výše uvedeným aktivitám v roce 2019 realizovaly kraje Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Liberecký a Kraj Vysočina.

V realizaci jsou projekty z výzvy č. 03_17_076 „Podpora inovativních služeb pro ohrožené děti a rodiny“. Hlavním cílem této výzvy je podpora inovativních služeb a procesů pro ohrožené děti a rodiny. Dále jsou v realizaci projekty z výzvy č. 03_16_065 Podpora ohrožených dětí a rodin a procesů v SPOD, které se také zabývají tématem zvyšování účinnosti OSPOD.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.5 Plnění opatření v oblasti podpory rovného přístupu ke vzdělání

Kvalita předškolní výchovy a primárního vzdělávání je významnou determinantou vzdělavatelosti člověka v pozdějším věku a podstatným faktorem pro sociální integraci. Napomáhá ke snižování sociálních rozdílů a představuje efektivní opatření k výraznému snižování nákladů budoucích sociálních politik. Investice do kvalitního a široce dostupného počátečního vzdělávání představují velké úspory budoucích sociálních výdajů.

Mezi největší rizika, která Strategie v oblasti vzdělávání identifikovala, patří nedostatečný rozsah a kvalita předškolní péče o děti ze sociálně vyloučeného prostředí v rámci některých regionů, nedostatečná připravenost škol i jednotlivých pedagogů na zavádění principů rovného přístupu ve vzdělávání a na práci s žáky s různou mírou potřeby podpůrných opatření. S tím souvisí také neodůvodněná segregace žáků dle nadání a socioekonomického statutu rodiny v období plnění povinné školní docházky – na jedné straně koncentrace dětí ze skupin s nízkým socioekonomickým statusem příp. ze SVL ve školách, kde žáci pocházející ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí tvoří většinu žáků školy, na druhé straně snaha některých škol o výběr žáků s vyššími studijními předpoklady či vyšším socioekonomickým postavením rodiny. Důležitým problémem českého školství je jeho pod-financovanost, zejména pak výdaje na žáka v poměru k HDP na hlavu v paritě kupní síly.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit rovný přístup ke vzdělání pro všechny.

Opatření: 3.4.a Zajistit podmínky (materiální, technické, finanční, personální) pro vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu pro všechny děti, žáky a studenty

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Právní úprava

Nové pojetí vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „SVP“) umožnila od 1. září 2016 účinná novelizace § 16 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Blíže je vzdělávání těchto žáků upraveno vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Cílem legislativních změn bylo zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků se SVP, zejména rozšíření podpory při jejich vzdělávání v běžných školách systémem podpůrných opatření, který doplní personální i materiální podmínky ve školách.

Systém podpory byl významně posílen financováním podpůrných opatření státem prostřednictvím normované finanční náročnosti jednotlivých podpůrných opatření a zároveň školám přinesl jistotu finančního zabezpečení podpůrných opatření.

Při plánování a realizaci vzdělávání žáků se SVP jde o maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti.

Novela rozšířila podporu žáků se SVP:

- stanovením výčtu podpůrných opatření v zákoně,
- definováním skupin žáků, kterým je podpora poskytována,
- rozšířením podpory i na školská zařízení.

Mezi návazná opatření patří vznik revizního orgánu v oblasti diagnostiky a doporučení podpory při vzdělávání žáků se SVP, rozšíření kompetencí České školní inspekce (dále jen „ČŠI“) ve vztahu k poradenským zařízením a úprava Rámcového vzdělávacího programu (dále jen „RVP“) pro základní vzdělávání tak, aby co nejlépe vytvářel podmínky pro zajištění rovného přístupu ke vzdělávání pro všechny žáky.

V oblasti společného vzdělávání byla v roce 2019 schválena novela vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných. Ve sbírce zákonů byla zveřejněna 30. 9. 2019 s účinností od 1. 1. 2020. Příprava komplexnější novely této vyhlášky byla zahájena v průběhu roku 2018. Jejím hlavním záměrem je zefektivnit implementaci společného vzdělávání na základě zjištěných slabých stránek inkluze, funkční aplikace podpůrných opatření, efektivní a účelné využívání finančních prostředků státního rozpočtu v souladu s původním záměrem systému podpůrných opatření za předpokladu dodržení hlavních principů, cílů a parametrů zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů.

Novela vyhlášky především:

- vymezuje podmínky doporučování individuálního vzdělávacího plánu a povinnosti dokládat využívání podpůrných opatření 1. stupně,
- upravuje podmínky doporučování individuálního vzdělávacího plánu,
- stanovuje nejvyšší počet pedagogických pracovníků v běžné třídě základní školy,
- zrušuje jednodruhovost škol, ponechává jednodruhovost tříd,
- nastavuje nově termíny rediagnostik žáků v souladu se vzdělávacími etapami školského systému a jejich individuálními SVP,
- definuje seznam kompenzačních pomůcek a jejich cen v souvislosti s vývojem trhu s těmito pomůckami,
- stanovuje podmíněnou normovanou finanční náročnost kompenzačních pomůcek a asistenta pedagoga tak, aby byly finanční prostředky státního rozpočtu využívány účelně a efektivně,
- konkretizuje podmínky pro zřizování víceoborových tříd v oborech středního vzdělávání a snížení počtu žáků ve třídě, oddělení a studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona při odborném výcviku.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023 stanovil do dalšího období nové strategické cíle, které by měly významně ovlivnit kvalitu vzdělávání. Opatření na podporu rovných příležitostí a spravedlivého přístupu ke kvalitnímu vzdělávání, včetně opatření prevence předčasných odchodů ze vzdělávání u ohrožených cílových skupin, vychází z Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na období 2019–2020, který taktéž, stejně jako tento dokument, vychází z priorit stanovených ve Strategii 2020. Dlouhodobý záměr ve vztahu k inkluzivnímu vzdělávání má tyto prioritní cíle:

- zefektivnit systém školských poradenských zařízení (dále jen „ŠPZ“) zavedením sjednocených postupů při poskytování poradenských služeb, a to zejména při identifikaci speciálních vzdělávacích potřeb a mimořádného nadání a doporučování podpůrných opatření,
- podporovat rovnost v přístupu ke vzdělávání na všech úrovních škol, která umožní každému dítěti, žákovi a studentovi plně rozvinout své schopnosti ve společnosti svých vrstevníků,
- zasazovat se o maximální rozvoj potenciálu všech dětí a žáků, včetně rozvoje jejich tvořivosti,
- zajistit rovnost v přístupu ke vzdělávání na všech stupních škol a omezit vnější selektivitu systému,
- zajistit společný postup na úrovni zřizovatelů, obcí s rozšířenou působností a krajů.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluze zajišťuje přímo řízené organizace MŠMT – Národní institut dalšího vzdělávání. Tato organizace připravuje a uskutečňuje vzdělávací akce zaměřené speciálně na podporu profesního rozvoje učitelů.

Vzdělávání pedagogických pracovníků

Národní institut pro další vzdělávání (dále jen „NIDV“) připravil a realizoval profesní rozvoj pedagogů prostřednictvím podpory mentoringu, vzájemné výměny zkušeností, příklady dobré praxe a nabídkou kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Průběžně probíhalo také vzdělávání zaměřené na aktualizaci legislativy.

V rámci projektu Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B) proběhlo v rozmezí ledna až listopadu celkem 814 vzdělávacích akcí dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „DVPP“) pro učitele a zástupce vedení škol zaměřených bezprostředně na oblast společného vzdělávání. Celkový počet účastníků v tomto období byl 11 897 (5802 unikátních osob). Počet takto přímo podpořených škol činil 289 napříč všemi kraji České republiky. Dále proběhlo 939 mentorských konzultací na 113 školách pro celkem 244 podpořených osob a 326 koučovacích konzultací na 77 školách pro 93 podpořených osob. V neposlední řadě se uskutečnilo 299 expertních konzultací na 69 školách pro 893 příjemců podpory (441 unikátních osob).

NIDV dále realizoval specificky zaměřený resortní úkol s cílem vzdělávat pedagogy v aktualizaci školské legislativy. Ve spolupráci s MŠMT a NÚV byly poskytnuty zástupcům managementu škol a školských zařízení v každém kraji nové informace ze školských i mimoškolských legislativních norem souvisejících se vzdělávacím procesem. Rezortní projekt byl realizován v přímé návaznosti na novelizaci legislativy, která se bezprostředně týkala vzdělávacího procesu (školský zákon, zákon o pedagogických pracovnících a jednotlivé prováděcí vyhlášky). NIDV uskutečnil 83 akcí s 1 596

účastníky. V rámci další vzdělávací činnosti bylo v roce 2019 realizováno 4719 vzdělávacích akcí s 52 657 účastníky z řad pedagogů.

Běžnou součástí činnosti nezávislého Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství vyplývající z nařízení vlády č. 274/2016 Sb., o standardech pro akreditace ve vysokém školství a dalších metodik, bylo posuzování adekvátnosti náplně studijního programu vůči jeho zaměření. Během procesu akreditací bylo proto posuzováno, zda tyto studijní programy připraví absolventy na práci s cílovou skupinou. K zajištění připravenosti absolventů ve vztahu k cílové skupině je přihlíženo i při posuzování tzv. institucionální akreditace.

MŠMT je uznávacím orgánem pro pedagogické profese, rámcově posuzuje návrhy studijních programů připravujících pedagogické pracovníky. V rámci tohoto posuzování MŠMT vyžaduje, aby do složky pedagogické propedeutiky byla zahrnuta též oblast speciálně pedagogické přípravy.

Zajištění informovanosti

Informovanost odborné i laické veřejnosti je zajišťována prostřednictvím webu MŠMT. Pro usnadnění implementace novely vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, byl zveřejněn metodický pokyn <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicky-pokyn-k-novele-vyhlasiky-c-27-2016-sb-o-vzdelavani>, publikovány jsou také aktuálně platné legislativní předpisy <http://www.msmt.cz/ministerstvo/urednik>. MŠMT každoročně zveřejňuje výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR a ve statistické ročence školství <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp> data týkající se počtů vzdělávaných dětí, žáků a studentů podle různých typů škol, údaje prezentující informace o ŠPZ apod.

Na základě požadavků vyplývajících z Podnětu k řešení situace života osob s poruchami autistického spektra a jejich rodin, který byl schválen usnesením vlády ze dne 8. února 2016 č. 111, byl Národním ústavem pro vzdělávání (dále jen „NÚV“) ve spolupráci s krajskými koordinátory péče o žáky s poruchami autistického spektra (dále jen „PAS“) vypracován metodický materiál „Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu“, který v sobě obsahuje „Desatero pro školy, aneb Do školy poprvé přichází žák s PAS“ a „Desatero komunikace se žákem s PAS ve škole“. Cílem metodického doporučení je informovanost odborné veřejnosti, zejména pedagogů škol. Materiál byl v roce 2019 revidován.

V projektu APIV B probíhaly celorepublikově Informační semináře pro sdílení informací, dobré praxe a diskuzi. Rychlé a průběžné informování veřejnosti o aktivitách projektu je zajišťováno prostřednictvím webu www.inkluzevpraxi.cz. Jedním z cílů klíčové aktivity Veřejnost projektu APIV B je také příprava interaktivní aplikace Zapojmevsechny.cz pro sdílení příkladů dobré praxe a propagaci osvědčených metodik v oblasti inkluzivního vzdělávání.

NÚV komunikoval s odbornou veřejností formou kmenové a projektové činnosti. V lednu 2019 se konala konference projektu APIV A. IPs projektu APIV A realizoval aktivitu Spolupráce, jejímž cílem bylo prostřednictvím odborných panelů prezentovat a odborně posoudit průběžně vytvářené dílčí

i finální výstupy projektu, sdílet informace o postupu v projektových aktivitách a diskutovat se zástupci odborné veřejnosti. Metodické řízení a podpora pro pracovníky ŠPZ a školních poradenských pracovišť (dále jen „ŠPP“) byla zajišťována také prostřednictvím projektu KIPR <http://www.nuv.cz/kipr>.

ČŠI průběžně zveřejňovala informace v tematických zprávách <https://www.csicr.cz/cz/DOKUMENTY/Tematicke-zpravy>, zveřejněna byla také výroční zpráva <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-2> či výsledky mezinárodních šetření <https://www.csicr.cz/cz/home>.

Podpora školního sociálního pedagoga

Z dat Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále jen „OP VVV“) plyne, že pozice sociálního pedagoga je podpořena ve všech výzvách na zjednodušené projekty (šablony). Jedná se tedy o podporu dočasnou, která po skončení financování z ESF musí být nahrazena podporou systémovou. Celkem bylo či je (ke konci roku 2019) realizováno 278 projektů v rámci Šablon, objem financí přesahuje 60 milionů Kč. Zapojeny byly či jsou mateřské, základní, střední, vyšší odborné školy (dále jen „MŠ“, ZŠ“, SŠ, „VOŠ“) i SVČ a ŠD, ŠK. Analýza výstupů a výsledků těchto projektů není aktuálně dostupná.

Podpora sociálního pedagoga na ZŠ s vyšším zastoupením romských žáků (v ČR cca 119 ZŠ) nebyla prokázána, ani vyvrácena – chybějí data, která by spojovala dotčenou školu s příjemcem projektů zjednodušeného financování. Z hlediska sledování tzv. strukturálně postižených krajů však lze doložit, že počet škol v kraji, které si vzaly danou šablonu (Sociální pedagog), z celkového počtu škol v kraji byl velmi nízký, v Karlovarském kraji minimální (4 školy v rámci Výzvy Šablony I a Šablony II pro MŠ a ZŠ). V závěru roku 2019 mohly školy žádat o podporu na činnost sociálního pedagoga v rámci Výzvy Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality II (SVL II).

Výzkumné šetření realizované NÚV v rámci projektu KIPR (tj. Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj) přineslo v této otázce na omezeném vzorku respondentů (175 pedagogů) zjištění, že se jedná o opatření, které pedagogové znají, ale nemají s ním osobní zkušenost. Osobní zkušenost (třeba i jen malou) s tímto opatřením deklarovalo 26 % respondentů. Ti, kteří tuto zkušenost mají, pak hodnotí opatření jako relativně efektivní (zhruba hodnotou 4 na škále 0 neefektivní až 6 velmi efektivní). Osobní zkušenost s pozicí sociálního pedagoga není tedy zcela běžná, ale kde ji respondenti měli, přikláněli se k názoru, že opatření je efektivní. Pedagogové v hodnocení potřeb sociálně znevýhodněných žáků často sledují a konstatují obtíže rodiny ve spolupráci se školou, tj. obecně jsou nepochybně ochotni uznat, že začlenění pozice podporující aktivitu a spolupráci rodiny bude přínosem.

Experti zkoumající podmínky škol v blízkosti vyloučených lokalit docházejí rovněž k závěru, že školy o tuto pozici stojí, než vždy se ale orientují v tom, jaké projekty či granty mohou využít k jejich financování. Bariérou jsou tedy administrativní požadavky. Školy by kvitovaly automatický nárok na tuto pozici, aby se dále nezvyšovala jejich administrativní zátěž.

V rovině otevření odborné diskuze nad začleněním sociálního pedagoga mezi zákonem rozpoznané pedagogické pracovníky došlo k několika významnějším aktivitám. Vedle samotného Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na období 2019-2020 bylo téma v 02/2019 otevřeno na Radě vlády pro záležitosti romské menšiny a v 06/2019 na jednání Pracovní skupiny pro oblast vzdělávání Romů. Na tomto grémiu bylo zákonné ukotvení pozice Sociálního pedagoga představeno jako jedno ze 7 klíčových systémových opatření k zajištění bezpečného a zdravého klimatu v českém školním prostředí.

Podpora práce asistenta pedagoga

Prostřednictvím NIDV probíhalo v roce 2019 Studium pro asistenty pedagoga ve dvou kvalifikačních studii:

- Studium pro asistenty pedagoga podle § 20 písm. e) zákona č. 563/2004 Sb. a § 4 vyhlášky č. 317/2005 Sb. v rozsahu 147 hodin výuky;
- Studium pedagogiky v souladu s § 22, odst. 1, písm. b) zákona č. 563/2004 Sb. v rozsahu 88 hodin.

V roce 2019 bylo realizováno 38 skupin, v nichž absolvovalo 827 účastníků. Dále byly nabízeny například tyto vzdělávací programy zaměřené na oblast asistenta pedagoga:

- Metodika práce asistenta pedagoga;
- Spolupráce učitele s asistentem pedagoga;
- Postavení asistenta pedagoga ve školském systému – ZŠ;
- Postavení asistenta pedagoga ve školském systému – SŠ a VOŠ;
- Informační seminář ke společnému vzdělávání – Asistent pedagoga - očekávání a realita.

Realizováno bylo 47 kurzů se 799 účastníky.

Metodická podpora AP byla v NÚV poskytována formou metodických materiálů (články, webináře, videohospitace, metodická doporučení) na téma Zapojení asistenta pedagoga do výuky a také prostřednictvím metodik z projektů ESF – např. Spolupráce asistenta pedagoga se speciálním pedagogem školy. Materiály jsou dostupné na www.rvp.cz.

V průběhu roku 2019 byla zpracována novela vyhlášky č. 27/2016 Sb. Od 1. 1. 2020 jsou nově asistenti pedagoga ve školách, třídách či odděleních zřízených podle § 16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, financováni jako standardní pracovní pozice při zohlednění typu školy a zdravotního postižení dětí a žáků. Samotná činnost asistenta pedagoga v dotčených školách, třídách či odděleních ŠD si již nevyžaduje návštěvu ŠPZ. Tímto krokem má být zajištěno snížení administrativy, systémový způsob financování personální podpory a zvýšená jistota jak pro dotčené školy a ŠD, tak pro samotné asistenty pedagoga. Uvedená změna se dotýká speciálního školství v rámci MŠ a ZŠ, základní školy speciální, přípravného stupně základní školy speciální, oborů vzdělání Praktická škola

jednoletá a Praktická škola dvouletá, speciálních oddělení ŠD a tříd škol při školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy. V souvislosti s reformou financování byly na webových stránkách MŠMT zveřejněny Metodiky k reformě financování regionálního školství <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/metodiky-k-reforme-financovani-regionalniho-skolstvi>.

Podpora žáků cizinců

V roce 2019 bylo ze strany Národního pedagogického institutu ČR realizováno šetření na vybraných ZŠ všech krajů ČR týkající se zmapování výuky češtiny jako druhého jazyka. Výsledky šetření budou zveřejněny na stránkách projektu APIV A.

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka (též „ČDJ“) bylo připravováno NÚV formou samostatné kapitoly v RVP ZV. Toto kurikulum bude zpracováno s ohledem na cíl výuky, kterým je jazyková podpora cizinců za účelem jejich integrace do vzdělávacího systému. Kurikulum ČDJ bude vytvořeno pro následující cílové skupiny:

- děti v povinném předškolním vzdělávání v MŠ a žáci 1. a 2. ročníku ZŠ,
- žáci 3. – 5. ročníku ZŠ,
- žáci 6. – 9. ročníku ZŠ.

NÚV vytvářel jednoduchý test pro ověření znalosti českého jazyka a určení míry podpory v ZŠ. Finální verze testu po pilotáži na školách by měla být k dispozici v červnu 2020.

V rámci projektu APIV A je vytvářen diagnostický nástroj pro zjišťování úrovně jazykových kompetencí žáků-cizinců a žáků s odlišným mateřským jazykem určený pro pedagogy. Tento nástroj umožní sledování individuálního pokroku daného žáka v čase a slouží pro podrobnější diagnostiku, než kterou poskytne jednoduchý vstupní jazykový test. Součástí projektu je také tvorba metodických a výukových materiálů určených učitelům.

V rámci projektu APIV A bylo v klíčové aktivitě KA-04 Výuka češtiny jako druhého jazyka pro žáky-cizince provedeno šetření poskytování pedagogické podpory žákům-cizincům a žákům s odlišným mateřským jazykem na středních školách. Monitoring se uskutečnil na 186 středních školách všech typů a ve všech krajích. Zpráva z monitoringu byla předána MŠMT. Výstupy monitoringu byly také projednány na odborném panelu projektu v dubnu 2019 a publikovány (<http://www.nuv.cz/file/3630/>) a prezentovány na různých akcích pro pedagogické a poradenské pracovníky, zástupce krajů jako zřizovatelů, organizací zabývajících se podporou integrace a vzdělávání žáků-cizinců.

Pokračovalo posilování kompetencí pedagogických pracovníků pro vzdělávání žáků s jazykovou bariérou formou realizace kurzů DVPP, a to v rámci kmenových aktivit NIDV a projektových aktivit NÚV (APIV A, KIPR). V projektu KIPR tak bylo například realizováno vzdělávání k implementaci změn v poradenství a posílení inkluzivních principů škol (dlouhodobý vzdělávací program pro všechny typy škol a ŠPZ). Na přípravě a realizaci tohoto kurzu z velké části participovala katedra Bohemistiky FF UK Praha. K programu byla vytvořena metodika se vzdělávacím obsahem.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.4.b Zkvalitnění a rozvoj poradenského systému za účelem zajištění rovného přístupu ve vzdělávání (od předškolního po vysokoškolské, vč. prevence rizikového chování)

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

V souladu s Plánem hlavních úkolů ČŠI na školní rok 2018/2019 a 2019/2020 se realizuje dvouletý specifický úkol zaměřený na hodnocení společných znaků úspěšných základních škol nacházejících se ve znevýhodněných lokalitách. Nejedná se o školy, kde by byli pouze romští žáci, ale nepochybně v řadě těchto škol bude přítomen významný podíl romských žáků. Informace budou k dispozici po skončení školního roku 2019/2020. Konkrétním cílem realizace tohoto dvouletého úkolu je popsat a zhodnotit vzdělávání v takových školách s vysokým podílem znevýhodněných žáků, které i přesto dosahují dobrých výsledků, neboť dokáží v rámci vzdělávání taková znevýhodnění různými nástroji či mechanismy omezovat či kompenzovat. Náplní druhého roku realizace úkolu bude identifikovat a hodnotit, jakými způsoby tyto školy znevýhodnění snižují, a jak se zavedené příkladné postupy promítají do průběhu a výsledků vzdělávání. Výstupy inspekční činnosti přinesou mimo jiné i inspirativní příklady pro jiné školy působící ve znevýhodněných lokalitách s ambicí přispět k překonávání a snižování rozdílů v kvalitě vzdělávání v českých základních školách, což je v souladu s principy Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. V rámci realizace úkolu dochází k úzké spolupráci s vybranými externími odborníky (např. z ASZ).

Mimo tyto aktivity realizoval NÚV v rámci projektu KIPR výzkum, který poskytl řadu zjištění, zejména analýzu dat MŠMT vztahujících se k vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním, dále sondu do názoru pedagogů z více než 10 % existujících škol s vyšším podílem žáků se sociálním znevýhodněním, týkajících se podpory těchto žáků a jejich obtíží a v neposlední řadě analýzu výsledků didaktického testování žáků v těchto školách (využití nástroje ČŠI).

Za účelem zpřesnění diagnostiky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami MŠMT opakovaně vyhláší rozvojový program „Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji“. Prostřednictvím něho poskytuje MŠMT školským poradenským zařízením finanční prostředky na nákup diagnostických nástrojů zaměřených na diagnostiku dětí, žáků a studentů, využitelných při stanovení adekvátních podpůrných opatření, specifikaci vzdělávacích potřeb žáka a vymezení optimální podpory ve vzdělávání, a na vzdělávání související s používáním daného diagnostického nástroje. Cílem saturace ŠPZ prostřednictvím tohoto rozvojového programu v celorepublikovém měřítku je umožnit co nejkvalitnější a nejpřesnější diagnostiku speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů.

Poradenským pracovníkům bylo prostřednictvím NÚV nabízeno množství vzdělávacích programů zaměřených na práci s diagnostickými a intervenčními nástroji. Ve spolupráci se zahraničními odborníky se realizovaly výcviky k dynamické diagnostice, k ABA terapii³⁰ atd.

V průběhu projektu KIPR došlo k navázání spolupráce mezi ŠPZ a školami, v roce 2019 probíhala pravidelná setkávání škol a metodiků ŠPZ a byly realizovány vzdělávací akce.

Vzdělávání pracovníků ŠPP probíhalo v roce 2019 prostřednictvím NÚV. V průběhu roku 2019 byly realizovány také aktivity projektu KIPR, které se zaměřovaly na vzdělávání, metodickou podporu a zkvalitňování spolupráce mezi pracovníky ŠPP a dalších aktérů.

Školní psycholog a školní speciální pedagog jsou financováni prostřednictvím šablon a podpůrných opatření. Připravuje se vyhlášení Šablon III.

V projektu KIPR byla vytvořena Jednotná pravidla pro poskytování poradenských služeb ŠPZ, jež vznikala ve spolupráci se zástupci VŠ a pedagogickými pracovníky ŠPZ. Tento metodický materiál bude využit při řízení ŠPZ, jež je od konce roku 2019 v gesci MŠMT. V průběhu roku 2019 byla připravována novela školského zákona, prostřednictvím níž by měla být zavedena posuzující osoba, v jejíž kompetenci bude posuzování doporučení vydaných ŠPZ.

Z důvodu nejasnosti postupů v případě zápisu dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání vzniklo společné stanovisko MPSV a MŠMT. V této souvislosti bylo pro potřeby MŠ zpracováno také metodické doporučení k individuálnímu vzdělávání <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/stanovisko-ministerstva-prace-a-socialnich-veci-a>.

Rozvoj spolupráce škol s poskytovateli sociální práce a sociálních služeb za účelem multidisciplinárního přístupu k dětem, žákům a studentům sociálně znevýhodněným a jejich rodinám je opatřením Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023, které počítá s meziresortní spoluprací MŠMT a MPSV z důvodu nastavení opatření směřujících ke zvýšení spolupráce mezi školami, OSPOD a poskytovateli sociálních služeb, a jež je podkladem pro tvorbu dlouhodobých záměrů jednotlivých krajů.

Analýzy potřeb a síťování škol probíhaly v rámci MAP a školských inkluzivních koncepcí krajů.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

³⁰ Aplikovaná behaviorální terapie

Opatření: 3.4.c Zajištění podpory rovného přístupu ve vzdělávání prostřednictvím mimoškolních aktivit (podpora efektivního zájmového a neformálního vzdělávání)

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)

Podporováno z OP VVV – výzvy Inkluzivní vzdělávání, Gramotnosti, výzev Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II, Inkluzivní vzdělávání pro SVL (podrobněji viz výše). Na propojování neformálního a formálního vzdělávání na koncepční úrovni se zaměřila v tématu č. 4 výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II (02_16_032). Výzva byla vyhlášena v červnu 2017, příjem žádostí o podporu byl ukončen v září 2017. V tématu 4, které se zabývá propojováním formálního a neformálního vzdělávání – rozvojem klíčových kompetencí, bylo podpořeno celkem 26 žádostí o podporu. Projekty podporují realizaci opatření Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020 a cílí na tvorbu, ověření a evaluaci programů pro děti a žáky, které propojí neformální vzdělávání s formálním vzděláváním a vzniknou za spolupráce pracovníků v neformálním vzdělávání (včetně zájmového) s pedagogy škol. Dojde k navázání partnerství mezi školami a organizacemi neformálního vzdělávání. Každý příjemce projektu je povinen zařadit mezi vytvářené programy minimálně jeden specifický program s uzpůsobením pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, např. pro děti a žáky se smyslovým zdravotním hendikepem, tělesně hendikepované děti a žáky, děti a žáky s ADHD³¹, žáky nadané apod., kteří mohou program bez překážek absolvovat ve smyslu společného vzdělávání.

V tzv. Šablonách I pro ZŠ mohou školy organizovat extrakurikulární rozvojové aktivity typu čtenářský klub, Klub zábavné logiky a deskových her, příp. doučování a přípravu na vyučování. Cílem aktivit v čtenářském klubu je rozvoj klíčových kompetencí. Je kladen důraz na respektování individuálních potřeb a požadavků žáků, jako je např. rozdílná úroveň dovedností, jejich věk a různé zájmy. Podmínkou zřízení klubu je zařazení nejméně dvou žáků ohrožených školním neúspěchem. Klub zábavné logiky a deskových her pro žáky ZŠ podporuje rozvoj logického (ale i inforatického) a strategického myšlení žáků. I v této aktivitě je podmínkou zapojování žáků ohrožených školním neúspěchem. Dne 28. února 2018 byla vyhlášena výzva Šablony II v celkové alokaci 6 mld. Kč, do které mají možnost předkládat své projekty i školská zařízení pro zájmové vzdělávání a část alokace je vyčleněna i pro podporu zájmového vzdělávání v základních školách, tj. cíleně lze čerpat aktivity pro družiny a školní kluby. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání mohou oblast společného vzdělávání podpořit zejména personálními pozicemi a to konkrétně školní asistent, sociální pedagog a kariérový poradce a dále na podporu zapojování žáků ohrožených školním neúspěchem také využít jednotek na zájmové a rozvojové aktivity. Podporována je i oblast spolupráce s rodiči dětí a žáků a to aktivitami odborně zaměřená tematická setkávání a spolupráce s rodiči účastníků a komunitně osvětová setkávání. Pro školní družiny a kluby je připravena možnost čerpat finanční prostředky na školního asistenta, školního speciálního pedagoga a sociálního pedagoga a dále na podporu zájmových a rozvojových aktivit, vzdělávání pedagogických pracovníků a výměny zkušeností.

³¹ ADHD (zkratka anglického „Attention Deficit Hyperactivity Disorder“) - porucha pozornosti s hyperaktivitou.

V Šablonách pro SŠ a VOŠ I je možné jako extrakurikulární aktivitu zřídit tzv. fiktivní firmu (šablona Podpora podnikavosti žáků SŠ prostřednictvím volnočasové aktivity – fiktivní firma). Aktivita podporuje vlastní podnikavost žáků, vytváří příležitost pro jejich seberealizaci a upevňuje jejich zvyk provádět samostatnou práci a odpovědnost za vlastní vykonanou práci. Podmínkou zřízení fiktivní firmy je zařazení nejméně dvou žáků ohrožených školním neúspěchem. Ve výzvě Šablony pro SŠ a VOŠ II mohou školy, domovy mládeže i internáty realizovat např. kluby pro žáky, doučování nebo projektové dny.

Výzva Šablony II – výzva byla vyhlášena dne 28. února 2018. V této výzvě jsou oprávněnými žadateli i školská zařízení pro zájmové vzdělávání. Výzva umožňuje realizovat aktivity, které podporují sociální začleňování např. personální podpora – sociální pedagog, školní asistent, speciální pedagog, nebo extrakurikulární rozvojové aktivity, při kterých je stanovena podmínka zapojení nejméně dvou účastníků ohrožených školním neúspěchem.

Výzva MAP II – výzva byla vyhlášena 8. 11. 2017. Jedna z nabízených možností pro výběr aktivity byla i aktivita – podpora zapojení sociálních pracovníků a sociálních pedagogů do zájmového a neformálního vzdělávání.

Programy Erasmus+ a Evropský sbor solidarity

MŠMT působí v roli národní autority programu Erasmus+ (zavedený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1288/2013 ze dne 11. prosince), mimo jiné i v oblasti neformálního vzdělávání mládeže. Naplňování opatření podpory neformálního vzdělávání se dlouhodobě s úspěchem naplňuje právě prostřednictvím mobility, ať už mládeže či pracovníků s mládeží. Program nabízí možnosti rozvoje kompetencí mladých lidí i pracovníků s mládeží, budování kapacit organizací pracujících s mládeží, sdílení dobré praxe a inovací v oblasti neformálního vzdělávání mládeže. Vzhledem k tomu, že je sociální inkluze jednou z hlavních priorit celého programu, realizované projekty ve velké míře cílí na práci se znevýhodněnou mládeží a podporují přístupnost neformálního vzdělávání a rovný přístup k němu. Důraz je také kladen na aktivní participaci mladých lidí, která má zásadní pozitivní vliv na efektivitu realizovaných aktivit neformálního vzdělávání. Program se také zaměřuje na podporu rozvoje kompetencí a potenciálu mladých lidí a jejich zaměstnatelnost. V roce 2018 se také ve spolupráci DZS³² s MŠMT a ÚV ČR začala řešit otázka předčasných odchodů ze vzdělávání, především pak ve vyloučených lokalitách, a to právě prostřednictvím neformálního vzdělávání v rámci možností programu Erasmus+.

Od roku 2018 plní MŠMT roli národní autority nového programu Evropský sbor solidarity (zavedený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 2. října 2018). Program nabízí především možnost dobrovolnických aktivit a solidárních projektů neformálních skupin mládeže, které jsou velmi dobrou příležitostí pro rozvíjení kompetencí mladých lidí a jejich participaci na řešení společenských problémů. Jedná se o efektivní nástroj pro inkluzivní neformální vzdělávání mládeže, která čelí různým znevýhodněním, a pomáhá tak překonávat překážky v přístupu k němu.

³² Dům zahraniční spolupráce (administruje například Erasmus).

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.4.d Minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictvím podpory standardizovaných a certifikovaných služeb v oblasti primární prevence rizikového chování ve vzdělávání, ve spolupráci s rodinou a sociálními službami

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MŠMT v roce 2019 vydalo Národní strategii primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019–2027 <http://sdv.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt>. Úkoly obsažené v dané strategii jsou plněny průběžně.

V roce 2019 MŠMT koordinovalo a metodicky vedlo krajské školské koordinátory prevence, metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách a školní metodiky prevence, pro které uskutečnilo odborné porady a semináře.

MŠMT má zpracované Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>.

V roce 2019 probíhalo dotační řízení MŠMT cílené na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování s původně vyčleněnou částkou pro podané projekty ve výši cca 20 mil. Kč. Tyto finanční prostředky se podařilo navýšit o částku z nespotřebovaných nároků roku 2018 na celkových 27.503.795 Kč. Příjemci dotace byly školy, školská zařízení, kraje a nestátní neziskové organizace, které pracují s dětmi a mládeží.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.4.e Podpora rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV a ASZ

Stanovisko KSZ: Plněno

K plnění tohoto opatření přispěly v roce 2019 výstupy KA 01 IP Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, která směřovala k posílení mezioborové spolupráce se všemi aktéry sítě služeb pro ohrožené děti na lokální úrovni, kteří se podílejí na řešení jejich situace. V rámci této aktivity bylo podporováno propojení a spolupráce intervence OSPOD s činností dalších institucí, které pracují s dětmi, tj. se školami, školskými poradenskými zařízeními, pedagogy, psychology, s poskytovateli sociálně-pedagogických činností a s dalšími odborníky. Aktivita se neomezovala jen na rozvoj sítě sociálních služeb a činností poskytovaných pověřenými osobami k výkonu SPO, ale na rozvoj a užší provázanost se školstvím. V rámci mapování potřeb aktérů lokální/krajské sítě služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny proběhlo 2 391 setkání lokálních a krajských síťů

s pracovníky škol a školských zařízení. Dílčím tématem, kterým se zabývala aktivita, tedy byla i podpora ohrožených dětí a jejich rodin v oblasti vzdělávání. Toto téma je reflektováno i v jejich výstupech. V rámci inovativních služeb byla v roce 2019 vytvořena i metodika inovativních přístupů zaměřených na prevenci a včasnou identifikaci ohroženého dítěte ve škole.

Na základě Memoranda o spolupráci uzavřeného mezi ASZ a lokalitami, které byly Monitorovacím výborem ASZ vybrány, vznikaly v roce 2019 v oblasti vzdělávání místní plány inkluze (dále jen „MPI“). Jedná se o strategický dokument obce pro oblast vzdělávání, který je přílohou strategického plánu sociálního začleňování. V roce 2019 mohly obce s ASZ spolupracovat buď v režimu tzv. intenzivní komplexní podpory, nebo v režimu tzv. vzdálení dílčí podpory (dále jen „VDP“).

Podmínkou MPI je soulad s platnými národními, krajskými a místními strategickými dokumenty (KAP, MAP), Dlouhodobými záměry v oblasti vzdělávání, Strategií vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 a platnými Akčními plány inkluzivního vzdělávání MŠMT.

Obec/svazek obcí vytváří ve spolupráci s pracovní skupinou pro vzdělávání a zástupci ASZ (lokální konzultant a konzultant pro inkluzivní vzdělávání) MPI, jehož cílem je systemizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. Plán musí být vypracován na dobu 3 let. Návrh plánu musí minimálně obsahovat identifikaci problémů v oblasti inkluzivního vzdělávání/příčin bariér inkluzivního vzdělávání a rámcový návrh možných opatření řešících daný problém či příčinu bariér inkluzivního vzdělávání v obci.

Cílem MPI je systemizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. K plánování dojde v rámci základní sítě klíčových aktérů na území obce zapojené do KPSVL (např. zástupci zřizovatele, ASZ, vedení škol a školských zařízení, neziskových organizací, zástupci rodičů apod.). Obec/svazek obcí přijímá následující vizi pro oblast vzdělávání: „Vzdělávací soustava v regionu bude poskytovat kvalitní vzdělání všem dětem a žákům bez rozdílů v sociálním či rodinném zázemí, v etnickém původu nebo ve zdravotním stavu, v míře jejich nadání, v nese segregujícím prostředí. Vzdělávací soustava bude pro tento úkol adekvátně nastavená a materiálně i personálně připravená.“

Opatření přijatá v rámci MPI řeší především problematiku zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků se SVP, zejména zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků socioekonomicky znevýhodněných a pocházejících z odlišného kulturního prostředí, tj. dětí a žáků žijících v sociálně vyloučených lokalitách či ohrožených sociálním vyloučením a problematiku desegregace škol. V návaznosti na desegregaci škol a kvalitu vzdělávání zmíněných cílových skupin může MPI obsahovat opatření zaměřená na kapacity škol a školských zařízení vyplývající z potřeb území s ohledem na cílové skupiny. MPI je zpracován v kontextu předpokládaného demografického a sociálně ekonomického vývoje a s ohledem na efektivitu vzdělávací soustavy v místě s ohledem na počty výše zmíněných skupin. Pro nastavení opatření slouží analýza místní vzdělávací sítě, jejímž účelem je popsat místní vzdělávací síť jak kvalitativně, tak kvantitativně; primárně jsou zjišťovány systémové bariéry v přístupu ke vzdělávání a navrhována opatření na jejich překonávání.

Za celé projektové období je k září 2019 vykázáno celkem 29 MPI, z čehož za období leden – září 2019 10 MPI. Konkrétně se pak jedná o MPI: Moravský Beroun, Odry, Smržovka, Rumburk, Jirkov, Liberec, Písek, Fulnek, Osoblažsko, Ostrava. Finální údaje za období říjen – prosince 2019 zatím nemáme k dispozici.

V rámci možnosti realizovat opatření prostřednictvím projektů financovaných z evropských fondů, vyhláší MŠMT výzvy v OP VVV určené právě pro území obcí, které jsou zapojeny v KPSVL a soustředí se na podporu inkluzivního vzdělávání právě na území sociálně vyloučených lokalit. V roce 2019 byla vyhlášena výzva č. 02_19_075 Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality II (SVL II). Cílem výzvy je zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků na území sociálně vyloučených lokalit (SVL). Výzva se zaměřuje nejen na obce/svazky obcí zapojené v KPSVL nebo spolupracující s ASZ formou VDP, ale také na kraje, na jejichž území se nacházejí SVL, které nejsou zapojené v KPSVL nebo VDP. Obce a kraje budou podpořeny v roli koordinátora řešení problematiky inkluzivního vzdělávání na svém území, jejichž aktivity doplní ostatní subjekty důležité pro koordinovanou podporu vzdělávání v území se sociálně vyloučenými lokalitami. Aktivity mohou obce, kraje a další oprávnění žadatelé zacílit na přímou podporu MŠ, ZŠ a SŠ a školských zařízení pro zájmové vzdělávání apod. v oblasti zavádění inkluzivního vzdělávání, na osvětové aktivity směřované na veřejnost a realizaci workshopů pro jednotlivé aktéry, ve vzdělávání. Výzva umožní i maximalizaci podpory škol v sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím podpůrných personálních pozic, které doplní aktivity škol realizované z výzev na zjednodušené projekty.

V roce 2019 byly schváleny projekty žadatelů: Brno, Jesenicko, Vítkov, Budišov n. B., Čermná, Ostrava, Valašské Meziříčí, Kolín, Liberec, Příbram, Žďár nad Sázavou, Chomutov, Litvínov, Most, Postoloprty. Schválené projekty byly v celkové výši 309 305 699,42 Kč.

V rámci výzvy Inkluzivní vzdělávání byly podporovány proinkluzivní aktivity v oblasti předškolního vzdělávání a aktivity zaměřené na podporu žáků především ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí v dosahování školního úspěchu. Aktivity cílily rovněž na rozvoj kompetencí pedagogických i nepedagogických pracovníků a rodičů.

V obcích, na jejichž území se vyskytovala sociálně vyloučená lokalita a spolupracovaly s ASZ v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám, byly realizovány projekty z výzev Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II.

Na zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků na území SVL se zaměřily výzvy Inkluzivní vzdělávání pro SVL I a II. Výzvy cílí nejen na obce/svazky obcí zapojené, ale také na kraje, na jejichž území se nacházejí SVL, které nejsou zapojené v KPSVL. Specifickou výzvou je pak výzva Gramotnosti, která cílí na vytváření podmínek pro kvalitnější podporu žáků se SVP s akcentem na žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí.

ASZ poskytla aktuální data:³³

³³ Data z prosince 2019

- vytvořeno cca 40 MPI, kontinuálně jsou tvořeny další;
- vytvořeno 30 plánů poradenství při realizaci MAP a kontinuálně probíhá příprava dalších, poradenství k tvorbě ŠIKK³⁴ probíhá;
- podpora probíhá v rámci klíčových aktivit projektu IKV, především pomocí pracovních skupin vzdělávání a veřejných setkání v územích, kterých se často účastní rodiče s dětmi ze SVL a dále pomocí individuálních konzultací s řediteli a ředitelkami MŠ a konzultanty inkluzivního vzdělávání a pomocí výzkumných aktivit, které probíhají mj. na osobní úrovni – rodiny ze SVL, zřizovatelé, ředitelé a ředitelky MŠ.

NÚV se podílel na vyhodnocování MAP ve vztahu k inkluzi a zajišťoval datovou i metodickou podporu. Na úrovni středního a vyššího odborného vzdělávání získávají školy a kraje metodickou podporu při tvorbě a hodnocení svých akčních plánů prostřednictvím projektu Podpora krajského akčního plánování (P-KAP) (<http://www.nuv.cz/p-kap>).

Projekt KIPR – v rámci KA 6 – Vzdělávání k implementaci změn v poradenství a posílení inkluzivních principů škol realizoval vzdělávací moduly Vzdělávání žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami (včetně vzdělávání zaměřeného na změnu postojů). Na přípravě a realizaci tohoto kurzu se podílela i ASZ.

ČŠI dílčí příspěvky realizovala prostřednictvím seminářů pro území v rámci projektu „Komplexní systém hodnocení“ apod.

Projekt APIV B zajišťoval v rámci Odborné platformy společného vzdělávání pro MŠMT (OP VVV) nezávislé expertní posouzení Školských inkluzivní koncepcí krajů, které mají zahrnovat i řešení SVL v krajích.

Opatření jsou plněna s ohledem na skutečnost, že bylo vytvořeno do prosince 2019 aktuálně cca 40 MAP inkluze, ale zatím se tvoří kontinuálně další. Také vzniklo do prosince 2019 celkem 30 plánů poradenství při realizaci MAP a stále probíhají hodnocení ŠIKK. Do budoucna je otázkou reliabilita vyhodnocování MAP a ŠIKK.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

³⁴ Školní inkluzivní koncepce kraje

Opatření: 3.4.f Podpora poradenských, intervenčních a aktivizačních služeb v činnosti vzdělávacích institucí

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci procesu akreditace programů dalšího vzdělávání sociálních pracovníků podporovalo MPSV v roce 2019 kurzy zaměřené na konkrétní intervence, poradenskou činnost a aktivizaci. V oblasti vzdělávání spolupracuje MPSV úzce s MŠMT.

Podpora kvalifikovanosti pedagogických pracovníků

Na podporu studijních programů zaměřených na přípravu pedagogických pracovníků bylo v rámci Fondu vzdělávací politiky vyčleněno v roce 2019 celkem 85 mil. Kč. Veřejné vysoké školy mohou žádat o podporu mimo jiné na:

- zvyšování kompetencí studentů v oblasti teoretické výuky směrem ke komunikaci s žáky i s rodiči (např. řešení šikany ve škole, práce s nadanými dětmi, s dětmi se SVP apod.);
- zvyšování kompetencí studentů v praktické výuce posílením reflektovaných pedagogických praxí, zprostředkováním zkušeností od absolventů a expertů z praxe;
- tvorbu nových předmětů pro studenty učitelství, resp. inovaci studijních plánů a vyučovacích metod v souladu s momentálními potřebami praxe i s aktuální technologickou úrovní a mentalitou žáků generace „Z“; (efektivní využití informačních a komunikačních technologií, otevřené vzdělávací zdroje atd.);
- posilování dalších pedagogických schopností a dovedností nezbytných pro práci s žáky (např. aplikace diagnostických postupů, schopnost pracovat s klimatem třídy, s heterogenními kolektivy, implementace individuálního přístupu k žákům, včetně poskytování jejich sumativního i formativního hodnocení).

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/podnet-k-predkladani-zadosti-v-ramci-fondu-vzdelavaci-6>

MŠMT vydalo v říjnu 2017 metodický materiál k posuzování studijních programů připravujících pedagogické pracovníky – „Rámcové požadavky na studijní programy, jejichž absolvováním se získává odborná kvalifikace k výkonu regulovaných povolání pedagogických pracovníků“. Tento dokument definuje vyvážené poměry mezi základními složkami odborné přípravy v daných druzích studijních programů a tyto základní složky rámcově definuje; tento dokument nepopisuje profil absolventa těchto studijních programů – profil absolventa se posuzuje podle zákona o vysokých školách v rámci procesu akreditace studijního programu. MŠMT jako uznávací orgán v praxi vyžaduje, aby složka učitelské propedeutiky zahrnovala také speciálně-pedagogickou přípravu, resp. též inkluzivní

didaktiku (odst. 12 rámcových požadavků a dále v dalších oddílech), stejně tak MŠMT posuzuje, zda studijní plán zahrnuje složku praxe v požadovaném rozsahu a charakteristice (řízená a reflektovaná praxe).

Poskytována je podpora na rozvoj pregraduálního vzdělávání, a to v oblasti např. práce se žáky se SVP, posílení praxí, individuální přístup k žákům, sumativní a formativní hodnocení. Téma práce s žáky s jazykovou bariérou je možno uplatnit.

MŠMT předložilo vládní novelu zákona č. 563/2004. Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Odbornou kvalifikaci speciálních pedagogů získají nově i absolventi studia speciální pedagogiky a současně učitelství.

Běžnou součástí činnosti nezávislého Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství vyplývající z nařízení vlády č. 274/2016 Sb., o standardech pro akreditace ve vysokém školství a dalších metodik, je posuzování adekvátnosti náplně studijního programu vůči jeho zaměření. Během procesu akreditací je proto posuzováno, zda tyto studijní programy připraví absolventy na práci s cílovou skupinou. K zajištění připravenosti absolventů ve vztahu k cílové skupině je přihlíženo i při posuzování tzv. institucionální akreditace.

Podpora kariérového poradenství

Integrovaný systém kariérového poradenství v celoživotní perspektivě, který zvyšuje možnost mladých lidí plynule přejít ze školy do zaměstnání, je v elektronické podobě součástí Informačního systému o uplatnění absolventů škol ISA+ na www.infoabsolvent.cz. V sekci Kam na školu, která obsahuje průběžně aktualizovanou nabídku oborů a škol, jsou uvedeny filtry, jež usnadňují kariérové rozhodování a vyhledávání vhodných oborů. S ohledem na potřebu celoživotního vzdělávání je v systému nabídka denního studia, večerního, distančního aj. Na webu jsou přístupné i publikace vydané v roce 2019 NÚV, zaměřené na uplatnění absolventů se středním a vyšším odborným vzděláním na trhu práce:

- vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii 2018/19;
- nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2019;
- přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění – 2019 (Šetření názorů absolventů VOŠ po 8 letech od ukončení studia);
- absolventi středních škol a trh práce – odvětví ZDRAVOTNICTVÍ.

Celý systém ISA+ je koncipován i k využití pro kariérové poradce, učitele, ředitele, pracovníky ÚP ČR a další.

Kariérové poradenství je dále řešeno v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023, jehož opatření předpokládají zavádění pozice

kariérového poradce se sníženým rozsahem přímé pedagogické činnosti v základních a středních školách a další vzdělávání s cílem předcházet předčasným odchodům ze vzdělávání.

Ve vzdělávací činnosti NIDV bylo obsaženo kariérové poradenství pro různé typy škol <https://www.nidv.cz/hledani?searchword=kari%C3%A9rov%C3%A9%20poradenstv%C3%AD&searchphrase=all>.

Ředitelé SŠ v souladu s § 57 odst. 2 a 3 školského zákona v souvislosti s kladením důrazu na spolupráci SŠ a odborné praxe mají povinnost vyvinout úsilí spolupracovat se zaměstnavateli tak, aby naplnili cíle středního vzdělávání tím, že se zaměstnavateli projednávají školní vzdělávací programy (dále jen „ŠVP“), zapojí zaměstnavatele do tvorby koncepčních záměrů rozvoje školy, zabezpečí, aby se praktické vyučování uskutečňovalo na pracovištích fyzických nebo právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělání, umožní účast odborníka z praxe v rámci teoretické odborné přípravy ve škole a účast odborníka z praxe u profilové části maturitní zkoušky, zabezpečují ve spolupráci se zaměstnavateli další vzdělávání a stáže pedagogických pracovníků teoretického i praktického vyučování u zaměstnavatelů. Za tímto účelem je řediteli školy umožněno vytvořit poradní sbor školy ze zaměstnavatelů.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.4.g Podpůrné služby k získání a dokončení vzdělání pro osoby ze sociálně znevýhodňujícího prostředí podporující jednak samotné žáky a studenty ve studiu, tak jejich rodiče v podpoře svých studujících dětí

Gestor: MPSV ve spolupráci s MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci sociálních služeb se na předcházení a zmírňování sociálního vyloučení a rozvíjení společenských kontaktů uživatelů podílí zejména Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.

NÚV průběžně sleduje a vyhodnocuje úspěšnost a uplatnění absolventů i otázky předčasných odchodů. V roce 2019 vydal dvě publikace související s úkolem přístupné na www.infoabssolvent.cz

Projekt KIPR (NÚV) realizoval komparativní studii, která se zabývá vzděláváním žáků ohrožených předčasnými odchody ve vztahu k tomu, že se jedná o žáky z odlišného kulturního prostředí, žijící v odlišných životních podmínkách.

Podpora SŠ a VOŠ v této oblasti je řešena také v projektu P-KAP, zejména v rámci intervencí Podpora inkluze a Rozvoj kariérového poradenství včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání. Školy i jejich zřizovatelé mají k dispozici řadu metodických a dalších materiálů včetně příkladů dobré praxe (viz <http://www.nuv.cz/p-kap/oblast-intervenci>; <http://www.nuv.cz/p-kap/zkusenosti-z-kraju-a-skol>).

Problematika je řešena ve vazbě na problematiku regionálních disparit, ke které byla ustanovena zvláštní pracovní skupina se zaměřením na analytiku a tvorbu návrhů opatření. Skupina iniciovala zapojení do Programu na podporu strukturálních reforem. V rámci činnosti skupiny byla zadána analýza podpory v krajích Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském. V rámci OP VVV byly pro území obcí zapojených do KPSVL vyhlášeny výzvy Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL a Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL II. Pro podporu SVL byly vyhlášeny výzvy Inkluzivní vzdělávání pro SVL a Inkluzivní vzdělávání pro SVL II. Kraje realizují projekty ve výzvách Krajské akční plány rozvoje vzdělávání a Implementace krajských akčních plánů I. a nyní II., ve které budou zvýhodněny strukturálně postižené regiony (Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj) prostřednictvím navýšené alokace spolu se zařazením problematiky předčasných odchodů mezi povinné aktivity.

Z hlediska plnění jsou opatření spojená s předčasnými odchody ze vzdělávání do budoucna zpracována do strategií MŠMT.

Program „Podpora romských žáků středních škol“ je MŠMT realizován od roku 2003. Před MŠMT realizovala tento dotační program Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, ÚV ČR. Cílem uvedené výzvy je podpořit studium těch romských žáků, jejichž rodinám způsobují náklady spojené se středoškolským studiem značné finanční potíže. Program je určen školám zařazeným v síti škol, předškolních zařízení a školských zařízení, a to studijních i učebních oborů (učilišť a praktických škol), včetně VOŠ a konzervatoří. Cílem je zvýšit počet romských žáků a studentů studujících na středních školách a vyšších odborných školách, a tím zabránit jejich předčasnému vstupu na trh práce bez odpovídající kvalifikace. Program se realizuje ve dvou kolech: období leden – červen a září – prosinec. Ve výzvě jsou podporovány dvě aktivity: 1. zajištění finanční a materiální podpory žáků/studentů (finanční podpora na školné, stravné, cestovné, ubytování a školní potřeby) 2. zajištění přímé podpory vzdělávání (mentoring, doučování).

V roce 2019 byla poskytnuta dotace celkem na obě období 5 096 048 Kč. Podmínky výzvy celkem splnilo 151 škol, podpořeno bylo 1041 žáků a studentů.

Vyhodnocení programu:

Tab. č. 20 Aktivita A - podle věcného určení dotace v Kč

Rok	Období	Úplata za vzdělávání	Úplata za stravné	Úplata za ubytování	Úplata za cestovné	Úplata za školní potřeby	Celkem
2019	L - Č	752 080,-	584 556,-	99 700,-	361 898,-	731 664,-	2 529 898,-
2019	Z - P	473 640,-	461 986,-	64 100,-	205 910,-	685 714,-	1 891 350,-

Tab. č. 21 Počet žáků, studentů dle ročníku a druhu vzdělání

Období leden – červen 2019					Období září – prosinec 2019					
Druh školy	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	Celkem žáků, studentů	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	Celkem žáků, studentů
SŠ maturitní obor	49	23	33	24	129	14	14	13	22	63
SŠ s výučním listem	180	174	95	-	449	118	141	123	-	382
VOŠ	1	1	-	-	2	-	-	1	-	1
SŠ nástavbové studium	4	1	-	-	5	6	2	-	-	8
SŠ praktická škola	1	-	-	-	1	-	1	-	-	1
celkem žáků/studentů v ročnících					586					455

Tab. č. 22 Období leden – červen 2019

Počet žáků, studentů	586		
Počet škol	78		
Poskytnutá dotace	2 967 498,-		
<i>Z toho na aktivitu A</i>	<i>Z toho na aktivitu B</i>		
Počet žáků, studentů	586	Počet žáků, studentů z počtu žáků, studentů podpořených v aktivitě A	276
Počet škol	78	Počet škol z počtu podpořených škol v aktivitě A	23
Poskytnutá dotace	2 529 898,-	Poskytnutá dotace	437 600,-

Tab. č. 23 Období září – prosinec 2019

Počet žáků, studentů		455	
Počet škol		73	
Návrh poskytnuté dotace		2 128 550,-	
<i>Z toho na aktivitu A</i>		<i>Z toho na aktivitu B</i>	
Počet žáků, studentů	455	Počet žáků, studentů z počtu žáků, studentů podpořených v aktivitě A	232
Počet škol	73	Počet škol z počtu podpořených škol v aktivitě A	20
Poskytnutá dotace	1 891 350,-	Poskytnutá dotace	237 200,-

MŠMT v roce 2019 vyčlenilo 30 mil. Kč na školní obědy pro sociálně znevýhodněné děti. Příjemci dotačního programu byly 2 neziskové organizace, které zajistili školní obědy žákům základních škol, jejichž rodiče nemají na obědy peníze. Stále více totiž přibývá rodin, které se ocitají v tíživé životní situaci a školní obědy si nemůžou dovolit platit.

Podpořené organizace:

- SPOLEČNĚ – JEKHEANE, o.p.s. – 565 000 Kč (působnost projektu v oblastech Ostravy, Šumperka, Hanušovic)
- Women for Women, o.p.s. – 29 435 000 Kč (celostátní působnost projektu)

Podpora z OP VVV

Přehled výzev

Podpora znevýhodněných dětí, žáků a studentů je průřezové téma celé prioritní osy 3, nicméně nejvíce se odráží v investičních prioritách 2 – Boj proti všem formám diskriminace a prosazování rovných příležitostí a 3 – Socioekonomická integrace marginalizovaných skupin jako jsou Romové. Investiční priorita 3 si jako primární cílovou skupinu stanovuje děti a žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí. V investiční prioritě 3 byly/jsou vyhlášeny následující výzvy.

Inkluzivní vzdělávání

Alokace na výzvu: 1 154 837 794,71 Kč (původní alokace před navýšením - 700 000 000 Kč)

Tématem Předškolní vzdělávání výzva cílí na podporu nástupu dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a současně kulturně odlišného prostředí do MŠ. Mezi aktivitami výzvy byla jednak

podpora vzdělávání a rozvoje dětí v neformálních předškolních centrech s cílem připravit děti na vstup a začlenění do MŠ a dále pak facilitace tohoto přechodu.

V tématu II. Prevence školního neúspěchu se výzva orientuje na usnadnění přechodů žáků mezi stupni vzdělání, dále podporuje spolupráci mezi školou a rodinou a mezi školou a dalšími subjekty a službami. Prostřednictvím tohoto tématu dojde k podpoře žáků např. formou doučování, tutorem pro žáka atd.

Dvě výše uvedená témata doplňuje povinný modul Rozvoj pracovníků ve vzdělávání, který se soustředí na rozvoj proinkluzivních kompetencí pedagogických a dalších pracovníků ve vzdělávání s ohledem na specifika dětí/žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Výzva Inkluzivní vzdělávání byla vyhlášena v roce 2015 jak výzva kolová.

Do výzvy bylo předloženo 122 žádostí o podporu v celkovém požadovaném objemu finančních prostředků 2 768 607 900 Kč. Výběrovou komisí bylo doporučeno k financování 44 projektů v celkové výši 1 155 155 979,5 Kč. Řídící orgán na základě doporučení výběrové komise přistoupil z důvodu velkého množství kvalitních projektů k navýšení alokace celkem o 455 155 979,5 Kč. Pět projektů již ukončilo realizaci.

Výzvy Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL – obecně

V obcích na jejichž území se vyskytuje sociálně vyloučená lokalita a spolupracují s ASZ v rámci KPSVL, jsou podporovány aktivity začleňující marginalizované skupiny do hlavního vzdělávacího proudu ve výzvách Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL. Výzvy mají obdobné podporované aktivity a liší se v typu oprávněného žadatele. Aktivity podporované v těchto výzvách musí být vždy v souladu se SPSZ dané obce, respektive jeho přílohou MPI. Plnění tohoto plánu je každý rok reportováno.

Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I

Alokace na výzvu: 250 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Výzva pro obce zapojené v KPSVL³⁵ se soustředí na podporu inkluzivního vzdělávání právě na území SVL. Obce jsou podpořeny v roli koordinátora řešení problematiky inkluzivního vzdělávání.

Další aktivity mohou obce zacílit na přímou podporu MŠ, ZŠ, SŠ a školských zařízení pro zájmové vzdělávání v oblasti zavádění a realizace individuální integrace. Výzva klade důraz na osvětové aktivity

³⁵ Podrobný popis KPSVL: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/KPSVL>

směřované na veřejnost a podporuje vznik platforem a realizaci workshopů pro jednotlivé aktéry ve vzdělávání.

V rámci výzvy jsou podporovány následující aktivity:

Podpora obce při zavádění inkluzivního vzdělávání – aktivita se zaměřuje na podporu obcí jako koordinátorů vzdělávací politiky v území. Obce jsou podpořeny v rozvoji a realizaci inkluzivního přístupu ke vzdělávání v daném území, např. organizací seminářů a osvětových aktivit zaměřených na inkluzi, realizací studijních stáží atd. V rámci této aktivity je také možné hradit činnost koordinátora inkluze nebo metodika asistentů pedagoga (školních asistentů).

Předškolní vzdělávání – aktivita má za cíl podpořit nástup dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí do MŠ a následně jejich adaptaci na prostředí MŠ. Aktivity cílí i na podporu rodičů a rozvoj jejich kompetencí.

Prevence školní neúspěšnosti – cílem aktivity je podpořit především žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí v dosahování školního úspěchu a zabránit jejich předčasnému odchodu ze vzdělání, a to v rámci škol hlavního vzdělávacího proudu.

Výzva byla vyhlášena jako průběžná v roce 2016. Do výzvy bylo předloženo celkem 9 projektů (1 projekt opakovaně) v celkové výši 129 655 224,77 Kč; doporučeno bylo 8 projektů ve výši 121 770 151,27 Kč, které jsou v realizaci.

Důležitými aktéry v procesu sociálního začleňování jsou kromě obcí i ostatní subjekty působící na území se sociálně vyloučenými lokalitami, které mohou na inkluzivní aktivity čerpat finanční prostředky z výzvy.

Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL II

Alokace na výzvu: 450 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je podpora inkluzivního vzdělávání na území obcí se sociálně vyloučenými lokalitami. Oprávněnými žadateli byly soukromoprávní subjekty, jako jsou spolky, o. p. s., nadace apod., dále školy a školská zařízení, příspěvkové organizace. Aktivity podporují MŠ, ZŠ i SŠ v oblasti zavádění a realizace individuální integrace. Výzva klade důraz na osvětové aktivity směřované na veřejnost a podporuje vznik platforem a realizaci workshopů jednotlivými aktéry ve vzdělávání.

V rámci výzvy jsou podporovány následující aktivity:

Předškolní vzdělávání má za cíl jednak podpořit nástup dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a současně kulturně odlišného prostředí (dále jen děti ze znevýhodněného prostředí) do MŠ, ale také podpořit děti i rodiče v rámci adaptačního období po nástupu těchto dětí do MŠ.

Prevence školní neúspěšnosti, jejímž cílem je podpořit především žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí v dosahování školního úspěchu a zabránit jejich předčasnému odchodu ze vzdělání, a to v rámci škol hlavního vzdělávacího proudu. Aktivita se zaměřuje na podporu žáků ohrožených školním neúspěchem, ale také podporuje spolupráci mezi aktéry ve vzdělávání. Aktivita prevence školní neúspěšnosti je rozdělena do dvou tematických bloků:

Tematický blok I. – Programy zaměřené na usnadňování přechodu žáků mezi stupni vzdělání a tematický blok II. – Rozvoj spolupráce rodiny, pedagogických pracovníků, sociálních a zdravotních služeb a rodiny ve vzdělávání, který obsahuje podaktivitu zaměřující se na spolupráci s rodinou, na zvýšení informovanosti v oblasti společného vzdělávání a osvětu v této oblasti, podporu ŠPP a podporu pedagogických pracovníků v oblasti inkluze.

Výzva byla vyhlášena v roce 2016 jako výzva průběžná. Do výzvy bylo předloženo celkem 30 projektů v celkové výši 304 382 727,97 Kč. K podpoře bylo doporučeno celkem 27 projektů ve výši 272 019 870,47 Kč, 3 žadatelé následně však svoje žádosti stáhli, počet projektů s vydaným právním aktem je tak 24, sedm projektů již zahájilo realizaci.

Gramotnosti

Alokace na výzvu: 380 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je vytváření podmínek pro kvalitnější podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Primární cílovou skupinou jsou v této výzvě žáci ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí. Projekty se zaměřují na podporu funkční gramotnosti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v oborech středního vzdělání bez maturitní zkoušky, podporu vzájemného učení mezi školami a pedagogy se zaměřením na rozvoj gramotností, volnočasové aktivity na rozvoj gramotností. Žadatelům s inovativní myšlenkou je umožněno realizovat výzkumně pilotní projekty s akcentem na sociálně znevýhodněné žáky.

Výzva byla vyhlášena v roce 2016 jako kolová. V rámci výzvy bylo předloženo 29 žádostí o podporu v celkové alokaci 434 467 060,31 Kč, do realizace vstoupilo celkem 20 projektů s finanční alokací 334 790 838,05 Kč. Jeden projekt již řádně ukončil realizaci.

Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (SVL)

Alokace na výzvu: 250 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků na území SVL. Výzva se zaměřuje nejen na obce/svazky obcí zapojené v KPSVL, ale také na kraje, na jejichž území se nacházejí SVL, které nejsou zapojené v KPSVL. Obce a kraje budou podpořeny v roli koordinátora řešení problematiky inkluzivního vzdělávání na svém území. Aktivity mohou obce a kraje zacílit na přímou podporu MŠ, ZŠ, SŠ a školských zařízení pro zájmové vzdělávání apod. v oblasti zavádění a realizace individuální integrace. Výzva klade důraz na osvětové aktivity směřované na veřejnost a podporuje vznik platforem a realizaci workshopů pro jednotlivé aktéry ve vzdělávání.

Povinné aktivity – věcné:

1) Žadatel kategorie I (obce, sdružení obcí, svazek obcí zapsaný v rejstříku svazku obcí vedeném podle zákona č. 128/2000 Sb.)

Aktivita č. 2: Podpora obce při zavádění inkluzivního vzdělávání.

2) Žadatel kategorie II (vyšší územní samosprávné celky – kraje, včetně hl. města Prahy, zřízené ústavním zákonem č. 347/1997 Sb.)

Aktivita č. 3: Podpora kraje při zavádění inkluzivního vzdělávání.

Povinně volitelné aktivity:

Aktivita č. 4: Předškolní vzdělávání;

Aktivita č. 5: Prevence školní neúspěšnosti.

Výzva byla vyhlášena v roce 2017 jako průběžná. Do výzvy bylo předloženo celkem 5 projektů ve výši 69 329 942,04 Kč. Doporučeny byly 2 projekty ve výši 23 315 327,84 Kč, které již zahájily realizaci.

Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (SVL) II

Výzva byla vyhlášena 21. ledna 2019 a příjem žádostí o podporu je až do 30. června 2020.

Alokace na výzvu: 700 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků na území SVL. Výzva se zaměřuje nejen na obce/svazky obcí zapojené v KPSVL nebo spolupracující s ASZ formou vzdálené dílčí podpory (VDP), ale také na kraje, na jejichž území se nacházejí SVL, které nejsou zapojené v KPSVL nebo VDP. Obce a kraje budou podpořeny v roli koordinátora řešení problematiky inkluzivního vzdělávání na svém

území, jejichž aktivity doplní ostatní subjekty důležité pro koordinovanou podporu vzdělávání v území se sociálně vyloučenými lokalitami. Aktivity mohou obce, kraje a další oprávnění žadatelé zacílit na přímou podporu MŠ, ZŠ a SŠ a školských zařízení pro zájmové vzdělávání apod. v oblasti zavádění inkluzivního vzdělávání, na osvětové aktivity směřované na veřejnost a realizaci workshopů pro jednotlivé aktéry ve vzdělávání. Výzva umožní i maximalizaci podpory škol v SVL prostřednictvím podpůrných personálních pozic, které doplní aktivity škol realizované z výzev na zjednodušené projekty.

Povinné aktivity – věcné:

1) Žadatel kategorie I (obec, sdružení obcí, svazek obcí, městské části hl. m. Prahy).

Aktivita č. 2: Podpora obce při zavádění inkluzivního vzdělávání.

2) Žadatel kategorie II (kraje, včetně hl. města Prahy).

Aktivita č. 3: Podpora kraje při zavádění inkluzivního vzdělávání.

3) Žadatel kategorie III (soukromoprávní subjekty jako jsou spolek, ústav, o. p. s. apod.).

Žadatel je povinen realizovat min. 1 typovou podaktivitu z povinně volitelných aktivit č. 4 a/nebo 5, dále může realizovat i aktivitu č. 6.

Povinně volitelné aktivity:

Aktivita č. 4: Předškolní vzdělávání;

Aktivita č. 5: Prevence školní neúspěšnosti;

Aktivita č. 6: Personální podpora inkluzivního vzdělávání ve školách a školských poradenských zařízeních – pozice školního asistenta, (školního) speciálního pedagoga, (školního) psychologa a sociálního pedagoga.

Výzva byla vyhlášena jako průběžná s průběžnými uzávkami příjmu žádostí o podporu. Do první uzávěrky bylo předloženo 8 projektů v celkové výši 370 120 487,74 Kč, hodnotící komise doporučila 6 projektů ve výši 309 305 699,42 Kč. Do druhé uzávěrky bylo předloženo celkem 9 žádostí o podporu, výběrový proces ještě probíhá.

Výzvy na zjednodušené projekty, tzv. šablony

V OP VVV byly/jsou vyhlášeny výzvy:

Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ a ZŠ I (alokace 4,5 mld.; žadatelem byly MŠ a ZŠ).

Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro SŠ a VOŠ I (alokace 1 mld. Kč; žadatelem byly SŠ a VOŠ).

Šablony II (alokace 6 mld. Kč; žadatelem byly MŠ, ZŠ, ŠD, ŠK, ZUŠ a SVC).

Šablony pro SŠ a VOŠ II (alokace 1 mld. Kč; žadatelem jsou SŠ, VOŠ, internáty a domovy mládeže).

Na podporu inkluze jsou zaměřeny zejména šablony na personální podporu: Školní psycholog, Školní speciální pedagog, Sociální pedagog, Školní asistent, dále šablony na DVPP, ale je možné využít i jiné šablony, např. šablonu Sdílení zkušeností pedagogů z různých škol/školských zařízení, Vzájemná spolupráce pedagogů, Nové metody ve vzdělávání, Projektový den, Spolupráce s rodiči dětí a žáků, Komunitně osvětová setkávání.

Vzhledem k možnosti volit kromě inkluze i další témata, nelze vyčíslit přesnou finanční částku na podporu inkluze.

Na projekty šablon MŠ a ZŠ bude tematicky navazovat připravovaná výzva Šablony III s plánovaným vyhlášením v únoru 2020.

Příprava nového programového období

Do přípravy Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) v gesci MŠMT byly zapojeny veškeré relevantní subjekty. Struktura programu reflektuje potřebu řešit jednotlivá prioritní témata MŠMT financovaná ze strukturálních fondů EU v období 2021 – 2027.

Vrcholným orgánem byl ustanoven Přípravný výbor OP JAK. Přípravný výbor OP JAK je vytvořen na principu partnerské spolupráce, zohledňuje zájmy sociálních a odborných partnerů a představuje platformu pro řešení aktuálních témat přípravy budoucího programového období. Členy Přípravného výboru byli jmenováni, mimo zástupců MŠMT, také klíčoví aktéři veřejné politiky doporučení ze strany MMR či na základě přímých podnětů od dotčených organizací (partnerské resorty, regiony, sociální partneři, zástupci NNO, zástupci odborné veřejnosti, zájmových skupin apod.).

O průběhu přípravy OP JAK jsou informováni zástupci ASZ na pravidelných setkáních. Jsou diskutována témata, možnosti podpory v novém programovém období a nastavení další spolupráce.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.4.h Propojení a spolupráce škol, rodin, sociálních služeb a orgánů sociálně právní ochrany dítěte

Gestor: MPSV ve spolupráci s MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Za účelem podpory rodin s ohroženými dětmi podporuje MPSV multidisciplinární spolupráci všech klíčových aktérů, kteří mohou mít vliv na řešení situace ohroženého dítěte. MPSV prosazuje využívání metody case managementu při výkonu SPO, kdy pracovník OSPOD vede jako koordinátor případu případ konkrétního dítěte, aktivně do jeho řešení zapojuje dítě a jeho rodinu s využitím jejích silných stránek a přirozených zdrojů podpory, které mohou být dostupné mimo jiné i v širší rodině či komunitě a koordinuje kroky všech zainteresovaných aktérů důležitých pro řešení situace dítěte. OSPOD rozvíjí spolupráci s ostatními veřejnými institucemi, včetně škol, a propojuje rodinu při řešení dílčích problémů s poskytovateli návazných specializovaných služeb.

Praktickým nástrojem pro efektivní plánování a koordinaci se zapojením všech klíčových aktérů jsou případové konference, kterých se účastní zástupci institucí zapojených do řešení případu, včetně zástupců škol a školských zařízení. Povinnost pořádat případové konference má dle ustanovení § 10 odst. 3 písm. e) zákona o SPOD OSPOD na úrovni OÚ ORP, a to za účelem řešení konkrétních situací ohrožených dětí, a to ve spolupráci s rodiči, dalšími přizvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti náhradní rodinné péče, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob.

Zásadním projektem MŠMT, který se týká dětí ze SVL, je analýza realizovaná ve spolupráci s Technologickou agenturou České republiky (dále jen „TA ČR“), a to „Ověření dopadů zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání“. Tento projekt je zpracováván Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy, Ústavem výzkumu a rozvoje vzdělávání.

Analýza se týká komplexního zhodnocení překážek na straně rodičů, MŠ či ostatních aktérů spojených se vzděláváním dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí. Materiál tak poskytne soubor nejčastějších problémů souvisejících se vzděláváním těchto dětí. Analýza je zaměřená také na vývoj počtu odkladů povinné školní docházky, jejich příčin atd. Důležité je však zmínit, že uvedený výzkum se týká také spádovosti vzhledem k situaci rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí. Zároveň budou ve výstupech projektu navrženy náměty pro další opatření a zlepšení související s docházkou dětí ze SVL do MŠ. Z první monitorovací zprávy projektu za období 1. 12. 2018 – 10. 6. 2019 vyplynuly z rozhovorů se zástupci neziskových organizací působících v SVL poznatky a náměty pro případná další řešení týkající se spádovosti. Byla rovněž zdůrazněna nutnost snížení počtu dětí ve třídě MŠ. Na základě dalších výstupů projektu bude MŠMT reagovat na zjištění, která z vyhodnocení vyplynou.

K tématu povinného předškolního vzdělávání probíhají také diskuze spojené s tvorbou Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. Konají se série veřejných konzultací a kulatých stolů za účasti

co možná nejširšího spektra aktérů vzdělávací politiky. Následně dochází ke zhodnocení výstupů a závěrů z těchto akcí, které budou shrnuty v dokumentu Hlavní směry vzdělávací politiky ČR 2030+.

Oblast předškolního vzdělávání je také významným způsobem podporována v rámci OP VVV. Vybrané výzvy, jejichž přehled je uveden níže, umožňují příjemcům systematicky řešit zapojování dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a současně kulturně odlišného prostředí do MŠ, např. prostřednictvím neformálních předškolních center. Projekty se také zaměřují na aktivní vyhledávání a oslovování rodičů dětí, které se předškolního vzdělávání zatím neúčastní. Cílem je pak motivovat tyto rodiče k zapojení dětí do procesu předškolního vzdělávání, aby jejich začlenění do kolektivu a do povinné předškolní docházky bylo úspěšné a plynulé.

Tab. č. 24

Číslo výzvy OP VVV	Název výzvy	Počet projektů	Rozpočet projektu
02_15_007	Inkluzivní vzdělávání	44	1 152 561 970,67 Kč
02_16_021	Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I.	8	121 770 151,27 Kč
02_16_039	Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL II.	24	252 446 748,94 Kč
02_17_051	Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality I.	2	23 305 163,84 Kč
02_19_075	Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality II.	0	0,00 Kč
CELKEM		78	1 550 084 034,72 Kč

1.6 Plnění opatření v oblasti přístupu k bydlení

Přístup k bydlení je základní podmínkou sociálního začlenění jednotlivců i rodin; bezdomovectví je chápáno jako extrémní sociální vyloučení ztěžující až znemožňující přístup osob k dalším zdrojům. Lidé, kteří z různých (objektivních či subjektivních) důvodů nemají dovednosti nebo prostředky k tomu, aby si bydlení zajistili nebo udrželi sami, existují v každé společnosti. Je povinností státu, aby těmto lidem v rámci uplatňování principu solidarity, a to prostřednictvím různých legislativních i nelegislativních opatření (od sociální práce až po sociální dávky), pomáhal. Strategie identifikovala rizika v nedostatku dostupného a nesegregovaného bydlení (riziko nárůstu prostorového vyloučení), v nízké účinnosti nástrojů prevence vyloučení z bydlení, v chybějící legislativě, nástrojích a finančních prostředcích pro řešení sociálního bydlení a v uplatňování principu „bydlení za odměnu“.

Cíl: Zvýšení dostupnosti bydlení pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě.

Opatření: 3.5.a Zajištění místní dostupnosti standardního nesegregovaného bydlení (v bytech) pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě (prostřednictvím legislativního vymezení rolí státu a obcí a návazného zajištění financování pořízení, rekonstrukce a provozu sociálního bydlení). Mělo by jít jednak o zajištění využití stávajícího bytového fondu (prostřednictvím rekonstrukcí, možnosti výhodného odkupu obcemi či neziskovými organizacemi) a nástrojů zvyšujících dostupnost bydlení na volném trhu s byty znevýhodněným jednotlivcům a rodinám (např. prostřednictvím garancí nebo sociálních nájemních agentur), jednak o zajištění podpory výstavby standardních nájemních bytů zvláště tam, kde nejsou k dispozici nevyužité byty, kde však existuje potřeba takového bydlení

Gestor: MMR ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Neplněno

V roce 2019 došlo k zahájení úprav dotačních titulů IROP i Výstavba, u kterých dojde k jejich implementaci v prvním čtvrtletí roku 2020. Z pohledu MPSV bude důležité permanentní vyhodnocování jejich nastavení. Zpětná vazba od samospráv ukazuje na fakt, že postrádají podporu státu v podobě dotačních titulů i na dostupné bydlení. Mnohdy se tak snaží využít existující dotace na sociální byty, ale zároveň by do nich chtěli umísťovat osoby, které nemají zvýšenou potřebu sociální práce. Bylo by žádoucí posílit politiku státu vzhledem k dotacím na dostupné, tedy běžné nájemní bydlení, v podobě dotací, nejen půjčky, jak to nyní umožňuje program Výstavba SFRB. Případně zavést jiné legislativní změny, které by obcím zjednodušily budování nájemního bydlení.

V červnu 2016 Řídící orgán Integrovaného regionálního operačního programu (dále jen „IROP“) vyhlásil výzvy č. 34 a 35 Sociální bydlení (i v SVL) ve specifickém cíli 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi, které podporují vznik nového sociálního bydlení. Celková alokace pro aktivitu sociálního bydlení v IROP je 7,5 mld. Kč. Indikátor je nastaven na 5 tis. bytových jednotek.

Jedním z kritérií přijatelnosti pro podporu projektů sociálního bydlení v IROP je nesegregace cílových skupin ohrožených sociálním vyloučením. Program IROP podporuje rekonstrukci, či nákup stávajícího bytového fondu v území měst a obcí ČR. To vše za podmínky eliminace rizika vzniku nových segregovaných residenčních zón. Všechny projekty musí splnit podmínku občanské vybavenosti a dostupnosti veřejné dopravy.

V březnu 2018 byly v rámci IROP vyhlášeny výzvy č. 79 a 80 „Sociální bydlení II.“ s celkovou alokací 2 mld. Kč z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Výzvy skončily v září 2018, kdy bylo celkem registrováno 389 projektů za cca 3,5 mld. Kč z EFRR, přičemž doporučeno k financování bylo celkem 261 projektů za 2,45 mld. Kč (alokace výzev byla příslušně navýšena). V souvislosti s novými podmínkami 20-leté udržitelnosti sociálního bydlení v IROP byly rovněž v červnu 2018 vyhlášeny tři integrované výzvy IROP na sociální bydlení, které zohledňují právě tuto podmínku (výzvy č. 83, 84, 85 – ITI, IPRÚ, CLLD³⁶) v souhrnné alokaci ve výši cca 688 mil. Kč z EFRR. Tyto výzvy jsou otevřeny do konce října 2022.

MMR každoročně poskytuje dotace na vznik nájemních bytů pro sociální bydlení podle programu **Podpora bydlení**. Cílem podpory je vznik nájemních bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace – věk, zdravotní stav nebo sociální okolnosti jejich života. Dotace umožňují jak vznik nových nájemních bytů prostřednictvím výstavby (novostavby, stavební úpravy stávajících nebytových objektů, které dosud nesloužily k bydlení, rekonstrukce bytových domů, v nichž žádný byt není vhodný k užívání a pronajmutí), tak vznik nájemních bytů prostřednictvím pořízení (koupě nebo dražba bytu), což umožňuje využití stávajícího bytového fondu.

Tabulka ukazuje počty bytů, o jejichž podpoře formou dotace z kapitoly MMR bylo rozhodnuto v roce 2019, podprogram Podporované byty:

Tab. č. 25 Počet bytů podpořených v rámci programu MMR Podporované byty

rok	dotační titul		počet zahájených bytů v daném roce	celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč
2019	podprogram Podporované byty	celkem	262	147 390 000,-
		pečovatelské byty	159	95 400 000,-
		komunitní dům seniorů	103	51 990 000,-

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

³⁶ Komunitně vedený místní rozvoj

Opatření: 3.5.b Vytvoření motivačních nástrojů (včetně garančních mechanismů) pro vyšší zapojení soukromých vlastníků bytového fondu v oblasti sociálního bydlení

Gestor: MMR ve spolupráci s MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV pokračovalo v uplynulém období prostřednictvím projektu Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ (zkrácený název „Podpora sociálního bydlení“) v poskytování metodické a informační podpory subjektům rozvíjejícím místní systémy sociálního bydlení i dalším zájemcům o rozvoj sociálního bydlení v ČR. V rámci projektu byly šířeny i zkušenosti a informace ze spolupracujících obcí, které již soukromé vlastníky do místních systémů sociálního bydlení aktivně zapojují. Spolupracující obec Most zabydlovala klienty místního systému sociálního bydlení v bytech poskytnutých soukromými vlastníky. Podobně v Chomutově byli klienti tamního systému zabydlováni do bytů městem vlastněné akciové společnosti (Chomutovské bytové, a.s.). Obě spolupracující obce přitom vytvořily garanční a motivační nástroje pro soukromé vlastníky. Most tuto garanci majitelům bytů stvrzoval memorandy o spolupráci a obě obce využívají garance formou podpory sociální práce. Chomutov se stal i příkladem pro další obce ČR při systemizovaném výkupu bytů od soukromých vlastníků, pro účely rozšíření obecního bytového fondu napříč jeho územím (<http://vykupbytu.chomutov-mesto.cz/>) Z pozice státu je vhodné takové aktivity obcí podpořit, protože pouze obce s vlastním bytovým fondem mohou efektivně realizovat sociální politiku.

Projekt dále poskytoval v roce 2019 metodickou podporu obcím, včetně zajištění právních konzultací. Výstupy z obcí, ve formě smluv, memorand o spolupráci a dalších dokumentů, byly v rámci projektu dále analyzovány a poskytovány dalším zájemcům o zapojení soukromých subjektů do místních projektů sociálního bydlení. Podobně byla na široké platformě expertní skupiny projektu diskutována notářská doložka a rozhodčí doložka. Druhá jmenovaná byla odmítnuta, zatímco u notářské doložky se ukázala pozitivní reflexe v obcích, které ji začaly využívat. V rámci vyhodnocení této praxe zástupci obcí konstatovali, že její zavedení u některých sociálních bytů nevedlo ke zvýšenému počtu vystěhování nájemníků. Naopak její uplatnění hodnotili jako prevenci, která může vést k udržení bydlení, stejně jako podpůrný argument pro orgány obce přidělující sociální byty, aby je přidělovali ohroženějším cílovým skupinám. Mnohde nahradila notářská doložka kauce, které představují velkou bariéru již při vstupu do sociálního bydlení.

MPSV navázalo prostřednictvím projektu spolupráci s Notářskou a Exekutorskou komorou ČR, ale i s experty z dluhových poraden či specializovaných advokátů (Institut prevence a řešení předlužení, a.k. Petr Němec).

V rámci IROP mohou být podpořeny aktivity sociálního bydlení, kdy příjemcem podpory může být pouze obec, NNO nebo církevní právnické osoby.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.5.c Podpora programů prevence ztráty bydlení (prevence vyloučení z bydlení), jako je protidluhové poradenství, programy podporující sladování intervencí a nástrojů, personální zajištění apod.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MSp

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Téma prevence ztráty bydlení je jedním z ústředních témat, které projekt MPSV Podpora sociálního bydlení pravidelně začleňuje do svých aktivit, a to zejména prostřednictvím metodické a informační podpory v rámci projektu spolupracujících obcí, ale i dalších zájemců o sociální bydlení a aktérů z řad státní správy, samospráv i neziskových organizací, kteří s lidmi v bytové nouzi pracují. Využívaná je zejména aktualizovaná Metodika prevence ztráty bydlení, která je dostupná online na webových stránkách projektu. Součástí této metodiky je i popis konkrétních postupů řešení zadlužení v souvislosti s bydlením. Kapitola specificky věnovaná tomuto tématu je i součástí Metodiky sociální práce v sociálním bydlení publikované v roce 2019. Metodika byla distribuována obcím po celé ČR a je dostupná i v elektronické podobě na webových stránkách projektu. Dále se téma prevence ztráty bydlení průběžně akcentovalo na akcích projektu, jako jsou setkání s obcemi, kde bylo v loňském roce řešeno zvláště v souvislosti s udržitelností místních systémů sociálního bydlení, anebo krajské workshopy, kde je součástí aktivit směřujících k síťování místních aktérů při řešení problému bytové nouze.

Zároveň bylo 31. 12. 2019 v ČR zaregistrováno 539 služeb odborného sociálního poradenství, které mohou nabízet i dluhové poradenství.³⁷

Část opatření spočívající ve vyplácení dávek na bydlení je plněna. V roce 2019 dle předběžných údajů příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory byl vyplacen v celkové výši 7,1 mld. Kč, průměrný měsíční počet dávek činil 164 tisíc. Doplatek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi byl vyplacen v celkové výši 1,6 mld. Kč, průměrný měsíční počet dávek činil 34 tisíc.

O služby v postpenitenciární oblasti rozšířila svou činnost v roce 2019 také Vězeňská duchovenská péče, z. s. (dále jen „Vězeňská duchovenská péče“). Program je zaměřený na získávání bytů pro osoby propuštěné z vězení. Tento program byl realizován ve spolupráci se spolkem Prak, který provozují členové Římskokatolické církve. Předseda Vězeňské duchovenské péče se zástupci tohoto spolku v průběhu roku 2019 navštívili 8 městských částí v Praze, vč. Magistrátu hl. m. Prahy (dále jen „MHMP“) a představil projekt (pronájem bytů). MHMP na základě iniciativy Vězeňské duchovenské péče zařadil tento spolek mezi tzv. organizace zajišťující podporu klientům při sociálním zabydlování. Vězeňská duchovenská péče tak může při rozhodování o udělení sociálního bydlení sehrát rozhodující roli ve prospěch osoby propuštěné z vězení. Vězeňská duchovenská péče získala z grantu ČEZ také finanční prostředky na projekt postpenitence, ze kterých čerpá prostředky na pomoc propuštěným a také na materiální vybavení takto získaných bytů.

³⁷ Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb

V rámci resortu MSp, ve smyslu informací uvedených v předchozích Zprávách o plnění Strategie sociálního začleňování, byl pod č. 64/2017 Sb. publikován, a dne 1. 7. 2017 nabyt účinnosti dříve avizovaný zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Hlavním cílem změn je důsledná ochrana práv účastníků insolvenčního řízení, posílení dohledových pravomocí ministerstva nad insolvenčními správci, snížení administrativní zátěže insolvenčních soudů, regulace subjektů poskytujících služby v oblasti oddlužení a intenzivnější ochrana před podáváním tzv. šikanózních insolvenčních návrhů. Novela mimo jiné reaguje na dřívější nemožnost regulovat či jakkoli postihovat komerční subjekty, které typicky fyzickým osobám ve velmi tíživé finanční situaci obvykle za zcela nepřiměřenou úplatu přislíbí zpracování nekvalitního insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení. Zavádí se povinné zastoupení dlužníků k podání návrhu dvěma okruhy osob: a) advokáty, insolvenčními správci nebo notáři, b) tzv. akreditovanými osobami (veřejně prospěšné právnické osoby). Jako placenou službu budou moci návrhy na povolení oddlužení sepsávat a podávat pouze advokáti, notáři, soudní exekutoři a insolvenční správci. Výše této odměny bude přitom omezená částkou 4000 Kč bez DPH, případně 6000 Kč bez DPH při společném oddlužení manželů. Bezplatně budou návrhy sepsávat a podávat subjekty akreditované MSp (například neziskové subjekty).

MSp dále informuje, že došlo k přijetí zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a to s účinností od 1. 6. 2019. Cílem novely je řešení nadměrného zadlužení některých osob, které nejsou schopny samy řešit (tzv. dluhová past). V této situaci se v současnosti nachází přibližně 655 000 osob. Jejich potenciál pro ekonomiku zůstává nevyužit. Jsou vystaveny celoživotnímu postihu svých příjmů v exekuci, což vede v mnoha případech k rezignaci a sociálnímu vyloučení či vstupu do šedé ekonomiky. Z tohoto stavu nijak neprofitují ani věřitelé těchto osob.

Novela fakticky řeší dluh minulosti, jímž byl nedostatek ochrany spotřebitele před vznikem dluhů a absence řešení pro extrémně zadlužené osoby. Sama naopak představuje jedno z opatření k prevenci nadměrného zadlužení (spolu s novým zákonem o spotřebitelském úvěru a zrušením rozhodčích doložek ve spotřebitelských věcech). Navíc obsahuje nové garance před zneužitím oddlužení a opatření ke zvýšení uspokojení věřitelů v oddlužení.

Novela nově zavádí primární způsob oddlužení, jímž je kombinace splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (dosud byli věřitelé nuceni z obou uvedených způsobů volit). Ne zvolí-li si věřitelé zpeněžení majetkové podstaty, budou postihovány jak budoucí příjmy dlužníka, tak i jeho stávající majetek.

V dané souvislosti lze vyzdvihnout, že při kombinaci splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty dochází k přiznání zvláštní ochrany dlužníkovi obydlí. Vlastní bydlení znamená snížení životních nákladů a zvýšení postižitelných příjmů dlužníka v rámci splátkového kalendáře. Ochrana obydlí pochopitelně není absolutní. Obydlí je chráněno pouze do určité hodnoty, jejíž výši určuje nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení. Hodnota obydlí chráněného před zpeněžením v průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je stanovena s přihlédnutím k regionálním rozdílům až na úroveň obcí v jednotlivých okresech podle tabulek statistického souboru „ceny

sledovaných druhů nemovitostí“ zveřejňovaného Českým statistickým úřadem za vymezené minulé období modifikované indexem růstu cen a počtem osob, které s dlužníkem žijí ve společné domácnosti. Se zvyšujícím se počtem zohledňovaných osob roste i hodnota chráněného obydlí tak, aby i hodnotnější obydlí poskytující domácnost většímu počtu osob bylo chráněno. Na tomto místě je vhodné doplnit, že z uvedeného pravidla existují výjimky pro případy obydlí, které je předmětem zajištění (typicky hypotéka), jejíž zpeněžení je závislé na pokynu zajištěného věřitele.

Podpora bydlení dlužníků není po novele č. 31/2019 Sb. realizována pouze na úrovni institutu chráněného obydlí, když MSp iniciovalo též dílčí revizi nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách). Podstatou novely nařízení vlády č. 595/2006 Sb. účinné od 1. 6. 2019 je zvýšení hranice čistého měsíčního příjmu dlužníků, nad kterou se tento příjem sráží bez omezení. Namísto původní hranice stanovené součtem částek životního minima a normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu došlo ke zvýšení této hranice na dvounásobek tohoto součtu. Ve výsledku je tudíž příjem dlužníka zcela postihován až nad čistým měsíčním příjmem ve výši 26.432 Kč (namísto původních 16.071 Kč; obojí platí pro osobu bez vyživovací povinnosti). Ústředním záměrem novely bylo zvýšení motivačního efektu pro dlužníky, aby dosahovali vyšších příjmů a z takto zvýšeného příjmu jim byla ponechána poměrná část. Důsledkem je, že dlužníku s příjmem nad 16. tisíc Kč zůstává z měsíčních příjmů vyšší částka, kterou může využít například právě na úhradu svých nákladů spojených se zajištěním bydlení.

Novela dále klade důraz na to, aby dlužník vykonával přiměřenou výdělečnou činnost anebo usiloval o získání zaměstnání, nezatajil žádný ze svých příjmů, spolupracoval s insolvenčním soudem a insolvenčním správcem a vynaložil veškeré úsilí k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů. Je-li způsobem oddlužení plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, má insolvenční soud možnost na návrh insolvenčního správce za účelem předcházení budoucímu úpadku uložit dlužníku povinnost využít v rozsahu nejvýše 100 hodin služby odborného sociálního poradenství poskytované registrovaným poskytovatelem sociálních služeb. Tato služba by se dlužníku měla poskytovat bez úhrady nákladů.

Nadále platí, že dlužníku by mělo být sráženo ze všech jeho příjmů v maximálním možném rozsahu na úhradu pohledávek věřitelů. Při splnění všech svých povinností bude dlužník oddlužen, pokud po dobu oddlužení hradil náklady insolvenčního řízení a výživné vznikající po rozhodnutí o úpadku v plné výši a

- splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši,
- v době 3 let splatil alespoň 60 % pohledávek přihlášených nezajištěných věřitelů, nebo
- po dobu 5 let nebylo schválené oddlužení zrušeno a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů (zde platí vyvratitelná právní domněnka, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek.

Pro účely výpočtu procentuálního uspokojení nezajištěných věřitelů se nepřihlíží k podřízeným pohledávkám, které jsou insolvenčním zákonem pro účely oddlužení obecně vymezeny coby příslušenství pohledávek přesahující výši původní jistiny dluhu k okamžiku jejího vzniku.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.5.d Podpora koordinace aktivit na místní úrovni za účelem udržení nebo zprostředkování odpovídající formy sociálního bydlení pro osoby vyloučené z bydlení nebo po ztrátě bydlení

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Neplněno

Projekt Podpora sociálního bydlení úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí. Tyto obce pokrývají široké spektrum obcí jak z hledisek velikosti a lokální situace, tak z hlediska geografického rozložení po České republice. Jedním z klíčových cílů těchto obecních projektů je poskytování sociálního bydlení a s ním spojené sociální práce pro cílovou skupinu osob vyloučených z bydlení a či osob bez bydlení. Pro koordinaci a přenášení informací mezi obcemi i dalšími klíčovými aktéry je v rámci projektu zřízeno tzv. „Kontaktní centrum“, které je na tuto aktivitu zaměřeno. Pracovníci Kontaktního centra konzultují analytické a strategické dokumenty obcí, kde se zaměřují na dodržení podpory těchto cílových skupin v souladu s definicí ETHOS.

V rámci Kontaktního centra projektu MPSV byly také v roce 2019 poskytovány konzultace subjektům, které se do spolupráce s obcemi při poskytování bydlení aktivně zapojují a koordinaci aktivit zaměřených k udržení bydlení na místní úrovni výrazně napomáhají, ať již se jednalo o soukromé pronajímatele, neziskové organizace nebo sdružení místních samospráv. Pracovníci Kontaktního centra se dále účastnili i jednání lokálních pracovních skupin nejen ve spolupracujících obcích. K iniciaci spolupráce při poskytování podpory lidem ohroženým ztrátou bydlení je pak přímo zaměřena série krajských workshopů, které projekt MPSV zorganizoval. Jedním z hlavních cílů těchto setkání bylo provázat jednotlivé aktéry působící v regionu a umožnit účastníkům si v rámci skupinových aktivit i prakticky vyzkoušet přípravu koncepce zavádění sociálního bydlení a související spolupráce na místní úrovni. V roce 2019 proběhlo celkem šest workshopů ve městech Plzni, Liberci, Mostu, Ostravě, Zlíně a Jihlavě, přičemž je ve zbývajících krajích ČR organizace workshopů plánována ještě na rok 2020. Kontaktní centrum projektu uskutečnilo v roce 2020 přes 188 telefonických, 122 e-mailových a 15 osobních konzultací, odpověděli na velké množství dopisů primárně z řad občanů. S dotazy se ale obracely i pracovníci neziskových organizací či obcí. Kromě spolupracujících obcí byla intenzivnější podpora poskytnuta osobně více než 15 obcím napříč ČR.

Významným krokem v naplňování tohoto opatření prostřednictvím projektu MPSV bylo v roce 2019 také vydání dvou metodik, které se na téma koordinace aktivit za účelem udržení nebo zprostředkování sociálního bydlení explicitně zaměřují. Jedná se o metodiku Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení, která dané téma sleduje optikou provázání sociální a bytové politiky a specificky se věnuje také problematice spolupráce obcí v rámci lokálních politik bydlení. Druhý

dokument, Metodika sociální práce v sociálním bydlení, je prvním uceleným materiálem, který se zaměřuje na celý proces sociální práce v sociálním bydlení, tedy od vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení, podporou před a při vstupu do sociálního bydlení, až po ukončení spolupráce s klientem. Dokument je určen nejen sociálním pracovníkům obcí, ale také všech dalších institucí, které pracují nebo budou pracovat s klienty sociálního bydlení. K dalšímu prohloubení podpory koordinace aktivit na místní úrovni v souvislosti s řešením problematiky bydlení sociálně vyloučených osob pak budou směřovat také další metodiky, které v projektu v daném roce vznikaly a jejichž vydání je plánováno na rok 2020, tedy Metodika pro spolupráci orgánů veřejné správy při realizaci sociálního bydlení a Metodika pro pracovníky Úřadu práce ČR.

Za velmi významnou aktivitu z roku 2019 lze považovat zahájení podpory příjemcům výzvy ESF č. 03_19_108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“. V uplynulém období v projektu vznikl tým, který se zaměřuje na podporu těchto žadatelů a realizátorů (podrobněji viz opatření 3.5.h Pilotní ověření modelu Housing First (bydlení v první řadě) v podmínkách ČR).

Vazba na výše uvedenou podporu sociálního bydlení z IROP ve smyslu investic do nutných investičních aktivit vedoucí k vytvoření dostatečné kapacity nájemních sociálních bytů v území. V aktivitě sociálního bydlení jsou plánovány investice v min. výše 70% alokace výzvy v SVL na úrovni ORP definovaných Analýzou sociálně vyloučených lokalit (MPSV, 2015).

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.5.e Legislativní úprava řešení přístupu osob (dle vládou schválené funkční definice ETHOS) k bydlení

Gestor: MMR, MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV zaslalo MMR v roce 2019 podklady pro teze zákona o dostupném bydlení, dále participovalo na jednáních s OECD k analýze situace s bydlením. Byla zahájena příprava Peer Review Evropské komise, původně plánovaného na 18.–19. 3. 2020 v Praze na téma Vyloučení z bydlení: role legislativy.³⁸ Na vliv neexistence legislativy o sociálním bydlení na obce se také zaměří evaluace projektu MPSV, jejíž výsledky budou známy v roce 2020 (veřejná zakázka na realizátora 2019 – dodavatelem je Ostravská univerzita). I bez legislativy v této oblasti je opatření 3.5.e aplikováno v praxi, když se definice ETHOS uplatňuje nejen v 16 pilotujících obcích, ale i v dotačních titulech Výstavba i IROP.

V průběhu roku 2018 bylo rozhodnuto nepokračovat v přípravě věcného záměru zákona o sociálním bydlení a nahradit ho programem „Výstavba“.

15. dubna 2019 bylo usnesením vlády č. 246 schváleno nařízení vlády č. 112/2019 Sb., o podmínkách použití finančních prostředků SFRB na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených

³⁸ Peer review bylo z důvodu pandemie koronaviru Covid 19 odloženo na pozdější termín.

a dostupných domů s termínem nabytí účinnosti 30. dubna 2019. Cílem programu je podpora obcí, resp. svazků obcí, prostřednictvím dotací a zvýhodněných úvěrů na investiční akce v oblasti pořízení nájemního bydlení ve formě sociálních a dostupných bytů. Sociální byty jsou určeny pro domácnosti, u kterých došlo k tržnímu selhání v oblasti bydlení. Cílem podpory dostupných bytů je zvýšení dostupnosti běžného nájemního bydlení, které bude moci obec pronajmout osobám, jejichž přítomnost v obci je žádoucí, a to zejména z hlediska zajištění základních veřejných služeb (např. příslušníci veřejně prospěšných profesí, pro něž obce bez dostupného nájemního bydlení nejsou příliš atraktivní). Současně bude docházet k promísení osob různých sociálních vrstev, které je žádoucí z pohledu dlouhodobé udržitelnosti projektů. Výše uvedené usnesení dále uložilo ministryni pro místní rozvoj, potažmo SFRB povinnost předložit vládě konečné podmínky programu „Výstavba“ před jeho vyhlášením. Upřesňující pokyn vlády k usnesení byl, aby výzva k předkládání žádostí nepovolovala žádat úvěr ani dotaci na koupi bytu, resp. bytového domu.

Na základě výše uvedených pokynů vyhlásil SFRB dne 20. května 2019 dvě výzvy k předkládání žádostí o podporu z programu pracovně nazvaného Výstavba pro obce, a to žádostí o dotace na sociální byty a žádostí o úvěry na dostupné byty. Do konce roku 2019 obdržel SFRB celkem 21 žádostí o podporu ve výši 173,76 mil. Kč. Konkrétně přijato 18 žádostí o dotaci v celkové výši 127,55 mil. Kč a 3 žádosti o úvěr ve výši 46,21 mil. Kč. Z tohoto bylo vydáno 7 příslibů dotace ve výši 38,49 mil. Kč a 1 příslib úvěru ve výši 8,2 mil. Kč. Vyřazeny na žádost klienta byly 3 žádosti za 15,41 mil. Kč. Do roku 2020 přechází 9 žádostí o dotaci ve výši 76,99 mil. Kč a 2 žádosti o úvěr ve výši 37,99 mil. Kč.

Příčinnou nízkého zájmu o podporu z programu byly dle ohlasů obcí zejména tyto příčiny: nepřipravenost investičních projektů ve fázi stavebního povolení, nebo nesoulad projektů s požadavky programu; příliš přísně nastavený limit nejvyššího povoleného příjmu způsobil domácnosti na úrovni 1,6 násobku životního minima; nemožnost pořídit sociální a dostupné byty formou koupě, při které není nutná dlouhá investiční příprava.

V reakci na podněty zástupců obcí přistoupilo MMR k revizi podmínek nařízení vlády a připravilo ve spolupráci s SFRB novelu nařízení vlády, která byla na konci roku 2019 poslána do meziresortního připomínkového řízení, které již bylo vypořádáno a dokument bude předložen na vládu.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.5.f V jednotlivých opatřeních zohledňovat princip odmítnutí prostorové segregace znevýhodněných obyvatel

Gestor: MMR, MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 místních projektů sociálního bydlení, jejichž přístupy vycházejí ze základních principů Koncepce sociálního bydlení ČR 2015–2025, mezi které patří i princip desegregace a nediskriminace. Soulad projektů spolupracujících obcí s těmito principy v uplynulém období monitorovali pracovníci MPSV a je také zjišťován v rámci

evaluací. Podmínkou výběru vhodné lokality sociálních bytů v obcích je právě oblast mimo sociálně vyloučené lokality.

Důležitým nástrojem pro uplatňování principu desegregace v praxi se stala analýza „Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR“, kterou pro projekt MPSV Podpora sociálního bydlení vypracovala Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy. Jedním z jejích výstupů je i aktualizovaná verze webové aplikace Lokality rezidenční segregace, která byla na počátku roku 2019 zveřejněna [online](#). Aplikace funguje ve formě interaktivní mapy s daty o sociálně vyloučených lokalitách i lokalitách naopak vhodných pro umístění sociálního bydlení, které mohou (nejen) zájemci o sociální bydlení systematicky využívat. Za účelem průběžného monitorování a hodnocení segregace a rozvoje geoinformačního systému s průběžně aktualizovanými výsledky, který bude dostupný online, byla v průběhu roku 2019 aplikace dále rozvíjena v rámci projektu „Vývojová dynamika segregace a sociálního vyloučení v území“, který podpořila TA ČR a jehož aplikačním garantem je i MPSV.

Jednou ze základních podmínek výstavby a pořízení bytů nájemního sociálního bydlení je zamezení vzniku nových segregovaných oblastí v území. ŘO IROP nastavil podmínky předcházení vzniku nových segregovaných rezidenčních zón, které jasně definují povinnost existence občanské vybavenosti, kdy sociální byt musí být umístěn v zastavěném, nebo zastavitelném území dle územního plánu s dostupným občanským vybavením pro vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu a ochranu obyvatelstva.

Dále musí všechny projekty splnit kritérium přijatelnosti v oblasti kumulace jednotlivých bytových jednotek. V případě pořízení bytů ve stávajících bytových domech, které neslouží výhradně jen pro potřeby sociálního bydlení, nebude podíl sociálních bytů v bytovém domě (případně jednotlivých vchodech panelových domů) přesahovat 20 %. V případě, že bude rekonstruován dům výhradně sloužící pro potřeby sociálního bydlení, bude v něm maximálně 8 bytových jednotek, resp. ve výzvěch vyhlášených v roce 2018 to je nově maximálně 12 bytových jednotek, u integrovaných výzev ITI, IPRÚ nebo MAS tato podmínka platí již od poloviny roku 2017 dle usnesení Monitorovacího výboru IROP, který zasedal v červnu 2017.

Politika územního rozvoje ČR, ve znění Aktualizací č. 1, 2 a 3 stanoví rámcové úkoly pro navazující územně plánovací činnost a pro stanovování podmínek pro předpokládané rozvojové záměry s cílem zvyšovat jejich přínosy a minimalizovat negativní dopady. Dále stanoví „Republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území“, uplatňované na celém území ČR. Jednou z priorit je „Předcházet při změnách nebo vytváření urbánního prostředí prostorově sociální segregaci s negativními vlivy na sociální soudržnost obyvatel; analyzovat hlavní mechanismy, jimiž k segregaci dochází, zvažovat existující a potenciální důsledky a navrhnout při územně plánovací činnosti řešení vhodná pro prevenci nežádoucí míry segregace nebo snížení její úrovně.“

V rámci Programu Výstavba, podle nařízení vlády č. 112/2019 Sb., ze dne 15. dubna 2019 o podmínkách použití finančních prostředků SFRB na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů budou mj. podporovány projekty tzv. smíšených domů, v nichž nejvýše 20 % budou sociální byty a 80 % dostupné byty. Díky tomu bude docházet k promísení

osob různých sociálních vrstev, které je žádoucí z pohledu dlouhodobé udržitelnosti projektů. Dalším protisegregačním opatřením v programu je limit nejvýše 12 sociálních bytů při podpoře pořízení sociálního domu a dále povinná příloha k žádosti o podporu dokládající, že investiční záměr nepovede k segregaci.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.5.g Rozvoj a podpora sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno

Plnění opatření probíhá průběžně. V roce 2019 i nadále pokračovala spolupráce útvarů v oblasti bydlení, sociální práce a sociálních služeb na legislativním ukotvení nových druhů sociálních služeb zaměřených na řešení potřeb klientů sociální služeb spojených s bydlením prostřednictvím novely zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání podporuje multidisciplinární spolupráci zapojující do procesu řešení této nepříznivé sociální situace všechny zainteresované subjekty.

Metodická a informační podpora zaměřená na sociální práci poskytovanou v souvislosti s problematikou bydlení je jednou z klíčových aktivit projektu Podpora sociálního bydlení. Projekt podporuje sociální pracovníky šestnácti spolupracujících obcí, ale i dalších subjektů. V rámci projektu obce vytvořily řadu lokálně využívaných metodických materiálů, které se na tuto problematiku zaměřují. Tyto materiály byly připomínkovány pracovníky projektu a zpřístupňovány dalším zájemcům, zároveň obce všechny závazné výstupy nahrávají do Databáze produktů ESF, jejímž smyslem je co největší rozšíření a využití dokumentů v praxi. K podpoře sociální práce poskytované v souvislosti s bydlením přispívaly také již v předešlých bodech uvedené projektové workshopy a osobní konzultace, které pracovníci projektu poskytují nejen spolupracujícím obcím, ale i dalším zájemcům. Jak konstatovala i průběžná evaluační zpráva projektu, obce spolupracující s MPSV se již staly i díky této metodické a informační podpoře samostatnými odborníky v oblasti sociálního bydlení, což potvrzuje i jejich četná účast na dalších konferencích a workshopech na toto téma po celé ČR v pozicích řečníků.

V roce 2019 byl zveřejněn jeden z klíčových výstupů projektu Podpora sociálního bydlení, kterým je Metodika sociální práce v sociálním bydlení. V ČR se jedná o první takto ucelený materiál, který pokrývá celý proces sociální práce od vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení a jejich vstupu do sociálního bydlení až po udržení bydlení a ukončení spolupráce. Metodika vznikala jako společné dílo širokého autorského kolektivu, tak aby se jednotlivým tématům věnoval vždy odborník s rozsáhlou zkušeností v dané oblasti. Důraz byl kladen na její praktickou využitelnost pro pracovníky v přímém kontaktu s cílovými skupinami sociálního bydlení. Metodika je dostupná zájemcům v tištěné i elektronické podobě a v tištěné podobě byla také rozeslána na všechny kraje a obce s rozšířenou působností.

V projektu Podpora sociálního bydlení dále pokračovala příprava vzdělávacích aktivit pro pracovníky ÚP ČR, pracovníků obcí a neziskového sektoru, které se na dané téma zaměřují. V říjnu 2019 byla zveřejněna veřejná zakázka „Vzdělávání v oblasti sociální práce s osobami ohroženými ztrátou bydlení včetně problematiky dávek na bydlení“, jejíž součástí je zejména samotná realizace vzdělávání, kterým má projít 500 pracovníků ÚP ČR, municipalit a neziskového sektoru, jejichž stěžejní pracovní náplní je podpora osob ohrožených ztrátou bydlení. Mezi hlavní témata vzdělávání budou patřit nástroje efektivního poskytování podpory osob ohrožených ztrátou bydlení v ČR, a to zvláště prostřednictvím sociální práce a včetně možností prevence ztráty bydlení či pomoci hledání nového bydlení. Součástí zakázky je také vytvoření metodik, které budou pro školení výše uvedených pracovníků určeny.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.5.h Pilotní ověření modelu Housing First (bydlení v první řadě) v podmínkách ČR

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními aktéry

Termín: Od roku 2015

Stanovisko KSZ: Opatření je plněno

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí cílících na pilotní ověření implementace systémů sociálního bydlení na lokální úrovni. Část těchto projektů (Brno, Chomutov, Křižánky, Most, Pardubice, Plzeň, Praha 7) pilotuje systémy sociálního bydlení vycházející z principů Housing First, další obce se zavázaly tento model respektovat, ale kombinují jej i s přístupy jako jsou Rapid Re-Housing či Housing Ready. Pracovníci Kontaktního centra zřízeného v rámci projektu Podpora sociálního bydlení průběžně monitorují a shromažďují zkušenosti z těchto programů a předávají je dalším obcím zapojeným do projektu i dalším zájemcům. Významným krokem k dalšímu rozvoji pilotního ověřování modelu Housing First v podmínkách ČR bylo v uplynulém období zařazení a schválení nové klíčové aktivity projektu Podpora sociálního bydlení „Metodická podpora Housing First“. Aktivita vychází rovněž z dosavadních zkušeností s místními projekty sociálního bydlení spolupracujících obcí a je úzce provázána s činností v rámci projektu MPSV fungujícího Kontaktního centra. Cílem aktivity je poskytování metodické, koordinační a informační podpory žadatelům a realizátorům projektů výzvy č. 03_19_108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“. V uplynulém období v projektu vznikl tým, který se zaměřuje na podporu těchto žadatelů a realizátorů, a to zvláště formou konzultací, probíhajících jak v místě realizace, tak i v rámci Kontaktního centra, a také prostřednictvím tematických workshopů a telefonické a e-mailové komunikace. Konzultace jsou poskytovány i žadatelům před schválením podpory a zvláště u těch, kterým již byly žádosti o podporu schváleny, byly v uplynulém období velmi intenzivní, mnohdy i každodenní. Na základě aktivity projektu již byla prostřednictvím jeho webových stránek zveřejněna řada metodických a informačních materiálů o přístupu Housing First a souvisejících tématech. Jedním z těchto materiálů se stala v rámci projektu vytvořená příručka „Úvod do Housing First“, která je určena zejména úspěšným žadatelům o podporu, ale i dalším zájemcům, s cílem seznámit je s celým procesem realizace projektů podle principů Housing First. Příručka, která popisuje zkušenosti realizátorů pilotních projektů a programů Housing First v ČR, dobrou praxi, ale i potenciální problémy

a varianty jejich řešení, je dostupná v elektronické formě zde: http://socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/HF/vod_do_Housing_First_MPSV_2019.pdf.

ASZ se v roce 2018 podílel na přípravě výzvy 108 Operačního programu Zaměstnanost „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“, která byla vyhlášena jako průběžná výzva 3. 12. 2018. V roce 2019 ASZ v rámci své činnosti informovala partnery ve spolupracujících městech o možnosti využití této výzvy na vznik nebo rozšíření programů typu Housing First.

Veškeré hygienické požadavky na byty, jsou zakotveny ve stavebních předpisech MZd. Ve vztahu k bydlení má MZd pouze kompetence v ochraně před nepříznivými účinky hluku. Ohledně ověření modelu Housing First nebylo MZd oficiálně požádáno o spolupráci.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.5.ch Na základě pilotáže následně vyhodnotit a navrhnout konkrétní modely zavádění modelu Housing First do praxe ČR se současným navržením jejich financování

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními aktéry

Termín: Do konce roku 2020

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV pokračovalo ve spolupráci s Ostravskou univerzitou při nastavení evaluace místních systémů sociálního bydlení obcí spolupracujících v rámci projektu Podpora sociálního bydlení, z nichž některé vycházejí z principů Housing First. Byla vypracována metodika monitorování a hodnocení těchto systémů a dokončeny průběžné evaluační zprávy, které poskytly cenné informace ohledně fungování těchto systémů a také dodržování principů, k nimž se obce ve svých koncepčních materiálech přihlásily. Získané poznatky budou dále využívány v dalším průběhu evaluace a po jejich vyhodnocení poskytovány ve formě doporučení zájemcům o rozvoj sociálního bydlení v ČR. V obcích dále ve sledovaném období probíhala závěrečná fáze sběru dat, zaměřených na charakteristiky místních systémů, změnu sociální situace uživatelů těchto systémů a další ukazatele, jejichž analýza a vyhodnocení bude dokončeno Ostravskou univerzitou v roce 2020. Zkušenosti spolupracujících obcí již byly využity také při nastavení metodické a informační podpory obcím a neziskovým organizacím, které na základě zveřejněné výzvy č. 03_19_108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“ realizují své místní programy sociálního bydlení. Současně tým pracovníků podpory Housing First ve spolupráci s oddělením evaluací MPSV připravil návrh evaluačních nástrojů a plán evaluace těchto programů, včetně zadávací dokumentace k veřejné zakázce na tu část evaluace programů Housing First, která bude realizována externím dodavatelem.

ASZ se v roce 2018 podílela na přípravě výzvy 108 Operačního programu Zaměstnanost „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“, která byla vyhlášena jako průběžná výzva 3. 12. 2018. V roce 2019 ASZ v rámci své činnosti informovala partnery ve spolupracujících městech o možnosti využití této výzvy na vznik nebo rozšíření programů typu Housing First.

MZd nebylo v roce 2019 oficiálně požádáno o spolupráci a nedostalo k posouzení návrhy standardů v oblasti sociálního bydlení. MZd je členem meziresortní pracovní skupiny pro řešení problematiky sociálního bydlení.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.7 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu ke zdravotní péči

Problém sociálního vyloučení a chudoby je umocněn vyššími zdravotními riziky pro ohrožené osoby, celkovým zanedbáváním prevence závažných onemocnění a nedostatečnou místní dostupností odpovídající péče. Jako nejvýraznější rizika v oblasti zdravotní péče a jejího vlivu na sociální začleňování označila Strategie dlouhodobě nevyřešenou komunikaci mezi poskytovateli zdravotních a sociálních služeb, neznalost práv a povinností pojištěnce na straně osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, neochotu pojištěnců dodržovat režim nastavený v rámci poskytování zdravotních služeb a podcenění dovedností v interkulturní a intersociální komunikaci ze strany poskytovatelů zdravotní péče.

Cíl: Zlepšit přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke zdravotní péči

Opatření: 3.6.a Podpora osvětových, preventivních a informačních programů na podporu zdravého životního stylu u osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených

Gestor: MZd ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MZd se podílí na plnění úkolu prostřednictvím dotačního programu Národní program zdraví – projekty podpory zdraví (dále jen „NPZ – PPZ“), ke kterému každoročně vyhlašuje výběrové řízení. Dotační program NPZ – PPZ je důležitým nástrojem MZd pro naplňování vybraných cílů a priorit dokumentu Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí (dále jen „Zdraví 2020“) a jeho akčních plánů. Dotační program je zaměřen na naplňování dalších dlouhodobých anebo aktuálních priorit MZd ČR v oblasti podpory zdraví a primární prevence.

Obecným cílem dotačního programu NPZ – PPZ je zlepšit zdravotní stav populace ČR, snížení výskytu nemocí a předčasných úmrtí, kterým lze předcházet, podpora aktivního vztahu obyvatel ke zdraví, výchova ke zdravému životnímu stylu a odpovědnosti za vlastní zdraví, a to prostřednictvím podpory realizace projektů podpory zdraví. Tematické moduly/okruhy dotačního programu NPZ – PPZ pro rok 2019 byly zaměřeny na:

- Ozdravení výživy a optimalizace pohybové aktivity, zejména prevence nadváhy a obezity;
- Prevenci užívání tabáku a alkoholu;
- Primární prevenci infekčních onemocnění;
- Komplexní projekt (cílem komplexních projektů bylo snížit výskyt různých rizikových faktorů v intervenovaných populačních skupinách ovlivňováním způsobu života cílových skupin populace ve vztahu ke zdraví a zlepšením podmínek prostředí, ve kterém lidé žijí či pracují. Prioritou těchto projektů je zvyšovat znalosti o možnostech primární prevence nemocí a motivace ke změně chování cílových skupin populace a rozvoj odpovídajících dovedností.

Informace o projektech podpory zdraví podpořených v roce 2019 jsou uvedeny na stránkách MZd – www.mzcr.cz .

V rámci projektu z ESF a státního rozpočtu "Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením" (reg.č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/00009439) proběhl v roce 2018 kurz Mediátor podpory zdraví pro pracovníky nově vznikajících regionálních center podpory zdraví i pro další zájemce, celkem 44 osob (ne všichni absolvovali celý kurz vzhledem k nástupům do pracovního poměru v průběhu kurzu). V roce 2019 proběhl další kurz Mediátora podpory zdraví.

Cílem projektu je podpora zdraví, prevence nemocí a zvyšování zdravotní gramotnosti cílové skupiny v 11 rizikových oblastech životního stylu: Osobní hygiena, Zdravé bydlení, Vyšetření základních tělesných a krevních parametrů, Správná výživa, Podpora pohybové aktivity, Reprodukční zdraví, Prevence nádorových onemocnění, Prevence závislostí, Prevence infekčních nemocí, Podpora duševního zdraví, Zvýšení dostupnosti zdravotní péče. Cílovou skupinou jsou osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením (projekt není etnicky zaměřen)

Projekt obsahuje 68 intervenčních interaktivních programů, realizovaných v období 2020–2022 v každém kraji. Za účelem zajištění všech aktivit bylo v období 2018–2019 založeno v každém kraji Regionální centrum podpory zdraví (dále jen „RCPZ“), která disponují celkem 14 koordinátory a terénními pracovníky, tzv. mediátory podpory zdraví, převážně romského etnika, pocházející ze SVL, v evidenčním počtu 37 a fyzickém počtu 48.

V rámci projektu probíhá vzdělávání koordinátorů a terénních pracovníků, tzv. mediátorů podpory zdraví, v kurzu mediátora podpory zdraví v trvání 80 hodin prezenčního studia.

Každé RCPZ spolupracuje v rámci kraje s tzv. klíčovými partnery (Krajskou hygienickou stanicí, krajským úřadem, ASZ aj.) a 5x ročně pro ně pořádá Kulaté stoly za účelem efektivního nastavení spolupráce a intervencí v regionu.

Dalším příspěvkem k plnění tohoto opatření jsou každoročně projekty podporované v rámci dotačních programů MZd (Program grantové podpory a Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením), které přispívají ke zlepšení života zdravotně postižených i chronicky nemocných osob a k edukaci veřejnosti o problematice osob se zdravotním postižením.

Mezi podpořenými projekty v roce 2019 patří projekty realizované Svazem diabetiků (Edukační docházkové akce, Pobytové akce), Projekt Svazu postižených civilizačními onemocněními (15 projektů včetně pobytových akcí, rehabilitačního cvičení apod.) projekt Rehabilitace pro osoby s mentálním a fyz. postižením, projekt zaměřený na Rozvoje psychosociálních dovedností pro děti a dospělé, který realizoval NAUTIS (Národní ústav pro autismus) atd.

Opatření: 3.6.b Provádět deinstitucionalizaci psychiatrické péče v souladu s principy schválené Strategie reformy psychiatrické péče

Gestor: MZd ve spolupráci MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV velmi intenzivně spolupracuje s MZd při implementaci Reformy péče o duševní zdraví a zároveň v hodnoceném roce vyjádřilo plnou podporu reformě. Zástupci MPSV se aktivně zapojují do činnosti Výboru a navazující pracovní skupiny. MPSV podporuje vznik Center duševního zdraví (dále jen „CDZ“) a vybudování sítě CDZ po celé ČR. V rámci CDZ MPSV vyvíjelo metodickou a zajišťovací podporu pro jejich vznik a rozvoj rozšíření kapacit sociálních služeb, které zajišťují tuto péči. Zástupci MPSV se účastnili na metodických a koncepčních akcích na konferencích a dalších podpůrných aktivitách. V roce 2019 MPSV spolupracovalo na tvorbě Národního akčního plánu pro duševní zdraví 2020+. V rámci systémového projektu Život jako každý jiný plánuje MPSV realizovat „Analýzu dopadu reformy psychiatrické péče na jednotlivé pilíře sociální politiky v kontextu dopadu na cílovou skupinu osob s duševním onemocněním“ a v rámci systémového projektu MPSV Rozvoj a podpora modelů kvality pro systém sociálních služeb připravuje pracovní skupinu na monitorování kvality služeb.

V rámci strategie reformy psychiatrické péče je realizováno MZd několik projektů z OPZ – výzva č. 39, jejímž hlavním záměrem je přesun těžiště péče o osoby s vážným duševním onemocněním do jejich přirozeného prostředí.

Cílem reformy je poskytovat bez rozdílu všem lidem s duševním onemocněním kvalitní péči, tj. péči dostupnou jak místem, tak rozsahem služeb, koordinovanou a komplexně pokrývající všechny potřeby (nemusí být pouze zdravotního charakteru), efektivní a inovativní, s důrazem na rehabilitaci a brzký návrat do běžného života. Velký důraz je pak kladen na dodržování lidských práv. Kromě systémových a procesních změn se experti v rámci reformy snaží rovněž „normalizovat“ duševní onemocnění ve vnímání běžné populace. Snaží se pomoci ho vnímat jako běžné a léčitelné, a také se zaměřují na prevenci a včasnou intervenci, která zamezí rozvoji a posléze chronifikaci a dlouhodobým následkům duševních obtíží.

Reformu lze rozdělit do tří fází:

- I. Zahájení a zajištění podmínek (vypracování a schválení standardů a metodik) – zčásti dokončeno, zčásti probíhá
- II. Realizace (vznik sítě CDZ, rozvoj dalších služeb v přirozeném prostředí lidí s duševním onemocněním, podpora vzdělávání a zajištění financování) –probíhá
- III. Vyhodnocení a evaluace – vybrán externí evaluátor, zpracovaná metodika evaluace

Na základě legislativní analýzy se upustilo od vytvoření samostatného zákona o duševním zdraví (Mental Health Act). K zajištění komplexního přístupu k problematice duševního zdraví, včetně zapojení ostatních relevantních resortů a stakeholderů, a pokrytí ostatních cílových skupin a oblastí prevence byl vytvořen a předložen vládě ČR ke schválení Národní akční plán pro duševní zdraví

2020–2030. K nastavení funkční mezíresortní spolupráce byla vládou ČR ustavena 8. 10. 2019 Rada vlády pro duševní zdraví jako koordinační a poradní orgán vlády.

V rámci projektu „Podpora vzniku Center duševního zdraví (CDZ) I, II, III“, který řeší ve třech fázích do roku 2021 vznik 30 CDZ rovnoměrně rozmístěných po celé ČR, jakožto páteře budoucí sítě cca 100 CDZ, bylo do provozu spuštěno 17 CDZ, tj. multidisciplinárních zdravotně-sociálních terénních týmů pro lidi se závažným duševním onemocněním. Zbýlých 13 CDZ bude spuštěno v roce 2020. Provoz CDZ je průběžně ze strany zdravotních pojišťoven i MZd vyhodnocován a je nastaveno udržitelné financování po ukončení podpory z projektu OPZ (18 měsíců). Aktuálně je novelizován zákon č. 372 a zákon č. 108, kde jsou již CDZ jako nový typ služby ukotvena.

Pro pilotní provoz multidisciplinárních týmů pro cílovou skupinu dětí s duševním onemocněním, lidí s demencí, s problematikou závislosti a pacienty s nařízenou ochrannou léčbou je zpracovaná metodika pro vypsání výzev k žádosti o dotaci z projektu OPZ (18 měsíců). Je nastavováno udržitelné financování pilotních provozů.

V rámci projektu „Deinstitucionalizace služeb pro duševně nemocné“ se v roce 2019 pravidelně scházel Výkonný výbor pro řízení implementace Strategie reformy psychiatrické péče a Odborná rada odborné garance reformy za účelem operativního řízení a koordinace všech aktivit reformy realizovaných v jednotlivých projektech.

V oblasti kvality péče v návaznosti na hodnocení kvality poskytované dlouhodobé ústavní péče dle metodiky Světové zdravotnické organizace (WHO) byl v každé psychiatrické nemocnici zaměstnán manažer kvality, proškolený WHO, který ve spolupráci s vedením nemocnice pracuje na nápravě zjištěné v rámci mapování. V listopadu 2019 proběhlo spuštění e-learningového programu WHO QualityRights k problematice lidských práv. Program je určen pro všechny pracovníky v oblasti péče o lidi s duševním onemocněním. Ve spolupráci s WHO byla také v roce 2019 realizována přímá metodická podpora v oblasti užívání restriktivních opatření v lůžkových psychiatrických zařízeních.

V rámci tvorby regionálních sítí péče, ve kterých budou spolupracovat zdravotní i sociální služby a všechny instituce veřejné správy ovlivňující život duševně nemocných pracovali v roce 2019 krajské koordinační skupiny a byly zpracovány pracovní verze krajských plánů péče pro cílovou skupinu závažně duševně nemocných, včetně personálních a finančních potřeb.

V rámci transformace psychiatrických nemocnic byly transformačními týmy zpracovány transformační plány jednotlivých zařízení. Tyto reflektují potřebu posílení akutní péče, nutnost individualizované péče, omezení dlouhodobých hospitalizací (redukci lůžek pro následnou péči) s co nejrychlejší integrací hospitalizovaných pacientů zpátky do komunity. Transformační plány slouží také jako podklad pro zdravotní pojišťovny k zajištění financování bonifikující následnou lůžkovou péči, která slouží k doléčení a pokrývá specifické léčebné programy. V rámci spolupráce psychiatrických nemocnic s pracovníky reformy v institucích a na krajích se v roce 2019 podařilo přesunout 1663 dlouhodobě hospitalizovaných pacientů do péče v přirozeném prostředí. Snaha o zvýšení tohoto počtu naráží na nedostatečný rozvoj služeb bydlení a dalších potřebných sociálních a sociálně-zdravotních služeb pro propouštěné pacienty.

K nastavení kvalitně poskytované a finančně rentabilní akutní psychiatrické péče proběhl v roce 2019 pilotní projekt pojišťoven. Tento je nyní vyhodnocen a na základě poznatků z pilotu je nastaveno motivační financování, které podpoří rozvoj akutních lůžek jak v psychiatrických nemocnicích, tak zejména ve všeobecných nemocnicích, kde má rozvoj akutní péče v rámci reformy prioritu. Dále je v rámci projektů reformy pilotována forma komplexní ambulantní péče v psychiatrii a celkově se zdravotními pojišťovnami MZd pracuje na rozšíření sítě ambulantních specialistů, včetně oblasti dětské a dorostové psychiatrie, a posílení role psychiatrických sester. Také MZd spolupracuje s adiktologickou společností na implementaci koncepce adiktologické péče v rámci lůžkové i ambulantní péče, aby i zde systémové změny umožnily poskytovat péči cíleně dle potřeb pacientů.

Ve všech krajích ČR probíhají destigmatizační aktivity, které realizuje Národní ústav duševního zdraví.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.6.c Zajišťovat osvětu a vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků v oblasti přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace

Gestor: MZd ve spolupráci MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Opatření je z hlediska MPSV plněno průběžně. Projekt Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II se v rámci jedné své klíčové aktivity – Posílení kompetencí sociálních pracovníků – zaměřuje na další vzdělávání sociálních pracovníků, a to všech pracovníků s různým zaměřením na klienty. Prostřednictvím vytvoření platformy pro setkávání sociálních pracovníků (konference, školy, semináře, workshopy) probíhá vzdělávání v oblasti sociální práce a inovací, sdílení dobré, ale i špatné praxe. Sociální pracovníci tak posilují svoji profesní identitu a jsou podporováni v dalším vzdělávání. Aktivita je činná v letech 2017–2020.

V rámci vzdělávacích programů všech oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů je zaveden povinný kurz „Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace“, v jehož rámci jsou tito zdravotníci edukováni pro komunikaci a jednání s pacientem. Tento kurz zahrnuje získávání znalostí a dovedností pro práci se všemi pacienty, a to včetně menšin, cizinců, zdravotně a tělesně postižených apod. Část tohoto teoretického kurzu je věnována právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem.

Vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků, v oblasti přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace v souvislosti s plněním Strategie sociálního začleňování 2014–2020 v roce 2019, probíhalo prostřednictvím široké nabídky vzdělávacích akcí s tématy v kontextu uvedené problematiky. Do vzdělávání pracovníků byla zařazena výrazně i problematika prevence výskytu rizikových faktorů, protože prostředí sociálního vyloučení

reálně souvisí s vyšší mírou rizikového chování spojeného s konzumací zdraví škodlivých látek, tj. tabáku, alkoholu, drog či nevhodné stravy způsobující obezitu.

V roce 2019 – Oblast vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků (dále jen „NLZP“)

Právní rámec kvalifikačního vzdělávání NLZP představuje vyhl. č. 39/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získávání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání

- § 3 odst. 2 písmeno a) etika zdravotnického povolání,
- § 3 odst. 2 písmeno i) komunikace s pacientem a osobami jemu blízkými

Na jeho podkladě jsou formulovány kvalifikačních standardy přípravy na výkon NLZP

Předměty – Etika zdravotnického povolání, Psychologie a komunikace, Multikulturní (transkulturní) ošetřovatelství, Základy veřejného zdravotnictví, Výchova ke zdraví.

Explicitně pro výkon povolání:

- Zdravotnického záchranáře stanovují cíle poskytování zdravotní péče 3.3 „Absolvent je schopen při poskytování činností poskytovaných v rámci specifické ošetřovatelské péče neodkladné, diagnostické a léčebné péče pacientům z odlišného sociokulturního prostředí jednat s vědomím jejich národnostních, náboženských a jiných odlišností“. Vyučované předměty: Transkulturní ošetřovatelství, Etika ve zdravotnictví, Psychologie, Komunikace a krizová komunikace.
- Všeobecné sestry Vyučované předměty: Transkulturní ošetřovatelství, Etika v ošetřovatelství, Psychologie, Komunikace ve zdravotnictví
- Dětské sestry Vyučované předměty: Etika v ošetřovatelství a filosofie, Multikulturní ošetřovatelství
- Zdravotně sociálního pracovníka Vyučované předměty: Etika, Filosofie, Psychologie, Komunikace, Sociologie, Sociální politika, Rizikové skupiny a menšiny

V rámci postgraduálního vzdělávání jsou nelékařští zdravotničtí pracovníci i v roce 2019 vzdělávání ve vzdělávacích programech specializačního vzdělávání, které jsou tvořeny základním modulem a odbornými moduly. Základní modul obsahuje témata z oblasti pedagogiky a andragogiky, filozofie a etiky, řízení ošetřovatelské péče apod. Obsahuje následující konkrétní předměty:

- „Interpersonální dovednosti specialisty/tky“ – náplní jsou interpersonální dovednosti s ohledem na pacienta a sociální prostředí, podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže

a komunikace s agresivním pacientem, komunikace se specifickými skupinami pacientů, etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění, techniky k identifikaci faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.

- „Edukace“ – náplní je mimo jiné vztah mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, specifika edukace dětí, seniorů, cizinců a specifických skupin nemocných
- Právní problematika – základní zákonné a prováděcí předpisy ve zdravotnictví. Práva a povinnosti zdravotnických pracovníků. Povinná mlčenlivost. Právní odpovědnost ve zdravotnictví.

Pro získání kvalifikace jsou realizovány [akreditované kvalifikační kurzy](#), v nichž je problematika dotčena:

- Řidič zdravotnické dopravní služby – předmět Zdravotnická psychologie, etika a komunikace
- Řidič zdravotnické záchranné služby – předmět Psychologie, etika, komunikace, základy pedagogiky a komunikace

Pro získání zvláštní odborné způsobilosti pro úzce vymezené činnosti, které prohlubují získanou odbornou způsobilost, je možné absolvovat [certifikovaný kurz](#): Specifická ošetrovatelská péče o minoritní skupiny a cizince. Obsahem vzdělávání je téma specifika přímé ošetrovatelské péče u národnostních menšin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti. Dále etnické klima v české společnosti, multikulturní/transkulturní ošetrovatelství, rozdíly v prožívání nemoci, vliv rodiny, systém hodnot, životní styl, hygienické návyky, fyzické charakteristiky a další specifika jednotlivých minoritních skupin.

Dále jsou nabízeny krátkodobé vzdělávací akce³⁹, v nichž je problematika menšin hlavním či doplňkovým tématem:

- Problematika péče o cizince a specifická ošetrovatelská péče o příslušníky minoritních skupin;
- Specifické komunikační dovednosti v paliativní péči;
- Zásady komunikace s blízkými pacientů a pozůstalými;
- Komunikace s vážně nemocným pacientem;
- Komunikace je zážrak;
- Jak ovlivňuje komunikace ve zdravotnictví 7 žijících generací.

V rámci standardizace rozsahu i obsahu specializačního vzdělávání NLZP v problematice pro práci s etnickými menšinami byly zpracovány návrhy nových vzdělávacích programů, ve kterých je tato problematika součástí tématu Psychologické aspekty práce specialisty/ky, komunikační dovednosti specialisty/ky. Obsah je zaměřen na psychosociální dovednosti specialisty/ky. Komunikaci v týmu.

³⁹ Více informací je možné nalézt na: <https://www.nconzo.cz/cs/> a <https://www.ipvz.cz/>.

Podpůrné techniky v komunikaci s problémovým pacientem, s agresivním pacientem, komunikace se znevýhodněnými pacienty (mentální nebo psychické poškození, autismus, handicap fyzický či smyslový, dlouhodobě nezaměstnaní, bezdomovci, apod.), komunikace s pacienty z jiných etnických skupin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti. Problematika týraných a zneužívaných osob (dětí, žen, mužů). Domácí násilí. Etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění. Identifikace faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.

MZd informuje na svých webových stránkách v rámci náplně výše uvedených kurzů o možnosti využití při přednášce klíčové dokumenty a podklady.

V současné době pro rok 2020 nejsou plánovány změny ve vzdělávání nelékařských povolání, jsou zde ale možnosti nabídky nových kurzů a vzdělávání v oblasti osvěty zdravotnických pracovníků v širokém spektru témat.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.6.d Zvyšovat informovanost subjektů zapojených do práce s osobami sociálně vyloučenými nebo sociálním vyloučením ohroženými o možnosti využití programů MZd zaměřených na oblast prevence nemocí a podpory zdraví

Gestor: MZd

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Seznam všech dotačních titulů včetně jejich popisu a podmínek využití je zveřejněný a přístupný na webu MZd v záložce Dotace (<http://www.mzcr.cz/>).

Realizace projektů je provázena často tvorbou zdravotně výchovných materiálů. Plnění úkolu MZd naplňuje prostřednictvím programů, projektů podpory zdraví a aktivit realizovaných Státním zdravotním ústavem.

Informace o dotačních titulech mají další instituce např. Krajské hygienické stanice, Státní zdravotní ústav a nestátní neziskové organizace. Informace o dotačních programech jsou rovněž pravidelně předávána sekretariátu RVZRM v rámci plnění opatření v gesci MZd.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.6.e Podpora terénní sociální práce (vyhledávání a práce s ohroženými v terénu) k zajištění poskytování informací, poradenství a usnadnění vyhledání potřebných a odpovídajících zdravotnických či sociálních služeb

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

Od března 2018 je řešen projekt VÚPSV TL01000229 Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů, jehož jedním z výstupů je metodika pro sociální pracovníky obecních úřadů k provádění depistáže jako standardní metody pro vyhledávání ohrožených osob. Pro MPSV budou výstupy projektu podkladem ke tvorbě dalších metodických materiálů, které podpoří rozšíření oblasti působení sociální práce v oblasti sociální prevence metodou depistáže. Potřebnost metodiky je odůvodněná, neboť role obcí je v oblasti výkonu sociální práce klíčová.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.6.f Podpora služeb na sociálně zdravotním pomezí s cílem zajistit dostupnost těchto služeb

Gestor: MPSV, MZd

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Neplněno

V roce 2019 pokračovala práce mezíresortní pracovní skupiny pro oblast sociálně zdravotního pomezí. V rámci její dílčí pracovní skupiny došlo ke shodě na základních parametrech, které byly rozpracovány v 1. čtvrtletí 2019. Proběhlo jednání mezi ministry MPSV a MZd, kde se projednávala 3 témata: dětská centra pro děti do 3 let, reforma péče pro osoby s duševním onemocněním a dlouhodobá péče. V měsíci březnu a dubnu 2019 proběhlo vydefinování pozic k těmto tématům a byl vytvářen návrh dalšího postupu tak, aby se stihly termíny schválené ve výhledu legislativního plánu vlády. Na společném jednání MPSV a MZd v květnu 2019 byla uložena tato zadání: způsob předávání informací ohledně psychiatrické péče; příprava změnového zákona k sociálně-zdravotnímu pomezí; analýza situace v dětských centrech – úprava systému péče o ohrožené dítě do 3 let. Byly odsouhlaseny věcné teze návrhu změnového zákona a ty se rozpracovávaly do podoby zásad a odůvodnění, aby mohly být poskytnuty legislativě pro tvorbu paragrafového znění. Ke konci října 2019 byl vypracován věcný podklad v podobě zásad a odůvodnění k vytvoření paragrafového znění v oblasti sociálních služeb. Na přelomu října a listopadu byl projednáván mezi oběma resorty. Dne 9. prosince proběhlo jednání mezi resorty na úrovni ředitelů odborů, na kterém byly diskutovány zejména oblasti, ve kterých prozatím nepanuje vzájemná shoda. MPSV požádalo MZd o dopracování podkladu zejména v souvislosti se změnami zákona č. 48/1997 Sb., vč. návrhu úhradové vyhlášky a věcného obsahu ošetřovacího dne, a dále požádalo o informaci o předpokládaném počtu lůžek, která by se z oblasti zdravotních služeb transformovala na lůžka dlouhodobé péče. Dne 15. ledna 2020 proběhlo jednání mezi resorty na úrovni ředitelů v souvislosti s financováním zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb, s vytvořením paušálů za lůžkoden a ohledně kontraktační povinnosti tzn. úpravou zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění.

Problematika plnění zdravotně sociálních služeb je na MZd řešena na více úrovních.

MZd na přípravě novely zákona o sociálních službách aktivně spolupracuje jako člen mezíresortní pracovní skupiny v rámci mezíresortního připomínkového řízení.

MZd v rámci Zdraví 2020 vypracovalo Národní strategii ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí akční plán Zvýšení kvality, dostupnosti a efektivity následné, dlouhodobé a domácí péče a zároveň probíhala intenzivní jednání s MPSV ohledně tématu zdravotně sociálního pomezí (viz plnění bodu 5.2.2e).

V prosinci 2019 MZd uveřejnilo ve věstníku MZd a na internetových stránkách MZd metodické doporučení, ve kterém jsou jasně dané indikace pacienta k nejvhodnější formě zdravotní péče. Na tomto metodickém doporučení participuje pracovní skupina Pro následnou a dlouhodobou zdravotní péči na MZd.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.8 Plnění opatření v oblasti zajištění slušných životních podmínek

Cíl: Zajistit adekvátní příjem a prevenci ztráty příjmu pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené

Opatření: 3.7.a Doprovázení politiky fiskální konsolidace vhodnými prorůstovými opatřeními a posilováním zaměstnanosti, což umožní poskytování adekvátní podpory ohroženým skupinám, jejich zapojení na trhu práce, vytvoření dostatečných disponibilních zdrojů pro pasivní sociální ochranu

Gestor: MPSV, MPO, MF

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ:

Opatření v části disponibilních zdrojů pro sociální ochranu je plněno. Výdaje na nepojistné sociální dávky, jimiž jsou podporovány příjmy osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, jsou mandatorními výdaji státního rozpočtu.

Zvyšování zaměstnanosti a zabezpečování dostatečné příjmové ochrany zaměstnanců a s ní souvisejícího sociálního zabezpečení je dále podporováno průběžnými úpravami v oblasti minimální mzdy. Nařízením vlády č. 347/2019 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, došlo s účinností od 1. ledna 2020 ke zvýšení základní sazby minimální mzdy (pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin) na 14 600 Kč za měsíc, resp. 87,30 Kč za hodinu. V návaznosti na zvýšení základní sazby minimální mzdy dochází též ke zvýšení jednotlivých sazeb nejnižších úrovní zaručené mzdy. Plán legislativních prací vlády pro rok 2020 předpokládá další změnu nařízení vlády č. 567/2006 Sb. s účinností od 1. ledna 2021.

MF se stejně jako v předchozích letech podílelo na plnění opatření 3.7.a podporou hospodářského růstu ČR., což s sebou nese mimo jiné vyšší nabídku pracovních míst a s tím související nízkou míru nezaměstnanosti. Díky příznivé finanční bilanci státního rozpočtu jsme mohli podpořit a nadále podporujeme, také růst důchodů a platů zejména ve veřejné sféře. K hlavním prostředkům, které pozitivně ovlivňují dosahování dobrých výsledků, patří vyšší výběr daní, zvyšování kupní síly obyvatelstva, podpora investic, podpora exportu a v neposlední řadě také čerpání prostředků z fondů Evropské unie.

V působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu jsou vhodnými prorůstovými opatřeními především podpory poskytované formou dotací a finančních nástrojů na realizaci podnikatelských projektů ve zpracovatelském průmyslu a službách v rámci programů Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Z pohledu MPO je opatření průběžně plněno.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.b Zvyšovat informovanost o možnostech a mezích pomoci, kterou skýtají sociální dávkové systémy

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Z pohledu MPSV je opatření plněno. V roce 2019 probíhal systémový projekt MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“ (projekt bude realizován do konce roku 2020 a je financován z ESF). Jednou z jeho klíčových aktivit je vytvoření pozice krajských koordinátorů politiky stárnutí. Pozice koordinátorů byly vytvořeny již ze začátku projektu v roce 2017 a jednou z širokého spektra jejich činnosti je poradenství cílové skupině seniorů. Krajský koordinátor se vyzná v nabídce sociálních služeb, doporučí, o jaké sociální dávky je možné žádat, poradí, co dělat při ztrátě zaměstnání v předdůchodovém věku. V případě potřeby zprostředkuje odbornou pomoc.

Informace o sociálních situacích, které řeší nepojistné dávkové systémy, o podmínkách nároku na dávky, řízení o žádostech atd. jsou zveřejněny a pravidelně aktualizovány na webu MPSV:

- <https://www.uradprace.cz/web/cz/socialni-poradce>;
- <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>;
- <https://www.mpsv.cz/web/cz/statni-socialni-podpora>.

ÚP ČR informuje občany o možnostech a mezích v oblasti dávkových systémů i nadále prostřednictvím tištěných brožur, které jsou dostupné na kontaktních pracovištích ÚP ČR a prostřednictvím integrovaného portálu MPSV. Prostřednictvím tiskového oddělení GŘ ÚP ČR jsou zveřejňovány pravidelné aktuální změny i novinky. Běžně jsou občanům podávány informace k možnostem v oblasti dávkových systémů při návštěvě na Kontaktním pracovišti ÚP ČR prostřednictvím základního poradenství. V rámci potřeb např. při novelizacích zákonů v dávkových systémech jsou informace vyvěšovány v rámci Kontaktních pracovišť ÚP ČR na nástěnkách.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.c Zkvalitnit informace o vyplácených dávkách a jejich příjemcích tak, aby se mohly využít k včasné identifikaci koncentrace sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Opatření je z pohledu MPSV plněno. Údaje o vyplácených dávkách a jejich příjemcích jsou využívány k identifikaci sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů. Kvalita a včasnost informací je však závislá mimo jiné na informačních systémech.

ÚP ČR si pravidelně statisticky sleduje údaje o vyplácených dávkách a jejich příjemcích. Na základě výstupů ze statistických údajů lze identifikovat možné sociální problémy, které by mohly vyvstat a na základě těchto údajů navrhnout vhodná opatření a také hodnotit jejich případné dopady. Údaje jsou sledovány prostřednictvím informačních systémů. Pracovní skupiny, které jsou tvořeny zástupci ÚP ČR, MPSV a OKsystemu společně vytváří provázání všech informačních systémů, aby získávaná data byla rozsáhlejší a více detekovala možný vznik sociálních problémů. V rámci zkvalitnění sociální práce s příjemci dávek se statisticky sledují provedená sociální šetření a šetření v místě. Společně se sociálními pracovníky obcí je využíván Standardizovaný záznam sociálního pracovníka, který napomáhá detekovat a včas identifikovat možné sociální problémy. GŘ ÚP také monitoruje vydaná a účinná opatření obecné povahy, jelikož dle § 33 odst. 9 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, nárok na doplatek na bydlení nevznikne, pokud se byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení nachází v oblasti se zvýšeným výskytem nežádoucích jevů vyhlášené opatřením obecné povahy.

Jak znázorňuje tabulka č. 26 - opatření obecné povahy v krajích, v celé ČR je vyhlášeno celkem 86 opatření obecné povahy, které mělo za důsledek celkem 441 nepřiznaných doplatků na bydlení. Nejvíce tzv. bez doplatkových zón je v Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském kraji. Naopak v Jihomoravském, Pardubickém kraji nebo v kraji Vysočina, nemají ani jednu oblast, ve které by bylo vyhlášeno opatření obecní povahy.

Tab. č. 26 – opatření obecné povahy v krajích

Krajská pobočka	OOP se diskutuje	Vyvěšeno na úřední desce	OOP účinné	Počet zamítnutých/odejmutých DNB
Krajská pobočka pro hl. m. Prahu				
Krajská pobočka v Příbrami	Kolín	Kladno	11. 2. 2018 Slaný 17. 9.2018 Libušín 24.7.2019 Čáslav 26.8.2019 Šestajovice 20.12.2019 Kladno	1x Slaný 3xKladno
Krajská pobočka v Českých Budějovicích	České Budějovice Písek Kaplice		10. 4. 2018 Větřní 18. 5. 2018 České Velenice 11.12.2019 Benešov nad Černou 16.9.2019 Nová Ves nad Lužnicí	2x Český Krumlov
Krajská pobočka v Plzni	Semněvice Horažďovice Nemanice Staré Sedliště	Klatovy	23. 3. 2018 Janovice nad Úhlavou	
Krajská pobočka v Karlových Varech	Bukovany u Sokolova Oloví Kraslice		21. 10. 2017 Sokolov 22.12.2017 Chodov 4.1.2018 Aš 22.3.2018 Cheb 18.5.2018 Rotava 1.5.2019 Vintířov 10.5.2019 Ostrov nad Ohří 6.11.2019 Habartov 14.12.2019 Karlovy Vary 27.1.2020 Bukovany	23x Sokolov 10x Chodov 1xCheb

<p>Krajská pobočka v Ústí nad Labem</p>	<p>Litoměřice Lom</p>	<p>Šluknov Rumburk Mikulášovice</p>	<p>9.11.2017 Jirkov 24.11.2017 Duchcov 7. 12. 2017 Varnsdorf I. 28.12.2017 Děčín 26.12.2017 Bílina 27.12.2017 Most 16.2.2018 Kadaň 14.3.2018 Trmice 15.3.2018 Obrnice 10.4.2018 Jílové 5. 5. 2017 Varnsdorf II. 9.5.2018 Litvínov 20.6.2018 Chomutov 29. 6. 2018 Česká Kamenice 29. 6. 2018 Štětí 5.7.2018 Podbořany 6.7.2018 Žatec 12.7.2018 Brozany nad Ohří 4.9.2018 Děčín - Boletice n. L. 4.9.2018 Děčín III 4.9.2018 Děčín VI 4.9.2018 Děčín VI 12. 9. 2018 Děčín IV 12.10.2018 Postoloprty 20.10.2018 Děčín 20.10.2018 Děčín 13.11.2018 Most II 1.12.2018 Klášterec nad Ohří 5.2.2019 Krásná Lípa 21.2.2019 Staré Křečany 4.3.2019 Ústí nad Labem 13.3.2019 Bílina II 15.5.2019 Děčín III – Staré Město 10.8.2019 - Litvínov II 11.8.2019 Děčín – Podmokly 4.10.2019 BílinaIII 31.1.2020 Mikulášovice</p>	<p>6x Jirkov 7x Varnsdorf 7x Bílina 20x Děčín 93x Most 75x Ústí nad Labem 5x Kadaň 4x Podbořany 17x Litvínov 17x Chomutov 13x Žatec 12x Klášterec nad Ohří 1x Duchcov 2x Rumburk 1x Česká Kamenice</p>
<p>Krajská pobočka v Liberci</p>	<p>Česká Lípa Jablonec nad Nisou Mimoň Frýdlant Tanvald</p>			
<p>Krajská pobočka v Hradci Králové</p>	<p>Jaroměř</p>		<p>14.5.2019 Broumov I 14.5.2019 Broumov II 14.5.2019 Broumov III 14.5.2019 Broumov IV 3.3.2020 Náchod</p>	

Krajská pobočka v Pardubicích				
Krajská pobočka v Jihlavě				
Krajská pobočka v Brně				
Krajská pobočka v Olomouci	Němčice na Hané Moravský Beroun Litovel Sudkov Javorník	Přemyslovice	24.10.2017 Stražisko 30.1.2018 Přerov 17.12.2018 Hanušovice 29. 7. 2019 Lipník nad Bečvou 6.2.2020 Hanušovice II	1x Přerov 2x Hanušovice
Krajská pobočka v Ostravě	Odry Horní Benešov Petrovice (u Bruntálu) Bocanovice Nový Jičín Moravská Ostrava a Přívoz Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky Horní Město		15.8.2017 Ostrava Jih I 22. 12. 2017 Bohumín 6.1.2018 Frýdek - Místek 16.2.2018 Karviná I 22.2.2018 Rýmařov 28.5.2018 Bruntál I 23.8.2018 Budišov nad Budišovkou 5.10.2018 Vítkov 17.1.2019 Karviná II 26.2.2019 Karviná III - Fryštát 12.4.2019 Bruntál Dvorce 16.4.2019 Ostrava Jih II 6.5.2019 Bruntál II 23.8.2019 Orlová 3.9.2019 Ostrava - Vítkovice 13.9.2019 Ostrava - Vítkovice II 13.9.2019 Ostrava - Vítkovice III 27.9.2019 Ostrava – Vítkovice IV. 4.1.2020 - Kopřivnice	42x Bruntál 2x Rýmařov 14x Bohumín 49x Karviná 2x Vítkov 4x Ostrava 5x Orlová
Krajská pobočka ve Zlíně				
Celkem			86	441

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.d Udržovat a kultivovat systém státní sociální podpory a v souladu se strategickými cíli v oblasti zaměstnanosti zvyšovat dostupnost zařízení služeb péče o děti

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Opatření v části týkající se systému státní sociální podpory je plněno. Dokladem kultivace státní sociální podpory v roce 2019 byla realizace každoročního zvýšení příspěvku na bydlení vlivem zvýšení normativních nákladů na bydlení, z nichž se dávka vypočítává. Stalo se tak s účinností od 1. ledna 2019 na základě nařízení vlády č. 320/2018 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2019 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájmem, částek, které se započítávají za pevná paliva a částek normativních nákladů na bydlení. Dále byla připravena novela zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, která s účinností od 1. ledna 2020 zvyšuje celkovou částku rodičovského příspěvku z 220 000 Kč na 300 000 Kč (v případě dvojčat a vícčrat z 330 000 Kč na 450 000 Kč), stanovuje novou maximální hranici čerpání měsíční dávky pro nemocensky nepojištěné rodiče ve výši 10 000 Kč (dříve 7 600 Kč) a navyšuje měsíční limit pro umístění dětí do 2 let v zařízení ze 46 hodin na 92 hodin.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.e Hledat možnosti, jak při poskytování dávek prohlubovat působení aktivizačních prvků a přispívat k začlenění na trhu práce

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Opatření je plněno. Systém pomoci v hmotné nouzi aktivizační prvky obsahuje. Tradičním motivačním principem pro osoby v hmotné nouzi nalézt si zaměstnání je, že příjem z výdělečné činnosti se pro účely nároku a výše dávek pomoci v hmotné nouzi započítává pouze ze 70 %. Snaha o prohloubení působení aktivizačních prvků a motivace k začlenění na trhu práce má rovněž podobu bonifikace veřejné služby či pracovní aktivity jako takové, kdy v rámci systému pomoci v hmotné nouzi je osobám dlouhodobě pobírajícím příspěvek na živobytí nabízena veřejná služba a další aktivity podporující návrat příjemců dávky na trh práce s pozitivními dopady na výši dávky. Cílem tohoto opatření je zvýšit motivaci příjemců sociálních dávek řešit svoji nepříznivou situaci prostřednictvím aktivního přístupu k výkonu pracovní činnosti, včetně sekundárního dopadu na cílovou skupinu v podobě získání (obnovení) pracovních a sociálních návyků.

ÚP ČR přijal vnitřní řídicí akty –směrnici generální ředitelky č. 2/2016 „Pravidla spolupráce útvarů zaměstnanosti a útvarů NSD (hmotné nouze) Úřadu práce České republiky“ a sdělení ředitele Odboru zaměstnanosti a ředitelky Odboru pro sociální věci Generálního ředitelství Úřadu práce ČR č. 7/2017 „Realizace rozšířených kontaktů s uchazečem o zaměstnání (dále jen „UoZ“) pobírajících dávky hmotné nouze, které jsou zaměřené na posílení meziútvárové spolupráce zaměřené na intenzivní

poskytování zprostředkovatelských a poradenských služeb pro klienty pobírající některé ze sociálních dávek. Účelem spolupráce jednotlivých útvarů je detailní zjištění informací o uchazeči o zaměstnání vedoucích k nastavení cílené sociální, poradenské a zprostředkovatelské práce se společným klientem a to včetně specifikace postupných jednotlivých kroků k dosažení jeho zaměstnatelnosti nebo přímo nástupu do zaměstnání a zároveň zařazení těchto klientů na trh práce i za pomoci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti – veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa. Případně jsou tito klienti prioritně zařazováni do projektů ESF.

Cílovou vybranou skupinou za účelem intenzivního zprostředkovávání vhodného zaměstnání, jsou UoZ pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi (dále jen „dávky PvHN“), kteří jsou ohroženi dlouhodobou nezaměstnaností, ztrátou pracovních návyků a UoZ, u kterých mohou vznikat pochybnosti o výši jimi přiznávaných příjmů pro účely posouzení nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi s předpokladem jejich možné zaměstnatelnosti. Mezi takové projekty patří skupinové/individuální/motivační/odborné poradenství, JOB kluby, stáže, sdílení zprostředkování (informace o tom, že UoZ je s jeho souhlasem zařazen do agentury práce), cílené programy a pracovní rehabilitace. Cílem vydaného sdělení je součinnost oddělení NSD – agendy hmotné nouze a oddělení zprostředkování a poradenství na kontaktních pracovištích ÚP ČR, vedoucí ke zjištění informací o uchazeči o zaměstnání vedoucích k nastavení cílené sociální, poradenské a zprostředkovatelské práce s ním a to včetně specifikace jednotlivých kroků k dosažení jeho zaměstnatelnosti nebo přímo nástupu do zaměstnání.

GŘ ÚP ČR byl vydán VŘA Sdělení č. 3/2019 „Implementace poradenského nástroje „Frýdlantské dny“ do praxe Úřadu práce České republiky“ s účinností od 18. 3. 2019, jehož cílem je propojení nástrojů základního sociálního poradenství k zajištění základních potřeb uchazečů o zaměstnání, současně pobírajících dávky hmotné nouze a poradenských činností směřujících k návratu uchazeče o zaměstnání na trh práce a vymanění se ze závislosti na dávkách pomoci v hmotné nouzi, a to i ve spolupráci se sociálními pracovníky OÚ za aktivní účasti uchazeče o zaměstnání.

V současné době je realizován projekt: Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (PDU). Realizace projektu je na dobu od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2020. Hlavním cílem projektu je zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání. Na projektu se útvary hmotné nouze podílí v rámci doporučení dlouhodobých příjemců dávek hmotné nouze.

V neposlední řadě Směrnice generální ředitelky č. 4/2017 Postup Úřadu práce České republiky při realizaci veřejné služby, účinná od 1. 2. 2017 stanovuje postup při realizaci veřejné služby.

Opatření: 3.7.f Podpora účasti uchazečů a zájemců o zaměstnání v aktivitách zaměřených na zvýšení finanční gramotnosti

Gestor: ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Uchazeči a zájemci o zaměstnání jsou zařazováni do poradenských programů, ve kterých je přímo téma finanční gramotnosti (dále jen „FG“) požadovanou obsahovou náplní. Výběr uchazečů a zájemců o zaměstnání probíhá ve spolupráci s odděleními nepojistných sociálních dávek – do těchto programů jsou tedy zařazováni prioritně klienti, u kterých je vhodné zvýšit finanční gramotnost.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.g Podpora systému finančního vzdělávání – žáci základních a středních škol, pedagogové, odborníci, veřejnost

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

FG je v základním a středním vzdělávání povinnou součástí RVP, podle nichž si školy v souladu s RVP vytvářejí vlastní konkretizované ŠVP.

Do RVP byl v průběhu kurikulární reformy, která probíhala v regionálním školství po etapách v období 2007–2013, promítnut nově vytvořený standard FG z roku 2005, resp. 2007. Povinná výuka FG byla ve středním vzdělávání zahájena od roku 2009, v základním vzdělávání od roku 2013. Od září 2007 mohly školy vzdělávat žáky ve FG na dobrovolném základě.

Výuka FG vychází z RVP, které vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání a jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, podle nichž se na školách konkrétně učí. FG je v základním vzdělávání zahrnuta zejména do vzdělávacího oboru Matematika a její aplikace a Výchova k občanství. FG je ve středním vzdělávání např. zahrnuta do ekonomického, společenskovedního i matematického vzdělávání. Může být řešena i v rámci projektové činnosti a průřezových témat.

RVP je obecnějším a agregovaným dokumentem vystaveným podle metodických pokynů a pravidel. Stanoví státem garantované „nepodkročitelné“ vzdělávací/obsahové minimum s tím, že hodinové dotace pro FG v povinných tématech pevně nestanoví. Proto je dále RVP rozpracován školami v ŠVP; v případě FG na SŠ obvykle do jednoho či více vyučovacích předmětů a ročníků. V základním vzdělávání je tomu obdobně.

Vzdělavatelé totiž preferují mezipředmětový přístup k FG na rozdíl od tvorby samostatného vyučovacích předmětu, který je ale též možný. Hloubku a rozsah vzdělávání včetně hodinových dotací stanoví ředitel školy v závislosti na charakteru oboru vzdělání a profilu žáka nebo absolventa,

potřebách regionu aj. Největší proporce finančního vzdělávání bývá v ekonomicky zaměřených vzdělávacích programech SŠ.

MŠMT bylo od samotného počátku při posilování finančního vzdělávání žáků vázáno strategickými dokumenty, jimž jsou: Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách (2005) a následně Národní strategie finančního vzdělávání (2010) – dokument MF. Tyto klíčové materiály ukládaly jednotlivým resortům a dalším subjektům konkrétní úkoly vztahující se ke zvýšení FG žáků ZŠ a SŠ aj.

Pedagogům byla v průběhu let poskytnuta pro výuku FG široká metodická podpora. Vytvořené zdroje, na nichž se podílel i NÚV, ostatní přímo řízená organizace MŠMT, a další inspirativní materiály jsou umístěny na Metodickém portále www.rvp.cz. Dále pak i v digifoliu FG (viz <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939>), které je průběžně aktualizováno. MŠMT udělilo po splnění požadovaných kritérií po uskutečněním recenzním řízení schvalovací doložky řadě učebnic zaměřených na oblast finančního vzdělávání. NIDV nabízí dlouhodobě vzdělávací semináře v oblasti FG pro pedagogy. MŠMT rovněž akredituje vzdělávací programy pro pedagogy v systému DVPP.

Dále bylo téma FG akcentováno v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen „OP VK“), a to v projektu - EU peníze středním školám (v oblasti FG byla podpořena tvorba učebních materiálů a nákup kurzů v systému DVPP) a v dalších projektech zjednodušeného vykazování, tzv. šablonách – viz projekt Šablony pro SŠ a VOŠ I. (výzva z prosince 2016). Mezi šablonami figurovalo např. DVPP zaměřené na Výchovu k podnikavosti zaměřené na ekonomickou gramotnost v širším pojetí. V oblasti základního vzdělávání to byl projekt EU peníze základním školám (v oblasti FG byla podpořena tvorba učebních materiálů a nákup kurzů v systému DVPP) a následně v OP VVV projekt Šablony pro ZŠ I.

ČŠI v rámci své kontrolní činnosti sleduje soulad RVP s ŠVP, úroveň výuky žáků. V roce 2013 publikovala ČŠI Tematickou zprávu podpora matematické, finanční a čtenářské gramotnosti v období let 2009–2013. V roce 2015 byla zveřejněna zpráva z mezinárodního šetření PISA 2012, která sledovala úroveň FG 15letých žáků na vybraném vzorku škol. ČR se umístila na předních pozicích.

Učitelé průběžně aktualizují výuku, aplikují aktivizující a názorné metody výuky umožňující snazší pochopení učiva. Žáci jsou pro výuku zpravidla motivovaní a mají o ni zájem. Pro pedagogické pracovníky je k dispozici dostatek metodických materiálů. Školy využívají ve své kompetenci při dodržení principů finančního vzdělávání (objektivita, nezávislost, odbornost, zacílení) a standardu FG často nabídky spolupráce s různými finančními institucemi a jejich odborníky.

S využitím dalšího cyklu tzv. šablon pro SŠ a VOŠ II (výzva z prosince 2018) mohou také školy čerpat finanční prostředky z nového OP VVV např. na DVPP k výchově k podnikavosti (FG je opět jednou z jejích součástí). Z dalších šablon, které skýtají potenciál rozvíjet potřebná témata včetně FG lze uvést: Zapojení odborníka z praxe do výuky, Nové metody ve výuce, Vzájemná spolupráce pedagogů při projektové výuce, Sdílení zkušeností pedagogů z různých škol prostřednictvím vzájemných návštěv, Stáže pedagogů u zaměstnavatelů.

FG byla zpracována do Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023 jako jedna z priorit MŠMT.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.j Důsledně se zaměřit na odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů v oblasti lichvy

Gestor: MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Problematika lichvy je primárně v gesci Služby kriminální policie a vyšetřování, která zaměřuje svou pozornost nejen na trestní a jinou protiprávní činnost páchanou na sociálně vyloučených skupinách obyvatel, ale také na protiprávní činnost páchanou těmito skupinami.

Styční důstojníci pro menšiny a členové jejich pracovních skupin jednotlivých krajských ředitelství Policie ČR kontinuálně mapují a monitorují sociálně vyloučené lokality včetně zaznamenaných sociálně patologických jevů a kriminality. Tito styční důstojníci jsou pravidelně školeni a sami pak ve svém obvodu vyhledávají potenciálně ohrožené osoby, s kterými se poté snaží pracovat.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.k Rozvoj a podpora programů materiální pomoci pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

V roce 2019 došlo k navýšení rozpočtu projektu „Potravinová a materiální pomoc nejchudším osobám II“ na 353 mil. Kč. Navýšení odráží dlouhodobý velký zájem partnerských organizací a cílových skupin o potraviny a materiální pomoc. Do projektu se zapojily další organizace, zároveň byl rozšířen sortiment poskytované pomoci. Ke stávajícím více než 110 položkám z kategorie potravin, hygienických potřeb, domácích potřeb a textilu přibyly pilotně pro cílovou skupinu osob bez domova i stany, spací pytle a podložky pro přečkání zimního období. Projekt pokračuje v realizaci i v roce 2020.

V oblasti bezplatných obědů pro potřebné školní a předškolní děti během roku 2019 poprvé předložily projektovou žádost všechny kraje ČR (vč. Hl. m. Prahy). Ve školním roce 2019/2020 tak pomoc může využívat až 8 800 dětí.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.I Podpora poradenských a právních aktivit za účelem řešení zadlužení včetně bezplatného právního poradenství na místní úrovni

Gestor: MPSV, MSp

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

Uchazečům a zájemcům o zaměstnání je poskytováno bezplatné právní poradenství za účelem řešení zadlužení v rámci individuálního i skupinového poradenství na ÚP ČR. Zároveň bylo 31. 12. 2019 v ČR zaregistrováno 539 služeb odborného sociálního poradenství, které mohou nabízet i dluhové poradenství.⁴⁰

Uchazeči a zájemci o zaměstnání se také mohli zapojit do projektu „Prohlubování kompetencí pro zvýšení zaměstnanosti I (zkráceně PROKOP – východ), který realizoval Fond dalšího vzdělávání, respektive MPSV, který byl realizován v Olomouckém, Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském kraji. Na Projekt PROKOP – východ bezprostředně navazovala realizace Projektu PROKOP – central (doba realizace projektu: 1. 3. 2017 – 28. 2. 2020), který rozvíjel aktivity v Ústeckém, Libereckém (vybrané lokality), Jihočeském, Středočeském kraji a v hlavním městě Praze.

Cílem projektu byla prevence vzniku překážek vstupu na trh práce a jejich odstraňování u osob cílové skupiny pro zvýšení zaměstnatelnosti těchto osob. Těchto cílů bylo dosaženo prostřednictvím důrazu na kvalitu, adresnost a komplexnost klíčových podpůrných aktivit, především jejich interaktivnost, zapojení účastníků, praktičnost a využívání modelových situací. Rozvoj osobních kompetencí (měkkých dovedností) klientů je nezbytný pro výkon prakticky každého povolání, naprostá většina zaměstnavatelů některé z těchto dovedností vyžaduje, stejně jako je nezbytné tyto schopnosti uplatňovat již při získávání pracovního uplatnění. Vzdělávací programy přinesou klientům zvýšení úrovně těchto kompetencí.

V roce 2019 byl ukončen pilotní projekt „Dluhové poradenství ve Věznici Znojmo“. Odsouzeným (200 osob) z této věznice bylo po dobu 1 roku poskytováno bezplatné dluhové poradenství kvalifikovanými externími subjekty (dodavatelská služba).

VS ČR realizuje (až do roku 2021) projekt s názvem „Kontinuální práce se zadluženým klientem ve výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění“. Tento projekt je veden pod č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_008/0010229. Cílem projektu je metodicky zabezpečit činnosti sociální práce v oblasti zvyšování úrovně finanční gramotnosti a základního dluhového poradenství pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění; metodicky ošetřit vzdělávání sociálních pracovníků pracujících se zadluženými osobami ve výkonu trestu odnětí svobody a vracejících se po výkonu tohoto trestu. V rámci tohoto projektu VS ČR spolupracuje s MPSV a MHMP při metodickém nastavení kontinuální práce (systémový potenciál).

⁴⁰ Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb

Věznice a vazební věznice dále spolupracují s externími odbornými institucemi, které se zabývají dluhovým poradenstvím. Ve věznicích následně realizují pro odsouzené besedy, poradenství, projekty a mobilní konzultace.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.7.m Podpora programů vzdělávání pro pracovníky pracujícími se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

ÚP ČR pro své pracovníky i nadále umožňuje vzdělání v kurzech, které jsou zaměřeny na problematiku sociálně vyloučených nebo zadlužených příjemců dávek. Jedná se především o kurzy „Specifika práce s romskou rodinou“, „Úvod do dluhového poradenství pro sociální pracovníky“, „Základy finančního poradenství“ a „Komunikace s klientem se specifickými potřebami“.

Ve spolupráci s již realizovaným projektem EFES probíhají kazuistické semináře, které jsou určené pro zaměstnance útvaru zaměstnanosti a útvaru nepojistných sociálních dávek. Dílčí aktivita vzdělávání pracovníků ÚP ČR a posilování jejich kompetencí je zaměřena především na vzájemné informování a přiblížení specifík svých vykonávaných agend tj. hmotná nouze a zaměstnanost. Předávají si nové informace a jsou projednávány konkrétní případy z praxe, v jehož středu je společný klient a je nezbytné společně najít nejlepší řešení pro klienta v jeho situaci a jsou nastavovány konkrétní postupy k jeho docílení. Kazuistické semináře se zaměřují i na aktuální témata, která propojují útvary zaměstnanosti a útvary nepojistných sociálních dávek, např. téma „Dočasná pracovní neschopnost uchazeče o zaměstnání a zároveň příjemců dávek hmotné nouze“ či „Práce s dlouhodobě nezaměstnanými uchazeči ve spolupráci ZAM-NSD, HN“ a dále také „Spolupráce a partnerství s dalšími subjekty na místní úrovni – strategie externí komunikace“.

V roce 2019 byl ve výzvě č. 03_15_008 realizován projekt s názvem Kontinuální práce se zadluženým klientem ve VTOS a po propuštění, jehož realizátorem je VS ČR. Cílem projektu je vytvořit a pilotně ověřit standardizovaný program pro řešení rizik vyplývajících ze zadluženosti u osob ve výkonu trestu odnětí svobody a dále vytvořit metodické postupy pro práci se zadluženým klientem, který využívá služeb sociální práce v době výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění.

V roce 2019 byly dílčí aktivity na podporu vzdělávání pracovníků zahrnuty do výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy 03_16_048, 03_16_049, 03_16_052, jako součást aktivity na podporu pracovníků vykonávajících přímou práci s klienty. Byla zahájena realizace projektů v OPZ PO 2 IP 2.1 SC 2.1.1 ze soutěžních výzev 03_18_088 a 03_18_095, které se zaměřují i na podporu sociální práce na obcích, kde je pod dílčí aktivitou vzdělávání pracovníků. V soutěžní výzvě č. 03_17_071 jsou realizovány projekty se zaměřením na vzdělávání pro pracovníky, kteří pracují se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.9 Plnění opatření v oblasti podpory dalším začleňujícím veřejným službám

Mezi další nástroje podporující sociální začleňování patří prevence kriminality, služby podporující sociální začleňování osob po výkonu trestu odnětí svobody, začleňující služby pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené nebo dobrovolnická služba. Je třeba podporovat též nová a alternativní (účinnější, efektivnější, udržitelnější a spravedlivější) řešení, která naplňují aktuální společenské potřeby a zároveň vytváření nových sociálních vztahů a spolupráci. Podpora opatření v jednotlivých oblastech je však systémově roztříštěná a moderní metody sociální práce zejm. u cílové skupiny závislých osob jsou aplikovány v nízké míře.

Cíl: Podpora dalších začleňujících služeb (mimo sektor sociálních služeb): Integrovaný systém kvalitních a dostupných služeb pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené postavený na stabilním systému financování; zajištění provázanosti těchto služeb s dalšími začleňujícími službami a institucemi; aplikace moderních metod sociální práce, zjišťování potřebnosti, zajištění kvality, administrace a managementu

Opatření: 3.8.b Zajistit podporu aplikace moderních metod financování, zjišťování potřebnosti a zajištění kvality, dostupnosti a provázanosti jako systémových opatření na všech úrovních

Gestor: ÚV v přímé spolupráci s MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Do systému sociálních služeb plyne, jak již bylo uvedeno, ze státního rozpočtu stále více prostředků. Pro rok 2020 je zatím připraveno téměř 17,5 mld. Kč. MPSV v rámci novely zákona o sociálních službách navrhuje fixaci minimální výše prostředků na podporu poskytování sociálních služeb, coby průměr celkové výše alokace, na sociální služby určené. Také ve schválené Národní strategii rozvoje sociálních služeb na roky 2016–2025 jsou obsaženy další opatření na optimalizaci systému financování sociálních služeb.

ÚV ČR je realizátorem projektu Systémová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky (dále „IPs RAS“) financovaného z OPZ. Projekt byl zahájen v září 2016. Jde o pětiletý projekt, který je prvním samostatným a velkým projektem v ČR financovaným z ESIF v oblasti protidrogové politiky a řešení problémů spojených se závislostmi a závislostním chováním. Projekt si klade za cíl systematizaci a koncepční rozvoj služeb, programů a dalších nástrojů naplňujících protidrogovou politiku ČR, vypracování vize dalšího vývoje protidrogové politiky zaměřené na snížení dopadů užívání návykových látek a hazardního hraní na společnost a její začlenění do politického a odborného vývoje, jímž ČR (a Evropa) v oblasti závislostí prošla a prochází.

Hlavním cílem projektu je vytvoření nového strukturního rámce pro adiktologické služby a nového integrovaného systému kvalitních a dostupných adiktologických služeb postaveného na jasném kompetenčním zakotvení v soustavě veřejných služeb a na stabilním systému financování.

K cílům dále patří zefektivnění a zkvalitnění sítě služeb, které využívají nebo mohou využívat osoby závislé na návykových látkách a procesech a osoby závislostí ohrožené postaveného na jasném kompetenčním zakotvení v soustavě veřejných služeb a na stabilním systému financování. Důležitou součástí projektu je zvyšování kompetencí pracovníků v adiktologických službách a vybraných pracovníků veřejné správy prostřednictvím vzdělávání a rozvoje kompetencí.

V průběhu roku 2019 se členové interního realizačního týmu podíleli na realizaci jednotlivých klíčových aktivit, na tvorbě výstupů projektu a dalších specifických činnostech v úzké spolupráci s externími pracovníky, předními odborníky z praxe. V průběhu roku 2019 se pravidelně (v termínech 3. 1., 12. 3., 14. 5., 15. 7., 16. 9., 14.11) setkávala hlavní pracovní skupina projektu, která sleduje průběh projektu a projednává výstupy projektu. V roce 2019 byly ustanoveny a scházely se pracovní skupiny: pracovní skupina pro revizi výkonů, pracovní skupina pro revizi standardů odborné způsobilosti, pracovní skupina k tvorbě metodiky na podporu kvality v adiktologických službách, pracovní skupina pro vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, pracovní skupina k nastavení strukturního rámce adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky. Dále probíhaly odborné konzultace zaměřené na integrovanou protidrogovou politiku, zajištění dostupnosti služeb a nástroje financování. V roce 2019 byla dokončena realizace první části nadlimitní veřejné zakázky Tvorba Metodiky moderních metod sociální práce a síťování, jejímž výstupem byla Metodika moderních metod sociální práce a síťování. K druhé a třetí části nadlimitní veřejné zakázky s názvy Systém vzdělávání a rozvoje kompetencí krajských a místních protidrogových koordinátorů a Systém vzdělávání a rozvoje kompetencí zaměstnanců vybraných profesí veřejné správy byla zpracována zadávací dokumentace a v září 2019 byla zahájena realizace obou veřejných zakázek. Dále byla zahájena příprava zadávací dokumentace k veřejné zakázce na Programátorské práce – Jednotný informační systém pro adiktologické služby, pořízení vývojářského notebooku se softwarem a byla vyhlášena veřejná zakázka na Pilotní ověření moderních metod sociální práce a síťování.

Z výstupů byly v roce 2019 dokončeny: Analýza systémového rámce integrované protidrogové politiky, Komparativní analýza zahraničních modelů zajištění kvality adiktologických služeb a výběr prvků využitelných v prostředí ČR, Komparativní analýza nástrojů financování a Metodika moderních metod sociální práce a síťování. Výstupy jsou dostupné na stránkách projektu rozvojadiktologickachsluzeb.cz. Plnění tohoto opatření souvisí s plněním opatření 3.2.f.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.8.c Zajistit podporu aplikace moderních metod sociální práce s klienty např. case/care management, zavádění alternativních nebo inovativním metod sociální a terapeutické práce s klienty např. zaměřených na kompenzaci nedostatečných sociálních dovedností, self-management, udržení rodinných vazeb v průběhu léčby jedince

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Plnění opatření probíhá průběžně. Činnosti MPSV související s podporou aplikace moderních metod sociální práce sociální práce jsou primárně soustředěny do aktivit projektu v rámci projektu

„Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“ a projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“.

V roce 2019 i nadále pokračovala spolupráce útvary v oblasti bydlení, sociální práce a sociálních služeb na legislativním ukotvení nových druhů sociálních služeb zaměřených na řešení potřeb klientů sociálních služeb spojených s bydlením prostřednictvím novely zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Rovněž byla metodicky podporována multidisciplinární spolupráce zapojující do procesu řešení této nepříznivé sociální situace všechny zainteresované subjekty. V pilotním nastavení a ověření modelů sociální práce v projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“, které je realizováno od června 2019 veřejnou zakázkou, bude současně ověřena spolupráce v rámci interdisciplinárních a multidisciplinárních týmů v rámci jednotlivých typů intervenčních míst a navrhovaných typových pozic sociální práce. Výstupy budou odevzdány v průběhu roku 2020 a jejich součástí budou i nelegislativní návrhy.

V roce 2019 byly dílčí aktivity na podporu zavádění specifických metod sociální práce zahrnuty do výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy č. 03_16_048 (ITI), 03_16_049 (IPRÚ), 03_16_052 (KPSVL).

Nově byla zahájena realizace projektů v OPZ PO 2 IP 2.1 SC 2.1.1 v soutěžních výzvách č. 03_18_088 a 03_18_095, které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu sociální práce na obcích mimo hl. m. Prahu, tak přímo na území hl. m. Prahy. V rámci těchto projektů je podpora zaměřena na využití specifických metod a technik sociální práce.

ÚV ČR v rámci svého systémového projektu Systémová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky financovaného z OPZ dokončil realizaci první části nadlimitní veřejné zakázky Tvorba Metodiky moderních metod sociální práce a síťování, jejímž výstupem byla Metodika moderních metod sociální práce a síťování. K druhé a třetí části nadlimitní veřejné zakázky s názvy Systém vzdělávání a rozvoje kompetencí krajských a místních protidrogových koordinátorů a Systém vzdělávání a rozvoje kompetencí zaměstnanců vybraných profesí veřejné správy byla zpracována zadávací dokumentace a v září 2019 byla zahájena realizace obou veřejných zakázek. Metodika je veřejně přístupná na stránkách projektu rozvojadiktologickychsluzeb.cz.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.8.d Zajistit podporu zavádění metod sociální práce s touto cílovou skupinou do služeb, které nejsou primárně zaměřeny na problematiku závislostí, např. azylové domy;

Gestor: MPSV

Termín: Do 2015

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

V roce 2019 byla zahájena realizace projektů v OPZ PO 2 IP 2.1 SC 2.1.1 ze soutěžních výzev č. 03_18_088 a 03_18_095, které se zaměřují v dílčí aktivitě na podporu programů sekundární

a terciární prevence pro osoby ohrožené látkovými i nelátkovými závislostmi, pro osoby závislé na návykových látkách či procesech a na dalších rizikových chování jak mimo hl. m. Prahu, tak přímo na území hl. m. Prahy.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.8.e Podpora síťování a zabezpečení spolupráce s návaznými službami a institucemi na místní úrovni

Gestor: MPSV ve spolupráci s ÚV a MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Plnění opatření probíhá průběžně. Činnosti MPSV související s podporou aplikace moderních metod sociální práce sociální práce jsou primárně soustředěny do aktivit projektu v rámci projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“ a projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“.

MV přistupuje k tomuto problému průřezově, podrobně viz opatření 2.a a 3.8.g. Další specifické problémy s patologickým hráčstvím, nelegálním hazardem a potažmo i zadlužením jsou jako kriminogenní faktory Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (schválené usnesení vlády č. 66 ze dne 25. ledna 2016) výslovně zmiňovány a doporučovány k řešení pomocí preventivních projektů. Jejich vyzdvihnutí ve Strategii pak umožňuje financování potřebných projektů v rámci dotačních programů prevence kriminality, zejména v rámci Programu PK. MV aktuálně neviduje zájem ze strany žadatelů o projekty zaměřené přímo na hazardní hraní, nicméně problematika hazardního hraní a s tím souvisejících negativních jevů bývá nezřídka zahrnuta do komplexních projektů. Hazard a související negativní jevy (mj. navazující přestupková či trestná činnost) se pak objevují výslovně zmiňovány v bezpečnostních analýzách mezi problémy, které je třeba projektem řešit. Jedná se například o projekty situační prevence (zejména městské kamerové dohlížecí systémy), ale také o projekty sociální prevence (projekty na práci s ohroženou cílovou skupinou) či prevence terciární (např. i programy ve spolupráci s PMS v rámci různých omezujících opatření pachatelů apod.). Na tuto oblast se mimo jiné zaměřuje i činnost Asistentů prevence kriminality, kteří působících zejména v SVL, blíže viz text k opatření 3.8.h.

Odbor protidrogové politiky ÚV ČR se na plnění tohoto úkolu podílí několika způsoby:

Vertikální koordinací protidrogové politiky, do které jsou zapojeni zástupci krajů a obcí – více zde: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/koordinace/koordinace-protidrogove-politiky-na-narodni-urovni-157310/>

- 1) financováním projektů poskytovatelů služeb, mezi jejichž činnosti patří síťování s návaznými službami;

- 2) realizací systémového projektu Systémová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky financovaného z OPZ dokončil realizaci první části nadlimitní veřejné zakázky Tvorba Metodiky moderních metod sociální práce a síťování, jejímž výstupem byla Metodika moderních metod sociální práce a síťování. Metodika je veřejně přístupná na stránkách projektu rozvojadiktologickýchsluzeb.cz.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.8.f Zajišťovat podporu službám pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené

Gestor: ÚV v přímé spolupráci s MPSV a MZd

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV v roce 2019 v oblasti protidrogové politiky podpořilo sociální služby s celostátní a nadregionální působností ve výši přesahující 59 mil. Kč. Celkem byly podpořeny sociální služby pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené v roce 2019 téměř ve výši 300 milionů Kč. Oproti roku 2018 došlo k mírnému navýšení.

VS ČR se v roce 2019 podílela na přípravě podkladů k výzvě pro NNO: Zajištění odborné péče o vězněné uživatele drog (osoby s adiktologickou poruchou) a její kontinuity po propuštění z výkonu trestu. Přípravy probíhaly v rámci příprav projektů čerpajících dotace z Norských fondů.

V roce 2019 byla adiktologická péče poskytována celkem ve 13 věznicích. Úlohou adiktologa je poskytovat odborné zdravotní služby vězněným osobám závislým na návykových látkách nebo osobám závislostí ohroženým.

VS ČR disponovala v roce 2019 6 mil. Kč finančních prostředků účelově vázaných na realizaci protidrogového programu (jedná se o aktivity zajišťované zaměstnanci VS ČR nikoli externími subjekty). Z těchto finančních prostředků bylo hrazeno zejména zajištění činnosti specializovaných oddílů pro zajištění léčení (dobrovolného i soudně nařízeného), bezdrogových zón, poraden drogové prevence a adiktologů; dále pak byla hrazena substituční léčba; detoxifikace; vzdělávání a supervize zaměstnanců poskytujících odbornou péči osobám závislým na návykových látkách nebo osobám závislostí ohroženým.

MSp v roce 2019 disponovalo dotačním titulem Protidrogová politika ve věznicích s alokací 8 mil. Kč.

MZd na plnění tohoto opatření aktivně spolupracuje, vypisuje každým rokem následující dotační tituly:

- Národní program řešení problematiky HIV/AIDS;
- Protidrogová politika MZd: Dotační řízení MZd se vyhlašuje pro neinvestiční program „Protidrogová politika MZd“.

Informace o dotačních programech pro žadatele o finanční podporu jsou uveřejňovány na internetových stránkách MZd pro příslušný dotační rok 2019.

V rámci realizace Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, jejímž účelem je především nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace, byly vytvořeny akční plány, které blíže specifikují konkrétní cíle, odpovědnost, ukazatele, termíny plnění pro klíčová prioritní témata Národní strategie Zdraví 2020 a rámcové rozpočty. Akční plány byly vzaty na vědomí vládou v srpnu 2015 usnesením č. 671 a měly by zajistit kontinuitu směřování péče o zdraví. Jedním z těchto akčních plánů je akční plán č. 4 Omezení zdravotně rizikového chování, který zahrnuje tři akční plány: 4a Akční plán pro vytvoření interdisciplinárního meziresortního rámce primární prevence rizikového chování u vysoce ohrožených skupin dětí v České republice, 4b Akční plán pro oblast kontroly tabáku v České republice na období 2015 až 2018 a 4c Akční plán k omezení škod způsobených alkoholem pro období 2015–2018. Na tyto Akční plány navazuje nový akční plán. V akčních plánech ohledně tabáku a alkoholu lze nalézt i aktivity týkající se služeb pro osoby s adiktologickou poruchou.

Klíčovým dokumentem pro oblast protidrogové politiky je Národní strategii prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027, který vláda ČR schválila usnesením č. 329 dne 13. května 2019, tato strategie navazuje na Národní strategii protidrogové politiky na období 2010–2018 a jejím cílem je především předcházení a snižování zejména zdravotních, sociálních, ekonomických a nehmotných škod vyplývajících z užívání návykových látek, hazardního hraní a dalšího závislostního chování a z existence legálních i nelegálních trhů s návykovými látkami, hazardním hraním a dalšími produkty se závislostním potenciálem. Implementace této strategie je zajištěna Akčním plánem realizace Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021, který vláda ČR schválila 16. prosince 2019 svým usnesením č. 930 a který detailněji rozpracovává plánované postupy pro naplňování cílů. Dalším důležitým dokumentem pro oblast protidrogové politiky je Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030, který byl schválen usnesením vlády ČR č. 817 dne 18. listopadu 2019.

Plnění opatření je zajišťováno prostřednictvím dotačního titulu ÚV „Protidrogová politika“ Úřadu vlády ČR. V průběhu roku 2019 bylo poskytnuto celkem 216.638.000 Kč na realizaci 217 projektů protidrogové politiky v rámci dvou kol dotačního řízení.

V prvním kole dotačního řízení bylo poskytnuto celkem 205.290.000 Kč pro 217 projektů. V rámci dotačního řízení byly vyhlášeny dvě oblasti podpory: oblast I. zahrnovala síť služeb a projektů, jejichž cílovou skupinou jsou uživatelé nelegálních návykových látek, hazardní/patologičtí hráči, uživatelé alkoholu a tabáku nebo osoby ohrožené uvedeným závislostním chováním, oblast II. zahrnovala projekty informační, výzkumné a projekty zaměřené na plnění aktivit akčních plánů realizace Národní strategie protidrogové politiky.

Druhé kolo dotačního řízení bylo zaměřeno na dofinancování projektů protidrogové politiky. O navýšení dotačního titulu o 77.000.000 Kč v roce 2019 rozhodla na svém jednání vláda dne 25. 11. 2019. V rámci dofinancování bylo podpořeno 64 žádostí v celkové výši 11.348.000 Kč. Nevyčerpané finanční prostředky budou převedeny do následujícího období.

Seznam podpořených projektů protidrogové politiky je veřejně přístupný na stránkách: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/dotace/2019/>

V roce 2019 rozhodla vláda na návrh Rady o centralizaci finančních prostředků z dotačních řízení na programy protidrogové politiky MZd, MSp a MŠMT do rozpočtové kapitoly ÚV ČR, tyto změny směrem ke zjednodušení administrace a zvýšení efektivity jsou realizovány v dotačním řízení pro rok 2020.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.8.g Zajistit podporu začleňujícím službám pro osoby po výkonu trestu

Gestor: MSp (PMS) ve spolupráci s MPSV, MV, MZd a ÚV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV rovněž podporuje sociální služby pro osoby, které mají záznam v trestním rejstříku nebo vedou rizikový způsob života.

V roce 2019 byly dílčí aktivity na podporu programů pro osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody zahrnuty do výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy č. 03_16_048 (ITI), 03_16_049 (IPRÚ), 03_16_052 (KPSVL).

Ve výzvě 82 „Ověřování nových řešení využitelných ve veřejné sféře“ začal v srpnu 2019 projekt: "Aplikace Good-Lives-Model v českém vězeňství." V pilotních věznicích (Jiřice, Stráž p. Ralskem, Kynšperk, Vinařice, Kuřim a Pardubice) probíhá výběr cílové skupiny a terapeutická práce. Cílovou skupinou jsou pachatelé násilné trestné činnosti a hlavním zaměřením je útlum násilného chování a recidivy. Jak aplikovat „Good-Lives-Model“ se budou terapeuti a zaměstnanci učit od lektorů z Německa. V případě úspěšného ověření bude ve spolupráci s Generálním ředitelstvím vězeňské služby a jednotlivými věznicemi provedena standardizace programu a jeho zavedení v dalších zařízeních.

Služby začleňující osoby po výkonu trestu jsou podporovány MSp v rámci dotačního titulu Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele. V rozpočtu kapitoly MSp na rok 2019 bylo na tento dotační titul vyčleněno 2 450 000 Kč. V roce 2018 tato částka činila 4 000 000 Kč, došlo tedy k meziročnímu snížení alokovaných financí.

V rámci tohoto dotačního titulu jsou podporovány následující typy programů:

- Program pro nebezpečné řidiče;
- Programy zaměřené na přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin;
- Programy zaměřené na zvýšení rodičovské odpovědnosti (především v souvislosti s vyživovací povinností);
- Programy zaměřené na snížení agresivity;

- Programy zaměřené na zvládnání rizikových faktorů resocializace.

Na Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé bylo v roce 2019 poskytnuty finanční prostředky ve výši 2 040 746 Kč, a to na projekty zaměřené především na zvládnání rizikových faktorů resocializace, přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin a na snížení agresivity.

Tab. č. 27 Projekty podpořené v roce 2019 v rámci dotačního titulu Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele:

Organizace (žadatel)	Název projektu
Člověk v tísni, o.p.s. (Plzeň)	Na cestě k odpovědnosti
Diecézní charita Brno	Probační program Most pro dospělé
Společnost Podané ruce, o.p.s. (Zlín)	Práce s klienty v konfliktu se zákonem – Probační a resocializační program ve Zlíně
Diakonie ČCE	Probační program Stop násilí
Společnost Podané ruce, o.p.s. (Olomouc)	Práce s klienty v konfliktu se zákonem – Probační a resocializační program
Theia – krizové centrum	Tvá volba 2019
Společnost Podané ruce, o.p.s. (Brno)	Probační program KOMPAS
Nomia, z.ú.	Terapeutický program narativní práce s agresí
Člověk v tísni, o.p.s. (Olomouc)	Na cestě k odpovědnosti

Na prosazování rovných příležitostí žen a mužů má toto opatření neutrální dopad, služba se poskytuje fyzickým osobám bez zaměření na muže či ženy, pouze s ohledem na životní situaci, ve které se nacházejí. Na straně zaměstnanců poskytujících služby je opatření neutrální, vzhledem k tomu, že realizátoři nepreferují pro výkon a poskytování odborných služeb ženy či muže.

PMS kromě standardních služeb poskytovaných v rámci výkonu dohledu probačního úředníka a při přípravě podkladů k rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody v roce 2019 pokračovala v realizaci aktivit v rámci projektu Křehká šance II zaměřeného na přípravu osob ve vězení žádajících o podmíněné propuštění.

Smyslem projektu Křehká šance II je rozvoj praxe Komisí pro podmíněné propuštění v 18 věznicích a provázání jejich činnosti s dvěma nově zaváděnými programy. Tím je program pro pachatele zvyšující jejich odpovědnost vůči obětem trestné činnosti (program Vnímám i Tebe – VIT) a program

rozvoje spolupráce regionu a věznic v oblasti zacházení s vězněnými pachateli a jejich přípravy na propuštění (program Rozvoj restorativní praxe).

Do konce roku 2019 bylo do projektu Křehká šance II zapojeno celkem 18 věznic, z toho jsou 2 ženské věznic (Světlá nad Sázavou; Praha – Ruzyně, pobočka Velké Přílepy) a jedna disponuje oddělením pro výkon trestu odsouzených žen (Věznice a ÚVZD Opava). Do spolupráce s Komisemi vstoupilo od počátku projektu v roce 2016 celkem 755 osob. Vedle činnosti prováděné přímo s vězněnými osobami projekt Křehká šance II svojí realizací zvýšil odborné znalosti pracovníků působících v této oblasti (zejména ve věznicích a v rámci PMS) a přispěl ke zvýšení kvality podkladů využívaných pro rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění.

Program pro pachatele Vnímám i Tebe (VIT) byl v průběhu roku 2019 realizován v 7 původních věznicích – Heřmanice, Horní Slavkov, Liberec, Pardubice, Plzeň, Rapotice a Světlá nad Sázavou, a ve 3 nově zapojených věznicích – Bělušice, Karviná, Znojmo. Celkem proběhly během roku 2019 dva běhy programu v termínu leden-květen a září-prosinec. První běh absolvovalo 69 odsouzených (z toho 62 mužů a 7 žen). Program je průběžně lektory evaluován. Sbírána byla anonymizovaná data od všech účastníků programu a lektori programu uskutečnili pohovory s absolventy aktivity z běhů v roce 2018. Na konci roku 2019 proběhlo školení nových lektorů programu VIT s tím, že bude program rozšířen do dalších 3 věznic v ČR – Hradec Králové, Praha – Ruzyně, Všechny.

Program Rozvoje restorativní praxe se konkrétními postupy zaměřuje na spolupráci a funkční komunikaci mezi věznicemi, PMS a místní komunitou, resp. místní samosprávou a poskytovateli služeb působících na místní úrovni, konkrétně v lokalitách věznic Bělušice, Břeclav, Opava, Příbram, Rýnovice a Stráž pod Ralskem. Tato aktivita není programem v pravém slova smyslu, jako spíše procesem, kde s iniciativou restorativního pracovníka (zaměstnanec projektu Křehká šance II, který má program v dané lokalitě na starosti) dochází k větší propojenosti mezi jednotlivými subjekty, zlepšené komunikaci a spolupráci subjektů v regionu, podpoře restorativních přístupů v práci s pachateli a oběťmi trestných činů, informovanosti veřejnosti o tématu práce s pachatelem trestného činu atd. Jmenované lokality se v kooperaci s restorativním pracovníkem významně zapojily do mezinárodní akce Dny restorativní justice, konané v listopadu 2019.

K vlivu opatření na prosazování rovných příležitostí žen a mužů lze konstatovat, že má neutrální dopad na rovnost žen a mužů. Opatření se týká fyzických osob. Na straně přístupu cílové skupiny k službám nabízeným v rámci opatření je opatření neutrální vzhledem k tomu, že nespecifikuje nabídku služeb výlučně, nebo převážně pro ženy, nebo pro muže, ale nabízí je bez rozdílu všem fyzickým osobám, jichž se nabízené služby týkají s ohledem na jejich životní situaci. Poměr zapojených žen a mužů v aktivitách opatření odráží strukturu obětí a pachatelů trestné činnosti, ze strany realizátora (PMS), toto nelze ovlivnit. Na straně pečujících pozic je opatření neutrální s ohledem na to, že realizátor nepreferuje pro výkon a poskytování odborných služeb ženy či muže.

GŘ VS ČR spolupracuje s MPSV na prohlubování spolupráce při výkonu sociální práce a podpoře její kontinuitní podoby nastavením metodických postupů pro práci s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody. V roce 2017 byl zpracován VS ČR návrh Metodického postupu pro sociální pracovníky věznic pro prohlubování spolupráce v oblasti sociální práce a MPSV návrh Doporučovaného postupu

pro sociální pracovníky – sociální kurátory. Součástí metodických postupů je doporučení pro využití case managementu. Od roku 2018 byly obě metodiky ověřeny v praxi obou institucí a to na úrovni dvou krajů. Jedná se o Ústecký kraj (zapojení všech věznic a úřadů s rozšířenou působností z tohoto kraje) a Hlavní město Prahu (vazební věznice a úřady městských částí Prahy). Podpora kontinuální práce měla charakter podpory návštěv sociálních pracovníků – sociálních kurátorů ve věznicích, pořádání besed pro odsouzené, zpracování individuálních plánů odsouzených. Pilotáž byla ukončena v březnu 2019. Výstupy (metodické/doporučované postupy) upravují dosavadní systémové postupy (systémový potenciál).

VS ČR uzavřela v roce 2017 dohodu o spolupráci s Rubikon Centrem, z. ú. (smlouva uzavřena na dobu určitou 1. 6. 2018 do 30. 9. 2020) k realizaci projektu Společně na Svobodu CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_024/0006920. Tento projekt je zaměřen na vzájemnou spolupráci neziskového sektoru a vězeňské služby v oblasti efektivní přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu. Ve spolupráci se 4 věznicemi jsou hledány cesty, jak co nejúčelněji navázat na programy zacházení probíhající ve věznicích a na přípravu odsouzených na propuštění, která je zajišťována odbornými pracovníky vězeňské služby. Projekt zahrnuje též analytickou a metodickou část.

Tab. č. 28

	Intervenční skupina	Kontrolní skupina
Celkem v projektu	77	33
Horní Slavkov	24	10
Příbram	8	3
Stráž pod Ralskem	23	11
Světlá pod Ralskem	22	9

IKSP provádí evaluaci pilotního projektu „Otevřená věznice“, jehož cílem je zintenzivnit a zefektivnit přípravu vězňených osob na začlenění do běžného života po propuštění z výkonu trestu. Na tento úkol v období 2020–2023 naváže výzkumný úkol „Penologický výzkum přípravy odsouzených na propuštění“. Dalším výzkumným úkolem IKSP v uvedeném období (který koresponduje s úkolem 3. 8. g) bude výzkum „Návaznost penitenciární a postpenitenciární péče o odsouzené uživatele drog“. K tomuto bodu a období se rovněž váže další výzkumný projekt IKSP „Faktory recidivy a proces ukončování kriminální kariéry“.

Zástupci MV se pravidelně účastní jednání pracovních skupin Komise pro sociální začleňování MPSV (zejména pak Pracovní skupiny k zaměstnávání vězňů, osob po výkonu trestu a osob se záznamem v rejstříku trestů). Tyto pracovní skupiny se zabývají problematikou bezdomovectví, zaměstnávání osob ve výkonu trestu a po propuštění z výkonu trestu, sociálním bydlením apod. Současně se v rámci dalších odborných pracovních skupin podílejí na přípravě a monitoringu plnění vládních strategií a koncepcí (bezdomovectví, vězeňství, boj proti sociálnímu vyloučení, sociální začleňování, romská integrace, sociální bydlení apod.).

V rámci podpory z Programu PK je pravidelně podpořeno několik projektů na podporu integrace osob po VTOS (v r. 2019 např. 2 celokrajské projekty Středočeského kraje zaměřené na prevenci recidivy).

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Praze (dále též „VPŠ a SPŠ MV v Praze“) nadále spolupracuje s VS ČR – Vazební věznice Pankrác. Obsahem spolupráce je zajištění práce pro odsouzené s cílem vytipování vhodných uchazečů pro dělnické profese, které je v současné době velmi obtížné obsadit. Spolupráce s neziskovou organizací Rubikon zabývající se pracovním uplatněním osob propuštěných z výkonu trestu a Domovem mládeže v Horních Počernicích byla ukončena, neboť za celou dobu trvání nebyl doporučen žádný vhodný adept. V souladu s aktuální „Národní strategií primární prevence rizikového chování dětí a mládeže“ má škola zpracován „Minimální preventivní program 2019/2020“.

Osoby bez přístřeší se často rekrutují z řad osob propuštěných z výkonu trestu. Ministerstvo zdravotnictví každým rokem podporuje projekt organizace Naděje „Zdravotní péče o bezdomovce“, který spočívá v zajištění zdravotních služeb na v blízkosti Hlavního nádraží Praha. V roce 2019 byly podporovány služby praktického lékaře, jehož ordinace je umístěna v Nízkoprahovém denním centru Naděje, U Bulhara.

ÚV ČR podpořil v roce 2019 v rámci dotačního titulu ÚV „Protidrogová politika“ Úřadu vlády ČR realizaci celkem 7 projektů poradenských a adiktologických služeb pro osoby v konfliktu se zákonem či VTOS v celkové výši 2.264.000 Kč.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 3.8.h Zajistit podporu službám prevence kriminality a rizikových jevů

Gestor: MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2019 byly dílčí aktivity na podporu programů prevence sociálně patologických jevů, prevence kriminality a veřejného pořádku zahrnuty do výzev pro integrované nástroje např. průběžné výzvy č. 03_16_048 (ITI), 03_16_049 (IPRÚ), 03_16_052 (KPSVL). Jedná se zejména o podporu asistentů prevence kriminality a preventivních programů pro mladé osoby.

MV pokračovalo v podpoře preventivních aktivit v rámci Programu PK 2019 v souladu s vládou schválenou „Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020“ (usnesení vlády č. 66/2016 ze dne 23. ledna 2016). Hlavními cíli Programu PK bylo posílení pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou.

MV pro rok 2019 obdrželo **201 žádostí 96 žadatelů** (obcí, měst, krajů; žádný dobrovolný svazek obcí žádost nepodal), z toho 23 žádostí 9 krajů. Současně byly Komisi podány informace o 27 „víceletých“ projektech schválených v předchozím roce, které pokračují i v roce 2019, a se kterými bylo potřeba v dotacích na rok 2019 již počítat.

Celkové požadavky na dotaci včetně víceletých projektů uplatněných v roce 2019 byly ve výši 69.815.468 Kč, z toho pouze na rok 2019 se jednalo celkově o částku 50.051.399 Kč (a z toho

21.644.156 Kč na investice a 28.407.243 Kč na neinvestice). S „víceletými“ projekty schválenými v roce 2018 na rok 2019 ve výši 14 947 628,44 Kč se jednalo o celkový požadavek na neinvestice pro rok 2019 ve výši 43.354.871,44 Kč, s investicemi pak o 64.999.027,44 Kč.

MV disponovalo částkou 54.939.917,44 Kč, ve skladbě 20.765.151 Kč investičních prostředků a 34.174.766,44 Kč neinvestičních prostředků.

MV podpořilo celkem 172 projektů (z toho 21 krajských projektů) o celkové výši dotace v součtu: 57.975.707 Kč zahrnující i víceleté projekty Asistent prevence kriminality (dále jen „APK“) a Domovník preventista. Přímo na rok 2019 byla určena částka ve výši celkem 54.938.215,44 Kč (39.990.587 Kč bez víceletých projektů podpořených na rok 2019 v roce 2018), z toho 37.185.059,44 Kč neinvestičních prostředků a 17.753.156 Kč na investice. Celkem 29 projektů nebylo podpořeno (z toho 4 z formálních důvodů, zbytek nedosáhl v hodnocení min. počtu bodů).

Nejvyšší dotace, s ohledem na celkovou rizikovost lokalit, množství podaných projektů a jejich kvalitu, byly přiděleny v rámci Libereckého, Moravskoslezského a Ústeckého kraje, z toho Liberecký kraj celkem 7.017.000 Kč (z požadovaných 8.485.500 Kč), Moravskoslezský kraj celkem 9.938.390 Kč (z požadovaných 10.100.806 Kč) a Ústecký kraj celkem 12.994.640 Kč (z požadovaných 19.090.965 Kč). Pro rok 2019 tak nejvyšší dotace (po přičtení částky na r. 2019 z loni schválených víceletých projektů a odečtení částek na roky 2020 a 2021 u víceletých projektů) obdržel Moravskoslezský kraj celkem 10.197.697,44 Kč, Ústecký kraj celkem 9.241.253 Kč a Liberecký kraj celkem 8.184.880 Kč. Uspělo všech 13 víceletých projektů, které byly podány, z toho bylo 11 projektů APK a 2 projekty Domovník – preventista. V roce 2019 tak bylo realizováno již 40 víceletých projektů.

Dotace byly určeny na projekty PK neinvestičního i investičního charakteru. Investiční projekty jsou obdobně jako v předchozích letech zaměřeny zejména na situační prevenci – zřizování, rozšiřování a modernizaci kamerových systémů (MKDS), na budování či obnovu sportovních hřišť a plácků, nově ve větší míře též na osvětlení rizikových míst v obcích. Neinvestiční projekty směřují nejvíce na financování projektu APK, Domovník – preventista, komunitní práce s dětmi a mládeží v péči OSPOD (táborové pobyty, klubová a sportovní činnost). Velmi časté jsou realizace informačních a vzdělávacích projektů, které pokrývají oblasti od pomoci obětem trestné činnosti po vzdělávání strážníků obecních policií. Množství projektů je zaměřeno na oblast seniorů jako obětí kriminality, na forenzní značení jízdních kol a kompenzačních pomůcek a na prevenci kyberkriminality. Podpořeny byly projekty, které nejsou pokryty jinými dotačními tituly ústředních orgánů státní správy. Z oblasti situační prevence byly podpořeny nejčastěji projekty vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů, jejich propojení mezi obecní policií a Policií ČR, zabezpečení objektů měst a obcí a „Bezpečná lokalita“.

V roce 2019 se součástí Programu stal také projekt s celokrajskou působností zaměřený na podporu rozvoje prevence kriminality v kraji. Tento typový projekt byl podporovaný 100% dotací bez povinné spoluúčasti krajů, které měly možnost na něj o dotaci požádat.

Specifickým projektem zvyšujícím bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách je již několik let projekt APK, který od roku 2009 úspěšně realizuje MV v celé ČR především v rámci Programu PK. APK je

nejúspěšnějším a nejžádanějším projektem prevence kriminality v SVL, který má prokazatelně pozitivní výsledky a dopady na zvýšení veřejného pořádku a bezpečí v problémových lokalitách a na zaměstnanost dlouhodobě a obtížně zaměstnatelných osob včetně Romů. Projekt APK lze navíc vyhodnotit jako nejúspěšnější od roku 1996, tedy od počátku dotačního titulu na Program PK.

APK je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (není strážníkem ani čekatelem). Podílí se na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, předchází možnému protiprávnímu jednání svou přítomností a zejména svými komunikačními schopnostmi, vystupuje jako mediátor možných sousedských sporů, monitoruje dodržování čistoty veřejných prostranství, pomáhá ostatním občanům v sociálně vyloučené lokalitě. Při své činnosti je asistent řízen konkrétním strážníkem v roli mentora, se kterým úzce spolupracuje. Na úspěšnosti projektu se podílí i jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách.

Po pilotní realizaci projektu v roce 2009 bylo již v roce 2010 v rámci ČR 38 asistentů působících v 10 obcích, v roce 2019 pak bylo celkem podpořených z rozpočtu MV v rámci Programu prevence kriminality ve 40 obcích celkem 112 APK v celkové výši 25 389 508,44 Kč.

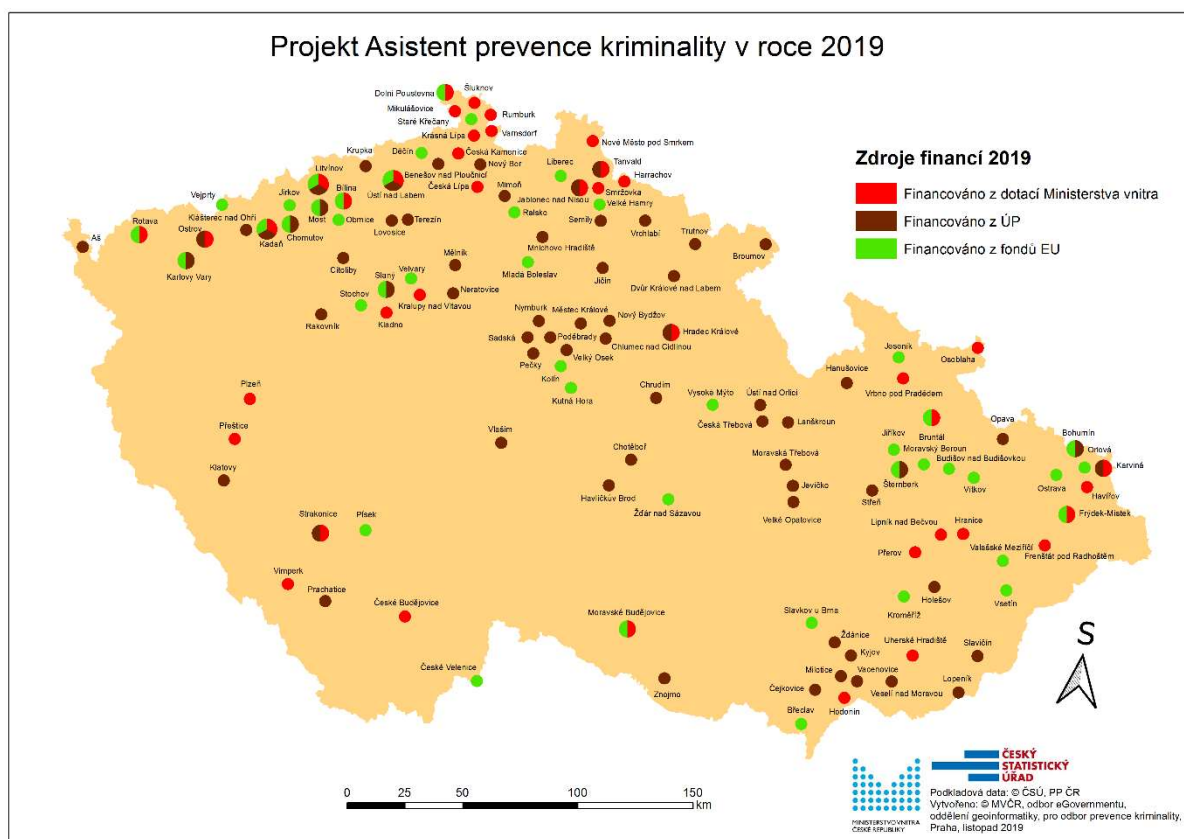
Další asistenti pak působí v rámci ČR i z jiných zdrojů, než jsou prostředky zajišťované MV – např. z podpory úřadů práce – na základě dohody mezi MV a GŘ ÚP ČR. Celkem tak na konci roku 2019 (v prosinci) podporovaly úřady práce v ČR 204 APK v 71 obcích. Asistenti jsou financováni dále přímo z vlastních rozpočtů obcí či z evropských projektů v rámci OPZ – z Evropských fondů bylo na konci roku 2019 podpořeno 124 APK ve 44 obcích. Odhadem tak mohlo působit v celé ČR na konci roku 2019 cca 550 asistentů prevence kriminality.

V průběhu hodnoceného období bylo uspořádáno několik společných aktivit obcí realizujících projekt APK se zástupci MV a dalšími odborníky ke sdílení příkladů úspěšné praxe ve zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených a problémových lokalitách. V roce 2019, v roce 10 let existence projektu, byla uspořádána jedna Konference k APK v dubnu v Orlové. Na konci listopadu 2019 pak byla uspořádána velká Konference APK na půdě Parlamentu ČR. V průběhu října 2019 bylo vydáno ministrem vnitra nové doporučení k možné výši příspěvku na superhrubou mzdu pro jednoho APK na jeden měsíc v částce 25 000 Kč. Na rok 2020 byla též zvýšena možná dotace ministrem vnitra na Program prevence kriminality 2020 na podporu APK o 3 mil. Kč.

Tab. č. 29 Počet podpořených dílčích projektů prevence kriminality Asistent prevence kriminality v letech 2010–2019 a celková výše přiznaných finančních dotací z Programu prevence kriminality MV

Rok	Počet podpořených obcí	Počet APK	Celková výše přiznané dotace
2010	10	38	3 876 000 Kč
2011	16	104	3 423 000 Kč
2012	21	37	5 328 000 Kč
2013	38	90	13 360 000 Kč
2014	64	127	17 644 000 Kč
2015	58	175	22 656 000 Kč
2016	47	121	25 529 000 Kč
2017	37	92	20 928 000 Kč
2018	33	86	18 923 590 Kč
2019	40	112	25 389 508,44 Kč

Obr. č. 2

Dalším projektem, který reaguje na konkrétní potřeby obcí s cílem zvýšit bezpečí v bytových domech a jejich bezprostředním okolí, je preventivní projekt „Domovník – preventista“.

Od 1. července 2013 bylo v rámci pilotního projektu zaměstnáno celkem 17 Domovník – preventistů (dále jen „Domovník“) s pomocí dotace MV v rámci Programu PK, v roce 2019 bylo podpořeno celkem 16 Domovníků v 5 obcích v celkové podpoře ve výši 1 397 280 Kč.

Projektový záměr pilotního projektu prevence kriminality Domovník – preventista je přímou odpovědí na stávající potřeby obcí zvýšit bezpečnost a veřejný pořádek v domech a jejich bezprostředním okolí, posílit osobní odpovědnost občanů za dodržování bezpečnostních standardů, společenských norem a nastolit systém opatření v rámci triády situační prevence kriminality: bezpečný občan – bezpečný dům – bezpečná lokalita.

Vytvořením nové pracovní pozice Domovníka pomáhá řešit stávající neutěšenou situaci v oblasti správy bytového fondu obce, zejména v sociálně vyloučených lokalitách, a současně výrazně napomáhá zvýšení bezpečnosti a veřejného pořádku v dané lokalitě tzv. „řízenou samosprávou“ domu. Občanům žijícím a bydlícím v sociálně vyloučených či rizikových lokalitách projekt ukazuje, že i v nich se může bydlet čistě, na vyšší sociální úrovni a bezpečně, a to za dodržování jasně definovaných pravidel chování. Projekt zároveň pomáhá řešit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných.

Od 1. 1. 2018 je zaměstnáno dalších 30 Domovníků v 10 obcích z projektu OPK MV podporovaného z ESF OPZ „Domovník – preventista“, účinný nástroj sociálního začleňování a podpory sociálně situační prevence v obcích“, reg. č. CZ. 03.2.63/0.0./0.0/15_029/0003723, jehož výstupem bude rovněž Metodika výběru, činnosti a přípravy Domovník – preventista, jako je tomu u APK. Na základě zpracování a uvedení do praxe těchto metodik a standardů vznikne v rámci Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK) nová pracovní pozice, která umožní osobám pocházejícím a žijícím v SVL nalézt své uplatnění na trhu práce, získat novou kvalifikaci, platnou po celé ČR a snadněji se začlenit mezi majoritu.

Na základě požadavku zapojených obcí bylo projednáno a schváleno MPSV prodloužení zaměstnání pro 17 Domovníků z následujících obcí – Vysoké Mýto, Břeclav, Ralsko, Nový Bydžov, Žďár nad Sázavou a Varnsdorf. Veškeré aktivity, vzdělávání, supervize a vzájemné si předávání dobré praxe probíhají podle stanovených harmonogramů. Ostatní aktivity projektu jsou průběžně plněny dle stanovených cílů a harmonogramů. Další, podrobnější informace lze nalézt na <http://www.mvcr.cz/clanek/domovnik-preventista.aspx>.

MV tak aktivně podporuje projekty v rámci sociální prevence (pobytové tábory pro ohrožené děti a mládež, resocializační programy v SVL - rodiny, děti a mládež, vybavení sportovních hřišť s návazným programem pro ohroženou mládež, zahájení činnosti nízkoprahových zařízení pro děti a mládež) a projekty situační prevence (osvětlení, zabezpečení vstupů, kamerové systémy či zřízení a rekonstrukce sportovních hřišť a plácků), dále projekty, které již byly zmíněny (např. APK a Domovník-preventista, apod.).

Policie ČR se v rámci své činnosti v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku aktivně věnuje preventivní činnosti, která patří k hlavním činnostem zejména styčných důstojníků pro menšiny a jejich pracovních týmů. Na prevenci se podíleli nejen policisté zařazení v preventivně informačních skupinách, ale také policisté z dalších útvarů dle potřeby, možností, případně dané situace. Cílovými skupinami jsou všechny věkové kategorie, tedy od dětí předškolního věku až po seniory. V rámci preventivních aktivit se policisté, tak jako v předcházejících letech, podíleli na besedách a přednáškách na základních a středních školách, na speciálních školách a v dětských domovech.

Tématem besed a přednášek byla např. trestní odpovědnost, multikulturní společnost, rasismus, extremismus, rizika virtuální komunikace, zneužívání drog a alkoholu u mladistvých, obecná bezpečnost apod. Dále členové pracovních skupin působí ve výchovných komisích škol (s převahou romských dětí), spolupracují s OSPOD, účastní se setkání s příslušníky minoritních skupin, ve kterých se provozují společné volnočasové aktivity (např. sportovní utkání). Těmito aktivitami tak podporují příklady dobrého soužití nejen mezi majoritní společností a sociálně vyloučenými obyvateli, ale i mezi příslušníky národnostních a etnických menšin navzájem.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.10 Plnění opatření v oblasti rovných příležitostí

Prosazování a podpora sociálního začleňování, respektive předcházení či omezování sociálního vyloučení různých zranitelných skupin osob, má v moderním pojetí přístupu k řešení problémů těchto skupin osob svoji nezastupitelnou úlohu.

K obecným cílům sociálního začleňování patří mimo jiné i zajištění rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám. Nedílnou součástí sociálního začleňování tak musí být i uplatňování zásady rovného zacházení, resp. vyrovnávání příležitostí a zákazu diskriminace, což vede ke zlepšení podmínek pro aktivní účast dotčených osob a jejich zapojení do společnosti.

Cíl: Rovný přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke společenským zdrojům.

Opatření: 4.1.a Uplatňování zásady rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám ve všech politikách týkajících se osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených (rozlišování zavinění a nezavinění, příp. míry zavinění pro účely poskytnutí podpory je třeba odmítat jako protiprávní)

Gestor: ÚV a všechny resorty při navrhování opatření ve výše uvedených politikách

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Neplněno

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení klade důraz na rovný přístup všech osob k bydlení. Prostřednictvím informační a metodické podpory jsou sociální pracovníci obcí zapojených do projektu motivováni k aktivnímu řešení problému přístupu k bydlení sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob. Zúčastněné obce se v tomto programu zavázaly realizovat místní projekty sociálního bydlení v souladu s vládou schválenou Konceptí sociálního bydlení ČR 2015–2025, která výslovně vyžaduje rovné zacházení v přístupu ke všem složkám systému sociálního bydlení a zakazuje všechny formy přímé i nepřímé diskriminace. Princip rovnosti a nediskriminace, k němuž se obce v tomto projektu přihlásily, má zamezit dalšímu rozvoji sociálního vyloučení žadatelů o sociální bydlení, a to i požadavkem na desegregaci lokalit určených pro sociální byty.

Jak ukázaly poznatky MV a úřadu Veřejné ochránkyně práv, v oblasti místní bytové politiky se v řadě případů místních pravidel a vyhlášek zaměřených na přidělování obecních bytů vyskytuje diskriminace. Projekt MPSV usiluje o zamezení diskriminace v přístupu k sociálnímu bydlení a za tímto účelem pokračoval ve spolupráci navázané již v přechozím období s MV, které pravidla místních samospráv vyhodnocuje. V roce 2019 byla zveřejněna a na webových stránkách projektu, prostřednictvím workshopů a dalších informačních kanálů šířena Metodika sociální práce v sociálním bydlení, která jako jednu ze svých příloh obsahuje podrobný rozbor kritérií přidělování obecních bytů. Tuto část metodiky, která byla zpracována právě i ve spolupráci s MV, lze využít jako přehledný návod

k nastavení pravidel přidělování sociálních bytů tak, aby byla nediskriminační a aby byl umožněn přístup všech cílových skupin sociálního bydlení bez rozdílu.

V rámci připravované novely zákona o sociálních službách jsou navržena i opatření zaměřená na podporu rovného přístupu a respektování soukromí a integrity uživatelů sociálních služeb.

Opatření je ve vztahu k nepojistným dávkovým systémům plněno. Nepojistné sociální dávky respektují zásadu rovného přístupu, nárok na dávkovou pomoc mají všechny osoby, které se nalézají ve stanovené (nepříznivé) sociální situaci a plní zákonem stanovené podmínky. Ve vztahu k Metodice hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů pro materiály předkládané vládě ČR zpracované ÚV ČR platí, že podmínky nároku na nepojistné sociální dávky jsou z hlediska rovnosti žen a mužů koncipovány jako neutrální a realizovaná opatření mají na prosazování rovných příležitostí žen a mužů pozitivní vliv.

Oblast SPO jako taková směřuje k ochraně práv dětí a podporuje uplatňování rovného přístupu dětí ke všem zdrojům, právům, zboží a službám. V tomto ohledu vychází z Úmluvy o právech dítěte. Předním hlediskem SPO je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemného práva rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči, přitom přihlíží k širšímu sociálnímu prostředí dítěte. Ustanovení § 9a odst. 2 zákona o SPOD uvádí, že při výkonu opatření SPO mají přednost ta, která zabezpečí řádnou výchovu a příznivý vývoj dítěte v jeho rodinném prostředí a není-li to možné, tak v náhradním rodinném prostředí. Tyto možnosti je soud povinen zvážit předtím než bude u dítěte nařízena ústavní výchova.

Zákon o SPOD ukotvuje v § 8 právo dítěte požádat OSPOD a zařízení SPO, státní orgány, kterým podle zvláštních právních předpisů přísluší též ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, pověřené osoby, školy, školská zařízení a poskytovatele zdravotních služeb o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv. Tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte.

Dále zákon ustanovuje právo dítěte formulovat své vlastní názory a tyto názory pro účely SPO svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte. Vyjádření dítěte se při projednávání všech záležitostí týkajících se jeho osoby věnuje náležitá pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti. Při své činnosti bere OSPOD v úvahu přání a pocity dítěte s přihlédnutím k jeho věku a vývoji tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jeho citového a psychického vývoje. Dítě, které je schopno s ohledem na svůj věk a rozumovou vyspělost posoudit dosah a význam rozhodnutí vyplývajících ze soudního nebo správního řízení, kterého je účastníkem, nebo jde-li o jiné rozhodnutí vztahující se k jeho osobě, obdrží od OSPOD informace o všech závažných věcech jeho osoby se týkajících. O dítěti starším 12 let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit. Tato základní práva dětí musí pracovníci OSPOD při výkonu SPO respektovat.

K dosažení rovného přístupu k výkonu SPO a k zajištění srovnatelné úrovně kvality pro všechny ohrožené děti a jejich rodiny napříč ČR přispěla také standardizace výkonu SPO, která byla zavedena

novelou zákona o SPOD, provedenou zákonem č. 401/2012 Sb. s účinností povinnosti řídit se při výkonu SPO standardy kvality SPO od 1. 1. 2015.

Z hlediska MPSV naplňují horizontální princip obecně všechny projekty.

Z pohledu MPO je opatření plněno, a to především v podporovaných programech OPPIK. V projektech podporovaných v programech OPPIK (MPO) jsou uplatňovány zásady rovných příležitostí a nediskriminace. Podporu nelze poskytnout v případě, že by žadatel neakceptoval oblast rovných příležitostí, tj. především zákaz diskriminace na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.

Integrace cizinců

Cizince je možné považovat za skupinu potenciálně ohroženou sociálním vyloučením. Z toho důvodu je nutné aktivně realizovat integrační politiku, jejímž cílem je především podpořit nekonfliktní soužití majority s cizinci, zajistit sociální soudržnost obyvatel země, zabránit vzniku negativních sociálních jevů (např. sociální izolace a sociální vyloučení cizinců, případně vznik ghett) a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR. Integrační politika ČR vychází z Koncepce integrace cizinců schválené usnesením vlády.

Koordinací integrační politiky je vládou pověřeno MV. Integraci cizinců na regionální úrovni zabezpečuje především celorepubliková síť Integračních center, mezi jejíž hlavní poslání spadá především zajištění rovného přístupu k integračním službám a ke kvalifikované integrační podpoře. Hlavním nástrojem integrace cizinců na lokální úrovni jsou projekty obcí na podporu integrace cizinců, jejichž cílem je poskytnout samosprávám obcí impuls a podporu k vytvoření vlastní integrační strategie. MV i v roce 2019 realizovalo dotační titul „Projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni“, v rámci něhož finančně podpořilo celkem 16 projektů obcí či městských částí. Nedílnou součástí integrace cizinců na lokální úrovni jsou rovněž NNO, které MV dlouhodobě podporuje prostřednictvím dotační výzvy „Integrace cizinců“. V roce 2019 bylo v rámci této výzvy podpořeno 17 projektů zaměřených na integraci cizinců.

Činnost Policie ČR

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově (dále též „VPŠ a SPŠ MV v Holešově“) se od roku 2007 intenzivně zabývá realizací vzdělávání a integrací příslušníků národnostních menšin do společnosti s cílem tyto příslušníky připravit pro práci u Policie ČR, dalších bezpečnostních sborů či ve státní správě. V období let 2010–2018 realizovala dva projekty zaměřené na vzdělávání žáků z národnostních menšin v oboru vzdělávání Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově.

Pětiletá udržitelnost projektu Vzdělávání žáků národnostních menšin ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově byla v červnu 2018 ukončena. Na základě rozhodnutí ředitele školy byl zpracován školní projekt „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód

68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“. Realizace projektu byla zahájena v září 2018, ukončení projektu je stanoveno na srpen 2022. Cílovou skupinou jsou cizinci a příslušníci národnostních menšin – žáci 8. a 9. tříd ZŠ a jejich rodiče, dále pak již přijatí žáci ke vzdělávání ve čtyřletém vzdělávacím programu v oboru Bezpečnostně právní činnost. Spolupracujícími subjekty projektu jsou Centra na podporu integrace cizinců, krajské úřady – odbory školství, mládeže a tělovýchovy, úřady práce, pedagogicko-psychologické poradny, výchovní pracovníci ZŠ a personální odbory Policie ČR.

Ve školním roce 2017/2018 se ve VPŠ a SPŠ MV a v Holešově vzdělávalo celkem 39 žáků z 11 národnostních menšin. Ve školním roce 2018/2019 se vzdělává 24 žáků z 9 národnostních menšin. Úspěšným ukončením středního odborného vzdělávání vykonáním maturitní zkoušky se vytváří vhodné podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce. Všechny aktivity související se vzděláváním žáků z národnostních menšin jsou plně hrazeny z rozpočtu školy.

Nový školní projekt „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“ naplňuje cíle Strategie sociálního začleňování zejména kapitoly 3. 4 Podpora rovného přístupu ke vzdělání.

Na základě vysokého zájmu o studium ve VPŠ a SPŠ MV v Praze spojeného se zájmem představitelů Karlovarského kraje a s možností využití volného školního areálu v Sokolově vhodného z hlediska potřeb výuky a odpovídajícího zázemí byly stanoveny podmínky a možnosti jeho využití pro účely navýšení počtu přijímaných žáků ke středoškolskému studiu. Ve školním roce 2018/2019 se vzdělávalo v pobočce policejní školy v Sokolově 26 žáků 1. ročníku v oboru vzdělání Bezpečnostně právní činnost. Otevřením pobočky došlo k rozšíření, posílení a zatraktivnění oborové nabídky středoškolského studia v regionu.

Rovný přístup ke zdravotním službám je garantován zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, v platném znění (dále jen „zákon o zdravotních službách“). V případě nespokojenosti pacienta s poskytnutím zdravotní péče může pacient podat stížnost dle Části osmé – Stížnosti.

Dle zákona mají všichni obyvatelé ČR (bez ohledu na náboženské vyznání, barvu pleti, příslušnost k menšině, obyvatelé SVL) srovnatelný přístup ke zdravotní péči jako majoritní společnost.

Při tvorbě nových materiálů musí být uplatněn výše uvedený princip rovnosti přístupu ke zdravotní péči pro všechny osob. Nové materiály nesmí mít negativní dopad na oblast rovnosti žen a mužů, žádné negativní sociální dopad ani dopady na životní prostředí a na podnikatelské prostředí v ČR.

Opatření má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.

1.11 Plnění opatření v oblasti podpory sociálního začleňování na místní úrovni

V ČR narůstají sociální rozdíly mezi obyvatelstvem a vznikají sociálně znevýhodněné a vyloučené skupiny obyvatelstva. Neřešení problémů spojených se sociálním vyloučením stimuluje dobrovolné separační procesy bohatší části populace a nedobrovolné segregační procesy chudší části populace. Důsledkem je růst územních disparit, a to jak na regionální, tak na místní úrovni. Vznikají tak sociálně problémové regiony a sociálně problémové lokality, jež se vyznačují dlouhodobou nezaměstnaností, předlužením, nízkým vzděláním a kvalifikací svých obyvatel, horším zdravotním stavem a zvýšenou kriminalitou. Tyto lokality se vyskytují zejména v hospodářsky problémových regionech, nicméně byly identifikovány i SVL v regionech s dobrými socioekonomickými ukazateli. Výzvou pro ČR je nastavit odpovídající systém sociálního začleňování na místní úrovni.

Cíl: Aktivní přístup lokálních aktérů k prevenci a řešení problematiky sociálního vyloučení

Opatření: 4.2.a Zajistit odpovídající podporu regionům k vytváření sociálně začleňujících politik – metodickou, personální, finanční. Opatření v oblasti podpory sociálního začleňování je třeba zaměřovat na území ČR, která jsou významně ohrožena zvýšenou nezaměstnaností, nedostatkem sociálních služeb, vysokou koncentrací skupin ohrožených chudobou a dalšími jevy konstituujícími prostředí sociálního vyloučení a tam, kde je potřeba dále rozvíjet již existující infrastrukturu sociálních služeb za účelem zvyšování konkurenceschopnosti a sociálního statutu jejího obyvatelstva

Gestor: MPSV, MMR, MŽP, MPO, MV

Termín: 2014–2020

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV činnost sociálních pracovníků zařazených v obecních a krajských úřadech podporuje metodicky a prostřednictvím účelové dotace určené krajským a obecním úřadům (mimo činností sociálně právní ochrany dětí). Tato účelová dotace byla zavedena novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. s účinností od 1. ledna 2015. Cílem dotace je zajištění garance dostupnosti a kvality výkonu sociální práce v přenesené působnosti. Pro dotaci bylo v roce 2019 alokováno 400 mil. Kč. Jedním z kritérií při rozdělování alokovaných finančních prostředků je existence SVL ve správním obvodu obce. Peníze bude možné opět využít zejména na dofinancování platů sociálních pracovníků, jejich materiální vybavení pro práci v terénu, na průběžné vzdělávání a supervize.

Sociální práce na obcích byla ze strany MPSV metodicky vedena v rámci pravidelných konzultačních dnů pro krajské metodiky sociální práce a prevence, zasíláním aktuálních informací v průběhu celého roku, vydáváním stanovisek MPSV a prostřednictvím individuální komunikace s jednotlivými krajskými metodiky.

MPSV metodicky a koncepčně podporuje obce i kraje v oblasti sociálních služeb a sociální práce.

Tab. č. 30 Vývoj financování sociálních služeb

Dotace na podporu poskytování sociálních služeb dle krajů v letech 2014–2019							
Kraj	Celkem dotace 2014	Celkem dotace 2015	Celkem dotace 2016	Celkem dotace 2017	Celkem dotace 2018	Celkem dotace 2019	Celkem dotace 2020
Česká republika	166 625 920 Kč	205 000 000 Kč	287 880 000 Kč	382 000 000 Kč	570 000 000 Kč	678 840 967 Kč	818 200 000 Kč
Hlavní město Praha	641 580 485 Kč	675 488 000 Kč	718 887 000 Kč	878 529 916 Kč	1 157 428 626 Kč	1 302 868 626 Kč	1 421 870 866 Kč
Jihočeský	482 962 139 Kč	557 612 000 Kč	593 437 500 Kč	725 222 097 Kč	955 451 601 Kč	1 075 511 601 Kč	1 173 747 361 Kč
Jihomoravský	678 307 553 Kč	769 956 000 Kč	819 424 500 Kč	1 001 393 630 Kč	1 319 296 739 Kč	1 485 076 739 Kč	1 620 721 619 Kč
Karlovarský	247 111 517 Kč	284 240 000 Kč	302 502 000 Kč	369 678 430 Kč	487 036 798 Kč	548 236 798 Kč	598 311 998 Kč
Královéhradecký	395 447 019 Kč	456 456 000 Kč	485 783 000 Kč	593 660 067 Kč	782 123 800 Kč	880 403 800 Kč	960 818 679 Kč
Liberecký	311 027 827 Kč	346 104 000 Kč	368 341 000 Kč	450 137 853 Kč	593 038 925 Kč	667 558 925 Kč	728 532 845 Kč
Moravskoslezský	890 485 522 Kč	1 002 364 000 Kč	1 066 764 500 Kč	1 303 660 111 Kč	1 717 520 944 Kč	1 933 340 944 Kč	2 109 929 664 Kč
Olomoucký	596 033 792 Kč	652 916 000 Kč	694 865 500 Kč	843 264 100 Kč	1 118 752 175 Kč	1 259 332 175 Kč	1 374 357 855 Kč
Pardubický	394 439 472 Kč	448 932 000 Kč	477 775 500 Kč	583 874 462 Kč	769 231 649 Kč	865 891 649 Kč	944 981 009 Kč
Plzeňský	370 168 655 Kč	406 296 000 Kč	432 400 000 Kč	528 422 697 Kč	696 176 129 Kč	783 656 129 Kč	855 234 209 Kč
Středočeský	912 111 952 Kč	913 748 000 Kč	972 455 500 Kč	1 188 407 424 Kč	1 565 680 060 Kč	1 762 420 060 Kč	1 923 397 100 Kč
Ústecký	723 608 439 Kč	811 756 000 Kč	863 910 500 Kč	1 055 758 105 Kč	1 390 919 797 Kč	1 565 699 797 Kč	1 708 708 677 Kč
Vysočina	404 764 618 Kč	443 080 000 Kč	471 547 000 Kč	576 263 435 Kč	759 204 421 Kč	854 604 421 Kč	932 662 821 Kč
Zlínský	492 823 476 Kč	591 052 000 Kč	629 026 500 Kč	768 713 677 Kč	1 012 750 048 Kč	1 140 010 048 Kč	1 244 137 008 Kč
Celkem	7 707 498 387 Kč	8 565 000 000 Kč	9 185 000 000 Kč	11 248 986 004 Kč	14 894 611 712 Kč	16 124 611 712 Kč	18 415 611 712 Kč

MPSV pokračovalo v roce 2019 v realizaci systémového projektu financovaného z ESF „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platform pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Realizace projektu byla prodloužena v důsledku rozšíření stávajících klíčových aktivit o činnosti zaměřené na zaměstnavatele a služeb primární prevence do 31. 12. 2021.

Opatření je též naplňováno systémovým projektem MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“ (projekt je realizován od roku 2017 do konce roku 2020 a je financován z ESF). Jednou z jeho klíčových aktivit je vytvoření pozice krajských koordinátorů politiky stárnutí. Pozice koordinátorů byly vytvořeny již ze začátku projektu v roce 2017 a jednou z širokého spektra jejich činnosti je poradenství cílové skupině seniorů. Krajský koordinátor se vyzná v nabídce sociálních služeb, doporučí, o jaké sociální dávky je možné žádat, poradí, co dělat při ztrátě zaměstnání v předdůchodovém věku. V případě potřeby zprostředkuje odbornou pomoc. Cílem projektu je také rozvoj dlouhodobější lokální politiky stárnutí prostřednictvím vytvoření a prosazování krajských strategických plánů pro tuto oblast.

Prostřednictvím systémového projektu Podpora sociálního bydlení MPSV metodicky podporuje a koordinuje aktivity spolupracujících obcí včetně obcí v lokalitách výrazně zasažených negativními sociálními jevy a sociálním vyloučením. Tato podpora se vztahuje nejen na sociální práci zaměřenou na problém vyloučení z bydlení, ale i na další témata, která se k tomuto významnému faktoru sociálního vyloučení bezprostředně vztahují. Pracovníci projektu se v roce 2019 dále účastnili jednání místních pracovních skupin, které se na danou problematiku zaměřovali, a to jak v obcích spolupracujících v rámci projektu, tak i v dalších obcích, jež se s touto problematikou potýkají. Za významnou aktivitu, kterou projekt přispívá k naplňování tohoto opatření, lze považovat organizaci krajských workshopů, jež se na podporu regionálních aktérů řešení problematiky sociálního vyloučení zaměřují. Jedním z cílů workshopů, které až dosud proběhly v šesti krajích ČR (Plzeňském, Ústeckém, Libereckém, Moravskoslezském, Zlínském a v kraji Vysočina), je také provázání významných aktérů boje proti sociálnímu vyloučení působících v regionech za účelem řešení bytové nouze sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob.

V roce 2019 proběhlo v rámci systémového projektu Rozvoj systému sociálních služeb několik seminářů určených pro pracovníky krajských úřadů – pro krajské metodiky sociálních služeb a pro krajské registrátory. Konkrétně se uskutečnila dvě dvoudenní metodická setkání mimo prostory MPSV (21. –22. 3. 2019 a 24.– 25. 10. 2019). Dále byla v prostorách MPSV realizována tři jednodenní metodická setkání, a to dvě pro krajské registrátory (21. 6. a 28. 11. 2019) a jedno pro krajské metodiky (29. 11. 2019).

Na těchto setkáních byla dopodrobna probírána mj. témata vedení registračních spisů, přestupky, kvalifikace pracovníků v sociálních službách, zdravotnických pracovníků v sociálních službách, neoprávněné držení v zařízeních sociálních služeb, obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) v sociálních službách a reforma péče o duševní zdraví.

Ve výzvě č. 82 "Ověřování nových řešení využitelných ve veřejné sféře" začal v závěru roku svou realizaci projekt "IKM Communitas". Cílem je realizovat ve třech vybraných pilotních obcích Ústeckého kraje integrovaný rozvoj obce založený na komunitní péči o zdraví a kulturu obyvatel. Jde tedy o implementaci a ověřování nového řešení ve veřejné sféře, a to ve spolupráci s Krajským úřadem Ústeckého kraje. Výsledkem projektu má být schopnost obecní reprezentace podílet se a hledat vlastní řešení pro kvalitní život svých občanů.

MV zajišťuje metodickou podporu regionů v oblasti zvýšení bezpečnosti v SVL v rámci Programu PK, kde pro přípravu projektů prevence kriminality obcí a krajů je k dispozici konzultant MV (více viz opatření 3.8.h). Další podporu a informace mohou obce a kraje také čerpat na webu www.prevencekriminality.cz.

V rámci realistického informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě zajišťoval náměstek ministra vnitra pro řízení sekce legislativy, státní správy a územní samosprávy přípravu, řízení a koordinaci činností meziresortní Pracovní skupiny pro řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit.

Na základě dohody s náměstkyní pro řízení Sekce pro lidská práva ÚV ČR byla tato agenda v březnu 2018 převedena na ÚV ČR, konkrétně ASZ. Cílem uvedené změny byla konsolidace výkonu státní správy v této oblasti, což by mělo přispět k efektivnějšímu řešení problematiky sociálního začleňování. Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV vykonává dle příslušných ustanovení zákonů o územních samosprávných celcích dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů jen v jejich samostatné působnosti a z hlediska jejich zákonnosti.

V souvislosti s Akčním plánem Strategie boje proti sociálnímu vyloučení provádí od roku 2016 odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV posuzování pravidel pro přidělování obecních bytů. Pravidla pro přidělování obecních bytů, zjištěná v rámci kontrolní činnosti MV, jsou posuzována po obsahové stránce z pohledu případné diskriminace a možnosti omezení přístupu k bytům. Důležitým aspektem celé problematiky je skutečnost, že obce nemají povinnost vydat pravidla pro přidělování obecních bytů.

MV v roce 2019 posuzovalo pravidla pro přidělování bytů:

- na základě vlastních zjištění – v roce 2019 bylo provedeno 118 kontrol samostatné působnosti obcí, při nichž byla zjištěna pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce u 16 obcí, přičemž celkem byla takto zjištěna existence 20 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce⁴¹,
- na základě podnětů občanů, Policie ČR a opozičních zastupitelů obcí – 5 obcí (11 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce),
- v 18 případech byl návrh pravidel pro přidělování bytů a pravidel pro přidělování bytů zaslán obcemi ke kontrole nebo k případnému poskytnutí metodické pomoci (buď na základě vlastní iniciativy, nebo na základě vyžádání ze strany MV).

V roce 2019 dokončilo MV posouzení 44 ze 49 obdržených pravidel pro přidělování bytů. Při posouzení bylo zjištěno ve 40 případech porušení zákona.

Náprava nezákonných pravidel:

- dobrovolně zjednána náprava v 17 případech,
- náprava je předmětem jednání s obcí v 16 případech,
- pravidla byla ve fázi návrhu 7

Za nejčastější porušení zákona lze označit:

- Nezařazení na seznam uchazečů na základě plošně stanovených podmínek (např. občanství ČR, dluhy vůči obci či třetím subjektům, existence jiného bydlení apod.),
- požadavek poplatku nebo nevratného daru za podání žádosti,
- posuzování trestní minulosti žadatele či posuzování všech členů žadatelovy domácnosti nebo rodiny.

Žádný z operačních programů MŽP není přímo zaměřený na oblast sociálního začleňování, při jejich vytváření byl nicméně respektován princip partnerství, byla dána příležitost širokému spektru různých organizací i jednotlivců k uplatnění připomínek. Zástupci NNO, včetně například odborů, mají příležitost účastnit se implementace programů prostřednictvím monitorovacích výborů. Veškerá podporovaná opatření jsou nediskriminačního charakteru. Primární cíle Operačního programu Životní prostředí 2014–2020 jsou zaměřeny na zlepšování kvality životního prostředí. Kromě toho však programy přispívají ke „zvýšení ekonomické, sociální a územní koheze“ (Programový dokument Operačního programu Životní prostředí 2014–2020). Součástí Operačního programu Životní prostředí 2014–2020 je kapitola Horizontální zásady, v rámci které je zajištěn udržitelný rozvoj, rovné příležitosti a zákaz diskriminace, rovnost mezi muži a ženami. Osvěta v oblasti sociálního začleňování je rovněž součástí vzdělávání v rámci místní Agendy 21.

⁴¹ Podotýkáme, že některé obce mají dvoje i troje pravidla pro přidělování obecních bytů, kdy se jedná např. o obecná bytová pravidla, o pravidla pro přidělování bytů zvláštního určení a např. i pravidla pro přidělování startovacích bytů či rodinných domů.

Opatření se nepojistných dávkových systémů týká jen omezeně, neboť tyto systémy jsou koncipovány jako jednotné na celém území státu. Krajským pobočkám a kontaktním pracovištím ÚP ČR poskytuje MPSV metodickou podporu.

Opatření je z hlediska MPO plněno. Projekty ve vybraných výzvách OPPIK jsou v procesu hodnocení bodově zvýhodňovány v případě, že místem realizace projektu je hospodářsky problémový region definovaný usnesením vlády ČR č. 952/2013, ve smyslu usnesení vlády ČR č. 826/2015. V. výzva Nemovitosti – Uhelné regiony je pak výlučně určena na podporu projektů realizovaných v těchto regionech.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.2.b Podporovat spolupráci sociálních pracovníků sociálních služeb, služeb pro rodiny, mládež a děti, sociálních pracovníků obcí, sociálně právní ochrany dětí, Úřadu práce ČR, Probační a mediační služby ČR, výchovně vzdělávacích a dalších institucí za účelem prevence i komplexního řešení nepříznivé sociální situace osob

Gestor: MPSV, ÚP ČR, MZd, MV, MŠMT, MŽP, obce, ve spolupráci s MMR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Plnění opatření probíhá za MPSV průběžně. V roce 2019 proběhla klíčová jednání s MV, MSp, GŘ VS ČR a PMS v oblasti postpenitenciární péče a k zajištění kontinuální sociální práce s klienty v průběhu a po ukončení trestního řízení. Další jednání proběhla s nově vzniklou Asociací sociálních služeb ve vězeňství.

Za účasti zástupců MPSV probíhala výměna aktualit a informací rovněž v rámci pravidelných setkání Republikového výboru pro prevenci kriminality, Platformy pro podmíněné propuštění, 17. konference Sekce sociálních kurátorů Společnosti sociálních pracovníků na Labské, VII. Penologických dnů ve Stráži pod Ralskem atp.

Opatření je ve vztahu k nepojistným dávkovým systémům plněno. Sociální práce s klienty systému pomoci v hmotné nouzi je nutnou součástí řešení jejich nepříznivé situace, spolupráce sociálních pracovníků obcí a ÚP ČR je nezbytnou podmínkou prevence sociálního vyloučení.

MPSV pokračovalo v roce 2019 v realizaci systémového projektu „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“ financovaného z ESF. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy

pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platform pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Realizace projektu byla prodloužena v důsledku rozšíření stávajících klíčových aktivit o činnosti zaměřené na zaměstnavatele a služeb primární prevence do 31. 12. 2021.

V oblasti SPO přispěla k podpoře multidisciplinární spolupráce mezi relevantními partnery standardizace této agendy. Jedním z požadavků standardu č. 7 Prevence, konkrétně kritéria 7a) je, aby OSPOD aktivně vyhledával, monitoroval ohrožené děti a prokazatelně koordinoval, případně vytvářel podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu. V rámci kritéria 7b) je požadováno, aby OSPOD spolupracoval na realizaci preventivních aktivit s dalšími fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci, zejména s orgány územní samosprávy, pověřenými osobami, poskytovateli sociálních služeb, zástupci škol a školských zařízení, s Policií ČR, PMS, soudem, státním zastupitelstvím, poskytovateli zdravotních služeb, případně fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci zúčastněnými na péči o ohrožené děti podle místních potřeb a podmínek.

Vhodnými platformami sloužícími k rozvoji multidisciplinární spolupráce na úseku SPO jsou komise pro sociálně-právní ochranu dětí, které zřizuje na základě § 38 zákona o SPOD starosta ORP jako zvláštní orgán obce pro otázky prevence a ochrany práv dětí ve spádové oblasti obce. Členy komise mohou být členové obecního zastupitelstva, fyzické osoby, které spolupůsobí při SPO, zejména pedagogičtí pracovníci, psychologové, zdravotničtí pracovníci, zástupci pověřených osob, občanských sdružení, církví a jiných právnických nebo fyzických osob.

Obdobně zřizuje hejtman kraje na základě § 38a zákona o SPOD poradní sbor na úseku sociálně-právní ochrany. Poradní sbor tvoří odborníci působící v oblasti SPO. Zejména jde o odborníky z oboru pediatrie, psychologie, pedagogiky, zástupce obcí, pověřených osob, poskytovatelů sociálních služeb, škol a školských zařízení, poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů policie, státních zastupitelství, zaměstnance KÚ a OÚ ORP zařazené k výkonu SPO.

Sociální práce s klienty dávek hmotné nouze je dána zákonem o pomoci v hmotné nouzi. Sociální práce je ÚP ČR je provázána se sociální prací na obcích prostřednictvím Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka. Je nastavena spolupráce s obcemi v předávání si informací, které jsou dány ustanoveními v zákoně, tzn. zahájení sociální práce s cílem nalézt pro klienta standardní bydlení, který je v nestandardní formě (ubytovací zařízení, jiný než obytný prostor).

Jak již bylo zmíněno, ve spolupráci s již realizovaným projektem EFES probíhají kazuistické semináře, které jsou určeny pro zaměstnance útvaru zaměstnanosti a útvaru nepojistných sociálních dávek. Dílčí aktivita vzdělávání pracovníků ÚP ČR a posilování jejich kompetencí je zaměřena především na vzájemné informování a přiblížení specifik svých vykonávaných agend tj. hmotná nouze a zaměstnanost. Předávají si nové informace a jsou projednávány konkrétní případy z praxe, v jehož středu je společný klient a je nezbytné společně najít nejlepší řešení pro klienta v jeho situaci a jsou nastavovány konkrétní postupy k jeho docílení. ÚP ČR ve spolupráci s PMS nebo kurátorem pro dospělé na sociálních odborech obcí, pomáhá zejména osobám po propuštění z VTOS možným poskytnutím dávky mimořádné okamžité pomoci dle ustanovení v zákoně o pomoci v hmotné nouzi.

Spolupráce ÚP ČR dále probíhá také s příslušnými OSPOD při vyhodnocení nejen podmínek nároku na dávku hmotné nouze, tzn. také při poskytnutí mimořádné okamžité pomoci na nezbytné náklady související se vzděláním a zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně – právní ochranou dětí.

Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky má meziresortní orgán Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“). Jde o meziresortní iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený při MV. Předmětem činnosti Republikového výboru je vytváření koncepce preventivní politiky vlády ČR na meziresortní úrovni a její konkretizace na úrovni místní.

Jednou z významných priorit zůstává prevence kriminality a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách. Předsedou Republikového výboru je ministr vnitra, výkonným místopředsedou je 1. náměstek ministra vnitra. Dalšími členy jsou zástupci MF, Ministerstva obrany, MPSV, MSp, MŠMT, MV, MZd, Nejvyššího státního zastupitelství, GŘ VS ČR, IKSP, Policejního prezidia České republiky, PMS, RVZRM, Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, ASZ, Soudcovské unie České republiky, ale i Svazu měst a obcí a Asociace krajů ČR.

Na pravidelných jednáních Republikového výboru byly projednávány materiály členů tohoto výboru, které byly předkládány vládě ČR, resortní strategie a koncepce týkající se nebo zahrnující oblast prevence kriminality, zákony dotýkající se prevence kriminality, podklady pro plnění společných úkolů, výsledky řešených výzkumných úkolů, metodické pokyny jednotlivých resortů, informace o resortních dotačních politikách a dále pak aktuální dílčí problematiky. Tematicky byla jednání zaměřena především na zkvalitnění péče o ohrožené děti, pomoc obětem trestných činů, bezpečnostní problematiku SVL, prevenci předlužování, probační programy, recidivu a resocializaci vězňů. Byly projednávány přípravné práce k realizaci individuálních preventivních projektů systémového charakteru.

MV v roce 2019 v rámci Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pokračovalo v plnění úkolu implementace vzdělávacího kurzu s prvky zážitkové pedagogiky do vzdělávacího systému Policie ČR. Toto opatření reflektuje potřebu MV a Policie ČR pružně reagovat na ekonomické, kulturní a sociální změny v ČR, kdy zvýšený počet cizinců, migrantů a příslušníků menšin na území ČR klade zvýšené nároky na práci příslušníků Policie ČR. Právě zážitková pedagogika vhodně umožňuje, na základě vlastního prožitku, porozumět cizím kulturám, pracovat s vlastními předsudky a stereotypy. Mimo to, absolvent kurzu s prvky zážitkové pedagogiky získá základní informace ke specifikům menšin, vzorcům jejich jednání a chování. Cílem kurzu je mj. naučit policisty přiměřeně komunikovat a jednat s lidmi v rozmanitých situacích vyplývajících z výkonu služby.

VPŠ a SPŠ MV v Holešově se od roku 2007 intenzivně zabývá realizací vzdělávání a integrací příslušníků národnostních menšin do společnosti s cílem tyto příslušníky připravit pro práci u Policie ČR, dalších bezpečnostních sborů či ve státní správě. V období let 2010–2018 realizovala dva projekty zaměřené na vzdělávání žáků z národnostních menšin v oboru vzdělávání Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově.

Vzhledem k ukončení pětileté udržitelnosti projektu škola realizuje již druhým rokem školní projekt „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“. Ukončení projektu je stanoveno na srpen 2022.

Cílovou skupinou jsou cizinci a příslušníci národnostních menšin – žáci 8. a 9. tříd ZŠ a jejich rodiče, dále pak již přijatí žáci ke vzdělávání ve čtyřletém vzdělávacím programu v oboru Bezpečnostně právní činnost.

Realizační tým projektu v rámci propagace vzdělávání ve čtyřletém maturitním oboru Bezpečnostně právní činnost a vyhledávání vhodných zájemců z řad cizinců a žáků z národnostních menšin ke vzdělávání spolupracuje zejména s Centry na podporu integrace cizinců, krajskými úřady – odbory školství, mládeže a tělovýchovy, úřady práce, pedagogicko-psychologickými poradnami, výchovnými pracovníky ZŠ a personálními odbory Policie ČR.

Ve školním roce 2018/2019 se ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově vzdělávalo celkem 24 žáků z 9 národnostních menšin. Ve školním roce 2019/2020 se vzdělává 18 žáků z 9 národnostních menšin.

Úspěšným ukončením středního odborného vzdělávání vykonáním maturitní zkoušky se vytváří vhodné podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce. Všechny aktivity související se vzděláváním žáků z národnostních menšin jsou plně hrazeny z rozpočtu školy.

Školní projekt „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01) ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“ naplňuje cíle Strategie sociálního začleňování zejména kapitoly 3. 4. Podpora rovného přístupu ke vzdělávání.

Integrace cizinců

Některé cizince lze považovat za skupinu, která je potenciálně ohrožena sociálním vyloučením. Je proto nutné aktivně realizovat integrační politiku, jejímž cílem je především podpořit nekonfliktní soužití majority s cizinci, zajistit sociální soudržnost obyvatel země, zabránit vzniku negativních sociálních jevů (např. sociální izolace a sociální vyloučení cizinců, případně vznik ghett) a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR. Z toho důvodu MV i v roce 2019 pokračovalo v realizaci dotačního titulu „Projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni“. Projekty přispívají k aktivizaci samospráv v podpoře procesu integrace cizinců – v rámci projektů jsou pak podporovány různé aktivity podporující integraci cizinců, jako je například poskytování kurzů českého jazyka a podpora vzájemného soužití. V roce 2019 bylo ze strany MV takto podpořeno celkem 16 projektů obcí či městských částí. Dalšími aktéry významně přispívající k integraci cizinců na lokální úrovni jsou NNO, jejichž projekty MV každoročně podporuje v rámci dotačního titulu „Integrace cizinců“. V roce 2019 bylo takto podpořeno celkem 17 projektů NNO zaměřených na integraci cizinců, v rámci kterých byly například poskytovány asistenční služby cizincům, realizovány adaptačně integrační kurzy či zajištěn provoz asistenční infolinky. Na regionální úrovni zajišťují integraci cizinců Integrační centra, která působí již ve všech krajích. Hlavním úkolem Center je zajistit cizincům rovný přístup k integračním službám a ke kvalifikované integrační podpoře, k čemuž dochází prostřednictvím

nabídky celého spektra integračních služeb, včetně poskytování právního a sociálního poradenství, jazykových kurzů a aktivit s účastí majoritní společnosti.

MZd v roce 2019 plnilo úkoly například prostřednictvím Krajských hygienických stanic, a to formou pořádání konferencí, a veřejných akcí (Dny zdraví, Týden mobility).

Rovněž organizace v působnosti krajů a orgány samosprávy (města a obce) a organizace v působnosti měst a obcí podávají žádosti o dotace ve vybraných dotačních programech realizovaných MZd, např. Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením, Rozvojové projekty zdravotní péče pro rok 2019. Podrobné informace je možné o těchto projektech získat na internetových stránkách MZd (mezi stanovené priority patří např. Zlepšení informovanosti o vzácných onemocněních, zlepšení zdravotní gramotnosti obyvatelstva v oblasti prevence nádorových onemocnění, podpora patientských organizací, které se zaměřují na osvětovou činnost, prevenci a podporu pacientů s nádorovým onemocněním, zlepšení informovanosti veřejnosti o prevenci psychických onemocnění u seniorů, podpořena byla Poradna podpory zdraví v Ústí nad Labem atd.).

V rámci nástrojů MŽP není a priori uplatněna přímá spolupráce či podpora osob v nepříznivé sociální situaci, avšak tato problematika je součástí širšího uplatňování principů udržitelného rozvoje – místní Agendy 21. Místní Agenda 21 je podporována a pravidelně sledována prostřednictvím pracovní skupiny pro místní Agendu 21 i orgánů MŽP. Jejimi hlavními prvky jsou strategické řízení, aktivní a partnerský přístup a systémové směřování k udržitelnému rozvoji.

MŽP také každoročně vyhlašuje výzvy v rámci Programu na podporu projektů nestátních neziskových organizací, v jehož rámci je každoročně uznatelným osobním nákladem podpora dobrovolnické práce organizované dle zákona o dobrovolnické službě.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.2.c Podpora specifickým programům a projektům řešící eskalaci sociálního napětí na místní úrovni

Gestor: MPSV, ASZ, MV, MMR, MPO, MSp a další resorty

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Z hlediska MPSV je podpora uskutečňována prostřednictvím výzev v rámci KPSVL, viz např. výzva č. 03_16_052 se zaměřením na SVL, která byla vyhlášena v lednu 2017.

Taktéž v rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 jsou prostřednictvím výzev MAS podporovány aktivity směřující k sociálnímu začleňování a prevenci sociálního vyloučení.

ASZ podporuje obce a jejich svazky v jejich snaze zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám, sociální práci,

komunitním aktivitám, bezpečí a prevenci dalšího sociálního vyloučení. Podporuje opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji SVL v kontextu a zájmu celé obce a všech jejích občanů.

V rámci spolupráce poskytovala ASZ obcím také poradenství s přípravou projektů, podávaných ve specializovaných výzvách a podporovala jejich aktivity. Podpořené projekty místních aktérů realizují konkrétní aktivity cílící na sociální změnu.

Projekty řešící eskalaci sociálního napětí v území za podpory ASZ se vztahovaly k oblasti bezpečnosti a prevence kriminality, byly zaměřeny na osoby žijící v SVL, např. osoby po návratu výkonu trestu nebo žijící rizikovým způsobem života, osoby ohrožené závislostmi, osoby závislé na návykových látkách, oběti domácího násilí, osoby ve věku 15–18 let, které vykazují rizikové chování a jsou v péči sociálních kurátorů, pracovníků probační a mediační služby.

Podpořené organizace realizovaly např. v Kadani terénní program a ambulantní poradnu pro osoby závislé, ohrožené závislostí a jejich rodinné příslušníky. V Krnově projekt řešil nedostatečné pokrytí či absence služeb na Krnovsku, zaměřené na sekundární a terciární prevenci pro osoby ohrožené závislostmi nebo osoby závislé na návykových látkách, případně jejich blízké. Terénní program a ambulantní poradna pro osoby závislé, závislostí ohrožené a jejich rodinné příslušníky fungovala v Klášterci nad Ohří a na Vrbensku a v Bruntále probíhala prevence závislostí a služby drogové prevence.

V Ostravě bylo prostřednictvím projektů vytvářeno v SVL bezpečnější prostředí, a to zejména zmírňováním a eliminací sociálně patologických jevů a jejich dopadů na obyvatele těchto lokalit a ubytoven v rámci města, a to v součinnosti s Policií ČR. Dařila se také podpora výchovně vzdělávacích programů a volnočasových aktivit pro rizikové děti a mládež a integračních aktivit pro osoby po návratu z výkonu trestu nebo žijících rizikovým způsobem života. Byla realizována opatření v oblasti návykového chování obyvatel s důrazem na drogové závislosti. Dále proběhlo šíření a realizace terénního programu protidrogové prevence a snížení zdravotních rizik souvisejících s užíváním drog, terénní a přímá práce se ženami, které pracují v sexbyznysu.

V Kolíně a Příbrami se projekty zabývaly nezaměstnanými s trestní minulostí, na Bruntálsku podporou osob propuštěných z výkonu trestu. Vsetín zavedl resocializační programy pro mládež s trestní zkušeností a zaměřil se na komunitní práci pro posílení sousedských vztahů. V oblasti Vítkovska byl uskutečněn rozvoj terénního programu zejména pro drogové uživatele, osoby závislé na alkoholu, patologické hráče a služba terénních pracovníků působících v SVL a rizikových lokalitách na území obcí.

Brno se zaměřilo na prevenci sociálně patologických jevů a navyšování kompetencí jedinců, rodin a komunit v otázce řešení a předcházení problémů. Dále na poskytování podpory obětem předsudečného násilí a zvláště zranitelným obětem trestných činů a zlepšování jejich přístupu ke spravedlnosti. V rámci podpory integračních aktivit pro osoby vykonávající alternativní typ trestu, pro osoby po návratu z výkonu trestu nebo osoby žijícím rizikovým způsobem života byly realizovány systémové aktivity integrace osob do společnosti, včetně probačních programů. Zásadní jsou také

projekty se zaměřením na prevenci návykového jednání a patologického hráčství, obsahující aktivity zaměřené na osoby závislé na návykových látkách, na provázání systému činností institucí poskytujících terénní protidrogové programy, sociální prevenci a dalších sociální služby. Městská část Brno-Královo Pole novým klubem reagovala na potřeby mladých lidí ve věku od 15 do 26 let.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytovala své služby klientům na Osoblažsku, v Kadani a Prunéřově, Roudnici nad Labem, Kolíně, Příbrami, Mikulovicích, v Moravském Berouně a na Poběžovicku, Brně.

Asistenti prevence kriminality jsou často realizovaným projektem v rámci KPSVL. V roce 2019 přispěla činnost APK k prevenci sociálně patologických jevů ve 26 obcích. Byla to Kadaň, Ostrava, Štětí, Obrnice, Bruntál, Litvínov, Vejprty, Slaný, Velké Hamry, Kolín, České Velenice, Jeseník, Ralsko, Sokolov, Most, Žďár nad Sázavou, Brno, Liberec, Vítkov, Moravský Beroun, Vsetín, Břeclav, Písek, Valašské Meziříčí, Budišov nad Budišovkou, Jirkov.

Na této pozici pracovalo 136 APK, kteří byli podpořeni z výzev OPZ. APK v SVL předcházejí konfliktům, jsou součástí prevence kriminality, přenášejí informace do lokalit, jsou pozitivním příkladem ostatním.

Obce zapojené do spolupráce využívají podpory ASZ také k vytvoření pozic Domovník, jehož činnost se týká prevence nejen v oblasti dodržování domovního řádu, údržby bytového fondu, standardů bezpečnosti, ale i podmínek veřejného pořádku v okolí domu nebo ubytovacího zařízení, na kterých se podílejí spolu s ostatními bezpečnostními složkami. Na 14 pozicích pracovali Domovníci v roce 2019 v obcích Štětí, Obrnice, Slaný, Moravský Beroun, Děčín, Valašské Meziříčí, Budišov nad Budišovkou.

Opatření je z hlediska MPO plněno. V programech OPPIK byly magistráty krajských měst vyhlašovány v roce 2019 výzvy ITI, výzvy jsou zaměřeny na podporu integrovaných projektů naplňujících integrované územní investice ve vymezených obcích regionů (aglomerace Brno, Ostrava, Olomouc, Hradec-Pardubice). Celkem bylo v roce 2019 v uvedeném programu vyhlášeno 26 výzev ITI.

VS ČR spolupracuje s PMS v rámci projektu Křehká šance II, (OPZ – Sociální začleňování a boj s chudobou, CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0002257), kde cílem souvisejícího programu Rozvoj restorativní praxe je propojení zájmů a potřeb místní samosprávy, veřejnosti a věznic v oblastech, které by mohly účinně podpořit odborné způsoby zacházení s vězněnými osobami připravujícími se na možnost propuštění a přispěly by ke zvýšení pocitu bezpečnosti veřejnosti při návratu vězně osoby na svobodu (spolupráce věznic s orgány místní samosprávy a jejich útvarů, NNO, potenciálními zaměstnavateli a zástupci regionálních podnikatelských subjektů).

IKS v roce 2019 řešil výzkumný projekt „Hate crime“, který se zaměřuje na projevy nenávisti vůči určitým skupinám obyvatelstva. Tento projekt bude dokončen v roce 2020.

MV dlouhodobě a systémově podporuje specifické projekty zvyšující bezpečí v SVL, a to jak finanční podporou, tak vydáváním metodik, pořádáním seminářů a konferencí (viz opatření 3.8.h. – projekt APK, Domovník- preventista, Bezpečná lokalita apod.).

Projekt APK, který zvyšuje bezpečí v SVL, působí preventivně proti extremismu a motivuje samosprávy i občany k pozitivnímu hledání řešení problémů, je úspěšně realizován MV v celé ČR především v rámci Programu PK (více k projektu v kap. k opatření 3.8.h).

V rámci integrace cizinců na lokální úrovni jsou primárním nástrojem integrace cizinců projekty samospráv obcí, které jsou MV podporovány prostřednictvím dotačního titulu „Projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni“. V rámci tohoto dotačního titulu je obcím poskytována jak finanční, tak i odborná pomoc. Integrační projekty obcí pak představují účinnou prevenci vzniku sociálního napětí mezi cizinci a majoritní společností, či přispívají k mírnění již vzniklého napětí. Jedná se o komplexní integrační projekty realizované na základě analýzy situace v dané lokalitě a uskutečňované v nezbytné součinnosti s cizinci a s dalšími aktéry integrace v obci (např. školy, Integrační centra, NNO či kluby). Při realizaci projektů je pozornost zaměřena zejména na zranitelné skupiny cizinců, včetně žen-cizinek. V roce 2019 podpořilo MV celkem 16 projektů obcí či městských částí. Tradicí se stala také celostátní konference obcí konaná každoročně pod záštitou ministra vnitra, v rámci které dochází ke sdílení dosavadních zkušeností a příkladů dobré praxe. V roce 2019 uspořádala již 11. ročník této konference městská část Praha 13. Na místní úrovni působí v oblasti integrace cizinců rovněž řada NNO, které MV podporuje v rámci dotačního programu „Integrace cizinců“.

Mimořádné situace ve výskytu přenosných onemocnění ve vazbě na sociálně slabou populaci řeší Krajské hygienické stanice na celém území ČR.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

1.12 Plnění opatření v oblasti posilování sociální soudržnosti

Proces sociálního vyloučení se vždy dotýká celé společnosti; jedním z jeho negativních rysů je závažné narušení společenské soudržnosti. Sociální soudržnost označuje stav sdílené identity, loajality a solidarity ve společnosti. Vyjadřuje schopnost společnosti zajistit důstojné životní podmínky všem svým členům. Soudržnost nevzniká prostou občanskou, prostorovou či teritoriální příslušností, nýbrž participací na sociálně ekonomické dynamice a správě věcí. Důležitými tématy v této oblasti je mezigenerační solidarita, vnímání sociálně vyloučených osob veřejností, participace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených osob a také zapojení soukromého a občanského sektoru, které je důležité pro nastolení sociálního dialogu.

Cíl: Snižování sociálního napětí

Opatření: 4.3.a Podpora spoluúčasti občanů na řízení věcí veřejných včetně zapojování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených

Gestor: MPSV – metodiky a šíření dobré praxe

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV podporuje spoluúčast občanů na věcech veřejných, a proto v rámci jednání se subjekty veřejné správy zdůrazňuje principy dobrovolnosti a partnerství, které jsou pro výkon sociální práce prioritní. Úspěšná sociální práce zvyšuje u klientů občanskou iniciativu a především potřebné kompetence tak, aby byli schopni se aktivně zapojit do věcí veřejných.

Opatření je částečně naplňováno systémovým projektem MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“ (projekt je realizován od roku 2017 do konce roku 2020 a je financován z ESF). Jednou z jeho klíčových aktivit je vytvoření pozice krajských koordinátorů politiky stárnutí. Pozice koordinátorů byly vytvořeny již ze začátku projektu v roce 2017 a jednou z širokého spektra jejich činnosti je vytvoření diskusních platforem a pořádání kulatých stolů, jejichž výstupy budou podporovat politiku stárnutí na krajích; dlouhodobým cílem je v tomto smyslu vytvoření a prosazování krajských strategických plánů pro tuto oblast. V rámci těchto aktivit se počítá se zapojením cílové skupiny seniorů.

Projekt Podpora sociálního bydlení usiluje o zapojení veřejnosti do řešení problémů spjatých se sociálním vyloučením, s důrazem na problém vyloučení z bydlení, a to i na úrovni místních samospráv šestnácti obcí, se kterými projekt aktivně spolupracuje. V uplynulém období tyto obce pokračovaly v realizaci setkání s veřejností (např. Ostrava, Kadaň, Štětí, ale i menší obce jako Velké Hamry nebo Křižánky), kde za přímé participace občanů diskutovala témata související se sociálním bydlením. K zapojení veřejnosti působí i široce zaměřená informační kampaň projektu. Webové stránky projektu v uplynulém období zvýšily svoji návštěvnost a jen v roce 2019 měly celkem 31 525 návštěvníků, tedy průměrně 86 návštěvníků za den. Velice efektivní a interaktivní formou komunikace s veřejností je rovněž facebooková stránka projektu, kde jsou témata z oblasti sociálního bydlení soustavně propagována a udržována v centru pozornosti návštěvníků těchto stránek.

Pravidelně tyto stránky v roce 2019 sledovalo 940 lidí. Zmínit je třeba i Zpravodaj sociálního bydlení, který byl ke konci sledovaného období rozeslán na 1030 adres. Mezi jeho příjemce patří nejen odborná, ale také široká veřejnost, která díky Zpravodaji dostává aktuální informace ze světa sociálního bydlení či projektu a může tak získat potřebné informace jak o obecných novinkách, tak také o možné pomoci. Některé spolupracující subjekty navíc Zpravodaj sociálního bydlení dále šíří, takže se okruh příjemců a tedy i dosah Zpravodaje výrazně zvyšuje.

Podpora participativních metod práce s cílovou skupinou byla v roce 2018 zařazena do podporovaných aktivit v rámci výzvy č. 03_16_052, tato výzva byla vyhlášena v rámci KPSVL. Participativní metody práce s cílovou skupinou představují další možnost zapojování osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených do prevence a do rozhodovacích procesů na místní úrovni s cílem angažovat je do definování a řešení problémů za použití kooperativního rozhodování. Participativní metody práce s cílovou skupinou navazují na realizaci komunitní sociální práce a činnosti komunitních center, mohou být kombinovány s jinými aktivitami výzvy č.03_16_52 a vhodným způsobem je doplňovat.

Prostřednictvím výzvy ŘO OPZ č. 047 pro MAS podporuje MPSV oblast aktivit zacílených na zvýšení míry zapojení a spoluúčasti na komunitním životě (podpora komunitní činnosti a komunitních center).

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.3.b Zapojování občanského a soukromého sektoru do tvorby a implementace opatření na podporu sociální soudržnosti, včetně posilování společenské odpovědnosti zaměstnavatelů nebo rozvoje sociální ekonomiky

Gestor: MPSV – metodiky a šíření dobré praxe

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Ze strany MPSV jsou v rámci zjišťování potřeb praxe v oblasti výkonu činností sociální práce průběžně kontaktováni a následně jsou realizovány konzultace i se zástupci občanského a soukromého sektoru.

V roce 2019 byla vyhlášena nová výzva v oblasti sociálního podnikání, a to výzva č. 03_19_105 Podpora sociálního podnikání v Praze. V případě výzev na sociální podnikání vyhlášených v rámci prioritní osy 2 OPZ je zaměření výzev diskutováno na pracovních skupinách, které předcházejí jednání programového partnerství (PROP), které následně tyto výzvy projednává a doporučuje je ke schválení (potřebnost těchto skupin vzešla z jednání PROP).

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 jsou prostřednictvím výzev MAS podporovány potřebné pro území MAS, realizované často za účasti významných lokálních partnerů. V roce 2018 proběhl kulatý stůl na téma podpory sociálního podnikání na území MAS, dále proběhla první schůzka pracovní skupiny na téma sociální začleňování a zaměstnanost a v neposlední řadě rovněž probíhají pravidelná setkání zástupců

Narodní síť MAS se zástupci ŘO OPZ, věnovaná jak aktuálním tématům spojeným s implementací jak v tomto programovém období, tak i v období následujícím.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.3.c V rámci probíhající důchodové reformy zohledňovat udržení mezigenerační spravedlnosti
Gestor: MPSV
Termín: Průběžně
Stanovisko KSZ: Plněno

Opatření 4.3.c je plněno. Prioritou MPSV je, aby důchodový systém zůstal i nadále stabilní a dlouhodobě finančně udržitelný. Proto všechny změny a jejich dopady musí být a jsou posuzovány komplexně, tzn. jednak z hlediska jejich vlivu na celý důchodový systém, ale i z hlediska jejich vlivu na jednotlivé seniory. Snahou MPSV je, aby důchodci byli zabezpečeni důstojně, ale zároveň musí výše důchodů zohledňovat i princip zásluhovosti, který je součástí českého důchodového systému a zároveň musí být celý systém i do budoucna finančně stabilní, aby nebyly ohroženy nároky budoucích seniorů a byla tak zachována mezigenerační spravedlnost. Programové prohlášení vlády z června 2018 obsahuje závazek vlády „Sestavíme odborný pracovní tým pro důchodovou reformu, který zhodnotí dosavadní návrhy, aktuální situaci a předpokládaný vývoj a předloží návrh řešení, které zachová stávající nároky, definuje standard plošného zabezpečení ve stáří na principu solidarity, posílí princip zásluhovosti a bude motivovat lidi v aktivním věku, aby využívali podporované formy individuálního zajištění na stáří.“ V návaznosti na to byla ustavena Komise pro spravedlivé důchody s cílem zajistit nejen udržitelný důchodový systém, ale i důchodový systém zajišťující důstojné důchody. Komise je poradní skupinou pod záštitou ministryně práce a sociálních věcí, která zejména hodnotí návrhy předkládané MPSV a doporučuje úpravy principů řešení či výběr variant u předkládaných návrhů. Komise může ministryni práce a sociálních věcí předkládat rovněž vlastní návrhy. MPSV připravovalo podklady pro jednání této komise a poskytovalo vyžádanou součinnost. Na dosavadních jednáních se komise zabývala zejména problematikou sdílení důchodových nároků, finančního zajištění příjmů osob vykonávajících náročnou profesi při dřívějším ukončení pracovní aktivity, možnostmi řešení nižší úrovně důchodů žen, možnostmi většího promítnutí doby péče o děti a o osoby ve stanoveném stupni závislosti v nárocích z důchodového pojištění pečujících osob, udržitelnosti důchodových systémů a konečně byla diskutována možnost rozdělení základního důchodového pojištění jako I. pilíře českého důchodového systému na 0. pilíř a I. pilíř. 0. pilíř by měl poskytovat při splnění podmínek pro nárok na důchod jednotný minimální důchod (zatím se uvažuje o cca 32 % průměrné mzdy, cca 10 000 Kč až 11 000 Kč) a v rámci I. pilíř by měl ocenit individuální průběh kariéry každého jednotlivce. Výsledky činnosti komise je možné sledovat na internetových stránkách ministerstva.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.3.d Rozvoj kapacit a rolí starších lidí v rodině, ekonomice a celé společnosti

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2019 byla vyslána do meziresortního připomínkového řízení Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2019–2025. V rámci vypořádání připomínek došlo ke změně názvu na Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2019–2025.⁴² Smyslem Strategického rámce je na další programové období určovat cíle politiky stárnutí průřezově napříč všemi resorty a zlepšit celkové postavení seniorů ve společnosti, a to zejména vzhledem k probíhající demografické změně. Strategický rámec byl následně předán na schválení vládě ČR.

V říjnu 2019 při příležitosti Mezinárodního dne seniorů uspořádalo MPSV v Praze mezinárodní konferenci „Senioři a lidská práva v ČR“, na které vystoupila ve dvou tematických blocích řada českých i mezinárodních odborníků. Hlavními tématy konference byla sociální práva seniorů a bezpečnost seniorů, násilí, týrání a zneužívání seniorů. Účast na konferenci dosahovala 160 osob.

V rámci uvedené konference byla z rukou ministryně práce a sociálních věcí udílena Cena Rady vlády pro seniory a stárnutí populace čtyřem vybraných osobnostem aktivním na poli podpory seniorů. Smyslem Ceny je zvýšit povědomí společnosti o problematice seniorů a stárnutí a motivovat seniory k aktivnímu stárnutí.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

⁴² Název „Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2019–2025“ byl následně v roce 2020 ještě upraven na „Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2020–2025“.

1.13 Plnění opatření v oblasti mainstreamingu sociálního začleňování

Mainstreaming sociálního začleňování znamená zahrnutí agendy sociálního začleňování nejen do sociální politiky, ale i do politik vzdělávání, zdravotnictví, regionálního rozvoje, v oblasti kultury, spravedlnosti, financí, bezpečnosti a prevenci kriminality. Jeho nejvýraznější charakteristikou je změna přístupu, která usiluje o nadhled a širší chápání daného problému. Při plánování politik cílených na osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené se zvyšuje význam tzv. evidence based policy (politik založených na důkazech). Mainstreaming vytváří proces tvorby politik založených na lepších informacích, vede k větší transparentnosti a otevřenosti a prostřednictvím účinných konzultačních mechanismů podněcuje širší individuální a skupinovou participaci, což minimalizuje vznik politik, které by zhoršovaly existující nerovnosti.

Cíl: Využívání evidence based přístupu při tvorbě politik a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení

Opatření: 4.4.a Zvyšování analytické kapacity ve státní správě a samosprávě, ale i v neziskovém sektoru, zavedení stálé spolupráce státní správy a samosprávy s akademickou a výzkumnou sférou, realistické informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě a samosprávě prostřednictvím vzdělávání pracovníků veřejné správy

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2019 byly v návrhu novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách uvedeny nové druhy sociálních služeb zaměřené na řešení potřeb klientů sociální práce spojených s bydlením, upřesněny povinnosti výkonu sociální práce v přenesené působnosti s klienty dle jejich skutečného pobytu a byla věnována pozornost i vzdělávacím programům zaměřeným na problematiku sociálního vyloučení či začleňování. Rovněž je metodicky podporována nezbytná multidisciplinární spolupráce zapojující do procesu řešení této nepříznivé sociální situace všechny zainteresované subjekty. V pilotním nastavení a ověření modelů sociální práce v projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II, který je realizován od června 2019 veřejnou zakázkou, bude současně ověřena spolupráce v rámci interdisciplinárních a multidisciplinárních týmů. Rovněž průběžná je spolupráce i s VÚPSV v rámci konkrétních projektů – v roce 2019 celkem čtyři, a podobně i spolupráce s akademickou sférou – například projekt PROSO, katedry sociální práce Filosofické fakulty Univerzity Karlovy.

V projektu Podpora sociálního bydlení MPSV navázalo aktivní spolupráci s řadou subjektů z vědecké a akademické obce. Mj. také za účelem zvyšování obecné informovanosti o problematice sociálního vyloučení byly v tomto projektu ustaveny tři expertní skupiny (Sociální práce v sociálním bydlení, Poskytovatelé bytového fondu a Prevence ztráty bydlení a sociální začleňování), které propojují odborníky z daných oblastí se zaměstnanci státní správy i místních samospráv. V roce 2019 proběhla na půdě MPSV čtyři setkání expertních skupin na témata spjatá s poskytováním sociálního bydlení

jako jednoho z nástrojů sociálního začleňování. Vedle expertních skupin se zaměstnanci MPSV a místních samospráv díky projektu Podpora sociálního bydlení zúčastnili rovněž řady workshopů, setkání s obcemi a také mezinárodní konference na téma Trauma a domácí násilí (150 účastníků z celé ČR), která byla v uplynulém roce z iniciativy projektu MPSV zorganizována a které se zúčastnila i řada zahraničních odborníků. Výstupy ze všech těchto akcí jsou zveřejňovány na webových stránkách www.socialnibydeni.mpsv.cz a stávají se součástí informační kampaně, která probíhá dále také mj. na facebookových stránkách projektu nebo prostřednictvím elektronického Zpravodaje sociálního bydlení. Součástí zmíněné informační kampaně bylo i zpřístupňování poznatků z výzkumů, které byly v rámci klíčových aktivit projektu realizovány, ať již se jednalo o prezentaci Výzkumu sousedských vztahů, který pro MPSV vypracoval institut INESAN, nebo o poznatky z probíhajících evaluací místních systémů sociálního bydlení prezentovaných Ostravskou univerzitou. Dále pokračovala spolupráce s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy při pilotování Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace. Metodika, která byla ověřována v obcích spolupracujících s projektem MPSV, umožňuje lokalizovat místa zvýšeného rizika segregace a rozšiřuje možnosti sdílení a aktualizace dat o SVL. Významným výstupem byla v tomto ohledu interaktivní a průběžně aktualizovanými daty doplňovaná mapa zobrazující lokality rezidenční segregace, která byla v roce 2019 zveřejněna [online](#).

V rámci projektu Podpora sociálního bydlení byl dále připravován program vzdělávacích aktivit pro pracovníky státní správy, místních samospráv i neziskového sektoru v oblasti sociální práce s osobami ohroženými ztrátou bydlení. V říjnu 2019 byla zveřejněna nadlimitní zakázka MPSV „Vzdělávání v oblasti sociální práce s osobami ohroženými ztrátou bydlení včetně problematiky dávek na bydlení“. Předmětem plnění veřejné zakázky je vytvoření metodik pro školení pracovníků i samotná realizace vzdělávání podle takto vytvořených metodik vybraným dodavatelem. Vzděláváním má úspěšně projít 500 pracovníků ÚP ČR, municipalit a neziskového sektoru. K dalšímu prohloubení podpory koordinace aktivit na místní úrovni v souvislosti s řešením problematiky bydlení sociálně vyloučených osob pak budou směřovat také další metodiky, které v projektu v daném roce vznikaly a jejichž vydání je plánováno na rok 2020, tedy Metodika pro spolupráci orgánů veřejné správy při realizaci sociálního bydlení a Metodika pro pracovníky Úřadu práce ČR.

Opatření je plněno v rámci promýšlení a přípravy legislativních opatření v oblasti nepojistných dávkových systémů, a to formou spolupráce s akademickou a výzkumnou sférou a neziskovým sektorem. Dokladem v roce 2019 např. byly diskuse s odborníky na téma úpravy sociálních dávek poskytovaných do oblasti bydlení nebo rodičovského příspěvku a zálohovaného výživného, jichž se účastnili zástupci výše uvedených organizací.

Obecně lze konstatovat, že většina projektů a jejich řešení na národní úrovni realizují rozsáhlé týmy z řad odborných referentů státní správy. Systematickou podporu analytické kapacity nevidujeme.

Dále například součástí soutěžní výzvy 03_17_071 je také podpora aktivit na rozvíjení a zkvalitnění výkonu činností sociální práce ve veřejné správě a zároveň se výzva také zaměřuje na mezioborovou a meziresortní spolupráci při řešení situace osob.

Pro zvyšování analytické kapacity a posilování informovanosti státní správy a NNO jsou významné zejména aktivity a výstupy znalostních a datových platforem ve výzvě č. 124 "Podpora inovačního prostředí", které do své činnosti zapojují zástupce relevantních subjektů státní správy a zástupce NNO. Šíření poznatků probíhá směrem k dalším subjektům v dané tematické oblasti (např. duševní zdraví, bezdomovství, migranti, SVL, ohrožené děti, zaměstnanost) formou webových nástrojů, školení a seminářů, kulatých stolů aj. Významná je např. činnost platformy v oblasti duševního zdraví, která je úzce provázána s aktivitami vázanými na reformu psychiatrické péče. Projekty jsou nyní v realizaci, v roce 2020 budou dostupné závěrečné evaluační zprávy s vyhodnocením výsledků a dopadů platforem.

Opatření je v rámci možností MPO průběžně plněno. Opatření MPO plní v rámci svých pravomocí a rozpočtu. Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory. Podpora se týká konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

MV, jako součást pravdivého informování a posilování informovanosti obecně o problematice sociálního vyloučení ve státní správě, zajišťovalo přípravu, řízení a koordinaci činností meziresortní Pracovní skupiny pro řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit. Tato pracovní skupina se skládá ze zástupců státní správy, územní samosprávy či RVZRM.

Stálá spolupráce státní správy a samosprávy je na MZd zajištěna Sekcí zdravotní péče, která je součástí organizační struktury. Sekce prostřednictvím řízených odborů koordinuje a zajišťuje kontrolu výkonu přenesené působnosti svěřené orgánům obcí, krajů a hlavního města Prahy v rámci ministerstva, zpracovává podklady pro hodnocení kontrol pro vládu a MV, odborně vede územně samosprávné celky při výkonu přenesené působnosti v oblasti zdravotnictví. Rovněž zabezpečuje působnost MZd v oblasti zdravotní péče a zdravotních služeb v rozsahu vymezené působnosti, podílí se na tvorbě návrhů právních předpisů a metodik v oblasti zdravotní péče a zdravotních služeb.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.4.b Zavedení systematického posuzování potenciálních dopadů nově přijímaných opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně identifikace rizik a přijetí odpovídajících opatření

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Plnění opatření probíhá průběžně. V roce 2019 byla vytvořena analýza financování sociální práce v přenesené působnosti s cílem zajistit optimální personální zastoupení sociálních pracovníků tak, aby mohly realizovat v potřebném rozsahu nové výzvy spojené s řešením dlouhodobé nezaměstnanosti, zadluženosti, nízkopříjmových rodin, apod.

Opatření je v rámci možností MPO průběžně plněno. Opatření MPO plní v rámci svých pravomocí a rozpočtu. Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory. Podpora se týká konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

Zástupci MV se pravidelně účastní jednání pracovních skupin Komise pro sociální začleňování MPSV (zejména pak Pracovní skupiny k zaměstnávání vězňů, osob po výkonu trestu a osob se záznamem v rejstříku trestů). Tyto pracovní skupiny se zabývají problematikou bezdomovectví, zaměstnávání osob ve výkonu trestu a po propuštění z výkonu trestu, sociálním bydlením apod. Současně se v rámci dalších odborných pracovních skupin podílejí na přípravě a monitoringu plnění vládních strategií a koncepcí (bezdomovectví, vězeňství, boj proti sociálnímu vyloučení, sociální začleňování, romská integrace, sociální bydlení apod.).

Veškerá opatření MZd směřují k podpoře zdraví a prevenci onemocnění obyvatel ČR. Snahou je podporovat osoby ohrožené závažným onemocněním, které může přispět k sociálnímu vyloučení ze společnosti. V roce 2015 byl např. vypracován Národní akční plán pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění na léta 2016–2019, akční plány v rámci Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí zaměřené např. na celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků, rozvoj zdravotní gramotnosti, správnou výživu a stravovací návyky, duševní zdraví aj.

Všechny akční plány obsahují tzv. Logický rámec, který je vhodný pro identifikaci a analýzu problémů na straně jedné a definování cílů a stanovení konkrétních aktivit k řešení těchto problémů na straně druhé. Metodou Logického rámce se připravovaný projekt testuje jak z hlediska vhodnosti a přiměřenosti pro řešení daného problému, tak z hlediska jeho proveditelnosti a trvalé udržitelnosti. Uplatnění metodiky Logického rámce je důležité nejen ve fázi přípravy programu či projektu, ale je klíčovým nástrojem i pro jeho implementaci a hodnocení. Tvoří základ pro přípravu jednotlivých aktivit a rozvoj monitorovacího systému.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.4.c Pravidelné sledování a vyhodnocování vazeb mezi přijímanými strategickými dokumenty v oblastech souvisejícími se sociálním začleňováním

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Plnění opatření probíhá z hlediska MPSV průběžně. Opatření je v rámci možností MPO průběžně plněno. Opatření MPO plní v rámci svých pravomocí a rozpočtu. Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory. Podpora se týká konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

Využití Logického rámce slouží ke koordinaci projektů a materiálů, lidských zdrojů, řízení změn a umožňuje pochopit důvody realizace projektu a cíle, ke kterým projekt směřuje (proč je realizován).

V maximální míře je aplikován SMART přístup, tedy že např. cíle jsou Specifikované, Měřitelné, Akceptovatelné, Reálné a Termínované, viz opatření 4.4.b – využití Logického rámce.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.4.d Podpora zavádění monitoringu a evaluace efektivity opatření

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Projekt Podpora sociálního bydlení MPSV se ve své evaluaci zaměřil i na přípravu evaluačních nástrojů, které by obce nadále využívaly pro zavádění monitoringu efektivity nastavených politik. V roce 2019 rovněž proběhlo setkání k vyhodnocení dosavadních výzkumných nástrojů. Poznatky byly zapracovány do evaluačních dotazníků, které budou využívány u příjemců výzvy č. 108 k Housing First. Projekt bude nadále pracovat na vytvoření nástrojů pro evaluaci efektivity opatření, které bude dále šířit mezi zájemce o sociální bydlení.

V rámci realizace systémových projektů, kde je potenciální dopad v oblasti změn na úrovni osob, je daná povinnost evaluace v rámci realizace projektů. Při konzultacích je kladen důraz na fázi udržitelnosti systémových projektů zejména pro oblast vyhodnocování dopadů i po ukončení projektů. Obdobně je tomu i u některých projektů soutěžního charakteru.

Opatření je v rámci možností MPO průběžně plněno. Opatření MPO plní v rámci svých pravomocí a rozpočtu. Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory. Podpora se týká konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

MV zahájilo již v roce 2014 aktivity, jejichž cílem je zdokonalení analytické činnosti bezpečnostních složek státu a dalších relevantních orgánů a institucí v oblasti prevence kriminality a zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku a zvýšení motivace pro její větší a efektivnější využívání.

MV pravidelně využívá a reflektuje výsledky výzkumů v oblasti integrace cizinců. V rámci dotačního titulu „Integrace cizinců 2019“ byla proto již poněkolikáté poskytnuta dotace na výzkum v oblasti integrace cizinců, sledování a tvorbu indikátorů integrace.

V rámci mezinárodní spolupráce a získávání zkušeností ze zahraničí pracovníci odboru azylové a migrační politiky MV aktivně participují na činnosti a výměně poznatků v pracovních skupinách Evropská migrační síť (EMN) a Evropská integrační síť (EIN).

Plnění opatření viz bod 4.4b – využití Logického rámce. V průběhu realizace Akčních plánů a projektů dochází k několika druhům kontrol, které se týkají jednak administrace projektu, fyzické kontroly průběhu projektu a především monitorování projektu v jeho průběhu, tak i po jeho ukončení.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Opatření: 4.4.e Podpora využívání výzkumných závěrů a zkušeností ze zahraničí, podpora výzkumných činností dlouhodobého charakteru, včetně predikce trendů budoucnosti, podpora výzkumných záměrů sledujících regionální dimenzi sociálního vyloučení

Gestor: všechny resorty

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Od března 2018 je řešen projekt VÚPSV: TL01000229 Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů, jehož jedním z výstupů je metodika pro sociální pracovníky OÚ k provádění depistáže jako standardní metody pro vyhledávání ohrožených osob. Pro MPSV budou výstupy projektu podkladem ke tvorbě dalších metodických materiálů, které podpoří rozšíření oblasti působení sociální práce v oblasti sociální prevence metodou depistáže.

Dále byly v roce 2019 realizovány projekty:

VUS2_07_VÚPS Výzkum etických dilemat, hodnot a principů sociální práce, záměrem výzkumného úkolu je definovat v praxi aktuálně uplatňované etické hodnoty, principy a dilemata při výkonu činností sociální práce.

IP70704 Výzkum atraktivity oborů sociální práce pro studenty středních, vyšších odborných a vysokých škol, odborných kompetencí a osobnostních předpokladů nezbytných pro výkon sociální práce, a to s cílem identifikace předpokladů pro uplatňování situačního přístupu v osobních přístupech vybraných, v praxi působících sociálních pracovníků (viz tzv. v souhrn, Musil etc., 2019).

VA6 Standardy ve veřejné správě, výstupy tohoto projektu budou podkladem pro tvorbu prováděcího předpisu k novele zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Projekt Podpora sociálního bydlení MPSV pokračuje v aktivní spolupráci s partnerskými organizacemi při zprostředkování informací a zkušeností ze zahraničních systémů sociálního bydlení. Projekt využívá dobrých vztahů a sítě kontaktů vybudovaných mj. prostřednictvím zahraničních cest, které proběhly v souladu s harmonogramem projektu v předchozích obdobích. Dále jsou od zahraničních partnerů získávány odborné podklady k sociálnímu bydlení, které jsou zpracovávány do výstupů zveřejňovaných na webových stránkách projektu. V roce 2019 byla takto zveřejněna studie „Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace“ srovnávající dobrou praxi ve vybraných státech EU (Francie, Irsko, Německo, Slovensko, Španělsko). Studie, která se zaměřuje i na možné zdroje inspirace a možnosti přenosu dobré praxe v kontextu ČR, byla propagována prostřednictvím sociálních sítí a zasílána zájemcům o tuto problematiku, kteří se registrovali k odběru novinek a informací z projektu.

Významnou aktivitou projektu MPSV Podpora sociálního bydlení byla organizace mezinárodní konference s názvem „Trauma a domácí násilí“, která proběhla 7. listopadu 2019 v Praze. Konference

představila nejnovější vědecké poznatky o vlivu traumatu, které vzniká často i vlivem domácího násilí, na psychický vývoj i osobnost člověka a jeho roli při vzniku bezdomovectví. Na konferenci, prezentující také nejnovější přístupy v profesionální pomoci lidem bez domova, vystoupili i díky kontaktům projektu renomovaní odborníci ze zahraničí včetně zástupců organizací Cork Simon Community a Focus Ireland nebo Dr. Robina Johnsona, zakladatele přístupu Psychologically Informed Environment (PIE). Akce se zúčastnilo téměř 200 účastníků napříč všemi druhy pomáhajících profesí a ohlasy na ni byly velmi pozitivní. V souvislosti s akcí byly také přeloženy odborné texty související s danou problematikou a jsou spolu s dalšími výstupy konference včetně jejího videozáznamu, průběžně zveřejňovány na webových stránkách projektu.

Díky pokračujícím dobrým vztahům a síťování s Housing Europe a dalšími zastřešujícími evropskými organizacemi v oblasti sociálního bydlení se projekt MPSV Podpora sociálního bydlení pravidelně zúčastňuje mezinárodních akcí a aktivit, což mu umožňuje dále posilovat a šířit zahraniční poznatky a zkušenosti v prostředí ČR. V roce 2019 se jednalo např. o setkání pořádané Evropskou Komisí ACIG – Annual Convention for Inclusive Growth na téma „Budoucnost sociální Evropy po roce 2020“, setkání Transnational Thematic Network on Inclusion pořádané ve spolupráci ESF a organizace FEANTSA (European Federation of National Organisations Working with the Homeless) nebo zapojení do programu Train the Trainer organizace Housing First Europe Hub, jenž se zaměřuje na propojování jednotlivých realizátorů Housing First s cílem vytvořit skupinu školitelů, kteří budou schopni do praxe ve svých organizacích přenášet osvojené principy Housing First a efektivně předávat tyto vědomosti také dalším aktérům.

Vedle těchto aktivit byl projekt MPSV Podpora sociálního bydlení ve sledovaném období stěžejní součástí příprav obsahu Peer Review na téma „Vyloučení z bydlení: role legislativy (Housing exclusion: the role of legislation), k jehož organizaci se MPSV v roce 2019 přihlásilo. Peer Review je významným nástrojem Evropské komise, který umožňuje konzultovat rozvoj sociálních politik prostřednictvím setkání a diskuze předních expertů z jednotlivých evropských zemí. Zájem o účast na Peer Review v ČR projevil několik členských států (BG, CY, IT, LV, LT a NO). Jednání bylo z kapacitních důvodů přesunuto z podzimu 2019 na březen v roce 2020. Z důvodu rozšíření COVID-19 k jednání nedošlo, předpokládá se jeho zorganizování na podzim 2020.

Informace a zkušenosti získané v rámci projektu MPSV ze zahraniční praxe byly také využity při přípravě zadání výzkumu „Antidiskriminační opatření v sociálním bydlení: Zahraniční zkušenosti a přenositelnost dobré praxe do ČR“. Cílem tohoto výzkumu, který bude realizován v nadcházejícím období externím dodavatelem vysoutěženým na základě veřejné zakázky, je mj. zprostředkovat informace poskytovatelům sociálního bydlení – především obcím, jak naplňovat závazné normy ČR i dobrou praxi osvědčenou v zahraničí, týkající se zabezpečení občanů před diskriminací, a poskytnout vodítka pro naplňování mezinárodních závazků ČR v oblasti nediskriminace.

V roce 2019 proběhlo sčítání osob bez domova, které pro MPSV realizoval VÚPSV. Zároveň byla zahájena příprava sčítání osob v nevyhovujícím bydlení, která by měla být metodologicky připravena v roce 2020, a následovat by mělo samotné sčítání. Celkovým záměrem je nastavit funkční metodiku, která by umožňovala longitudinální sledování stavu osob bez domova, až po osoby v nevyhovujícím bydlení.

V projektu Podpora sociálního bydlení MPSV je navázána spolupráce s řadou subjektů z vědecké a akademické obce. V rámci informační kampaně projektu Podpora sociálního bydlení byly zpřístupňovány poznatky z výzkumů, které byly v rámci klíčových aktivit projektu realizovány, ať již se jednalo o prezentaci „Výzkum sousedských vztahů a postojů k sociálnímu bydlení“, který pro MPSV vypracoval institut INESAN (jehož výstupem je vytvoření výzkumné zprávy s „evidence-based“ doporučeními pro tvorbu a realizaci sociálního bydlení na lokální úrovni určené pro místní samosprávy a MPSV), nebo o poznatky z probíhajících evaluací místních systémů sociálního bydlení prezentovaných Ostravskou univerzitou.

Dále pokračovala spolupráce s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy při pilotování Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace. Metodika, která byla ověřována v obcích spolupracujících s projektem MPSV, umožňuje lokalizovat místa zvýšeného rizika segregace a rozšiřuje možnosti sdílení a aktualizace dat o SVL. Významným výstupem byla v tomto ohledu interaktivní a průběžně aktualizovanými daty doplňovaná mapa zobrazující lokality rezidenční segregace, která byla v roce 2019 zveřejněna [online](#).

Opatření je v rámci přípravy legislativních opatření v oblasti nepojistných dávkových systémů plněno. Dokladem v roce 2019 bylo např. využití poznatků o právních úpravách rodinných dávek v členských zemích Evropské unie při zpracování novely zákona o státní sociální podpoře a návrhu zákona o zálohovaném výživném nebo aktivity mezinárodní spolupráce.

MPSV využívá evidence based přístup i při tvorbě politik vztahujících se k systému ochrany práv dětí a péče o ohrožené děti. Každoročně sleduje důležité statistické ukazatele týkající se výkonu SPO, které vycházejí z údajů poskytnutých OSPOD. Tato data jsou zpracována v Ročním výkazu o výkonu sociálně-právní rodiny s tím, že aktuální výkaz reflektuje vždy stav předchozího roku (výkaz je zveřejněn na odkaze <http://www.mpsv.cz/cs/7260>)⁴³.

Na nastavení funkčního monitorovacího systému v agendě SPO se soustředila i KA 02 IP MPSV, jejímž cílem bylo navrhnout systém sběru dat a jejich hodnocení (návrh elektronického systému sběru statistických dat), který bude mapovat potřeby cílové skupiny a výkony příslušných orgánů a služeb a poskytovat tak relevantní údaje pro řízení tohoto systému, plánování a financování služeb. Aktivita reagovala na roztržitost sběru dat v systému péče o ohrožené děti, kdy různá ministerstva, která gesčně odpovídají za služby poskytované dětem a jejich rodinám, provádějí sběr dat odlišným způsobem. V rámci aktivity byl revidován Roční výkaz o výkonu SPO (V20-1), prostřednictvím něho MPSV každoročně sleduje statistické údaje o SPO. V rámci jednání opakovaně zazníval požadavek na sjednocení a optimalizaci systému sběru dat napříč resorty, což vyžaduje intenzivní meziresortní jednání mezi zainteresovanými resorty (zejména mezi MPSV, MŠMT, MZd). V rámci této aktivity vznikla Analýza současného sběru statistických dat. Na přelomu roku byly pilotně ověřovány navržené změny sběru dat s využitím upravené verze Ročního výkazu o výkonu SPO. Výstupem této pilotáže je Vyhodnocení pilotního šetření, které se následně promítlo do Návrhu statistického monitorovacího

⁴³ Povinnost poskytovat data a zpracovávat tento výkaz vyplývá z vyhlášky o Programu statistických zjišťování na příslušný rok. Na základě této vyhlášky poskytují na úrovni obecního úřadu obce s rozšířenou působností data o výkonu SPO krajským úřadům a ty je pak předávají MPSV pro účely statistického zpracování.

systemu v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a péče o ohrožené děti. Součástí tohoto výstupu je také Doporučení k revizím statistického monitorovacího systému.

V roce 2019 také MPSV vyhlásilo výběrové řízení, které by s využitím koncepčního návrhu řešení sběru dat provedl technické řešení IS SPOD, které by reflektovalo výstupy a návrhy parametrů formulované v rámci IP MPSV. Zadávací řízení však bylo zrušeno Úřadem na ochranu hospodářské soutěže. MPSV bude v záměru na zavedení IS SPOD pokračovat i v roce 2020, kdy předpokládá do budoucna rozšíření IS SPOD na celou agendu SPO upravenou zákonem o SPOD. Součástí tohoto informačního systému by měla být také evidence dětí a spisová dokumentace o dětech, která je vedena OÚ ORP v rozsahu stanoveném v ustanoveních § 54 a § 55 zákona o SPOD, a v prováděcí Směrnici MPSV č. j. 2013/26780-21 ze dne 19. 9. 2013 o stanovení rozsahu evidence dětí a obsahu spisové dokumentace o dětech vedené orgány sociálně-právní ochrany dětí (Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí č. 5/2013). IS SPOD by dále měl umožňovat vzájemné předávání a sdílení údajů mezi OSPOD a dalšími dotčenými orgány a osobami, které je upraveno v ustanoveních § 51 a § 53 odst. 1 zákona o SPOD.

KA 02 se soustředila také na vytvoření podmínek pro vznik kvalitativního monitorovacího systému v oblasti SPO, který by měl být provázán z kvantitativním monitorovacím systémem tak, aby bylo možné prostřednictvím něj hodnotit kvalitu poskytované SPO ve vztahu k zajištění prosperity konkrétního dítěte. Současný stav řízení kvality systému péče o ohrožené děti byl zmapován v Analýze a návrh systému monitoringu kvality a strategie implementace systému řízení kvality v systému sociálně-právní ochrany dětí, v níž je zhodnocen aktuální stav monitoringu kvality v prostředí ČR, který byl porovnán se třemi zahraničními systémy hodnocení kvality (USA, Austrálie a Velká Británie). Doplňkovým materiálem je Definice funkcionalit informačního systému nutných pro sledování vybraných indikátorů řízení kvality.

V průběhu realizace IP MPSV vznikla celá řada analýz, o něž se opírají koncepční návrhy změn systému péče o ohrožené děti, které by měly být základem pro přijetí potřebných systémových změn v oblasti legislativy, financování, koordinace politik a metodického vedení pracovníků působících v systému péče o ohrožené děti. Nad rámec těchto výstupů bylo v roce 2019 spuštěno dotazníkové šetření Identifikace bariér v přístupu romských dětí ke zprostředkování náhradní rodinné péče opírající se o neadresný sběr etnických dat, na základě nichž by měl být zmapován přístup romských dětí ke zprostředkování NRP. Realizátorem tohoto šetření je VÚPSV. Přehled výstupů a výzkumných projektů, jejichž realizace probíhala v roce 2019, je uveden v tabulce níže.

Tab. č. 31 Realizované výzkumné studie a analýzy v roce 2019

Oblast	Název analýzy	Financování
Podpora a rozvoj služeb v oblasti SPO	Optimální model minimální sítě služeb pro děti a jejich rodiny na úrovni obcí s rozšířenou působností	IP MPSV (ESF)
	Metodika pro vytvoření minimální sítě služeb na úrovni ORP	IP MPSV (ESF)
	Metodika lokálního síťování a práce a vedení lokálních síťů	IP MPSV (ESF)
	Interaktivní katalog jevů a služeb pro rodiny a děti	IP MPSV (ESF)
	Včas a spolu. Model preventivních služeb pro děti a jejich rodiny	IP MPSV (ESF)
	Doporučení k optimalizaci systému preventivních služeb na podporu rodiny v ČR	IP MPSV (ESF)
	Hledání nových cest. Komplexní přehled inovativních služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny	IP MPSV (ESF)
Monitorování a řízení kvality systému SPO	Návrh statistického monitorovacího systému v oblasti ochrany práv dětí a péče o ohrožené děti	IP MPSV (ESF)
	Analýza a návrh systému monitoringu kvality a strategie implementace systému řízení kvality v systému SPOD	IP MPSV (ESF)
Celoživotní vzdělávání pracovníků OSPOD	Vzdělávání jako cílený rozvoj kompetencí. Soubor doporučení pro optimalizaci systému vzdělávání pracovníků OSPOD	IP MPSV (ESF)
Podpora náhradní rodinné péče	Manuál postupů při odborném posuzování zájemců o náhradní rodinnou péči	IP MPSV (ESF)
	Doporučení pro přípravy a další vzdělávání zájemců o náhradní rodinnou péči	IP MPSV (ESF)
	Jak vyhledávat zájemce o náhradní rodinnou péči – příklady dobré praxe	IP MPSV (ESF)
	Manuál postupů pro zprostředkování náhradní rodinné péče	IP MPSV (ESF)
	Analýza příbuzenské pěstounské péče	IP MPSV (ESF)
Sběr etnických dat v oblasti NRP	Identifikace bariér v přístupu romských dětí ke zprostředkování náhradní rodinné péče – na konci roku 2019 bylo spuštěno dotazníkové šetření na úrovni OSPOD krajských úřadů a OÚ ORP ⁴⁴	SR

Ve výzvě č. 124 „Podpora inovačního prostředí“ je realizováno 14 projektů. Většina projektů využívá poznatky a výzkumné závěry získaných od zahraničních partnerů a spolupracujících organizací. Jedná se hlavně o znalostní platformy, jako např. platforma v oblasti duševního zdraví zprostředkovávající výsledky spolupráce s renomovanými výzkumnými pracovišti v Anglii, nebo platforma pro ukončování bezdomovectví čerpající ze spolupráce s experty z USA a Holandska. Ve výzvách na podporu sociálních inovací je obecně povinností žadatele porovnat jím navrhované řešení se stávajícími nástroji a postupy v ČR i v zahraničí a toto doložit ověřitelnými zdroji. Součástí výzev je i možnost přenášet

⁴⁴ Záměr byl zpracován v návaznosti na úkol uložený MPSV usnesením vlády ze dne 23. 2. 2015 č. 166 ke Strategii romské integrace do roku 2020 a dále v návaznosti na usnesení vlády ze dne 24. 10. 2016 č. 941 k Metodice pro sledování a vyhodnocování Strategie romské integrace do roku 2020.

ověřená řešení ze zahraničí. V rámci výzvy č. 24 „Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny“ bylo v roce 2019 realizováno celkem 20 projektů. Ve výzvě č. 18 „Projekty veřejné správy zaměřené na inovace v tematických oblastech OPZ“ je aktuálně v realizaci 5 projektů (a další 4 projekty, které úspěšně prošly hodnocením, budou vstupovat do realizace v roce 2020).

Na úrovni národních intervencí a systémových projektů je zahraniční zkušenost buď zmapována před realizací vlastního projektu, anebo je součástí vlastní realizace.

Opatření je v rámci možností MPO průběžně plněno. Opatření MPO plní v rámci svých pravomocí a rozpočtu. Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory. Podpora se týká konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

Cílem projektu Křehká šance II, realizovaným PMS, je kromě činnosti prováděné přímo s vězňenými osobami i zvýšit odborné znalosti pracovníků působících v této oblasti (VS ČR, PMS). V rámci aktivit projektu se v roce 2019 uskutečnilo celkem 6 zahraničních cest do Irska (Dublin) a Velké Británie (Londýn, Edinburgh, Belfast), v jejichž průběhu se celkem 68 osob seznámilo s fungováním parolových rad v obou zemích a způsobem práce zahraničních kolegů s odsouzenými ve věznicích.

Zástupci cílové skupiny projektu (zaměstnanci PMS, VS ČR a spolupracujících subjektů) absolvují zahraniční studijní cesty do zemí, jejichž systém práce v oblasti podmíněného propuštění může sloužit jako inspirace při tvorbě české praxe. PMS již v minulosti úspěšně spolupracovala s odborníky z Velké Británie v rámci předchozích projektů Phare (2004) a Transition Facility (2006). Oba projekty byly specificky zaměřeny na problematiku práce probačních a vězeňských pracovníků v souvislosti s přípravou odsouzených na možnost podmíněného propuštění.

K vlivu opatření na prosazování rovných příležitostí žen a mužů lze konstatovat, že má neutrální dopad na rovnost žen a mužů. Realizátor nespecifikuje nabídku projektové aktivity výlučně, nebo převážně pro ženy, nebo pro muže, ale nabízí ji bez rozdílu všem fyzickým osobám.

VS ČR spolupracuje s MSp a IKSP v oblasti několika výzkumů. Aktuálně lze jmenovat například zapojení VS ČR ve zpracování projektu výzkumného záměru v rámci bezpečnostního výzkumu MV.

Výsledky výzkumů IKSP, kterým kromě empirických zjištění vycházejí také ze zahraničních poznatků a dobré praxe, jsou dávány k dispozici relevantním orgánům státní správy i neziskovým organizacím a ve formě závěrečných studií jsou volně přístupné na webových stránkách IKSP. Pravidelně jsou prezentovány na půdě Republikového výboru pro prevenci kriminality. Pracovníci IKSP jsou zapojeni v řadě komisí a dalších pracovních orgánů resortních i meziresortních a rovněž do vzdělávání pracovníků justice, PMS a VS ČR.

MV zahájilo již v roce 2014 aktivity, jejichž cílem je zdokonalení analytické činnosti bezpečnostních složek státu a dalších relevantních orgánů a institucí v oblasti prevence kriminality a zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku a zvýšení motivace pro její větší a efektivnější využívání.

MV pravidelně využívá a reflektuje výsledky výzkumů v oblasti integrace cizinců. V rámci dotačního titulu „Integrace cizinců 2019“ byla proto již poněkolikáté poskytnuta dotace na výzkum v oblasti integrace cizinců, sledování a tvorbu indikátorů integrace.

V rámci mezinárodní spolupráce a získávání zkušeností ze zahraničí pracovníci odboru azylové a migrační politiky MV aktivně participují na činnosti a výměně poznatků v pracovních skupinách EK Evropská migrační síť (EMN) a Evropská integrační síť (EIN).

MZd v rámci své působnosti:

- se zapojuje do mezinárodních aktivit (např. účast ve Společných akcích Evropské komise, spolupráce s Výbory OSN);
- iniciuje národní aktivity (Smlouva o spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací);
- spolupracuje s odborníky (např. formou jejich účasti v poradních orgánech a pracovních skupinách zřízených MZd k určitým tématům);
- každoročně vypisuje dotační tituly, z nichž mnohé jsou vázány na strategické dokumenty na národní úrovni, jejichž priority se pravidelně aktualizují;
- snaží se získat finanční prostředky (z Fondů EHP a Norska). Finanční prostředky těchto fondů jsou zaměřené především na výzkum a inovace, ochranu životního prostředí, kulturní dědictví a spolupráci v kultuře, veřejné zdraví, vzdělávání a spolupráci v justici. Oproti předchozímu období bude kladen ještě větší důraz na lidská práva, inkluzi Romů a rozvoj občanské společnosti.

Opatření má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Příloha č. 1: Seznam plnění cílů a opatření

Cíl: Nastavení a rozvoj sociální práce			
Opatření	termín	gestor	stav
2.a Zajistit a podporovat vzájemnou spolupráci aktérů veřejné správy a ostatních subjektů při výkonu sociální práce	průběžně	MPSV ve spolupráci s MV, kraji a obcemi	Plněno
2.b Zabezpečit odpovídající metodickou a finanční podporu sociální práce	od roku 2014	MPSV	Plněno částečně
2.c Předložit legislativní úpravu výkonu sociální práce, včetně role aktérů, metodik činností, definice aktérů, činností, úkonů podle potřeb identifikovaných v jednotlivých odvětvích sociální ochrany (včetně využití metody case management)	do konce roku 2016	MPSV	Neplněno
2.d Předložit legislativní úpravu profese a celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků – profesní zákon, za účelem zajištění garantované odbornosti a kvality výkonu sociální práce	do konce roku 2016	MPSV	Plněno
2.e Zajistit účelově vázané financování výkonu sociální práce ve veřejné správě	průběžně	MPSV ve spolupráci s MF	Plněno
2.f Podpora sociální práce na obcích, slaďování metod sociální práce a spolupráce s ÚP ČR, NNO a sociálními službami	průběžně	MPSV	Plněno
2.g Podpora péče poskytované v co největší míře v přirozeném prostředí klienta (komunitní péče)	průběžně	MPSV	Plněno
2.h Podporovat alternativní přístupy v sociální práci	průběžně	MPSV	Plněno
2.ch Zvyšování prestiže sociální práce prostřednictvím osvěty a informování	průběžně	MPSV	Plněno částečně
Opatření	termín	gestor	
3.1.a Zabezpečit odpovídající poradenské, motivační a podpůrné služby pro vstup a udržení se na trhu práce včetně tvorby individuálních akčních plánů (programy personální, technické, metodické a motivační podpory), i prostřednictvím zapojení nestátních neziskových organizací do poskytování komplexních poradenských služeb	průběžně	MPSV, ÚP ČR	Plněno částečně
3.1.d Zajistit podporu odpovídajících služeb pracovní rehabilitace, podpora programům sociální rehabilitace	průběžně	MPSV, ÚP ČR	Plněno

3.1.e Zajištění koordinačních aktivit podporujících vstup a udržení se na trh práce na místní úrovni, zaměstnavatel – ÚP – NNO, personální posílení asistentů, služeb zaměstnanosti – nastavení metodik procesu koordinace a vzájemné spolupráce	průběžně	MPSV, ÚP ČR	Plněno
3.1.f Ve spolupráci s dalšími aktéry (zejm. motivování zaměstnavatelé) zajistit regionální zaměřování programů zaměstnanosti s možností jejich neprodleného nasazení ve vyloučených lokalitách	do konce roku 2014	MPSV, ÚP ČR ve spolupráci s ASZ	Plněno
3.1.g Zajistit programy motivace k přijetí zaměstnání prostřednictvím krátkodobých pracovních příležitostí, pečlivě prověřovat příjmovou a dluhovou situaci uchazečů, motivačně nastavit výši mzdy a délku podpory dotovaných pracovních míst	do konce roku 2015	MPSV, ÚP ČR	Plněno
3.1.j Podporovat vytváření lokálních sítí zaměstnanosti (viz Evropská strategie zaměstnanosti) se zapojením všech relevantních aktérů, tj. zaměstnavatelů, územní veřejné správy a neziskového sektoru	průběžně	MPSV, ÚP ČR	Plněno
3.1.k Šířeji prosazovat princip společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek/motivovat podniky s účastí státu při vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce (například České dráhy, Lesy ČR, správy povodí apod.), seznamovat veřejné zadavatele s metodikou společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek	od roku 2014	ÚV, Sekce pro lidská práva, Odbor sociálního začleňování (ASZ) ve spolupráci s MMR, MPSV a dalšími resorty	Plněno
3.1.l Vzhledem k demografickým predikcím ohledně stárnutí populace dále rozvíjet koncept Age managementu na podporu zaměstnávání starších osob	průběžně	MPSV	Plněno
3.1.m Podporovat rozvoj sociálního podnikání formou osvěty, poradenství, finanční podpory i after care (následné podpory), včetně zvážení nutnosti přijetí specifické právní úpravy sociálního podnikání	průběžně	MPSV, MPO, MŽP	Plněno částečně
3.1.n Zavedení systémové podpory přístupu osob k mikrofinancování	do konce roku 2014	MPSV ve spolupráci s MPO a dalšími relevantními aktéry	Plněno
3.2.o Podpora rozvoje sociálně aktivizačních služeb za účelem podpory osoby k přístupu a udržení na trhu práce	od roku 2014	MPSV	Plněno částečně
3.2.p Podpora rozvoje sociální práce ve službách zaměstnanosti (např. využití metody case managementu apod.)	od roku 2014	MPSV, ÚP ČR	Plněno

3.2.q Podpora rozvoje sociálně terapeutických dílen vzájemně prostupných s integračním sociálním podnikáním a zaměstnáváním znevýhodněných, propojování činnosti sociálně terapeutických dílen s potřebami obce, města, regionu	od roku 2015	MPSV	Plněno
Opatření	Termín	gestor	
3.2.a Zajistit podporu rozvíjení dostupnosti, prostupnosti a komplexnosti systému sociálních služeb v rámci sítí sociálních služeb reagujících na potřeby regionu, podpora spolupráce poskytovatelů sociálních služeb za účelem sociálního začleňování na místní úrovni;	Do konce roku 2015	MPSV	Plněno částečně
3.2.f Optimalizovat systém financování sociálních služeb, který bude reflektovat demografický vývoj, nároky uživatelů a rostoucí náklady poskytovatelů	od 2014	MPSV	Plněno částečně
3.2.i Zvyšování prestiže sociálních služeb a sociální práce prostřednictvím osvěty a informování	průběžně	MPSV	Plněno částečně
Opatření	Termín	gestor	
3.3.a Zpracování nového zákona o podpoře rodiny, náhradní rodinné péče a systém ochrany práv dětí a novelizace souvisejících právních předpisů	od roku 2015	MPSV	Plněno
3.3.b Zajištění systémových změn v oblasti náhradní rodinné péče	průběžně	MPSV	Plněno
3.3.c Zajištění systémové podpory rodin při výchově dětí se specifickými potřebami	průběžně	MPSV	Plněno
3.3.d Zajištění odpovídající a standardy garantované kvality širokého spektra služeb pro rodiny, děti a mládež	průběžně	MPSV	Plněno
3.3.e Deinstitutionalizace náhradní péče, podpora ambulantním, terénním a nízkokapacitním pobytovým službám náhradní rodinné péče	do konce roku 2018	MPSV	Plněno
3.3.f Realizace opatření k podpoře flexibilních forem práce a dalších opatření v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života (motivovat zaměstnavatele k realizaci pro-rodinných opatření, včetně flexibilních forem práce)	průběžně	MPSV	Plněno
3.3.g Rozvoj služeb péče o děti, jejich dostatečné kapacity a místní dostupnosti	průběžně	MPSV	Plněno
3.3.h Rozvoj nízkoprahových služeb na podporu rodin ohrožených sociálním vyloučením, jako jsou kluby matek, mateřská centra, předškolní kluby nebo rodičovské skupiny založené na principu svépomoci	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV	Plněno
3.3.ch Realizovat dotační podporu prarodinných organizací poskytujících služby pro rodiny, včetně rodin se specifickou potřebou	průběžně	MPSV	Plněno
3.3.i Zajištění a podpora komunikace mezi všemi aktéry rodinné politiky (rozvíjet spolupráci s územními samosprávnými celky při zajištění regionální rodinné politiky	průběžně	MPSV	Plněno

3.3.j Zajištění účinných mechanismů spolupráce všech aktérů v systému sociálně-právní ochrany dětí, podpora mechanismů průběžného a dlouhodobého vyhodnocování situace ohrožených rodin a dětí, tvorby individuálních plánů a jejich naplňování	průběžně, evaluace v roce 2016	MPSV	Plněno
3.3.k Realizace programů a opatření v péči o děti v postavení obětí či pachatelů trestné činnosti	průběžně	MSP, spolupráce MV	Plněno
3.3.l Průběžné vzdělávání a odborná podpora všech aktérů systému sociálně-právní ochrany dětí	průběžně	MPSV	Plněno
3.3.m Realizace a rozvíjení osvěty v oblasti opatření v rodinné politice	průběžně, kampaň Právo na dětství 2014/2015	MPSV	Plněno
3.3.n Podporovat zvyšování kvality činnosti OSPOD ve vztahu k ohroženým dětem nebo rodinám včetně dětí a rodin v sociálně vyloučených lokalitách nebo rodin ohrožených vyloučením z bydlení	průběžně	MPSV	Plněno
Opatření	termín	gestor	
3.4.a Zajistit podmínky (materiální, technické, finanční, personální) pro vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu pro všechny děti, žáky a studenty	průběžně	MŠMT	Plněno
3.4.b Zkvalitnění a rozvoj poradenského systému za účelem zajištění rovného přístupu ve vzdělávání (od předškolního po vysokoškolské, vč. prevence rizikového chování)	průběžně	MŠMT	Plněno částečně
3.4.c Zajištění podpory rovného přístupu ve vzdělávání prostřednictvím mimoškolních aktivit (podpora efektivního zájmového a neformálního vzdělávání)	průběžně	MŠMT	Plněno
3.4.d Minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictvím podpory standardizovaných a certifikovaných služeb v oblasti primární prevence rizikového chování ve vzdělávání, ve spolupráci s rodinou a sociálními službami	průběžně	MŠMT	Plněno
3.4.e Podpora rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV a ASZ	Plněno
3.4.f Podpora poradenských, intervenčních a aktivizačních služeb v činnosti vzdělávacích institucí	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV	Plněno
3.4.g Podpůrné služby k získání a dokončení vzdělání pro osoby ze sociálně znevýhodňujícího prostředí podporující jednak samotné žáky a studenty ve studiu, tak jejich rodiče v podpoře svých studujících dětí	průběžně	MPSV ve spolupráci s MŠMT	Plněno

3.4.h Propojení a spolupráce škol, rodin, sociálních služeb a orgánů sociálně právní ochrany dítěte	průběžně	MPSV ve spolupráci s MŠMT	Plněno
Opatření	termín	gestor	
3.5.a Zajištění místní dostupnosti standardního nesegregovaného bydlení (v bytech) pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě (prostřednictvím legislativního vymezení rolí státu a obcí a návazného zajištění financování pořízení, rekonstrukce a provozu sociálního bydlení). Mělo by jít jednak o zajištění využití stávajícího bytového fondu (prostřednictvím rekonstrukcí, možnosti výhodného odkupu obcemi či neziskovými organizacemi) a nástrojů zvyšujících dostupnost bydlení na volném trhu s byty znevýhodněným jednotlivcům a rodinám (např. prostřednictvím garancí nebo sociálních nájemních agentur), jednak o zajištění podpory výstavby standardních nájemních bytů zvláště tam, kde nejsou k dispozici nevyužité byty, kde však existuje potřeba takového bydlení	průběžně	MMR ve spolupráci s MPSV	Neplněno
3.5.b Vytvoření motivačních nástrojů (včetně garančních mechanismů) pro vyšší zapojení soukromých vlastníků bytového fondu v oblasti sociálního bydlení	Do konce roku 2016	MMR ve spolupráci s MPSV	Plněno
3.5.c Podpora programů prevence ztráty bydlení (prevence vyloučení z bydlení), jako je protidluhové poradenství, programy podporující sladování intervencí a nástrojů, personální zajištění apod.	průběžně	MPSV ve spolupráci s MSp	Plněno
3.5.d Podpora koordinace aktivit na místní úrovni za účelem udržení nebo zprostředkování odpovídající formy sociálního bydlení pro osoby vyloučené z bydlení nebo po ztrátě bydlení	průběžně	MPSV ve spolupráci s MMR	Neplněno
3.5.e Legislativní úprava řešení přístupu osob (dle vládou schválené funkční definice ETHOS) k bydlení	průběžně	MMR, MPSV	Plněno
3.5.f V jednotlivých opatřeních zohledňovat princip odmítnutí prostorové segregace znevýhodněných obyvatel	průběžně	MMR, MPSV	Plněno
3.5.g Rozvoj a podpora sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení	průběžně	MPSV	Plněno
3.5.h Pilotní ověření modelu Housing First (bydlení v první řadě) v podmínkách ČR	od roku 2015	MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními resorty	Plněno

3.5.ch Na základě pilotáže následně vyhodnotit a navrhnout konkrétní modely zavádění modelu Housing First do praxe ČR se současným navržením jejich financování	do konce roku 2020	MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními aktéry	Plněno
Opatření	termín	gestor	
3.6.a Podpora osvětových, preventivních a informačních programů na podporu zdravého životního stylu u osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených	průběžně	MZd ve spolupráci s MPSV	Plněno
3.6.b Provádět deinstitucionalizaci psychiatrické péče v souladu s principy schválené Strategie reformy psychiatrické péče	průběžně	MZd ve spolupráci s MPSV	Plněno
3.6.c Zajišťovat osvětu a vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků v oblasti přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace	průběžně	MZd ve spolupráci s MPSV	Plněno
3.6.d Zvyšovat informovanost subjektů zapojených do práce s osobami sociálně vyloučenými nebo sociálním vyloučením ohroženými o možnosti využití programů MZd zaměřených na oblast prevence nemocí a podpory zdraví	průběžně	MZd	Plněno
3.6.e Podpora terénní sociální práce (vyhledávání a práce s ohroženými v terénu) k zajištění poskytování informací, poradenství a usnadnění vyhledání potřebných a odpovídajících zdravotnických či sociálních služeb	průběžně	MPSV	Plněno částečně
3.6.f Podpora služeb na sociálně zdravotním pomezí s cílem zajistit dostupnost těchto služeb	průběžně	MPSV, MZd	Neplněno
Opatření	termín	gestor	
3.7.a Doprovázení politiky fiskální konsolidace vhodnými prorůstovými opatřeními a posilováním zaměstnanosti, což umožní poskytování adekvátní podpory ohroženým skupinám, jejich zapojení na trhu práce, vytvoření dostatečných disponibilních zdrojů pro pasivní sociální ochranu	průběžně	MPSV, MPO, MF	Plněno
3.7.b Zvyšovat informovanost o možnostech a mezích pomoci, kterou skýtají sociální dávkové systémy	průběžně	MPSV, ÚP ČR	Plněno
3.7.c Zkvalitnit informace o vyplácených dávkách a jejich příjemcích tak, aby se mohly využít k včasné identifikaci koncentrace sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů	průběžně	MPSV, ÚP ČR	Plněno

3.7.d Udržovat a kultivovat systém státní sociální podpory a v souladu se strategickými cíli v oblasti zaměstnanosti zvyšovat dostupnost zařízení služeb péče o děti	průběžně	MPSV	Plněno
3.7.e Hledat možnosti, jak při poskytování dávek prohlubovat působení aktivizačních prvků a přispívat k začlenění na trhu práce	průběžně	MPSV, ÚP ČR	Plněno
3.7.f Podpora účasti uchazečů a zájemců o zaměstnání v aktivitách zaměřených na zvýšení finanční gramotnosti	průběžně	ÚP ČR	Plněno
3.7.g Podpora systému finančního vzdělávání – žáci základních a středních škol, pedagogové, odborníci, veřejnost	průběžně	MŠMT	Plněno
3.7.i Implementace směrnice 2013/11/EU o alternativním řešení spotřebitelských sporů, která předpokládá, že členské státy zakomponují do svých právních řádů mimosoudní mechanismy pro řešení spotřebitelských sporů, které budou pro spotřebitele levné, případně bezplatné	do konce roku 2014	MPO	Plněno
3.7.j Důsledně se zaměřit na odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů v oblasti lichvy	průběžně	MV	Plněno
3.7.k Rozvoj a podpora programů materiální pomoci pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené	průběžně	MPSV	Plněno částečně
3.7.l Podpora poradenských a právních aktivit za účelem řešení zadlužení včetně bezplatného právního poradenství na místní úrovni	průběžně	MPSV, MSp	Plněno částečně
3.7.m Podpora programů vzdělávání pro pracovníky pracujícími se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami	průběžně	MPSV, ÚP ČR	Plněno
Opatření			
	termín	gestor	
3.8.b Zajistit podporu aplikace moderních metod financování, zjišťování potřebnosti a zajištění kvality, dostupnosti a provázanosti jako systémových opatření na všech úrovních	průběžně	ÚV v přímé spolupráci s MPSV	Plněno
3.8.c Zajistit podporu aplikace moderních metod sociální práce s klienty např. case/care management, zavádění alternativních nebo inovativních metod sociální a terapeutické práce s klienty např. zaměřených na kompenzaci nedostatečných sociálních dovedností, self-management, udržení rodinných vazeb v průběhu léčby jedince	od roku 2014	MPSV	Plněno
3.8.d Zajistit podporu zavádění metod sociální práce s touto cílovou skupinou do služeb, které nejsou primárně zaměřeny na problematiku závislostí, např. azylové domy;	2015	MPSV	Plněno částečně
3.8.e Podpora síťování a zabezpečení spolupráce s návaznými službami a institucemi na místní úrovni	průběžně	MPSV ve spolupráci s ÚV a MV	Plněno

3.8.f Zajišťovat podporu službám pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené	průběžně	ÚV v přímé spolupráci s MPSV a MZd	Plněno
3.8.g Zajistit podporu začleňujícím službám pro osoby po výkonu trestu	průběžně	MSP (PMS) ve spolupráci s MPSV, MV, MZd a ÚV	Plněno
3.8.h Zajistit podporu službám prevence kriminality a rizikových jevů	průběžně	MV	Plněno
Opatření			
4.1.a Uplatňování zásady rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám ve všech politikách týkajících se osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených (rozlišování zavinění a nezavinění, příp. míry zavinění pro účely poskytnutí podpory je třeba odmítat jako protiprávní)	průběžně	ÚV a všechny resorty při navrhování opatření ve výše uvedených politikách	Neplněno
Opatření			
4.2.a Zajistit odpovídající podporu regionům k vytváření sociálně začleňujících politik – metodickou, personální, finanční. Opatření v oblasti podpory sociálního začleňování je třeba zaměřovat na území ČR, která jsou významně ohrožena zvýšenou nezaměstnaností, nedostatkem sociálních služeb, vysokou koncentrací skupin ohrožených chudobou a dalšími jevy konstituujícími prostředí sociálního vyloučení, a tam, kde je potřeba dále rozvíjet již existující infrastrukturu sociálních služeb za účelem zvyšování konkurenceschopnosti a sociálního statutu jejího obyvatelstva	2014 - 2020	MPSV, MMR, MŽP, MPO, MV	Plněno
4.2.b Podporovat spolupráci sociálních pracovníků sociálních služeb, služeb pro rodiny, mládež a děti, sociálních pracovníků obcí, sociálně právní ochrany dětí, Úřadu práce ČR, Probační a mediační služby ČR, výchovně vzdělávacích a dalších institucí za účelem prevence i komplexního řešení nepříznivé sociální situace osob	průběžně	MPSV, ÚP ČR, MZd, MV, MŠMT, MŽP, obce, ve spolupráci s MMR	Plněno
4.2.c Podpora specifickým programům a projektům řešící eskalaci sociálního napětí na místní úrovni	průběžně	MPSV, ASZ, MV, MMR, MPO, MSP a další resorty	Plněno

Opatření	termín	gestor	
4.3.a Podpora spoluúčasti občanů na řízení věcí veřejných včetně zapojování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených	průběžně	MPSV – metodiky a šíření dobré praxe	Plněno
4.3.b Zapojování občanského a soukromého sektoru do tvorby a implementace opatření na podporu sociální soudržnosti, včetně posilování společenské odpovědnosti zaměstnavatelů nebo rozvoje sociální ekonomiky	průběžně	MPSV – metodiky a šíření dobré praxe	Plněno
4.3.c V rámci probíhající důchodové reformy zohledňovat udržení mezigenerační spravedlnosti	průběžně	MPSV	Plněno
4.3.d Rozvoj kapacit a rolí starších lidí v rodině, ekonomice a celé společnosti	průběžně	MPSV	Plněno
Opatření	termín	gestor	
4.4.a Zvyšování analytické kapacity ve státní správě a samosprávě, ale i v neziskovém sektoru, zavedení stálé spolupráce státní správy a samosprávy s akademickou a výzkumnou sférou, realistické informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě a samosprávě prostřednictvím vzdělávání pracovníků veřejné správy	průběžně	všechny resorty	Plněno
4.4.b Zavedení systematického posuzování potenciálních dopadů nově přijímaných opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně identifikace rizik a přijetí odpovídajících opatření	průběžně	všechny resorty	Plněno
4.4.c Pravidelné sledování a vyhodnocování vazeb mezi přijímanými strategickými dokumenty v oblastech souvisejícími se sociálním začleňováním	průběžně	všechny resorty	Plněno
4.4.d Podpora zavádění monitoringu a evaluace efektivity opatření	průběžně	všechny resorty	Plněno
4.4.e Podpora využívání výzkumných závěrů a zkušeností ze zahraničí, podpora výzkumných činností dlouhodobého charakteru, včetně predikce trendů budoucnosti, podpora výzkumných záměrů sledujících regionální dimenzi sociálního vyloučení	průběžně	všechny resorty	Plněno

Příloha č. 2: Seznam zkratk

APIV	Akční plán inkluzivního vzdělávání
APK	Asistent prevence kriminality
APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EVVO	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025
FEANTSA	Evropská federace národních organizací zabývajících se bezdomovectvím
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
GŘ VS ČR	Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky
IKSP	Institut pro kriminologii a sociální prevenci
IPOD	Individuální plán ochrany dítěte
IPRÚ	Integrované plány rozvoje území
IPS	Informační a poradenské středisko
IPV	Individuálním plánu vzdělávání
IROP	Integrovaný regionální operační program 2014–2020
ITI	Integrované územní investice
IS SPOD	Informačního systému sociálně-právní ochrany dětí
KA	Klíčová aktivita
KAP	Krajský akční plán
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
KSZ	Komise pro sociální začleňování
MAP	Místní akční plán
MAS	Místní akční skupiny
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPI	Místní plány inkluze
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NIDV	Národní institut dalšího vzdělávání
NNO	Nevládní (nestátní) nezisková organizace
NPZ – PPZ	Národní program zdraví – projekty podpory zdraví
NRP	Náhradní rodinná péče

NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
OPPIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 – 2020
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OPZ	Operační program Zaměstnanost 2014–2020
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
OÚ ORP	Obecní úřad obce s rozšířenou působností
OZP	Osoby se zdravotním postižením
PAS	Porucha autistického spektra
PMS	Probační a mediační služba
Program PK	Program prevence kriminality na místní úrovni
Projekt APK	Projekt Asistent prevence kriminality
P-KAP	Podpora krajského akčního plánování
PS	Poradní sbory
RIP	Regionální individuální projekty
RVZRM	Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ŘO OPZ	Řídící orgán Operačního programu Zaměstnanost
SFRB	Státní fond rozvoje bydlení
SPC	Speciální pedagogické centrum
SPO	Sociálně právní ochrana
SPOD	Sociálně právní ochrana dětí
SPSZ	Strategické plány sociálního začleňování
SOVZ	společensky odpovědného veřejného zadávání
SÚPM	Společensky účelná pracovní místa
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
SVP	(Žáci/studenti) se speciálními vzdělávacími potřebami
ŠIKK	Školní inkluzivní koncepce kraje
ŠPP	Školní poradenské pracoviště
ŠPZ	Školské poradenské zařízení
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
UoZ	Uchazeč o zaměstnání
ÚV	Úřad Vlády ČR
ÚVZD	Ústav pro výkon zabezpečovací detence
VOŠ	Vyšší odborná škola
VTOS	Výkon trestu odnětí svobody
VPP	Veřejně prospěšné práce
VS ČR	Vězeňská služba ČR
ZDVOP	Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
ZŠ	Základní škola